

TR33 Bölgesi 2014-2023

Bölge Planı

Afyonkarahisar | Kütahya | Manisa | Uşak

REKABETÇİ EKONOMİK YAPI

AZALTILMIŞ GELİŞMİŞLİK FARKI

ARTAN YAŞAM KALİTESİ

DENGELİ MEKANSAL ORGANİZASYON

T.C. Zafer Kalkınma Ajansı TR33 BÖLGESİ 2014-2023 BÖLGE PLANI

Baskı Tarihi
Ocak 2016

Baskı Yeri
ANKARA

Grafik Tasarım ve Uygulama
Bia Halkla İlişkiler ve Reklam Ltd. Şti.

Baskı
Ütopya Grafik

Zafer
Kalkınma Ajansı
Development Agency

T.C. Zafer Kalkınma Ajansı Genel Sekreterliği

Cumhuriyet Mahallesi Öncü Sokak
No: 39 43020 Merkez, Kütahya - TÜRKİYE
T: +90 274.271 77 61 - 62 (pbx)
F: +90 274.271 77 63
e-posta: info@zafer.org.tr - pbkb@zafer.org.tr
www.zafer.org.tr

Afyonkarahisar Yatırım Destek Ofisi
Dörtüyl Mah. Turgut Özal Cad. Kat: 4
03100 Merkez, Afyonkarahisar, TÜRKİYE
T: +90 272.212 20 70
F: +90 272.212 21 70
e-posta: afyonkarahisarydo@zafer.org.tr

Kütahya Yatırım Destek Ofisi
Cumhuriyet Mah. Öncü Sk. No: 39
43020 Merkez, Kütahya, TÜRKİYE
T: +90 274.271 77 61 - 62
F: +90 274.271 77 63
e-posta: kutahyaydo@zafer.org.tr

Manisa Yatırım Destek Ofisi
Merkez Efendi Mah. Mimar Sinan Bulvarı No: 127
Manisa TSO Bülent Koşmaz Hizmet Binası Kat: 1
45020 Yunusemre, Manisa, TÜRKİYE
T: +90 236.237 29 47
F: +90 236.239 49 51
e-posta: manisaydo@zafer.org.tr

Uşak Yatırım Destek Ofisi
Durak Mah. Fatih Cad. Öz Merkez İş Merkezi
No: 2/404 64100 Merkez, Uşak, TÜRKİYE
T: +90 276.224 43 41
F: +90 276.224 43 42
e-posta: usakydo@zafer.org.tr

© 2015, ZAFER KALKINMA AJANSI
Tüm hakları saklıdır. Bu eserin tamamı ya da bir bölümü, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca kullanılmadan önce hak sahibinden 52. Maddeye uygun yazılı izin alınmadıkça, hiçbir şekilde ve yöntemle işlenmek, çoğaltılmak, çoğaltılmış nüshaları yayımlamak, satılmak, kiralanmak, ödünç verilmek, temsil edilmek, sunulmak, teli/telsiz ya da başka teknik, sayısal ve/veya elektronik yöntemlerle iletilmek suretiyle kullanılamaz.

Hazırlanmış olan çalışmanın tüm hakları Zafer Kalkınma Ajansı'na aittir. Bu Zafer Kalkınma Ajansı eserinden kaynak gösterilmek suretiyle alıntı yapılabilir.

ISBN: 978-605-66225-1-9

çalışma ekibi

T.C. ZAFER KALKINMA AJANSI TR33 BÖLGESİ 2014-2023 MEVCUT DURUM ANALİZİ ÇALIŞMA EKİBİ (2014 yılı sonu itibarıyla unvanlarına göre.)

Yusuf BALCI	Genel Sekreter
İskender Cem LEBLEBİCİ	Planlama ve Bölgesel Koordinasyon Birimi, Birim Başkanı Plan Koordinatörü
Yakup PEKER	Planlama ve Bölgesel Koordinasyon Birimi, Uzman Plan Koordinatör Yardımcısı
Nadiye AKSAKAL	Planlama ve Bölgesel Koordinasyon Birimi, Uzman
Veli OĞUZ	İdari ve Mali İşler Birimi, Birim Başkanı (Genel Sekreter V. 2013-2014)
Kubilay ŞİMŞEK	Planlama ve Bölgesel Koordinasyon Birimi, Uzman
Seray KILIÇ	Planlama ve Bölgesel Koordinasyon Birimi, Uzman
Hakan OLTAN	Manisa Yatırım Destek Ofisi, Koordinatör V.
Doğan Selçuk ÖZTÜRK	İzleme ve Değerlendirme Birimi, Uzman

KATKI VERENLER

(Görev yaptıkları süredeki unvanlarına göre.)

Dr. Yılmaz ÖZMEN	Genel Sekreter (2011 - 2013)
Raziye DEMİR	Planlama ve AR-GE Birimi, Uzman (2011 - 2013)
Dr. M. Hakan GÜNTÜRKÜN	Planlama ve AR-GE Birimi, Uzman (2011)
Fatih GÖKYURT	Kalkınma Bakanlığı, Uzman
Ramazan ÖZMEN	Kalkınma Bakanlığı, Uzman Yrd.

Başta **İbrahim Tuğrul ÇINAR** (Afyonkarahisar YDO Koordinatörü), **Kutlu ESER** (Kütahya YDO Koordinatörü), **Dursun Kürşad MURAT** (Uşak YDO Koordinatörü), **Gökçe ÖZAYDIN** (Uzman), **Devrim Barış SUBAŞI** (Manisa YDO Koordinatörü), **İrem SUYOLCU** (İnsan Kaynakları Yetkilisi), **Naci Bahadır ŞANVER** (Uzman), **Hacı Mustafa TARKAN** (Uzman), **Mustafa COŞKUN** (UZMAN) ve **Mehmet Emin UĞUR** (Bilgi İşlem Yetkilisi) olmak üzere, tüm T.C. Zafer Kalkınma Ajansı personelinin değerli katkı ve katılımlarıyla hazırlanmıştır.

SEKTÖREL DANIŞMANLAR

(Görev yaptıkları süredeki unvanlarına göre.)

Doç. Dr. Fatih ÇELEBİOĞLU	Dumlupınar Üniversitesi (Kalkınma Kurulu Başkan V.)
Prof. Dr. Kasım KARATAŞ	Hacettepe Üniversitesi
Prof. Dr. Feza KARAER	Uludağ Üniversitesi
Doç. Dr. Fikret ZORLU	Mersin Üniversitesi
Doç. Dr. Sertaç GÖNENÇ	Uludağ Üniversitesi
Doç. Dr. Serkan GÜRLÜK	Uludağ Üniversitesi

ALT ÇALIŞMALARDA GÖREV ALANLAR

(Görev yaptıkları süredeki unvanlarına göre.)

Prof. Dr. Bülent GÜLCUBUK	Ankara Üniversitesi
Doç. Dr. Adnan BARLAS	Orta Doğu Teknik Üniversitesi
Dr. Özdal KÖKSAL	Ankara Üniversitesi
İzzet ÇEVİK	
Ümit YILDIRIM	
Bahri AYDIN	
Ceyda DAYIOĞLU	

**Türkiye Ekonomi Politikaları
Araştırma Vakfı (TEPAV)***

* TEPAV ile ortaklaşa yürütülen çalışmalarda TEPAV adına **Emin DEDEOĞLU, Ozan ACAR, Esen ÇAĞLAR, Bilgi ASLANKURT, N. Tunga KÖROĞLU, Ekrem CÜNEDİOĞLU, Selçuk SERTESEN, Ozan ÇOĞALAN, Çağlayan DÜNDAR** görev almışlardır.

REKABETÇİLİK ve
YAŞANABİLİRLİK
sarmalı ile
2023
HEDEFLERİNE

TR33 Bölgesi 2014-2023
Bölge Planı

TABLO LİSTESİ

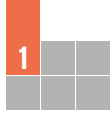
Tablo 1	Yerleşim Sınıflamaları	31
Tablo 2	Etki Matrisi	203

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1	Raporun Temel Yapısı	16
Şekil 2	Planlama Süreci	21
Şekil 3	Temel Katılımcılık Yöntemi	25
Şekil 4	Planın Ana Hatları	27
Şekil 5	Plan Sarmal ve Eksenleri	45

HARİTA LİSTESİ

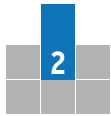
Harita 1	TR33 Bölge İlçelerinin Hizmet Kademelenme Kurgusu	12
Harita 2	TR33 Bölge İlçelerinin Alt Bölge Tipolojileri	13
Harita 3	Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi Mekansal Gelişim Şeması	32
Harita 4	Gelir Düzeyine Göre Bölgeler	32
Harita 5	Turizm Bölgeleri ve Güzergahları	33
Harita 6	Bölgedeki Büyüme Odakları	42
Harita 7	Sanayi ve Tarım Gelişme Bölgeleri	43
Harita 8	Hizmet Kademeleri İlişkileri	43
Harita 9	Hizmet Kademelerine Göre İlçeler	48
Harita 10	Hizmet Kademeleri İlişkileri	49
Harita 11	Alt Bölge Tipolojileri	49
Harita 12	Alt Bölgeler	51
Harita 13	TR33 Bölgesindeki OSB'lerin Mekansal Dağılımı ve İlişkileri	61
Harita 14	Planlanan Teknoloji Geliştirme ve Endüstriyel Tasarım Merkezlerinin Mekansal Dağılımı ve Etki Alanları	64
Harita 15	Termal/Sağlık Turizmi Gelişim Merkezlerinin Mekansal Dağılımı	91
Harita 16	Tarih/Kültür Turizmi Gelişim Merkezlerinin Mekansal Dağılımı	93
Harita 17	Doğa Turizmi Gelişim Merkezlerinin Mekansal Dağılımı	94
Harita 18	Kış Turizmi Gelişim Merkezlerinin Mekansal Dağılımı	95
Harita 19	Kongre Turizmi Gelişim Merkezlerinin Mekansal Dağılımı	97
Harita 20	Rüzgar Enerjisi Potansiyeline Sahip İlçelerin Mekansal Dağılımı	145
Harita 21	Jeotermal Enerji Potansiyeli Bulunan İlçeler ve Öncelik Dereceleri	146
Harita 22	Biyokütle Enerji Üretim Potansiyeli Bulunan İlçelerin Mekansal Dağılımı (Hayvansal)	147
Harita 23	Biyokütle Enerji Üretim Potansiyeli Bulunan İlçelerin Mekansal Dağılımı (Bitkisel)	147
Harita 24	Bölgedeki Planlanan Mevcut ve Planlanan Karayolu Altyapısı	155
Harita 25	Bölgedeki Mevcut ve Planlanan Demiryolu ve Lojistik Altyapısı	159
Harita 26	Bölgesel Gelişme Şeması	214

Giriş

8

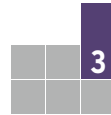
1.1	Yönetici Özeti	10
1.2	Raporun Yapısı	15
1.3	Planlama Yaklaşımı	17
1.4	Hukuki Kapsam	18
1.5	Planlama Süreci	20
1.5.1	Ön Hazırlık Süreci	20
1.5.2	Mevcut Durum Tespit Süreci	21
1.5.3	Odaklanma Süreci	22
1.5.4	Politika Belirleme Süreci	23
1.5.5	İstişare Süreci	23
1.5.6	Plan Onay Süreci	23
1.6	Katılımcılık Stratejisi	24
1.7	Plan Sistematiği	26

2023'e Doğru

28

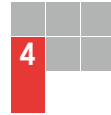
2.1	Ulusal Politikalar	30
2.1.1	Üst Ölçek Planlarda Bölgenin Yeri	31
2.2	Bölge Vizyonu	34
2.3	Gelişim Senaryoları	35
2.4	Temel İlkeler	38
2.5	Ana Amaçlar	39
2.6	Temel Politikalar	40
2.6.1	Daha Rekabetçi Bir Ekonomik Yapı Yaratmak	40
2.6.2	Yaşam Kalitesini Arttırmak	41
2.6.3	Bölge İçi Gelişmişlik	41
2.6.4	Farklarını Azaltmak Dengeli Mekansal Organizasyon Oluşturmak	42
2.7	Gelişim Eksenleri	45
2.8	Mekansal Boyut	47
2.8.1	Kademelenme Kurgusu	47
2.8.2	Alt Bölge Kurgusu	49
2.8.3	İlçe Bazlı Önceliklendirme	51
2.9	Riskler ve Varsayımlar	52

Bölgesel Gelişme Planı

54

3.1	Sanayi	58
3.2	Tarım	72
3.3	Turizm	86
3.4	Maden	100
3.5	Çevre	106
3.6	Afet Yönetimi	112
3.7	Kentsel Hizmetler	120
3.8	İnsan ve Toplum	128
3.9	Enerji	142
3.10	Ulaşım	152

Uygulama Süreci ve Projeler

160

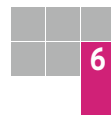
4.1	Sorumlu ve İlgili Paydaşlar	162
4.2	Proje Önerileri	165
4.3	Mevcut Yatırımlar	184
4.3.1	Kamu Yatırımları	184
4.3.2	Özel Sektör Yatırımları	192
4.4	Plan Kararlarının Uygulama Esasları	193

İzleme ve Değerlendirme

200

5.1	Müdahale Alanları	202
5.2	Performans Göstergeleri	204

Bölgesel Gelişme Şeması

212

İçindekiler

AHCI	Arts and Humanities Citation Information
Ajans	T.C. Zafer Kalkınma Ajansı
AR-GE	Araştırma Geliştirme
BALO	Büyük Anadolu Lojistik Organizasyonlar
BEC	Broad Economic Categories (Geniş Ekonomik Gruplara Göre Sınıflama)
BES	Biyokütle Enerji Santrali
BGUS	Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi
Bölge	TR33 Bölgesi (Afyonkarahisar, Kütahya, Manisa ve Uşak illerinden oluşan Düzey-2 Bölgesi)
BTY	Bilim Teknoloji ve Yenilik
ÇSGB	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
DHMi	Devlet Hava Meydanları İşletmesi
DPT	Devlet Planlama Teşkilatı
ELİ	Ege Linyitleri İşletmesi Müessesesi Müdürlüğü
EPDK	Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu
ETKB	Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı
EÜAŞ	Elektrik Üretimi Anonim Şirketi
GH	Gini-Hirschman Index
GLİ	Garp Linyitleri İşletmesi Müessesesi Müdürlüğü
GSYH	Gayri Safi Yurtiçi Hasıla
HES	Hidroelektrik Santrali
HS	The Harmonized Commodity Description and Coding Systems (Uyumlaştırılmış Mal Tanım ve Kod Sistemi)
ISIC	International Standard Industrial Classification (Uluslararası Standart Sanayi Sınıflaması)
İŞKUR	Türkiye İş Kurumu
Kalkınma Kurulu	Zafer Kalkınma Ajansı Kalkınma Kurulu
KENTGES	Bütünleşik Kentsel Gelişme Stratejisi ve Eylem Planı
KGM	Karayolları Genel Müdürlüğü
KOBİ	Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler
KOSGEB	Küçük ve Orta İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı
KSS	Küçük Sanayi Sitesi
KTKGB	Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgeleri
MTA	Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü
MYO	Meslek Yüksekokulu

NACE	Nomenclature Statistique Des Activités Économiques Dans La Communauté Européenne (Avrupa Topluluğunda Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması)
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development (İktisadi İşbirliği ve Gelişme Teşkilatı)
OKP	Onuncu Kalkınma Planı
OSB	Organize Sanayi Bölgesi
OSBÜK	Organize Sanayi Bölgeleri Üst Kuruluşu
RCA	Revealed Comparative Advantage
SCI	Science Citation Index
SÇD	AB Su Çevre Direktifi
SEGE	İllerin ve Bölgelerin Sosyoekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması
SGK	Sosyal Güvenlik Kurumu
SSCI	Social Sciences Citation Index
STK	Sivil Toplum Kuruluşu
TCDD	Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demir Yolları
TEDAŞ	Türkiye Elektrik Dağıtım Anonim Şirketi
TEPAV	Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı
TGB	Teknoloji Geliştirme Bölgeleri
TİM	Türkiye İhracatçılar Meclisi
TKİ	Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu
TM	Turizm Merkezi
TOBB	Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği
TPE	Türk Patent Enstitüsü
TSO	Ticaret ve Sanayi Odası
TUBİTAK	Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
UÇES	AB Entegre Çevre Uyum Stratejisi
UNDP	United Nations Development Programme (Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı)
WRTA	World Religious Travel Association (Dünya İnanç Turizmi Örgütü)
YEGM	Yenilenebilir Enerji Genel Müdürlüğü
YO	Yüksekokul
Yönetim Kurulu	Zafer Kalkınma Ajansı Yönetim Kurulu

TR33 Bölgesi
2014-2023
Bölge Planı

Afyonkarahisar | Kütahya | Manisa | Uşak

GİRİŞ

1.1

YÖNETİCİ ÖZETİ

TR33 Bölgesi 2014-2023 Bölge Planı, Kalkınma Bakanlığı'nın 3194 sayılı İmar Kanunundan aldığı yetki doğrultusunda yaptığı görevlendirme üzerine Zafer Kalkınma Ajansı koordinasyonunda hazırlanmıştır. Bölge Planı, Türkiye'nin 2023 hedeflerine ulaşmasındaki en kritik dönem olan 2014-2023 yılları arasında Afyonkarahisar, Kütahya, Manisa ve Uşak illerinden oluşan TR33 Bölgesi'nde uygulanması gereken temel politikaları ortaya koymaktadır. Plan, Bölgenin kalkınmadaki rol haritasını belirleyecek; buna ek mevcut mevzuat ve kararlar uyarınca Ajans mali desteklerinin kapsamını belirleyecek; Bölgedeki kamu yatırımlarının yönlendirilmesinde etkin rol oynayacak ve çevre düzeni plan(lar)ının çerçevesini ortaya koyacaktır. Ayrıca, orta ve uzun vadede Bölgesel operasyonel programların hazırlanma ve hayata geçirilmesi süreci ile "Bölgesel Politikalar ve Yapısal Araçların Koordinasyonu" faslı kapsamında Bölgenin Avrupa Birliği kaynaklarından faydalanmasında temel referans dokümanı olması öngörülmektedir.

TR33 Bölgesi 2014-2023 Bölge Planı il olarak Bölgeyi oluşturan 4 ilden toplumun farklı kesimlerini temsil edecek şekilde Bakanlar Kurulu tarafından belirlenen 100 üyeden oluşan Ajans Kalkınma Kurulu tarafından uygun görülmüş; Bölgeyi oluşturan 4 ilin Valisi, Belediye Başkanı, İl Genel Meclis Başkanı ve Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı olmak üzere 16 üyeden oluşan Ajans Yönetim Kurulu tarafından kabul edilerek Kalkınma Bakanlığına sunulmuştur. Plan, ilgili bakanlıkların müsteşar düzeyinde temsil edildiği Bölgesel Gelişme Komitesinde görüşüldükten sonra, Başbakan başkanlığında toplanan ve ilgili bakanların katılımıyla teşkil edilen Bölgesel Gelişme Yüksek Kurulu'nun onayına sunulmuş olup 30 Aralık 2014 tarihinde onaylanmıştır.

TR33 Bölgesi 2014-2023 Bölge Planı, "bölgesel kalkınma için yönetim ve koordinasyon aracı" olarak tanımlanmaktadır. Hazırlık sürecinde Planın bir amaçtan ziyade araç olarak görülmesi, yönetim esaslı bir hazırlık süreci yürütülmesini gerekli kılmıştır. Bu doğrultuda Planın gerek paydaşların öneri ve ihtiyaçları doğrultusunda şekillenmesi, gerek gerçekleştirilen analiz/araştırma ve ulusal politikalara uyumlu olması, gerekse karar vericilerin eğilimleriyle uyumlu olması adına etkin bir katılımçılık süreci izlenmiştir. Planın araç olarak değerlendirilmesi, söz konusu aracın işlevselliğini belirleyecek olan uygulanabilirlik kavramını da öne çıkartmıştır. Uygulanması güç olan bir plan, izlenebilir bir yol haritası çizemeyecektir. Bu amaçla, hem katılımçılık stratejisi hem gerçekleştirilen analiz ve araştırmalardaki detay düzeyi hem de mekansal metodoloji, Planın uygulanabilirliğini sağlayacak şekilde kurgulanmıştır. Uygulanabilir ve yönetim esaslılık, aynı zamanda planın sahip olması istenen nitelikler olarak belirlenmiştir.

Planlama süreci; Ön Hazırlık Süreci, Mevcut Durum Tespit Süreci, Odaklanma Süreci, Politika Geliştirme Süreci, İstişare Süreci ve Plan Onay Süreci olmak üzere 6 farklı aşamada gerçekleştirilmiştir. Ön Hazırlık Sürecinde gerçekleştirilen toplantılarla Bölgenin paydaşlar gözünden tanınması amaçlanmıştır, Mevcut Durum Tespit Sürecinde ise yapılan analiz ve araştırmalarla kıyaslamalı şekilde Bölgenin mevcut durumu ana hatlar itibarıyla ortaya konulmuştur. Sonrasında paydaşlar tarafından öncelikli olarak tespit edilen alanlara odaklanılarak bu alanlarda detaylı analizler yapılmış, odak gruplar oluşturulmuş, gerek görüldüğü durumlarda eylem planları hazırlanmıştır. Politika Belirleme Sürecinde tüm bu çalışmaların çıktıları derlenerek politikaların ana çerçevesi çizilmiş, il ve ilçe düzeyinde gerçekleştirilen toplantılar ile planın uygulanabilirliğini sağlamak adına karar vericilerle istişareler gerçekleştirilmiştir. Paydaş görüşleri, analiz sonuçları ve karar vericilerin eğilimleri arasında eşgüdüm sağlanamadığı durumlarda ek çalışmalar yürütülerek ortak payda oluşturulmuştur. Bölgesel düzeyli değerlendirme toplantıları ve farklı araçlar derlenen görüş ve öneriler değerlendirilerek Plan, onaya sunulmuştur.

TR33 Bölgesinin vizyonu “ekolojik dengeyi gözetken, bilgi temelli ekonomisi ile katma değer yaratan, rekabet gücü ve yaşam kalitesi artan, dengeli büyüyen, gelişen ve öğrenen bölge” olarak belirlenmiştir. Planda, belirlenen vizyona nasıl ulaşılacağına dair farklı senaryolar geliştirilmiş ve farklı gelişme modelleri kullanılarak senaryo sonuçları hakkında öngörülerde bulunulmuştur.

Bölge genelinde tarım, sanayi ve hizmet sektörlerinin katma değerdeki payları 2010 yılı verilerine göre sırasıyla % 19,9; % 34,3 ve % 45,8'dir. Bununla birlikte, Bölgede 2012 yılında istihdamın tarım, sanayi ve hizmet sektörlerine dağılımı sırasıyla % 46; % 22,2 ve % 31,8 şeklindedir. Ayrıca, Bölgenin nüfusu kayda değer bir artış göstermemekte ve kalifiye nüfus yaşam olanaklarının sınırlı olması sebebiyle Bölge dışına göç etmektedir. Sanayi sektöründe teknoloji düzeyi yüksek sektörler istenilen düzeyde gelişemezken, hizmet sektörünün katma değer içerisindeki artış hızı sınırlı kalmaktadır. Çalışanların % 46'sının istihdam edildiği tarım sektörü, toplam katma değer ancak % 19,8'ini yaratmaktadır. Tarım sektöründen sanayi ve hizmetler sektörüne dönüşüm devam etmekle birlikte, çevre bölgelerle ve küresel ölçekte rekabet edilebilecek merkezlerle kıyaslandığında istenilen düzeyin oldukça altındadır. Bölge içi gelişmişlik farklılıkları fazladır. Ulaşım altyapısının bölgesel dağılımı, coğrafi ve iklimsel farklılıklar, turizm ve maden varlıklarının yayılımı ve geçmişten gelen eğilimler; ilçeler ve iller arasında sosyoekonomik yapı ve gelişmişlik düzeyi bakımından önemli farklılaşmalara sebep olmuştur. Bu farklılıklar, ölçek büyüklüğünü ve sektörel uzmanlaşmayı zorlaştırmaktadır. Bölge, mekansal ilişkiler ve sektörel yapı itibarıyla çok parçalıdır ve entegre değildir.

Geliştirilen senaryolar arasından ulusal hedefler ve vizyon doğrultusunda en uygun senaryo, merkez-çevre modelinden yola çıkarak Bölgedeki halihazırda gelişmiş ve gelişme potansiyeli yüksek yerleşim yerlerini büyüme merkezleri olarak tasarlayan, çevre yerleşkelerin de bu merkezlerin çekiminde büyüyeceğini öngören senaryo olarak belirlenmiştir. Söz konusu senaryoda yaratılacak büyüme merkezleri sanayi yatırımları başta olmak üzere yüksek-katma değerli üretim odakları olarak kurgulanmaktadır. Belirlenen senaryo doğrultusunda ortaya konulan 290 milyar TL katma değer, yıllık ortalama binde 6'lık nüfus artışı ile sanayi ve hizmet sektörlerinin katma değerdeki paylarının sırasıyla % 40 ve % 50 seviyelerine çıkartılması hedefleri odağında, Planın temel ilkeleri “yenilikçilik” ve “sürdürülebilirlik” olarak belirlenmiştir. Söz konusu ilkeler, gerek hedeflenen ekonomik dönüşümün sağlanması, gerekse bu dönüşümün istikrarlı olarak devam etmesi açısından önem arz etmektedir. İlkelere ek olarak, senaryoyla hedeflenen dönüşümü gerçekleştirmek adına 4 ana amaç belirlenmiştir:

- Daha rekabetçi bir ekonomik yapı yaratmak
- Yaşam kalitesini arttırmak
- Bölge içi gelişmişlik farklarını azaltmak
- Dengeli mekansal organizasyon oluşturmak

Belirlenen senaryo ve amaçlar doğrultusunda, merkez-çevre modeli kullanılarak büyüme merkezleri yaratılacaktır. Büyüme merkezleri ile az gelişmiş yerleşim merkezleri arasındaki sosyoekonomik ilişkiler ve altyapı bağlantılarının artırılmasıyla kaynakların daha etkin yönlendirilmesi ve odaklanması mümkün kılınacak; bu sayede merkezler yaşam memnuniyeti açısından daha cazip hale gelecektir. Kalifiye nüfus başta olmak üzere Bölge dışına göç azaltılacak, Bölge içinden ve dışından büyüme merkezlerine beşeri hareketlilik sağlanacak, desentralizasyon politikalarının da etkisiyle çekilecek ulusal ve uluslararası yatırımlar sayesinde sanayi sektöründe ölçek, çeşitlilik ve katma değer sağlanacaktır.

Sanayi sektörünün gelişimi, ihtiyaç duyulan ekonomik dönüşümün ilk adımı olarak kurgulanmaktadır. Söz konusu dönüşüm, tarım sektöründeki işgücünün tarım dışı sektörlerle kaymasını mümkün kılacak; bu durum tarımdaki yapısal ölçek sıkıntılarının giderilmesi ve profesyonel tarıma geçiş için fırsat yaratacaktır. Orta ve uzun vadede, kalifiye işgücü ve uygulanacak sosyal politikaların da katkısıyla, düşük ve orta teknoloji sanayi sektörlerinden yüksek katma değerli sektörlerle dönüşüm hedeflenmektedir. Sanayi ve tarımda katma değeri arttıran yapısal dönüşümlerin sonucu olarak hizmet sektörünün de gelişmesinin önu açılacak, belirli merkezlerde sanayiden hizmetler sektörüne dönüşüm başlatılabilecektir. Bölge içi gelişmişlik farklılıkları, izlenen uzmanlaşma ve entegrasyon politikaları ile azaltılacak; farklı sektörlerde işbirliği içerisinde olan ve birbirini tamamlayan alt bölgeler ortaya çıkacaktır.

Söz konusu öngörülerin hayata geçirilebilmesi ve hedeflere ulaşılabilmesi için farklı müdahale alanlarına ihtiyaç duyulmuştur. Bu müdahale alanları Planda "gelişme eksenleri" olarak tanımlanmıştır. Yapılacak müdahalelerin birbirleriyle etkileşimi düşünülerek Planın hazırlığında DNA modelinin birbiriyle entegre şekilde gelişen çift sarmallı yapısından esinlenilmiştir. Planda organik bir yapı kurgulanmış ve Plandaki gelişme eksenleri 3 kategoride ele alınmıştır.

Rekabetçilik Sarmalı

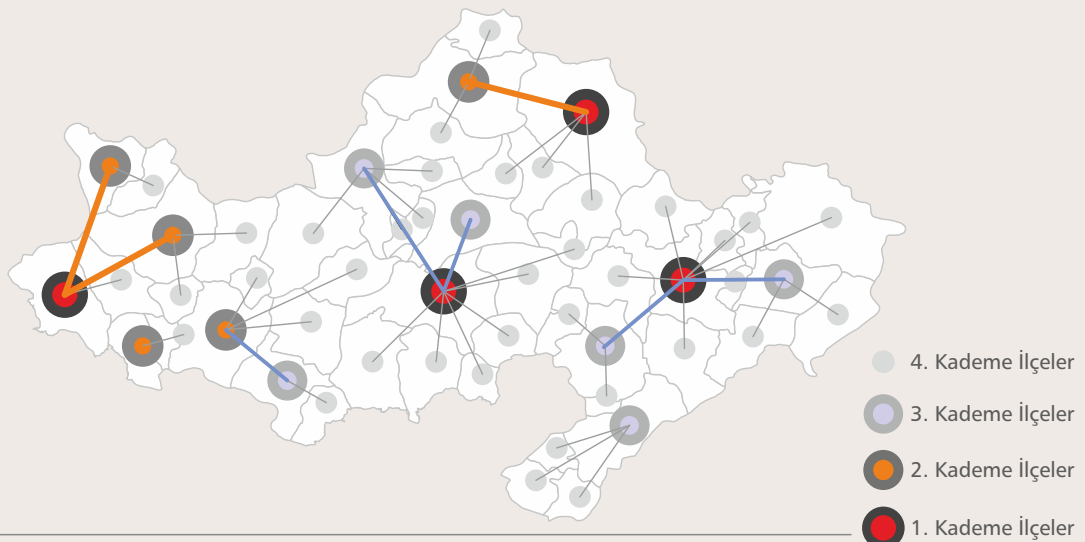
Yaşanabilirlik Sarmalı

Yatay Eksenler

Sarmalların yapısı, 10. Kalkınma Planı'nda yer verilen ana hedeflere uygun şekilde kurgulanmış olup, rekabetçilik sarmalı altında "Sanayi", "Maden", "Tarım" ve "Turizm" eksenleri, yaşanabilirlik sarmalı altında "Afet Yönetimi", "Çevre" ve "Kentsel Hizmetler" eksenleri ele alınmaktadır. Her iki sarmalda yer verilen stratejilere girdi oluşturacak politikalara ise, sarmalları birbirine bağlayan yatay eksenler kapsamında yer verilmiş olup bu eksenler "Ulaşım", "Enerji" ve "İnsan ve Toplum" olarak adlandırılmıştır.

Ekstenlerin altında öncelikler yer almakta olup her bir öncelik için tedbirler tanımlanmıştır. Tedbirlere ilişkin ise müdahale ve projeler ortaya konulmuştur. Ayrıca her bir öncelik için planda, döneminde gerçekleştirilmek üzere somut

1 Harita - TR33 Bölge İlçelerinin Hizmet Kademelenme Kurgusu

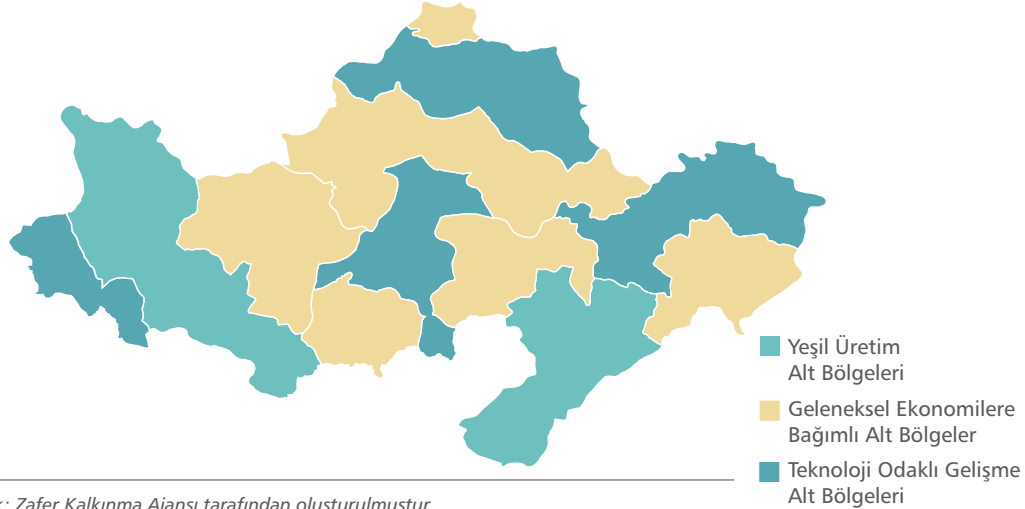

Kaynak: Zafer Kalkınma Ajansı tarafından oluşturulmuştur.

hedefler belirlenmiştir. Bazı öncelikler mekansal bazda farklılık göstermekte olup söz konusu farklılaşma müdahale ve projeler düzeyinde ortaya konulmuş, gerektiğinde haritalandırılmıştır. Projelerin her biri için kapsam, yaklaşık maliyet, uygulama süresi, sorumlu ve ilgili paydaşlar belirlenmiştir. Planın izleme ve değerlendirilmesi kısmında, Planda yer verilen stratejilerin her biri müdahale alanları matrisi kapsamında ele alınmıştır. Bu sayede her bir eksen, öncelik ve tedbir için öncelikli olarak gelişme ihtiyacı gösteren müdahale alanı belirlenmiştir.

Planda mekansal boyut 3 farklı kategoride ele alınmıştır. Bunlardan ilki, merkez çevre modelinin de temelini oluşturan kademelenme kurgusudur. İlçeler, mevcut hizmet verme düzeylerine ve hizmet ettikleri alanın büyüklüğüne göre 4 farklı kategoriye ayrılmıştır. Daha üst kademe ilçeler, daha fazla kişiye ve/veya daha kaliteli hizmet verebilme potansiyeline sahip olup Planın öncelikli büyüme merkezleridir. Söz konusu merkezler, diğer yerleşim alanlarına da hizmet vereceğinden öncelikli sosyokültürel aktiviteler bu merkezlerde yoğunlaşacaktır. Ulaşım altyapısının gelişmesiyle, az gelişmiş ve/veya düşük nüfuslu yerlerde ikamet edenlerin büyüme merkezlerindeki olanaklardan yararlanabilmesiyle Bölge genelinde yaşam memnuniyetinin artması hedeflenmektedir. Benzer şekilde, işgücüne dayalı veya kalifiye personel gerektiren sanayi yatırımları öncelikli olarak bu merkezlere yönlendirilecek olup sanayi sektöründen hizmet sektörüne dönüşümün de ilk olarak büyüme merkezlerinde başlaması öngörülmektedir. Büyüme merkezlerinde istenilen hedefe ulaşılmasını sağlayacak kamu yatırım ve destekleri, üst kademe merkezlerde önceliklidir.

2 Harita - TR33 Bölge İlçelerinin Alt Bölge Tipolojileri

Kaynak: Zafer Kalkınma Ajansı tarafından oluşturulmuştur.

İkinci mekansal boyut, alt bölge kurgusudur. Söz konusu kurguda, Bölge aynı sosyoekonomik havza içerisinde yer alan ilçelerden teşkil edilen 10 farklı alt bölgede incelenmektedir. Her alt bölgenin kendine özgü özellikleri olmakla birlikte, söz konusu alt bölgeler, mevcut durumları da göz önünde bulundurularak plan öngörülerini doğrultusunda "Teknoloji Odaklı Gelişim Alt Bölgeleri", "Yeşil Üretim Alt Bölgeleri" ve "Geleneksel Ekonomilere Bağımlı Alt Bölge" olmak üzere 3 farklı tipolojide değerlendirilmiştir. "Teknoloji Odaklı Gelişim Alt Bölgeleri", teknoloji bölgeleri ve üniversitelerin de yer aldığı, halihazırda sanayi sektörünün gelişmiş olduğu, uzun vadede yüksek katma değerli sanayi ve hizmet sektörlerinin gelişmesi hedeflenen alt bölgelerdir. "Yeşil Üretim Alt Bölgeleri", verimli tarım arazilerine sahip olmakla birlikte, sanayi sektöründe de gelişme potansiyeli arz eden alt bölgelerdir. Söz konusu alt bölgelerde sanayi gelişimi öncelikli olmakla birlikte, doğaya zarar vermeyecek sektörlerle sınırlıdır. Bu alt bölgelerde ayrıca tarım sektöründeki yüksek potansiyeli değerlendirmeye yönelik yüksek katma değer yaratacak yatırımlar önceliklidir. Son tipoloji olan "Geleneksel Ekonomilere Bağımlı Alt Bölgeler" ise, sanayi ve hizmetler sektörünün gelişiminin sınırlı kaldığı alt bölgelerdir. Bu alt bölgelerde sosyoekonomik yakınsama politikaları ve tarımda katma değeri arttırmaya yönelik uygulamalar önceliklidir.

Son mekansal boyut ise ilçe bazlı önceliklendirme kurgusudur. Afet yönetimi, turizm ve maden sektörlerindeki politikalar, tamamen doğal veya tarihi nedenler dolayısıyla ilçeden ilçeye farklılık göstermektedir ve hizmet kademelenmesi ile alt bölgeleri oluşturan sosyoekonomik havzalardan bağımsızdır. Söz konusu eksenlerde bu sebeple diğer kurgulardan farklılaşan ilçe bazlı önceliklendirme yapılmıştır.

VİZYON

Ekolojik dengeyi gözeten, bilgi temelli ekonomisi ile katma değer yaratan, rekabet gücü ve yaşam kalitesi artan, dengeli gelişen ve öğrenen bir bölge

GENEL AMAÇLAR

Bölgede daha rekabetçi bir ekonomik yapı yaratmak.
Bölgede dengeli mekansal organizasyon oluşturmak.
Bölge içi gelişmişlik farklarını azaltmak.
Bölgedeki yaşam kalitesini arttırmak.

Plan İlkeleri:
YENİLİKÇİLİK, İSTİKRAR

Plan Niteliği:
UYGULANABİLİRLİK, YÖNETİŞİM

SANAYİ

Öncelik 1.1

Bölgesel üretim altyapısı geliştirilecektir.

Öncelik 1.2

Sanayi ürünlerinin değeri arttırılacaktır.

Öncelik 1.3

İşletmelerde üretim süreçleri iyileştirilecek ve üretim kapasitesi arttırılacaktır.

Öncelik 1.4

Bölge içi ve bölgeler arası ticari ağlar geliştirilecektir.

TARIM

Öncelik 2.1

Tarımsal üretimde verimlilik, katma değer ve kalite arttırılacaktır.

Öncelik 2.2

Tarımsal altyapı iyileştirilecektir.

Öncelik 2.3

Tarımsal üretimde profesyonel çiftçilik ve işbirlikleri geliştirilecektir.

Öncelik 2.4

Tarımda pazarlama kabiliyeti arttırılacaktır.

TURİZM

Öncelik 3.1

Mevcut turizm tesislerinde fiziki koşullar ve hizmet kalitesi geliştirilecektir.

Öncelik 3.2

Turizm faaliyetleri çeşitlendirilecek ve arttırılacaktır.

Öncelik 3.3

Müşteri odaklı pazarlama faaliyetleri geliştirilecektir.

MADEN

Öncelik 4.1

Madenler daha nitelikli ve daha verimli şekilde çıkartılacaktır.

Öncelik 4.2

Madenlerin katma değeri yüksek konsantré ve ara ürünlere dönüştürülmesi sağlanacaktır.

İNSAN ve TOPLUM

Öncelik 8.1

Aktif işgücü piyasası politikaları uygulanacaktır.

Öncelik 8.2

İşbirliği ve dayanışma kültürü yaygınlaştırılacaktır.

Öncelik 8.3

Yoksullukla mücadele yöntemleri kapsamlı ve etkin kılınacaktır.

Öncelik 8.4

Sosyal hizmetler yaygın ve etkin kılınacaktır.

ENERJİ

Öncelik 9.1

Yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımı arttırılacaktır.

Öncelik 9.2

Geleneksel enerji üretim ve dağıtım altyapısı iyileştirilecektir.

ULAŞIM

Öncelik 10.1

Bölgede erişilebilirlik arttırılacaktır.

Öncelik 10.2

Lojistik altyapısı iyileştirilecektir.

ÇEVRE

Öncelik 5.1

Doğal kaynakların koruma-kullanma dengesi gözetilecektir.

Öncelik 5.2

Yerleşim yerlerindeki çevre kirliliği azaltılacaktır.

AFET YÖNETİMİ

Öncelik 6.1

Afetle planlı mücadele etkin kılınacaktır.

Öncelik 6.2

Etkin korunma ve canlandırma yöntemleri uygulanacaktır.

KENTSEL HİZMETLER

Öncelik 7.1

Kentsel çevre iyileştirilecektir.

Öncelik 7.2

Temel ve sosyokültürel hizmetler geliştirilecektir.

1.2

RAPORUN YAPISI

Afyonkarahisar, Kütahya, Manisa ve Uşak illerinden oluşan TR33 Düzey-2 Bölgesine yönelik olarak hazırlanan TR33 Bölgesi 2014-2023 Bölgesi Planı, "Ana Plan Metni" ismi verilen tek cilt şeklinde hazırlanmıştır. Planda yer verilen değerlendirme, analiz ve kararlarda, önceki dönemlerde yine Ajans eşgüdümünde hazırlanmış farklı strateji, politika ve analiz belgelerinin bulgularından yararlanılmıştır.

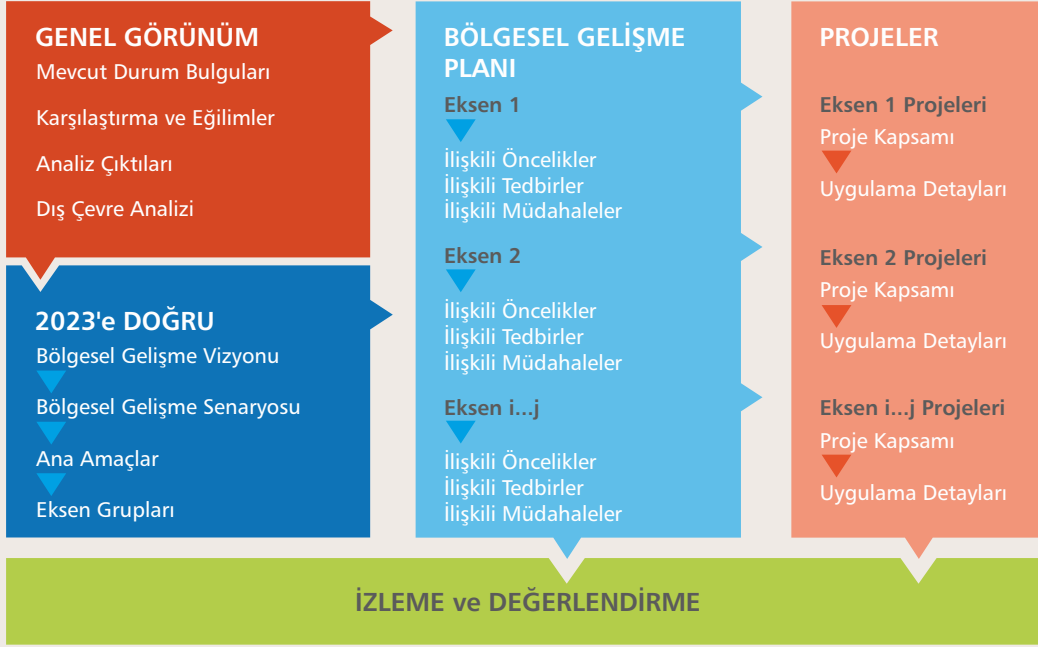
Ana Plan Metni 9 ana kısımdan oluşmaktadır:

- Giriş
- Bölgeye Genel Bakış
- 2023'e Doğru
- Bölgesel Gelişme Planı
- Uygulama Süreci ve Projeler
- İzleme ve Değerlendirme
- Bölgesel Gelişme Şeması
- Ekler
- Kaynakça

Giriş kısmında, raporun yapısıyla birlikte planlama yaklaşımı, planlama süreci ve planın hukuki konumu açıklanmıştır. İkinci kısımda, Bölgenin genel görünümü, farklı başlıklarda yapılan analiz ve sentezlerin temel çıktıları, örnekler, karşılaştırmalar ve mümkün olduğunda mekansal gösterim ve şemalarla birlikte verilmiştir. Dış çevre analizine yine bu kısımda yer verilmiştir.

2023'e Doğru kısmında Plan vizyonu, ilkeleri, alternatif gelişme senaryoları, ana amaçlar ve planın genel çerçevesine yer verilmiştir. Bölgesel Gelişme Kararları kısmında eksenler, öncelikler, tedbir ve müdahaleler, 2018 ve 2023 yılları için belirlenen performans göstergeleriyle birlikte ortaya konulmuştur. Uygulama Süreci ve Projeler ile İzleme ve Değerlendirme kısımlarında ise Plan kararlarının hayata geçirilmesindeki öncelikli projeler ve Planın uygulanmasına yönelik temel çerçeve, izleme ve değerlendirme metodolojisiyle birlikte verilmektedir. Son kısımlarda ise Bölgesel Gelişme Şemasına, Ekler ve Kaynakça'ya yer verilmiştir. Raporun sunumundaki yapıya Şekil 1'de yer verilmektedir.

1 Şekil - Raporun Temel Yapısı

1.3

PLANLAMA YAKLAŞIMI

TR33 Bölgesi 2014-2023 Bölge Planı "bölgesel kalkınma için yönetim ve koordinasyon aracı" olarak tanımlanmıştır. Plan hazırlanırken 2 temel niteliğe sahip olması amaçlanmıştır:

● Yönetişim Esaslı

● Uygulanabilir

Bölge Planının bölgesel kalkınmadaki temel rolü, yol haritası ortaya koymak ve paydaşlar arası koordinasyonu sağlamaktır. Planın, yol haritası oluşturarak Bölgenin gelişimini yönlendirmesi ancak uygulanabilir politikalar içermesiyle mümkün olacaktır. Plandaki politikaların uygulanabilir olması da üst ölçek politikalar, mevcut şartlar ve yerel karar vericilerin kendi stratejileriyle uyumunu ve bunlar arasında koordinasyonu gerektirmektedir.

Tüm bu şartlar sağlandıktan sonra dahi Planın hayata geçirilmesinden sorumlu kesimlerin yetki ve inisiyatiflerini Plan kararları doğrultusunda kullanmaları sağlanmalıdır. Bu yönlendirmenin Planın yaptırım gücü ile sağlanması mümkün değildir. Bu doğrultuda, Planın karar verici paydaşlarının politikalarının uygulanabilir hale getirilmesi ve paydaşların kendi aralarında entegrasyonunun sağlanması amacıyla yönetim esaslı bir hazırlık süreci yürütülmüştür.

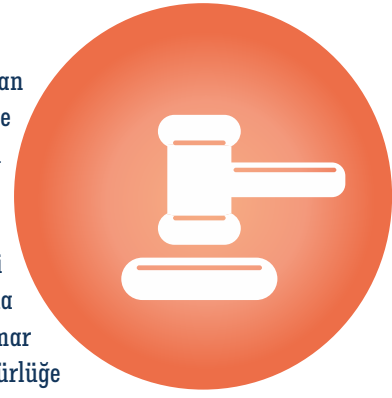
Plan kararları alınırken, planlama ekibi tarafından yapılan ve yaptırılan araştırma, analiz ve sentez sonuçları paydaşlarla paylaşarak ana çerçeveler belirlenmiştir. Kararları etkileyebilecek üst ölçek karar ve politikaların da Bölgede benimsenmesi sonrasında paydaşlarca önceliklendirilen strateji ve tedbir / müdahalelerin planda yer alması esas alınmıştır. Bu sayede gerek alınan kararların ulusal politikalara aykırılık göstermesi engellenmeye çalışılmış, gerekse paydaşların Bölgenin güçlü ve zayıf yönlerine karşılaştırmalı olarak farklı yerel ve ulusal pencerelerden bakmaları mümkün kılınmıştır.

Plan uygulanabilirliğinin sağlanması için stratejilerin belirlenmesi sürecinde Bölgenin ihtiyaçlarına odaklanılmış, var olan kaynağın sadece öncelikli müdahalelere kanallanması amacı güdülmüştür. Ayrıca tedbir ve müdahaleler belirlenirken, plan dönemi içerisinde tamamlanabilmelerine özen gösterilerek planın uygulanabilirlik düzeyinin artması amaçlanmıştır. Planın uygulanabilir olması için odaklanılan başka bir husus da Plan hükümlerinin genel geçer kararlar yerine, mekansal ve sektörel bazda farklılaşan kararlardan teşkil edilmesidir. Plan kararları alınırken paydaşlarla yerel düzeyde bir araya gelinerek strateji ve tedbir / müdahalelerin mümkün olduğunca mekana yansıtılması amaçlanmıştır. Stratejilerin mekana yansıtılması sayesinde kararlara ilişkin farkındalık arttırılacak, yönlendirme azami düzeyde sağlanacak, sorumlu kurum ve kuruluşlar etkin şekilde ortaya konulacaktır.

1.4

HUKUKİ KAPSAM

Bölge planlarının hazırlanma amaçlarından biri ulusal düzeyde belirlenen politikalar ile yereldeki faaliyetlerin koordinasyonunun sağlanmasıdır. Bu kapsamda, yerel düzeyde yapılacak müdahalelerin, hiyerarşik olarak ulusal kalkınma planları ile çevre düzeni planları arasında yer alan bölge planlarına uygun olması gerekmektedir. 3194 sayılı İmar Kanununda planların hazırlanması ve yürürlüğe konulmasına ilişkin esasların belirtildiği 8. maddede bölge planlarından şu şekilde bahsedilmektedir:

Bölge planları; sosyoekonomik gelişme eğilimlerini, yerleşmelerin gelişme potansiyelini, sektörel hedefleri, faaliyetlerin ve altyapıların dağılımını belirlemek üzere hazırlanacak bölge planlarını, gerekli gördüğü hallerde Devlet Planlama Teşkilatı yapar veya yaptırır.

İmar Planları; Nazım İmar Planı ve Uygulama İmar Planından meydana gelir. Mevcut ise bölge planı ve çevre düzeni plan kararlarına uygunluğu sağlanarak, belediye sınırları içinde kalan yerlerin nazım ve uygulama imar planları ilgili belediyelerce yapılır veya yaptırılır.

5393 sayılı Belediye Kanununun 41. maddesinde ve 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 31. maddesinde “mahalli idareler genel seçimlerinden itibaren altı ay içinde; kalkınma planı ve programı ile varsa bölge planına uygun olarak stratejik plan” hazırlanması gerektiği belirtilmiştir. 2006 yılında yürürlüğe giren 5449 sayılı Kalkınma Ajanslarının Kuruluşu, Koordinasyonu ve Görevleri Hakkında Kanunun 5. maddesinde bölge planına ilişkin olarak ajans görev ve yetkileri şu şekilde tanımlanmaktadır:

- Yerel yönetimlerin planlama çalışmalarına teknik destek sağlamak.
- Bölge plan ve programlarının uygulanmasını sağlayıcı faaliyet ve projelere destek olmak; bu kapsamda desteklenen faaliyet ve projelerin uygulama sürecini izlemek, değerlendirmek ve sonuçlarını Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına bildirmek.
- Bölge plan ve programlarına uygun olarak bölgenin kırsal ve yerel kalkınma ile ilgili kapasitesinin geliştirilmesine katkıda bulunmak ve bu kapsamdaki projelere destek sağlamak.

d) Bölgede kamu kesimi, özel kesim ve sivil toplum kuruluşları tarafından yürütülen ve bölge plan ve programları açısından önemli görülen diğer projeleri izlemek.

e) Bölgesel gelişme hedeflerini gerçekleştirmeye yönelik olarak; kamu kesimi, özel kesim ve sivil toplum kuruluşları arasındaki işbirliğini geliştirmek.

f) 4 üncü maddenin ikinci fıkrasının (c) bendi çerçevesinde ajansa tahsis edilen kaynakları, bölge plan ve programlarına uygun olarak kullanmak veya kullandırmak.

2011 yılında yürürlüğe giren 649 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile kurulan Bölgesel Gelişme Yüksek Kurulu'nun bölge planlarına ilişkin görev ve yetkileri aşağıdaki gibi tanımlanmıştır:

a) Bölgesel gelişme alanında ulusal düzeyde genel politikaları ve öncelikleri tayin etmek, bu kapsamda bölgesel gelişme ulusal stratejisini onaylamak.

b) Tarım, sanayi, turizm, ulaştırma, mekansal gelişme, kırsal kalkınma, girişimcilik, yenilik, küçük ve orta ölçekli işletmeler gibi ana politika alanlarıyla bölgesel gelişme politikalarının bütünlüğünü ve koordinasyonunu sağlayacak üst düzey kararlar almak.

c) Güneydoğu Anadolu Projesi, Doğu Anadolu Projesi, Doğu Karadeniz Projesi ve Konya Ovası Projesi gibi kalkınma projelerini, bölge planlarını, stratejileri ve eylem planlarını onaylamak.

1.4

HUKUKİ
KAPSAM

19

2013 Yılı Programının Uygulanması, Koordinasyonu ve İzlenmesine Dair Karar'ın 20. maddesinde aşağıdaki ifade bulunmaktadır:

Valilikler; illerdeki yatırım tekliflerinin hazırlanması, uygulanması, izlenmesi, ödeneklerin zamanında ve amacına uygun olarak kullanılması için kuruluşlar arasında işbirliği ve koordinasyonu sağlar, bu amaçla İKİS'in kullanımını teşvik ederler. Yatırımların bölge planlarına uyumu ve bölgesel bütünlüğünün sağlanması için kalkınma ajansları tarafından gerekli teknik destek sağlanır. Bu amaca yönelik olarak, illerin yatırım teklifleri kalkınma ajanslarının yönetim kurullarında görüşüldükten sonra merkeze gönderilir.

Bahsi geçen mevzuat çerçevesinde, kalkınma ajansları, Kalkınma Bakanlığı tarafından 2014-2023 dönemi bölge planlarını hazırlamakla görevlendirilmişlerdir. Bu doğrultuda, TR33 Bölgesi 2014-2023 Bölge Planı Zafer Kalkınma Ajansı tarafından paydaşların sürece katılımı esas alınarak hazırlanmıştır. Plan, mevzuat çerçevesinde tanımlanan rol, görev ve yetkileri uygun biçimde icra edecek şekilde kurgulanmış olup bu kapsamda ihtiyaç duyulacağı öngörülen bölüm ve kısımları içermektedir.

1.5

PLANLAMA SÜRECİ

Planın uygulanabilir olması amacıyla yönetim esaslı bir yaklaşımla yürütülen planlama süreci 6 temel aşamada ele alınmıştır:

- Ön Hazırlık Süreci
- Mevcut Durum Tespit Süreci
- Odaklanma Süreci
- Politika Geliştirme Süreci
- İstişare Süreci
- Plan Onay Süreci

1.5.1 ÖN HAZIRLIK SÜRECİ

Ön hazırlık süreci, 2011 yılının ilk çeyreğinde Kalkınma Kurulu bünyesinde "Sektörel Gelişim İhtisas Komisyonu" ile "Kentsel ve Sosyal İhtisas Komisyonu" ve bu komisyonlara bağlı teknik komisyonların oluşturulması ile başlamıştır. Tarım, turizm, sanayi, sosyal yapı ve kentsel altyapı alanlarında toplam 20 teknik komite Bölge illerinde toplantılar gerçekleştirmiştir. İhtisas komisyonlarında yalnızca Kalkınma Kurulu üyeleri yer alırken; teknik komisyon toplantılarına Kurul üyelerinin yanı sıra üyeler tarafından belirlenen isimler de katılım sağlamıştır. Teknik komitelerden alınan görüşler yine Kalkınma Kurulu üyeleri ile birlikte değerlendirilmiştir. Komisyon çalışmalarının temel çıktısı, Bölgenin temel ihtiyaçlarını ve büyüme eksenlerini ortaya koymuştur.

Bölgesel Kalkınma Çalışma Grubu ile üç toplantı düzenlenerek Bölge akademisyenlerinin Bölgenin kalkınmasına ilişkin görüşleri alınmıştır. Çalışma Grubu, alt çalışma gruplarına ayrılarak çeşitli konularda araştırmalarını ve değerlendirmelerini yürütmüştür.

Bölgedeki sanayi sektörünün ve Organize Sanayi Bölgelerinin sorunlarını ve bu sorunların çözümüne ilişkin önerileri ortaya koymak adına 2 adet OSB Zirvesi gerçekleştirilmiş; "TR33 Bölgesi OSB Raporu" hazırlanmıştır.

2 Şekil - Planlama Süreci

2011 - I.	Plan Hazırlık Süreci	İhtisas Komisyonu Toplantıları (4 Toplantı) Teknik Komisyon Toplantıları (46 Toplantı) Bölgesel Kalkınma Çalışma Grubu Toplantıları (3 Toplantı) OSB Zirveleri (2 Adet)
2011 - IV.	Mevcut Durum Tespit Süreci	Üst Ölçekli Planların Değerlendirilmesi Veri Toplama ve Değerlendirme İlçe Kartlarının Oluşturulması Göstergelerle TR33 Çalışması İlçe Bazlı Ekonomik ve Sosyal Endekslerin Oluşturulması
2012 - II.	Odaklanma Süreci	Bölgesel Tematik Alan Belirleme Anketi (400 Kişi) Tematik Alan Toplantıları (16 Toplantı) Üretim Yapısının Modellenmesi Anketi (1.600 Kişi) Alt Bölge Oluşturma Çalışmaları TR33 Bölgesi İnovasyon Stratejisi Toplantıları (8 Toplantı) TR33 Bölgesi Girişimcilik Stratejisi Toplantıları (12 Toplantı) TR33 Bölgesi Turizm Stratejisi Toplantıları (4 Toplantı) Yaşanabilirlik Sarmalı Odak Grup Toplantıları (4 Toplantı) TR33 Bölgesi Ulaşım Stratejisi
2013 - I.	Politika Belirleme Süreci	Tüm Stratejik Odaklanma Çalışmalarının Sentezlenmesi Bölge Planı İl İstişare Toplantıları (4 Toplantı) İlçe Önceliklendirme Toplantıları (49 Toplantı)
2013 - IV.	İstişare Süreci	Yönetim Kurulu Toplantıları (2 Toplantı) Kalkınma Kurulu Toplantıları İnternet Sitesi Üzerinden Gelen Paydaş Görüşleri Kurum Görüşleri Bakanlık Görüşleri
2014 - I.	Plan Onay Süreci	Yönetim Kurulu Kalkınma Bakanlığı Bölgesel Gelişme Komitesi Bölgesel Gelişme Yüksek Kurulu

1.5.2 MEVCUT DURUM TESPİT SÜRECİ

Mevcut durum tespit sürecinde, ulusal politikaların derlenmesi ve uluslararası eğilimlerin tespitine ilişkin çalışmalar yürütülmüştür. Farklı tematik ve sektörel alanlardaki üst ölçekli stratejiler incelenmiş, Bölgeye yansımaları değerlendirilmiştir.

İlçelerde potansiyel arz eden sektörler ve atıl değerler tanımlanarak strateji belirleme sürecine katkı sağlanmıştır. Bu çalışma kapsamında, tüm Bölge ilçelerine ziyaretler gerçekleştirilmiştir. Toplanan ve derlenen veriler konsolide edilerek tüm Bölge ilçeleri için mevcut durum raporu niteliğinde ilçe kartları hazırlanmıştır.

İller bazında belirlenmiş mekansal amaç, hedef ve stratejilerin bütünleştirilmesi amacıyla Bölge illerinin çevre düzeni planlarının entegrasyonu çalışması yürütülmüştür. Entegre edilen planlarla illerin bölgesel politikalarda ortak çalışmalarını zorlaştıran farklılıklar ve mekansal uyumsuzluklar ortaya konulmuştur.

Bölgenin sosyoekonomik durumunu güncel verilerle ortaya koyan "Göstergelerle TR33 Çalışması (2012)" hazırlanmış; söz konusu çalışma Planın mevcut durumuna önemli girdiler sağlamıştır. Ayrıca dönemsel olarak hazırlanan ekonomik bülten çalışması, uluslararası ve ulusal eğilimler kapsamında Plana katkı sağlamıştır.

Son olarak ilçe bazlı ekonomik ve sosyal endeksler üretilmiş ve ilçelerin ekonomik yapılarının sanayi ve tarım sektörlerinden hangisine yatkın olduğu, sosyal gelişmişlik ve hizmet yoğunluğu gibi farklı başlıklardaki durumları ortaya konulmuştur. Bölge ilçeleri arasındaki ilişkiler tespit edilmiş, farklı hizmet kademesine sahip ilçeler belirlenmiştir. Ayrıca, söz konusu ilçelerin hizmet verdikleri alanlar tespit edilerek hizmet alt bölgeleri tanımlanmış, merkez-çevre modelinin uygulanma temeli oluşturulmuştur.

1.5.3 ODAKLANMA SÜRECİ

Odaklanma süreci kapsamında, sanayi, AR-GE ve yenilik, tarım, istihdam ve girişimcilik, turizm, ulaşım ve lojistik, dış ticaret, enerji alanlarında detaylı çalışma ve analizler gerçekleştirilmiştir.

İlk olarak, 10. Kalkınma Planı ve Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi (BGUS)'nin yerel düzeyde koordinasyonu çalışmaları kapsamında, Bölgedeki paydaşlara görsel ve yazılı medya, resmi yazı ve e-posta yoluyla ulaşılarak internet üzerinden çevrimiçi (online) anket uygulanmış; il ve Bölge bazlı öncelikli müdahale alanları tespit edilmiştir.

Ekonomik yapı endeksi ve yapılan değerlendirmeler sonucunda, 53 ilçeden oluşan Bölge, ekonomik gelişim benzerlikleri ve mekansal yakınlığa göre 10 alt bölgeye ayrılmış; Plan hazırlıkları kapsamındaki ana sektörlerdeki planlama ve araştırma çalışmaları bu alt bölgeler temel alınarak yürütülmüştür.

Bölgesel Girişimcilik ve İstihdam Stratejisi çalışmaları kapsamında, Bölgenin iş gücü potansiyeli tespit edilmiş; iş gücü piyasası ihtiyaç analizi yapılmış ve beşeri sermayenin ihtiyaç duyduğu girişimcilik kapasitesinin artırılmasına yönelik stratejiler tanımlanmıştır. Yapılan açılış toplantısında çalışmanın hazırlıklarıyla ilgili Bölge paydaşları haberdar edilmiş; alt bölgelerdeki 10 adet toplantıyla strateji ve eylem geliştirme çalışmaları tamamlanarak Bölge paydaşlarına kapanış toplantısında sunulmuştur.

“Bölgenin Üretim Yapısının ve Düzeyinin Tespiti ve Analizi” çalışmasında, alt bölge bazında, Bölgedeki mevcut üretim, işbirliği ve mekansal yığılma, küresel ölçekte rekabet potansiyeline sahip sektörler ve bu sektörlerdeki ihtiyaçlar tespit edilmiş, katma değeri arttıracak stratejiler ortaya konulmuştur. Ayrıca, Bölgede ihracat odaklı potansiyel ürün grupları ile bu ürünlerin ihraç edileceği pazarlar tespit ve analiz edilmiş; Bölgedeki üretim ilişkileri, kapasite kullanımı ve ihracat potansiyeli değerlendirilmiştir. Bunun yanı sıra, 1.600’ü aşkın firmaya uygulanan Üretim Yapısının Modellenmesi Anketi ile Bölge sanayi işletmelerinin temel üretim ilişkileri, yapısal sorunları vb. alanlarda tespitlerde bulunulmuştur.

Bölgedeki yenilik potansiyelinin tespitine yönelik araştırma faaliyetlerini içeren TR33 Bölgesi Yenilik Stratejisi çalışması kapsamında, yenilik ve AR-GE kapasitesini arttırmaya yönelik stratejiler belirlenmiş, yatırım alanları tanımlanmıştır. Çalışma kapsamında düzenlenen 8 toplantıda kamu kesimi ve özel sektör temsilcileriyle görüşülerek yenilik alanından ihtiyaç duyulan stratejiler geliştirilmiştir.

Bölgesel Turizm Stratejisi çalışmaları kapsamında Bölgenin turizm potansiyeli değerlendirilmiş, turizm odak ve güzergahları geliştirilmiş ve turizmde rekabet gücünü arttıracak stratejiler ortaya konmuştur. Çalışma kapsamında her ilde düzenlenen toplantılarda, elde edilen sonuçlar paylaşılmış ve paydaşlarla stratejilerin geliştirilmesine zemin oluşturulmuştur.

Bölgesel Ulaşım Stratejisi çalışmaları kapsamında Bölgedeki ulaşım ağları ve ilçelerin erişilebilirliği ortaya konmuş, ulusal düzeydeki ulaşım yatırımlarının Bölgeye etkileri tespit edilmiş ve bölgesel ulaşım ağlarının ulusal projelerle koordinasyonunun sağlanması için gerekli ek yatırım ve stratejiler belirlenmiştir.

Bölgenin Dış Ticaret Potansiyelinin Tespiti çalışması kapsamında, Bölge illerinin diğer ülkelerle olan dış ticaret ilişkileri analiz edilmiş; ihracatın artırılmasına yönelik muhtemel sektörler ve yeni dış ticaret ortaklıkları önerilmiştir.

1.5.4 POLİTİKA BELİRLEME SÜRECİ

Bölgesel, ulusal ve uluslararası düzeyde gerçekleştirilen çalışmaların tamamlanmasıyla, sentez aşamasına geçilerek çalışmaların entegrasyonu gerçekleştirilmiştir. Mevcut durum ve eğilimlerle ulusal/uluslararası politikalar arasındaki farklılıklar ortaya konmuş, boşluk analizi yapılmıştır. Kalkınma Kurulu Komisyonları, BGUS anket ve toplantılarının çıktıları, analiz sonuçlarıyla birlikte değerlendirilmiş ve Bölgede ele alınması gerekli öncelikli müdahale alanları belirlenmiştir.

Bölge illerinin merkezlerinde düzenlenen il bazlı Yaşanabilirlik Sarmalı toplantılarıyla illerdeki beşeri ve sosyal durumlara ilişkin değerlendirme ve tespitler paylaşılmış ve bu konulardaki stratejilerin geliştirilmesinde paydaş görüşleri dikkate alınmıştır.

İlçe önceliklendirme toplantılarında, üst ölçekli eğilim ve politikalar, Bölgenin mevcut durumuna yönelik bulgular ve analiz sonuçları ilçedeki karar vericilerle paylaşılmış; gerekli görülen revizyonlar gerçekleştirilmiştir. Toplantıların 2. kısmında, yereldeki mevcut eğilimler derlenerek mevcut durum, üst ölçekli politikalar ve analiz sonuçlarında ortaya çıkan politika önerileriyle karşılaştırılmıştır. İstişareler sonucunda uyumsuzluk ortaya çıkan alanlarda, karar vericiler ikna edilerek veya Plan kararlarında revizyona gidilerek uyum sağlanmıştır. Yapılan istişare toplantılarında ilçelerin mevcut eğilimlerinin ulusal politika ve mevcut durumla uygunluğu da değerlendirilmiştir. Plandaki strateji, tedbir ve müdahalelere, söz konusu istişare toplantıları sonrasında ilk hali verilmiştir.

İlçe toplantıları sonrasında ortaya çıkan politika önerileri; alt bölge veya il bazında konsolide edilmiş ve il bazlı olarak Vali, Belediye Başkanı, Rektör, İl Genel Meclis Başkanı ve Ticaret ve Sanayi Odası Başkanlarının katılımlarıyla gerçekleştirilen toplantılarda değerlendirilmiştir. Bu sayede, karar alma hiyerarşisinde Plan kararlarına ilişkin ortaya çıkabilecek aksaklıkların önlenmesi amaçlanmıştır. İl bazlı toplantılar sonrasında gerçekleştirilen Ajans Yönetim Kurulu Toplantısında, Bölgesel politikalara son hali verilerek Planın ilk taslağı tamamlanmıştır.

1.5.5 İSTİŞARE SÜRECİ

Plan, ilk taslağının tamamlanmasının ardından Yönetim Kurulu'nda iki kez, Kalkınma Kurulu'nda ise bir kez görüşülerek Kalkınma Bakanlığı'na iletilmiştir. Ayrıca Bölge paydaşlarıyla www.2023.zafer.org.tr web sayfasında paylaşılan Plan, Bölge paydaşlarının değerlendirmesine sunulmuştur. Kalkınma Bakanlığı tarafından iletilen merkezi kurumların görüşleri ile yerel düzeyde Yönetim Kurulu ve Kalkınma Kurulu'nun önerileri ve Bölge paydaşlarının web sayfası üzerinden ilettikleri değerlendirmeler harmanlanmıştır.

1.5.6 PLAN ONAY SÜRECİ

Plan, gerekli revizyonlar tamamlandıktan sonra 2013 yılı Kasım ayındaki Yönetim Kurulu Toplantısı'nda onaylanarak Kalkınma Bakanlığı'na gönderilmiştir. Plan, Bölgesel Gelişme Yüksek Kurulu tarafından 30.12.2014 tarihinde onaylanarak yürürlüğe girmiştir.

1.6

KATILIMCILIK STRATEJİSİ

Planlama yaklaşımında Planın uygulanabilir ve yönetim esaslı olması amaçlanmıştır. Söz konusu niteliklere haiz olunması ancak planlama ve uygulanma süreçlerinde etkin bir katılımcılığın sağlanması ile mümkündür. Bu doğrultuda, Planın hazırlık, odaklanma, politika belirleme ve istişare süreçlerinde eldeki kaynaklar göz önünde bulundurulup en yüksek katkı elde edilebilecek yöntemler kullanılarak toplumun farklı kesimlerinden azami sayıda paydaşla fikir alışverişinde bulunulmuştur. Katılımcılığın etkin ve odaklı sağlanabilmesi için planlama aşamalarında farklı yöntemler kullanılmış, gerçekleştirilen anket, analiz ve masa başı araştırma faaliyetleriyle paydaşlara geri bildirim sağlanarak bulguların doğruluğu sorgulanmış, paydaşların görüşlerinin bulgu ve analizlerle sınanması veya geliştirilmesi sağlanmıştır.

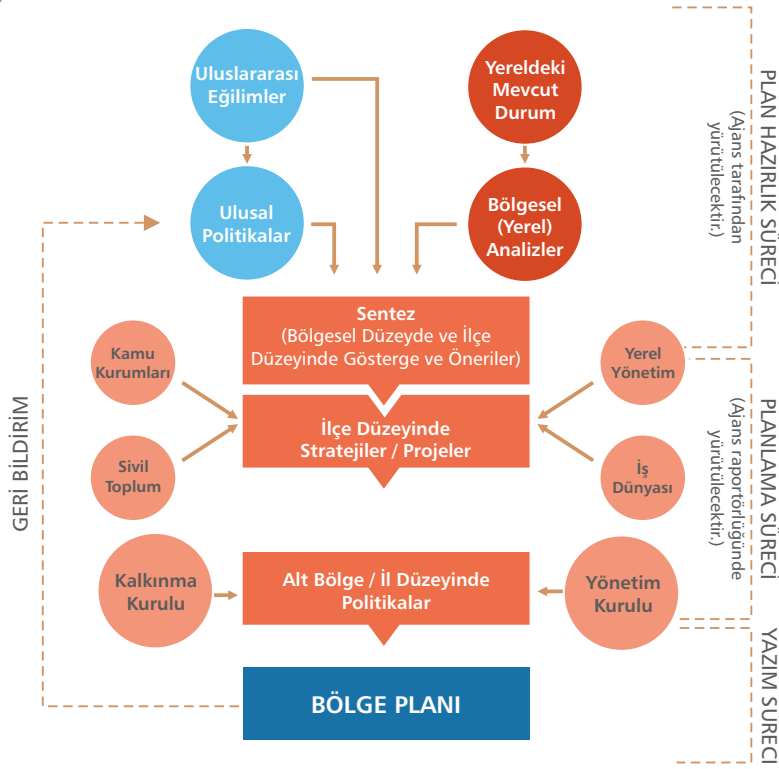
Planın hazırlık sürecinde Bölgeyi tanımak ve anlamak adına Kalkınma Kurulu bünyesinde oluşturulan teknik ve ihtisas komisyonlar marifetiyle farklı sektör ve konularda paydaşların görüş ve değerlendirmelerine başvurulmuştur. Bölgede öncelik ihtiva eden başlıkların belirlenmesinde söz konusu bildirimler ve gerçekleştirilen anketler esas alınmıştır. Yine bu dönemde gerçekleştirilen OSB Zirveleri ve Bölgesel Kalkınma Çalışma Grubu faaliyetleri aracılığıyla Bölgenin önceliği olan sanayi sektöründeki potansiyel, fırsat ve tehditler ile işbirliği, beşeri ve sosyal sermaye düzeyi hakkında önemli tespitlerde bulunulmuştur.

Odaklanma sürecinde gerçekleştirilen anket ve tematik alan toplantıları ile Planda odaklanılması gerekli başlıklar, bu başlıklardaki öncelikli müdahale alanları ve hedefler ortaya konulmuştur. Odaklanma sürecinde belirlenen sektörlerde analiz ve detaylı araştırmalar gerçekleştirilmiş, bu çalışmalar kapsamında gerek görüldüğünde istişare toplantıları, anketler ve yüz yüze mülakatlar yapılmıştır.

Politika belirleme süreci öncesinde o ana kadar gerçekleştirilen tüm katılımcılık faaliyetleri, araştırma ve analiz sonuçları derlenerek Planın ana çerçevesi ortaya konulmuştur. Sonrasında gerçekleştirilen ilçe bazlı toplantılarda, alt bölgelerde hem önceliklendirme yapılmış hem de ilçe bazlı ihtiyaç ve fırsatların belirlenen Plan çerçevesiyle uyumu değerlendirilmiştir. İlçe toplantılarında görüşülen karar verici pozisyonundaki paydaşların görüşleriyle analiz veya araştırmaların bulguları arasında uyumsuzluk oluşan durumlarda istişare yoluna gidilerek paydaşların bilgilendirilmesi ve/veya Planda revizyon yapılması yoluyla eşgüdüm sağlanmış, Planın uygulanması mümkün kılınmıştır.

Son aşamada ise, bölgesel ölçekte belirlenen öncelikler/tedbirler ile ilçe/alt bölge bazında ortaya konulan müdahale ve projeler, Yönetim Kurulu ve Kalkınma Kuruluna ek olarak oluşturulan il istişare kurulları nezdinde istişare edilerek il ve Bölge düzeyinde koordinasyon sağlanmıştır. Planın tamamlanmasından sonra hazırlanan internet sitesi aracılığıyla Bölge paydaşlarından, Kalkınma Bakanlığı'ndan ve diğer Bakanlıklardan görüşler alınıp değerlendirilerek Plana son hali verilmiştir. Plan hazırlıkları kapsamında gerçekleştirilen toplantılar ve yapılan anketlere ilişkin bilgiler Ek 1'de verilmektedir.

3 Şekil - Temel Katılımcılık Yöntemi

1.7

PLAN SİSTEMATİĞİ

Planda ulusal vizyon, uluslararası eğilimler ve paydaş görüşleriyle uyumlu olarak Bölge vizyonu ortaya konulmuştur. Belirlenen vizyon odağında mevcut durumun tespitine ilişkin çalışmalar yürütülerek boşluk analizi gerçekleştirilmiş, farklı gelişme senaryoları üretilmiştir. Tercih edilen gelişme senaryosu doğrultusunda vizyona ulaşmak adına 4 ana amaç belirlenmiştir. Amaçlara ulaşmak için ihtiyaç duyulan gelişme eksenleri tanımlanmış, söz konusu gelişme eksenleri geliştirilen model çerçevesinde kategorilere ayrılmıştır.

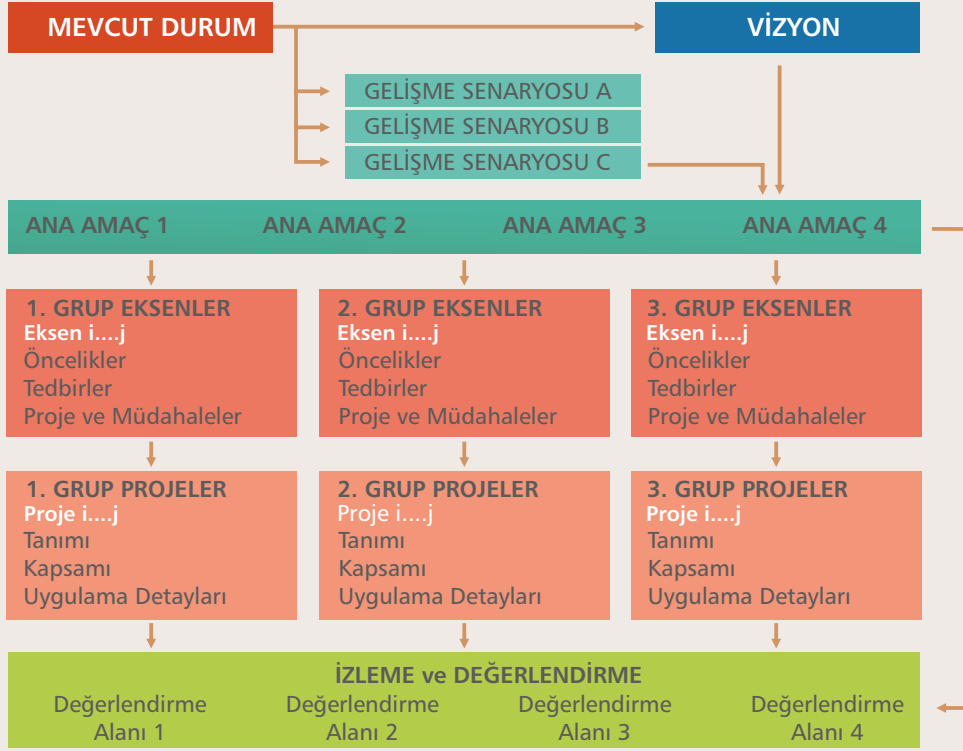

Gelişme eksenlerinin altında öncelikler yer almakta olup her bir öncelik için tedbirler tanımlanmıştır. Sonrasında tedbirlerin uygulama vadeleri belirlenmiş, ayrıca tedbirlere ilişkin müdahale ve projeler ortaya konulmuştur. Bazı tedbirler mekansal bazda farklılık göstermekte olup söz konusu farklılaşma müdahale ve projeler düzeyinde sunulmuştur. Ek olarak, her bir öncelik için Plan döneminde gerçekleştirilmek üzere somut hedefler belirlenmiştir.

Projelerin her biri için tanım ve gerekçe, faydalanıcılar, uygulayıcılar, alt bileşenler ve finansman ihtiyacı belirlenmiştir. Müdahalelerin uygulanmasından sorumlu ve ilgili paydaşlar, maliyet, uygulama süresi ve yeri gibi hususların, bölgesel operasyonel programların hazırlanması sürecinde belirlenmesi planlanmaktadır.

Planın izleme ve değerlendirilmesi kısmında, Planda yer verilen önceliklerin her biri; müdahale alanları matrisi kapsamında ele alınarak "kurumsal altyapı ve sosyal sermaye", "beşeri kapasite", "bilgi, teknoloji ve AR-GE" ve "fiziki altyapı" başlıklarından ilgili olduklarının altında değerlendirilmiştir. Bu yolla her bir eksen, öncelik ve tedbir için öncelikli gelişme ihtiyacı olan müdahale alanı belirlenmiştir. Bu sistem, Bölgeye sağlanacak desteklerin önceliklendirilmesi ve Planın izleme-değerlendirme süreçlerinde uygulayıcılara kolaylık sağlayacaktır.

4 Şekil - Planın Ana Hatları

TR33 Bölgesi
2014-2023
Bölge Planı

Afyonkarahisar | Kütahya | Manisa | Uşak

2023'e DOĞRU

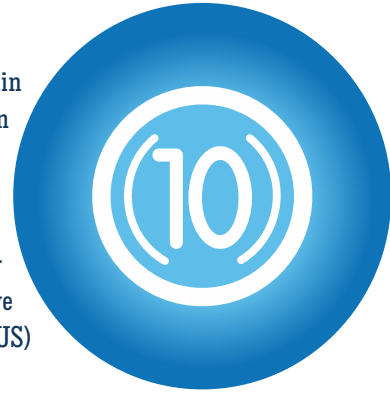
2

2.1

ULUSAL POLİTİKALAR

Bölge Planı hazırlanırken Bölge'nin potansiyelinin, güçlü ve zayıf yönlerinin üst ölçek plan ve kararlarda alınan karar ve uygulanacak politikalarla uyumu gözetilmiştir. Bölge Planı'nda oluşturulan öncelik ve tedbirler Onuncu Kalkınma Planı (OKP) ve Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi (BGUS) çerçevesinde oluşturulmuştur.

OKP'nin hedefleri 4 kısımda incelenmiş olup bunlar; nitelikli insan ve güçlü toplum, yenilikçi üretim ve istikrarlı büyüme, yaşanabilir mekanlar ve sürdürülebilir çevre, kalkınma için uluslararası işbirliğidir. Bu bağlamda OKP'de Türkiye'nin büyüme performansının daha ileri seviyelere taşınması ve yenilikçi bir üretim yapısıyla tahkim edilmesinin amaçlandığı, küresel ölçekte de sanayi ve hizmetler sektörlerinde bilgiye dayalı rekabetin etkisini belirginleştirdiği ve ekonomide yenilikçi bir üretim yapısını elzem kıldığı belirtilmiştir. Bölge'de potansiyeli bulunan sanayi ile buna bağlı olarak gelişen hizmetler sektöründeki öncelikler, OKP'nin bu amacına uygun şekilde tasarlanmıştır. Buna ek olarak Bölgemizde kritik öneme haiz olan tarım sektörüne OKP'de büyük ölçüde yer verilmiştir. OKP'de tarımda süregelen verimlilik sorunlarının aşılması ve sektörden ayrılması sonucunda muhtemel işgücünün ekonominin daha üretken sektörlerinde istihdam edilmesinin önem taşıdığı belirtilmektedir. Bu açıdan tarım sektörü katma değerinin ve çalışan sayısının yüksek olduğu TR33 Bölgesi için Bölge Planı'nda OKP'nin bu amacı doğrultusunda öncelik ve tedbirler hazırlanmıştır.

OKP ulaştırma hizmetlerine de büyük önem vermiştir. Plan'da ulaştırma ve lojistik gibi kritik hizmet sektörlerinin yüksek büyüme ortamının getireceği büyük ölçekli ürün ve hizmet arzını zamanında, etkin ve uygun maliyetle karşılayabilmesine yönelik bir dönüşümün gerçekleştirilmesi gerektiği belirtilmektedir. Bölge Planı'nda Bölge'nin ulaşılabilirliğinin artırılması ve lojistik merkez olması noktalarında politikalar belirlenmiş ve bunlara yönelik tedbirler ortaya koyulmuştur.

OKP'de geçen bölgesel gelişme, yerel ekonomilerin ve kırsal kesimin güçlendirilmesi, mekansal gelişme ve şehirleşmenin dengeli oluşmasının sağlanması, her kesim için barınma ihtiyacının yeterli, sağlıklı ve güvenli bir şekilde giderilmesi gibi alanlarda insanı ve yaşam kalitesini daha çok merkeze alan bir yaklaşıma ihtiyaç olduğu düsturu çerçevesinde Bölge Planı'nda yaşanabilir mekanlar oluşturma ve dengeli mekansal gelişme ve şehirleşmenin sağlanması doğrultusunda politikalar ortaya koyulmuştur. Yine OKP'de üzerinde durulan daha güçlü ve müreffeh bir toplum yapısına ulaşmak ve beşeri sermayeyi güçlendirmek üzere temel hak ve özgürlükler, demokratikleşme, adalet, eğitim gibi konularda bütünsel politikalara devam edileceği belirtilmiş olup Bölge Planı'nda bu bütünsel politikaların sağlanması noktasında öncelik ve tedbirler geliştirilmiştir.

Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi (BGUS), bölgesel gelişmişlik farklarının azaltılarak refahın ülke çapına yayılmasını, bölgelerin potansiyellerinin değerlendirilmesini ve bu potansiyellerin kullanılması sonucunda ulusal büyüme ve kalkınmaya katkılarının artırılmasını, OKP'de de üzerinde sıklıkla durulan ekonomik ve sosyal bütünselmenin sağlanmasını, ülke genelinde daha dengeli ve düzenli bir mekansal gelişmenin sağlanmasını amaçlamıştır. Bölge Planı'nda da BGUS'ta belirtilen genel amaçlarla örtüşen öncelik ve tedbirler belirlenmiştir.

BGUS'un yatay amaçlarında belirtilen 'bölgesel gelişmenin yönetimi geliştirilecek, merkezi ve yerel kurumlar arası etkileşim, yönetim kademeleri arası işbirlikleri ve katılımcılık desteklenecektir' kaidesi bağlamında Bölge Planı'nda yönetim ve katılımcılık üst düzeyde tutulmuştur. Ayrıca yine bölgesel gelişmenin tabandan tavana yayılması anlayışı doğrultusunda Bölge'nin beşeri sermayesinin ve kurumsal yapısının iyileştirilmesi amaçlanmıştır. Plan'da, BGUS'ta da üzerinde durulduğu gibi Bölge'nin rekabetçi üstünlüklerinin üzerinde durulmuş ve yenilik, kümelenme, girişimcilik gibi katma değer üreten konulara önem verilmiştir. Yine bölgesel kalkınmanın temel unsurlarından olan sosyal sermayenin gelişmesi için özel sektör ve STK'lar arasında dayanışma kültürünün geliştirilmesi ve yerel oluşumlar oluşturmaları amaçlanmıştır. BGUS'ta belirtilen bölgeler arası işbirliklerinin geliştirilmesi düsturu kapsamında Bölge Planı'nda yakın çevredeki diğer bölgelerle ilişkilere ve bölgelerin gelişme akslarına özel önem verilmiş ve bu konuda toplantılar gerçekleştirilerek mutabakata varmak noktasında gerekli adımlar atılmıştır.

Plan hazırlıkları kapsamında incelenen üst ölçekli strateji belgelerine Kaynakça'da yer verilmiştir.

2.1.1 ÜST ÖLÇEK PLANLARDA BÖLGENİN YERİ

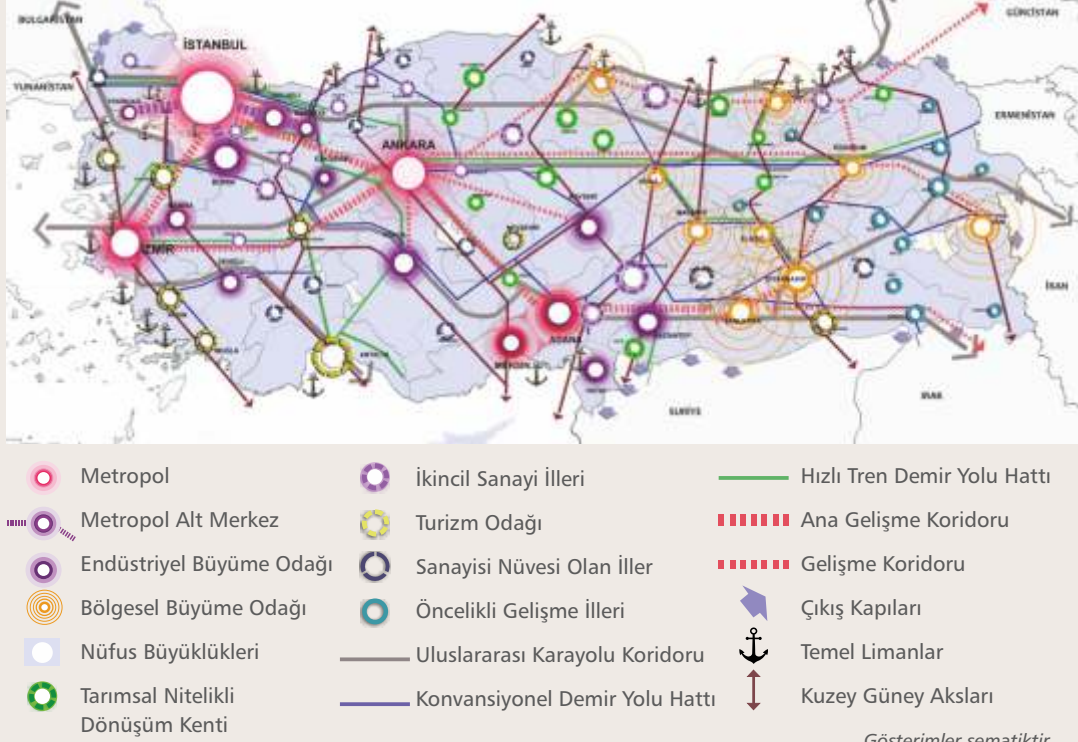
Bölge Planı hazırlanırken Bölge'nin üst ölçek plan ve stratejilerdeki yeri araştırılmış ve Bölge'ye dair mekansal kararlar üzerinde durulmuştur. Ulusal bir strateji olan Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi (BGUS)'nde yerleşim sınıflamaları ortaya koyulmuş ve farklı kategorideki yerleşimler için farklı politika ve öncelikler belirlenmiştir. Bölge illerinden Manisa'nın, İzmir ile beraber göz önüne alınarak büyüme odakları içerisinde yer alabileceği değerlendirilerek buna uygun politikalar belirlenmiştir. Bölge'nin diğer illerinden Afyonkarahisar, Kütahya ve Uşak'ın ise yapısal dönüşüm illeri olarak değerlendirilebilecekleri düşünülerek bu doğrultuda politikaların geliştirilmesine yönelik çalışmalar yapılmıştır. BGUS'taki tüm yerleşim sınıflamalarının listesi Tablo 1'de sunulmaktadır. TR33 Bölgesi, BGUS'ta gayri safi katma değer verileri kullanılarak yapılan analizde sosyoekonomik gelişmişlik düzeyine göre orta gelir grubunda yer almaktadır. Yapılan analizde komşu bölgelerin de benzer şekilde yüksek ve orta gelir düzeyine sahip oldukları görülmektedir.

1 Tablo - Yerleşim Sınıflamaları

Kentsel Sınıflama	
Metropol Alanlar	Büyüme Odakları
Bölgesel Çekim Merkezleri	Yapısal Dönüşüm İlleri
Öncelikli Gelişme İlleri	Kırsal Alanlar

Kaynak: Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi 1. Taslak (2014-2023)

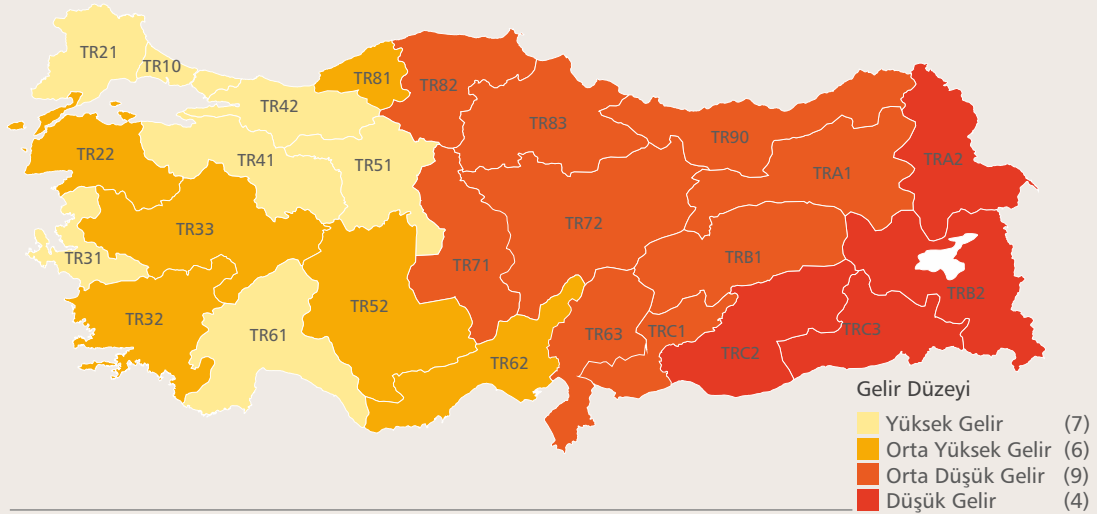
3 Harita - Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi Mekansal Gelişim Şeması

Kaynak: Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi 1. Taslak (2014-2023)

BGUS'ta bölgesel projeler ödeneği gibi farklı araçların yatırım ve destekleme sistemlerinin uygulamaya konulması önerilmekte ve bölgelerde gelir düzeyine göre farklılaşan destek oranlarının uygulanacağı belirtilmektedir.

4 Harita - Gelir Düzeyine Göre Bölgeler

Kaynak: Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi 1. Taslak (2014-2023)

BGUS ile uyumlu olarak hazırlanan Plan'da Manisa'ya yönelik olarak İzmir'in merkez alanının başta Manisa üzerindeki etkisi ile iki il arasındaki yoğun ekonomik ve sosyal ilişkiler gözetilmiş ve temel politika ve önceliklerin belirlenmesinde söz konusu iki ilin bütüncül bir yapıda olduğu değerlendirilerek çalışmalar yürütülmüştür. Plan'da

Bölge genelindeki kültür ve sağlık/termal turizm açısından mevcut olan potansiyel göz önüne alınarak turizm eksenindeki temel politikalar, bu güçlü potansiyele göre belirlenmiştir. Ayrıca Türkiye Turizm Stratejisi 2023'te ise Kütahya ve Manisa kültür kentleri arasına dahil edilmiştir. Stratejide bu illerde kültür turizmi canlandırılarak marka kültür kentlerinin oluşturulması amaçlanmaktadır. Yine aynı stratejide Afyonkarahisar, Kütahya ve Uşak, Frigya içerisinde ele alınmış ve gerekli politikalar belirlenmiştir.

5 Harita - Turizm Bölgeleri ve Güzergahları

Gelişme Odakları / Alanları

- Mevcut Turizm Kenti
- Öneri Turizm Kentleri
- Kış Turizmi Gelişim Odağı
- Yat Limanı ile Gelişecek Yerleşimler
- Şehir Turizmi Odaklı Yerleşimler
- Kültür ve İnanç Turizmi Odaklı Yerleşimler
- Tematik Gelişim Bölgeleri (Renklere göre farklılık gösterir.)
- Eko Turizm Odaklı Gelişim Bölgeleri
- Yayla Turizmi Gelişim Bölgesi

Bağlantı Tipleri / Gelişim Aksları

- İpek Yolu
- Kış Turizmi Aksı
- Doğu Karadeniz ve Güneydoğu İnanç ve Gurme Turizmi Aksı
- Deniz Ulaşım Bağlantısı
- Fonksiyon ve Ulaşım Bağlantısı
- Güney Marmara Zeytin ve Trakya Kültür Aksı
- Yayla Turizmi Gelişim Aksı
- Batı Karadeniz Aksı

Diğer Gösterimler

- Havaalanı
- Kurvaziyer Limanı
- Yat Limanı
- Yat Kabul Edebilecek Şekilde Rehabilit Edilecek Balıkçı Barınakları
- İnceleme ve Analiz Çalışması ile Turizm Potansiyeli Açısından Yeniden İrdelenecek Alanlar

Kaynak: Kültür Turizm Bakanlığı Termal Turizm Master Planı

İllerin ve Bölgelerin Sosyoekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması (2011) çalışmasında Bölge 4 kademe Bölge arasında 2. Kademe (Orta Gelir) Bölgeler arasında bulunmaktadır. Onuncu Kalkınma Planı'nda Bölge'nin de içerisinde bulunduğu orta gelirli bölgelere yönelik Madde 919'da şu ifade geçmektedir: "Orta gelirli bölgelerde üretim yapısının dönüşümü, sektörel çeşitliliğin artırılması, girişimcilik ortamı ve kültürünün geliştirilmesi ve yeni istihdam alanlarının oluşturulması sağlanacaktır. Şehirlerin alt ve üst yapısının iyileştirilmesiyle bu bölgelerin yaşam ve yatırım koşulları bakımından cazibesi artırılacaktır." Onuncu Kalkınma Planı'nda Bölgeye yönelik özellikle şehirlerin alt ve üst yapısının iyileştirilmesi, sektörel çeşitliliğin artırılması ve girişimciliğin geliştirilmesi temel politika olarak görülmektedir. Yine Onuncu Kalkınma Planı'nda Bölge illerinden biri olan Afyonkarahisar'a yönelik Madde 842'de şu ifadeye yer verilmiştir: "Hızlı tren ağı; Ankara merkez olmak üzere İstanbul-Ankara-Sivas, Ankara-Afyonkarahisar-İzmir, Ankara-Konya ve İstanbul-Eskişehir-Antalya koridorlarından oluşmaktadır. Plan dönemi sonuna kadar 393 km uzunluğundaki Ankara-Sivas ve 167 km uzunluğundaki Ankara (Polatlı)-Afyonkarahisar hızlı tren hatları işletmeye açılacaktır."

2.2

BÖLGE VİZYONU

Vizyon gelecekte olmak istenen yer, varılmak istenen nokta, gerçekleştirilmek istenen amaca ilişkin mevcut durumu da göz önünde bulundurarak yapılan tasavvur anlamına gelmektedir.

Bölge vizyonu katılımcılık ilkesi doğrultusunda, Bölge genelinden paydaşlarla birlikte belirlenmiştir.

TR33 Bölgesi 2010-2013 Bölge Planı hazırlıkları kapsamında düzenlenen geniş katılımlı istişare toplantıları neticesinde belirlenen ve 2014-2023 Bölge Planı hazırlıkları kapsamında yeniden değerlendirilen bu vizyon, Uzun Vadeli Strateji ve Ulusal Kalkınma Planları ile uyumlu olarak "2023 yılında TR33 Bölgesi'ni nasıl görmek istiyoruz?" sorusuna cevap vermektedir.

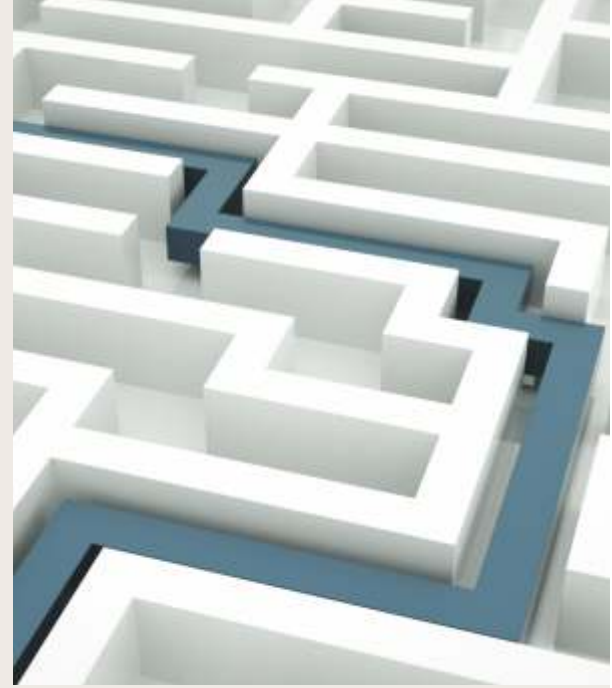
Bölgenin 2023 vizyonu, "ekolojik dengeyi gözetken, bilgi temelli ekonomisi ile katma değer yaratan, rekabet gücü ve yaşam kalitesi artan, dengeli büyüyen, gelişen ve öğrenen bir bölge" olarak belirlenmiştir. Bölge vizyonu aynı zamanda Planın vizyonu olarak da temel alınmış, Plandaki tüm genel amaçlar, hedefler, anahtar kavramlar ve stratejiler bu vizyon doğrultusunda ortaya konulmuştur.

2.3

GELİŞİM SENARYOLARI

Bölgeyi oluşturan iller iktisadi ve sosyal bakımdan heterojen bir yapı sergilemektedir. Bölge genelinde tarım, sanayi ve hizmet sektörlerinin katma değerdeki payları 2010 yılı verilerine göre sırasıyla % 19,9; % 34,3 ve % 45,8'dir. Bununla birlikte, Bölgede 2012 yılında istihdamın tarım, sanayi ve hizmet sektörlerine dağılımı sırasıyla % 46; % 22,2 ve % 31,8 şeklindedir. 2023 yılı için ulusal ölçekte hedeflenen göstergelere ulaşılabilmesi için sanayi ve hizmet sektörlerinin toplam katma değer içindeki paylarının artması; istihdamın yapısındaki temel değişimin tarım ve hizmet sektörlerinde gerçekleşmesi ve dönem sonunda tarımsal istihdamın azalırken hizmet sektörü istihdamının artması gerekmektedir.

Demografik verilere bakıldığında, Bölge genelinde, son 4 yıl içinde doğurganlık ve gelen göç oranında kayda değer bir artış yaşanmamıştır. TÜİK'in hazırladığı nüfus projeksiyonlarına göre, 2023 yılında Kütahya'nın nüfusunun azalması; Afyonkarahisar'ın nüfusunda önemli bir değişiklik olmaması beklenmektedir. Manisa ve Uşak illerindeki nüfus artışı ise oldukça düşük olarak öngörülmürken beklenen yıllık ortalama artış oranı % 0,2 civarında olup % 0,98'lik ülke ortalamasının altında kalmaktadır. Bölgeden göç edenlerin içinde nitelikli kişilerin oranı oldukça yüksektir. Göç eden kişilerin içinde lise ve yükseköğrenim düzeyinde eğitim görenlerin oranı 2008-2009 döneminde % 54,7 iken bu oran 2010-2011 döneminde % 65,2; 2011-2012 döneminde ise % 62,5 olmuştur. Yine, 2011-2012 dönemi verilerine göre, Bölgeden en fazla 20-24 yaş grubundaki insanların göç ettiği görülmektedir. Bu durum, Bölgedeki kısıtlı ekonomik imkanlar ve çevre bölgelerle kıyaslandığında yaşanılabilirlik düzeyi açısından tercih edilen bir Bölge olmamasıyla açıklanabilir.

Bölgenin nitelikli iş gücü tarafından tercih edilmemesi, sanayi ve hizmet sektöründe yaratılan katma değer artışı sınırlamaktadır. Sanayi sektöründe teknoloji düzeyi yüksek sektörler istenilen düzeyde gelişemezken, hizmet sektörünün katma değer içerisindeki artış hızı sınırlı kalmaktadır. Nüfusun % 46'sının istihdam edildiği tarım sektörü, toplam katma değer ancak % 19,8'ini yaratmaktadır. Tarım sektöründen sanayi ve hizmetler sektörüne dönüşüm devam etmekle birlikte çevre bölgelerle ve küresel ölçekte rekabet edilebilecek merkezlerle kıyaslandığında istenilen düzeyin oldukça altındadır.

Bölge içi gelişmişlik farklılıkları fazladır. Ulaşım altyapısının bölgesel dağılımı, coğrafi ve iklimsel farklılıklar, turizm ve maden varlıklarının yayılımı ve geçmişten gelen eğilimler; ilçeler ve iller arasında sosyoekonomik yapı ve gelişmişlik düzeyi bakımından önemli farklılaşmalara sebep olmuştur. Bu farklılıklar, ölçek büyüklüğünü ve sektörel uzmanlaşmayı zorlaştırmaktadır. Bölge, mekansal ilişkiler ve sektörel yapı itibarıyla çok parçalıdır ve entegre değildir.

Bölge vizyonunun belirlenmesi sonrasında, ortaya konulan mevcut durumdan söz konusu vizyona ulaşmak için hayata geçirilebilecek ve temel yaklaşımları farklılaşan senaryolar üretilmiştir. Üretilen senaryoların her biri için Bölgenin mevcut durum ve eğilimleri ışığında öngörüler geliştirilerek, ulusal politikalarla uyumlu şekilde vizyon kapsamında tasvir edilen Bölgeye ulaşmak için en uygun gelişme senaryosu esas alınmıştır.

İlk gelişme senaryosu, mevcut kalkınma politikalarını sürdürmek ve Bölgenin mevcut durumda yakaladığı ivmeyi destekleyici müdahalelerde bulunmaktır. Senaryoya göre, iktisadi gelişme için Bölgede halihazırda ulusal ve uluslararası ölçekte rekabet gücüne sahip sektörler desteklenecek; katma değerde hedeflenen artış bu sektörler üzerinden elde edilecektir. Dolayısıyla, söz konusu sektörlerdeki üretim altyapısının yoğun olduğu yerleşim yerlerindeki nüfus yoğunluğu artacak ve hizmet sektörü de bu yerleşim yerlerinde gelişecektir. Bu durumda, il merkezleri ile halihazırda nüfus yoğunluğunun fazla olduğu ilçeler ekonomik açıdan gelişmeye devam edecek; diğer ilçelerde üretim kapasitesi ile hizmet olanakları ve kalitesi büyük oranda aynı kalacaktır.

İlk senaryoya göre, 2023 yılında Bölgede üretilen katma değerde tarım, sanayi ve hizmet sektörlerinin paylarının sırasıyla % 17,4; % 36,4; % 46,2 olması ve yıllık toplam 125,2 milyar TL katma değer yaratılması öngörülmektedir.¹ Böyle bir kalkınma modeli ile Bölge içindeki gelişmişlik farklarının azalması oldukça zor olacaktır. Bununla birlikte, senaryonun devam ettireceği mevcut eğilimde gelişmiş merkezlerdeki yaşam standartlarında ulusal ölçekte rekabet edecek düzeyde önemli bir artış beklenmemektedir. Bu durum, kalifiye iş gücünün Bölgede yeterli düzeyde istihdam edilememesine; sanayi ve hizmetler sektöründe yüksek katma değerli üretime geçişin zorlaşmasına sebep olacaktır. Ayrıca azalan nüfus eğilimi sebebiyle sınırlı işgücü özellikle sanayi sektörünün gelişimi önünde engel teşkil edecektir. Son olarak, sadece halihazırda gelişmekte olan sektörlerin desteklenmesi Bölgenin yerel dinamiklerinden yeterli düzeyde yararlanamamasına sebep olacaktır ve tarım sektöründen sanayi ve hizmetler sektörüne geçişi yavaşlatacaktır.

İkinci gelişme senaryosu, dengeli kalkınma modeline benzer biçimde, iktisadi ve sosyal gelişmişlik düzeylerine göre gelişmiş ve az gelişmiş ilçelere bütüncül müdahaleler yoluyla kalkınmayı gerçekleştirmektir. Bu modelde, kullanılabilir kaynakların önemli bir kısmı bölge içi gelişmişlik farklarının azaltılması amacıyla az gelişmiş ilçelere yönlendirilecektir. Her il ve ilçede benzer kalkınma immesini yakalamak üzere dengeli biçimde uygulanacak tedbirler neticesinde kalkınma düzeyini arttırmak amaçlanacaktır.

Gelişmişlik farklılıklarını azaltmak amacıyla az gelişmiş ilçelerde uygulanacak sanayi politikalarının etkisiyle, söz konusu senaryoda Bölge genelinde katma değer üretiminin 2023 yılında tarım, sanayi ve hizmet sektörlerine sırasıyla % 13,3; % 37,1; % 49,6 şeklinde dağılımı ve yıllık toplam 170,5 milyar TL katma değer yaratılması öngörülmektedir.² Ancak, böyle bir gelişim, Bölgenin coğrafi ve demografik özellikleri bakımından farklılaşan yapısını arka plana atacaktır. Bu senaryoyu temel alarak kurgulanacak bir kalkınma modeli, ilk senaryoda beklediği gibi gelişmişlik farklarını arttırmasa dahi Bölgenin öncelikli büyüme merkezlerinin ulusal ölçekteki rekabet güçlerine katkı sağlamayacaktır. Ek olarak, kalkınma odağının sanayi sektörünün gelişeceği az gelişmiş ilçelere kaymasıyla, merkez ilçelerde potansiyel arz eden hizmet sektörünün toplam katma değer içerisindeki payı sınırlı olacaktır. İstihdamla orantılandığında diğer sektörlerle kıyasla daha yüksek katma değer yaratabilen hizmet sektöründeki bu sınırlı büyüme, toplam katma değer üzerinde de olumsuz etki yaratacaktır.

¹ En düşük (katı) katma değer büyüme oranı olan % 2,03 baz alınarak 2004-2010 yılları arasındaki büyümenin kaynak dağılımı ile 2010-2023 arasındaki büyümenin kaynak dağılımının aynı olacağı varsayılmıştır.

² Ülke genelinde sanayinin tarıma oranla sahip olduğu katma değer üretme gücünün Bölgeye sirayet edeceği ve hizmetler sektöründeki katma değerlerin Bölgenin iç dinamikleri doğrultusunda artacağını varsayan makroekonomik projeksiyon yapılmıştır.

Üçüncü gelişme senaryosu, merkez-çevre modelinden (peripheral model) yola çıkarak Bölgedeki halihazırda gelişmiş ve gelişme potansiyeli yüksek yerleşim yerlerini büyüme merkezleri olarak tasarlamak, çevre yerleşkelerin de bu merkezlerin çekiminde büyüyeceğini öngörmektedir. Bu kapsamda, Bölgede ilçeler sektörel gelişme odaklarına göre ayrıştırılmasına ve aynı gelişme odağına sahip ilçelere yönelik benzer politikaların geliştirilmesine ihtiyaç duyulacaktır. Yüksek teknolojili üretimi yaygınlaştırmak üzere orta-düşük ve orta teknoloji üretimin gerçekleştiği büyüme merkezlerinde yenilikçi adımlarla üretim altyapısı güçlendirilecek, kapasite ve katma değer artışı sağlanacaktır. Bu artış, büyüme merkezlerinin çevresinde yer alan az gelişmiş ilçelere de altyapı ve ulaşım bağlantılarının güçlendirilmesiyle yansıtılacaktır. Senaryo sonucunda 2023 yılında, katma değerde tarım, sanayi ve hizmet sektörlerinin payının sırasıyla % 7,8; % 39,5; % 52,7 olması ve yıllık toplam 291,6 milyar TL katma değer yaratılması öngörülmektedir.³ Ayrıca Bölge nüfusunun yıllık ortalama binde 6'lık artışla 3.113.989 kişi⁴ olması hedeflenmektedir.

Bölgedeki yaşam kalitesini arttırmak ve nitelikli iş gücünü Bölgede tutmak adına iktisadi gelişmeye sosyal kalkınma kapsamındaki müdahaleler eşlik edecektir. Bu anlamda, sosyal politika kapsamındaki müdahaleler hizmet kademelenmesi çerçevesinde farklılaşacaktır. İktisadi gelişme potansiyeli yüksek olan ilçeler, aynı zamanda kalifiye nüfusu Bölgede tutabilecek nitelikte birer büyüme merkezi haline gelecektir. Etkileşimli merkez-çevre ilişkisinin öngörüldüğü üçüncü senaryoda, iktisadi gelişmeye yönelik hedefler ile Bölgenin rekabet gücü artacak; ayrıca, ilçeler arasında yakınsama düzeyinin artması ile gelişmişlik farkları en aza inecektir. Merkez-çevre modeli sonucu ortaya çıkacak büyüme odakları ile ülkeye gelecek doğrudan yabancı yatırımlar için gerek işgücü, gerek yaşam kalitesi, gerekse maddi koşullar açısından uygun çekim merkezleri yaratılabilecektir. Söz konusu merkezler, ulusal desantralizasyon politikalarının sonucu olarak ortaya çıkabilecek yatırım fırsatları için de Bölgeye avantaj sağlayacaktır. Bu doğrultuda, Bölgedeki lokomotif ve ekonomik dönüşümü tetikleyici sektör içsel dinamiklere ek olarak ulusal ve uluslararası yatırımlarla birlikte sanayi sektörü olacaktır.

Senaryoda tarımsal istihdam azalırken, tarım sektöründe yaratılan katma değer ölçek büyüklüğü, alınan verim ve ürün değerinin artırılması gibi stratejilerle artacaktır. Tarım sektöründe istihdam edilen iş gücü sanayi ve hizmetler sektörüne yönlendirilecek, kalifiye nüfusun Bölgeye çekilmesi ve teknoloji düzeyinin artmasıyla bu sektörlerde yaratılan katma değerdeki artış, tarıma oranla daha yüksek düzeyde gerçekleşecektir. Toplam katma değer içerisinde en yüksek paya sahip sektör hizmetler sektörünün, Plan döneminde katma değer içindeki payı artacaktır.

Bölge içi ve bölgelerarası gelişmişlik farklarını azaltmak ve kaynakların etkin kullanımını sağlamak amaçları doğrultusunda merkez-çevre modeli olarak adlandırılan 3. senaryo; Bölgenin 2014-2023 dönemi için en uygun senaryo seçilmiştir; Planda bu kalkınma modelini hayata geçirmek üzere kurgulanmış hedef, strateji ve tedbirlere yer verilmiştir.

³ Ülke genelinde sanayinin tarıma oranla sahip olduğu katma değer üretme gücü ile hizmetler sektörünün sanayiye göre sahip olduğu katma değer üretme gücünün Bölgeye sirayet edeceğini varsayan makroekonomik projeksiyon yapılmıştır.

⁴ İlçelere göre nüfus projeksiyonlarının sonuçları Ek 16'da sunulmaktadır.

2.4

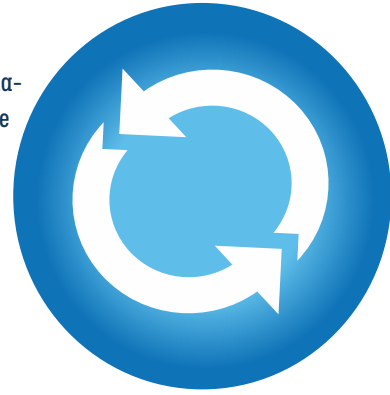
TEMEL İLKELER

Bölgenin belirlenen vizyona ulaşması için Planda yer alan hedef ve stratejiler doğrultusunda, hayata geçirilecek tüm tedbir ve müdahalelerde dikkate alınacak ilkeler şunlardır:

● Yenilikçilik

● Sürdürülebilirlik

İnovasyon kavramı yenilik, yenileme, yenileşme gibi farklı kelimeler ile karşılanmakta; ancak, en fazla yenilikçilik kelimesi ile özdeşleştirilmektedir. Yenilikçilik kavramı günümüzde oldukça kapsamlı şekilde ele alınmakta ve ürün, hizmet ve üretim yöntemlerinin tamamına yönelik olarak kullanılabilir. Yenilikçilik, yaratılan katma değer rekabetçi ve istikrarlı şekilde artırılmasının en önemli ve yaygın araçlarından olup Planın istenilen hedeflere ulaşmasında farklı sektörlerde ihtiyaç duyulacak gelişimin sağlanmasında temel bir öğedir. Çevre bölgelerle mevcut gelişmişlik farkları ve çevre bölgelerin gelişme eğilimleri dikkate alındığında, bölgelerarası gelişmişlik farklılıklarının giderilmesi adına, Bölgede yenilikçi uygulamaların geliştirilmesi ve yürütülmesi elzemdir.

1987 yılında Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu tarafından hazırlanan rapor sonrasında iktisadi ve sosyal kalkınma politikalarında büyük önem atfedilen bir kavram olan sürdürülebilirliğin tanımı ise her disiplin için farklılaşabilmektedir. Kalkınmada sürdürülebilirlik, kalkınma politikalarına, iktisadi, sosyal, çevresel ve kültürel bağlamda kaynakların etkin kullanılması ilkesi ışığında şekil vermek olarak ifade edilebilir. Plan vizyonu ve gelişme senaryosu değerlendirildiğinde, Bölgenin sosyoekonomik yapısında Plan dönemi içerisinde önemli değişikliklere ihtiyaç duyulacağı ortaya konmaktadır. Bu dönemde hayata geçirilmesi gerekli kapsamlı politikaların sürdürülebilirlik ilkesi dahilinde uygulanması Bölgenin uzun vadede vizyona ulaşabilmesi adına bir gerekliliktir.

Yenilikçilik ve sürdürülebilirlik kavramları bütüncül bir kalkınma yaklaşımında birbirini tamamlayan kavramlar olarak kurgulanmıştır. Bölgenin, ulusal hedefler doğrultusunda, paydaşlar tarafından belirlenen vizyona ulaşmasına yönelik olarak atılacak adımların yenilikçi olması ve bu adımlar neticesinde ortaya çıkan büyümenin sürdürülebilir kılınması, Planda ele alınan hedef ve stratejilerin niteliğini belirleyen unsurlardır.

2.5

ANA AMAÇLAR

Planın temel hazırlanma amacı, Bölgedeki öncelikli gelişme alanlarını ve sektörleri belirlemek, belirlenen öncelikler doğrultusunda ulaşılması istenen hedefleri ve hayata geçirilecek stratejileri tanımlayarak, söz konusu stratejilerin uygulanması için gerekli yönlendirmeleri yapmaktır. Ana amaçları gerçekleştirmek üzere uygulanacak tüm tedbir ve müdahalelerin temel niteliklere uygun şekilde yenilikçi ve sürdürülebilir olması beklenmektedir.

Bölge vizyonu doğrultusunda, gelişme senaryosuyla uyumlu olacak şekilde, Planda yer verilen öncelik ve tedbirler ile ulaşılacak 4 ana amaç belirlenmiştir:

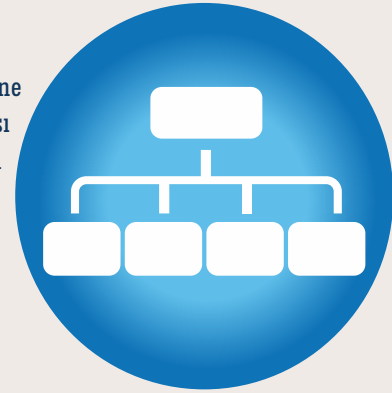
- Daha rekabetçi bir ekonomik yapı yaratmak
- Yaşam kalitesini arttırmak
- Bölge içi gelişmişlik farklarını azaltmak
- Dengeli mekansal organizasyon oluşturmak

2.6

TEMEL POLİTİKALAR

Ana amaçların her birine ulaşmak adına uygulanması gereken politikalara ilişkin detaylı açıklamalar ve mantıksal çerçeve aşağıda belirtilmektedir:

2.6.1 DAHA REKABETÇİ BİR EKONOMİK YAPI YARATMAK

Türkiye 2023 vizyonu ve 10. Kalkınma Planı, ülkenin katma değeri yüksek olan hizmet ve sanayi sektörleri odağında bir ekonomik yapıya sahip olmasını amaçlamaktadır. Bu doğrultuda 10. Kalkınma Planında "Yenilikçi Üretim, İstikrarlı Yüksek Büyüme" başlığına yer verilmiştir. Bu hedef doğrultusunda, sanayi ve hizmet sektörlerindeki istihdam ve yaratılan katma değer arttırılacaktır.

Bölgede, ulusal hedefle uyumlu olacak şekilde, sanayi ve hizmet sektörlerindeki istihdamın ve yaratılan katma değer arttırılması amaçlanmaktadır. Gelişmiş merkezlere yakınlık, geniş coğrafi alan, lojistik ve ulaşım altyapısı, yatırım maliyetlerinin uygunluğu gibi Bölgenin sahip olduğu avantajlar, ulusal ölçekte sanayinin desantralizasyonu ve kümelenme politikalarıyla birlikte değerlendirildiğinde Bölgenin 2023 hedeflerindeki lokomotif sektörü sanayi olarak belirlenmiştir. Bu tespit, Bölgenin İstanbul, Bursa, Kocaeli gibi gelişmiş sanayi odaklarından, desantralizasyon politikaları sonucunda sanayi yatırımları çekebileceği, bu sayede mevcut durumda % 50'ye yakın tarımsal istihdama sahip olan Bölgenin yapısal dönüşümünü gerçekleştirebileceği değerlendirmelerinde bulunulmuştur. Ayrıca, en yüksek katma değeri oluşturan hizmet sektörünün gelişmesi, orta ve yüksek teknoloji sanayinin Bölgeye çekilmesi sayesinde mümkün kılınacaktır.

Bölgenin ülkenin ihracat hedefine katkı sağlayabilmesi için üretim yöntemlerini yüksek teknoloji düzeyine çıkarmak gerekmektedir. Bu doğrultuda, mevcut üretim altyapısını yeni teknoloji ile ikame etmek; Bölgedeki üretim tesislerinde

ve sanayi odaklarının çevresindeki hizmet sektöründe yenilikçi uygulamaları yaygınlaştırmak; odaklanma ve kümelenme politikaları uygulamak ve böylelikle mevcut sanayi yapısını katma değer üreten bir yapıya dönüştürmeye ihtiyaç duyulmaktadır. Hizmetler sektöründe istenen gelişimin sağlanması, yine bu yüksek katma değer yaratacak sanayi yapısıyla mümkün olacaktır.

Bölgedeki tarım istihdamının oranı dikkate alındığında, sanayi ve hizmet sektörlerindeki büyümenin sağlanması ancak tarım sektöründe istihdam edilen nüfus sanayi ve hizmet sektörlerine yönlendirilmesi ile mümkündür. Fakat Bölgedeki tarım sektörünün önemi ve bu alandaki potansiyel göz önünde bulundurulduğunda, tarım sektöründe istihdam azalırken, verimin, makineleşme oranının ve ölçek büyüklüğünün artırılmasına ilişkin politikaların uygulanmasıyla tarımdan elde edilen katma değer azalmasının önüne geçilmesi; sanayide ise kayda değer büyüme gerçekleştirilmesi hedeflenmektedir.

2.6.2 YAŞAM KALİTESİNİ ARTTIRMAK

Bölgesel kalkınma için farklı modeller önerilmekle birlikte tüm kesimlerin üzerinde uzlaştığı nokta, kalkınma politikalarının odağında insanın refah seviyesinin yükseltilmesinin olmasıdır. Bu husus, 10. Kalkınma Planı'nda da ortaya konmuş, "Nitelikli İnsan ve Güçlü Toplum" başlığında detaylı şekilde ele alınmıştır. Bölgenin refah seviyesinin artırılmasının önündeki en önemli engeller, ekonomik sorunlarla birlikte, yaşam kalitesinin istenilen düzeyde olmayışı ve sonucunda ortaya çıkan aktif nüfus / nitelikli iş gücündeki azalmadır. Bu durum, 10. Kalkınma Planı'ndaki "Yaşanabilir Mekanlar, Sürdürülebilir Çevre" başlığıyla uyumlu olarak Bölgede yaşam kalitesinin artırılması ihtiyacını ortaya çıkarmaktadır.

Bölgenin farklı alanlardaki potansiyelini ortaya çıkarmasının önündeki engellerden biri olan aktif nüfus ve nitelikli işgücü kaybı büyük oranda Bölge genelinde sosyal yaşam olanaklarının azlığıyla ilişkilidir. Spor, sanat, eğlence ve dinlenme olanakları yeterli olmadığı gibi mevcut tesislerde sunulan hizmetin kalitesi nitelikli iş gücünü Bölgede tutacak seviyede değildir. Gerek iş gücü arzındaki potansiyel kaybı önlemek gerekse Bölgede ikamet edenlerin hayat standartlarını arttırmak adına yapılacak müdahalelerden biri Bölgedeki sosyal yaşam olanaklarını geliştirmektir.

Bölgedeki yaşam standartlarını tüm yerleşim merkezlerinde aynı düzeyde geliştirmek, mevcut gelişmişlik farkları sebebiyle mümkün değildir. Ancak, gelişme potansiyeli bulunan ve sanayi / hizmet sektörlerinde birer odak olarak kurgulanan büyüme merkezlerindeki yaşam olanaklarının artırılmasıyla, kalifiye nüfusun az gelişmiş ilçelerden göç etse dahi Bölge içinde kalması sağlanabilecektir.

Bölge genelinde sosyal yaşam olanaklarının azlığı toplumsal kaynaşma düzeyini de doğrudan etkilemektedir. Sosyal yaşam olanaklarının kalitesini ve erişilebilirliğini arttırmak bireyler için ortak eylem alanları oluşturacak; toplumsal kaynaşma düzeyini arttıracaktır. Bu, aynı zamanda, Bölgenin örgütlenme kapasitesini arttıracak bir tedbir niteliğinde olup bireylerin toplumsal faydaya giden yolda gönüllü faaliyetlerde yer almalarını sağlayacaktır.

Ek olarak, mevcut beşeri sermaye düzeyini arttırmak Bölgenin ihtiyaç duyduğu yapısal dönüşüm için gereken unsurlardan biridir. Hayat boyu öğrenme kavramının etkinleştirilmesinden mesleki hareketliliğin sağlanmasına ve girişimcilik kültürünün yaygınlaşmasına kadar mesleki ve kişisel gelişime yönelik tedbirlerin alınması Bölge için öncelikli görünmektedir.

2.6.3 BÖLGE İÇİ GELİŞMİŞLİK FARKLARINI AZALTMAK

10. Kalkınma Planı'nda "Yaşanabilir Mekanlar, Sürdürülebilir Çevre" başlığı altında, Bölgesel gelişme politikalarına yer verilmiş, Bölge içi gelişmişlik farklarının azaltılması hedefi ortaya konmuştur. Bölge, sosyal ve ekonomik gelişmişlik bakımından mekansal düzeyde farklılıklar gösteren heterojen bir bölgedir. Bölgede az gelişmiş ilçelere yönelik temel yaklaşım, bu ilçelerle gelişmiş ilçelerin yakınsanmasıdır. Bölgedeki ilçelerin yeterince gelişmemesinin altında; arazi koşulları, konumları, iklim şartları gibi alanlardaki olumsuzluklar sebebiyle ekonomik açıdan sınırlı

gelişme potansiyeline sahip olmaları ve / veya düşük erişilebilirlikleri sebebiyle büyüme potansiyellerini değerlendirememeleri yatmaktadır.

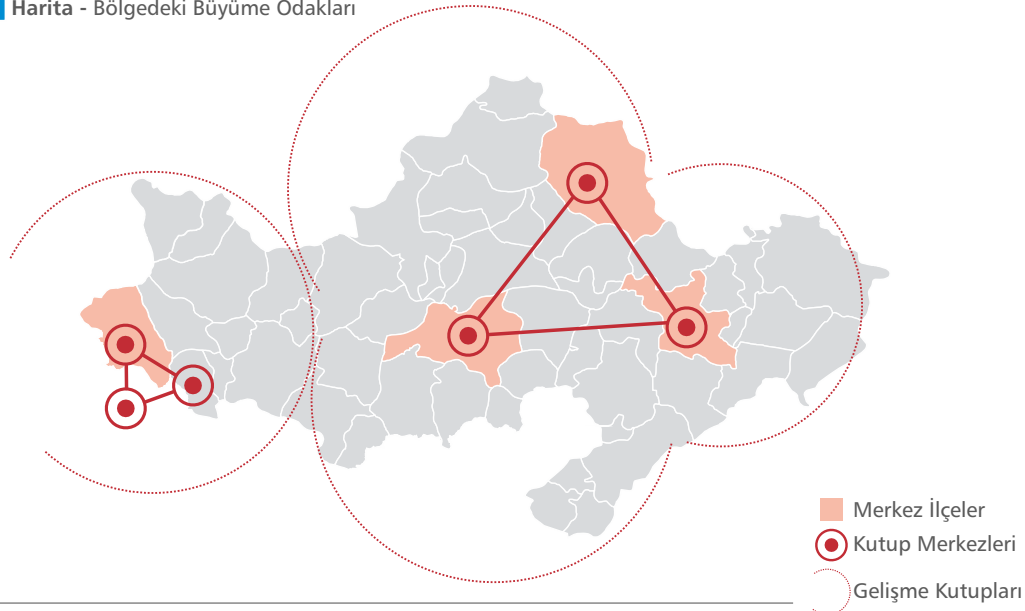
İlçelerin az gelişmiş olması sebebiyle ortaya çıkan beşeri kaynak eksikliği de ilçelerin geri kalmışlığının devamına sebep olan kısır bir döngüyü başlatmaktadır. Nitelikli iş gücü, sosyal olanaklara rahatlıkla erişim sağlayabileceği merkezlerde yaşamayı tercih ettiğinden az gelişmiş ilçelerde eğitimli nüfus tutulamamakta; bu durum var olan yerel potansiyelin de hayata geçirilmesine engel olmaktadır. Az gelişmiş ilçelerde sosyal olanakları artırarak eğitimli nüfusu yerinde tutma politikası, küçük ölçekte sosyal olanakları çeşitlendirmeye yönelik yatırımların sürdürülebilirliğinin sınırlı olması sebebiyle uygulanabilirliği zor bir yaklaşımdır. Başka bir sıkıntı da, eğitimli nüfusun çoğunlukla Bölge içinde dahi tutulamaması ve gelişmiş bölgelere göç etmesidir.

Bu alanda geliştirilen temel politika, seçilen senaryo doğrultusunda hizmet hiyerarşisinde üst kademelerde olan ilçelerin sosyal olanaklarının artırılarak Bölge içinde büyüme merkezleri yaratılmasıdır. Bu sayede kalifiye nüfusun Bölge dışına göçme eğilimi azaltılacak ve iş gücünün az gelişmiş ilçelere yönlendirilmesi mümkün kılınacaktır. Ulaşım altyapısının da geliştirilmesiyle, az gelişmiş ilçelerin gelişen merkezlerdeki olanaklardan yararlanmalarına imkan tanınarak bu ilçelerdeki yaşam kalitesi yükseltilecektir. Ayrıca, insan hareketliliği sağlanarak gelişmiş ilçelerde yaşayan vatandaşların potansiyel arz eden az gelişmiş ilçelerde istihdam edilmesinin önü açılacak ve yerel dinamikler ortaya çıkarılacaktır.

2.6.4 DENGELİ MEKANSAL ORGANİZASYON OLUŞTURMAK

10. Kalkınma Planı'nda "Yaşanabilir Mekanlar, Sürdürülebilir Çevre" başlığı altında yer verilen bölgesel ve mekansal gelişme politikaları doğrultusunda, Planda, dengeli bir organizasyon yapısı geliştirilmesine yönelik olarak geliştirilen mekansal politikalar, 4 farklı düzeyde ele alınmaktadır. Bunlardan en üst ölçekli olanı, Bölge'de kurgulanan çok kutuplu büyüme modelidir. Bu modelde, Bölgenin heterojen yapısı ve Bölge içi ilişkiler değerlendirilerek Manisa - İzmir - Turgutlu yerleşim merkezleri ilk kutup; Afyonkarahisar - Kütahya - Uşak merkez ilçeleri ikinci kutup olmak üzere çift kutuplu büyüme modeli geliştirilmiş; diğer üretim koridorları ve büyüme merkezleri söz konusu kutuplara eklemlenecek şekilde kurgulanmıştır. Bu sayede, temel müdahalelerin mekana dengeli şekilde dağılması hedeflenmektedir. Bu kutupların aynı zamanda AR-GE ve yenilik odakları olmaları öngörülerek kendileriyle eklemlenen merkezlerdeki gelişmeyi de tetikleyecek ve yönlendireceklerdir.

6 Harita - Bölgedeki Büyüme Odakları

Kaynak: Zafer Kalkınma Ajansı tarafından oluşturulmuştur.

Merkez çevre modeli, Planda Bölgedeki tüm yerleşim merkezlerinde uygulanacak şekilde kurgulanmış olup yapılacak hizmet kademelenmesi kurgusuyla entegre şekilde uygulanarak farklı hizmet kademelerine sahip ilçeler için farklı ölçekli etki alanları tanımlanacaktır. Bu sayede farklı ölçeklerde altyapı yatırımlarının dağılımını yönlendirilmesine olanak sağlanacaktır. Hizmet etki alt bölgesi içinde kalan ulaşım altyapısının da güçlendirilmesiyle, söz konusu yatırımlara tüm kesimlerce erişim sağlanması ve bu sayede dengeli bir mekansal organizasyon oluşturulması amaçlanacaktır.

2.7

GELİŞME EKSENLERİ

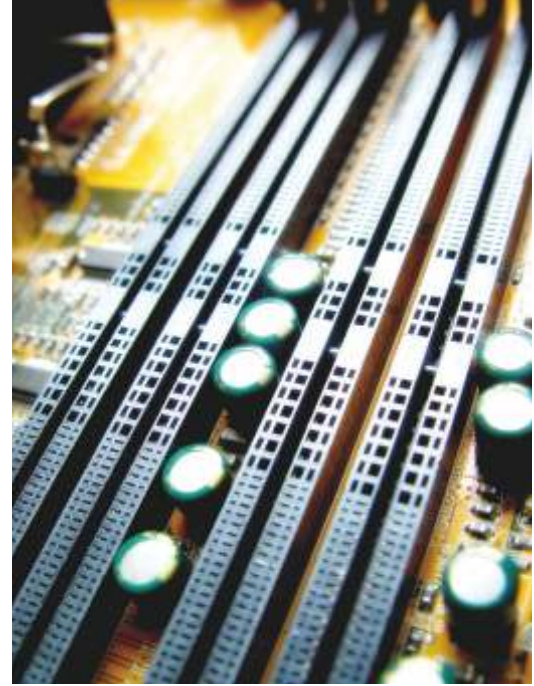

Plan vizyonuna ulaşmak için Planın ana amaçlarına ulaşmak için müdahale ihtiyacının duyulduğu alanlar "gelişme eksenleri" olarak tanımlanmıştır. Yapılacak müdahalelerin birbirleriyle etkileşimi düşünülerek Planın hazırlığında DNA modelinin birbirleriyle entegre şekilde gelişen çift sarmallı yapısından esinlenilmiştir. Planda organik bir yapı kurgulanmış ve Plandaki gelişme eksenleri 3 kategoride ele alınmıştır.

Rekabetçilik Sarmalı

Yaşanabilirlik Sarmalı

Yatay Eksenler

Bu sarmallar, kalkınmanın sosyal ve ekonomik boyutlarının bir arada gelişmesi gerektiğini vurgulamak amacıyla rekabetçilik sarmalı ve yaşanabilirlik sarmalı olarak adlandırılmıştır. Sarmalların yapısı, 10. Kalkınma Planı'nda yer verilen ana hedeflere uygun şekilde kurgulanmıştır. Geliştirilen model ile gerek kalkınmanın sosyal ve ekonomik boyutlarına ilişkin farkındalık yaratılması, gerek bu iki boyutun bütünselliğinin ortaya konulması, gerekse planın daha rahat okunan bir kurguya kavuşması amaçlanmıştır. Her iki sarmalda yer verilen politikalara girdi oluşturacak gerek yaşanabilirlik, gerekse rekabetçilik açısından önem arz eden ulaşım, enerji ile insan ve topluma yönelik politikalara ise, sarmalları birbirine bağlayan yatay eksenler kapsamında yer verilmiştir.

5 Şekil - Plan Sarmal ve Eksenleri

Rekabetçilik sarmalı 10. Kalkınma Planı'nda ortaya koyulan "Yenilikçi Üretim, İstikrarlı Yüksek Büyüme" hedefi temelinde kurgulanmıştır. Bölgenin rekabet gücünün geliştirilmesine doğrudan katkı sağlayacak olan rekabetçilik sarmalı bünyesindeki gelişme eksenleri aşağıda verilmektedir. Bu eksenlerde gelişme sağlanmasıyla "Bölge İçi Gelişmişlik Farklarını Azaltmak" ve "Bölgede Daha Rekabetçi Bir Ekonomik Yapı Yaratmak" amaçlarına katkıda bulunulması hedeflenmektedir. Ayrıca eksenler kapsamındaki politikalar "Bölgede Dengeli Mekansal Organizasyon Oluşturmak" amacına uygun ve uyumlu şekilde ortaya konulmuştur.

Sanayi

Tarım

Turizm

Maden

Yaşanabilirlik sarmalı 10. Kalkınma Planı'nda ortaya koyulan "Yaşanabilir Mekanlar, Sürdürülebilir Çevre" hedefi temelinde kurgulanmıştır. Bölgedeki yaşam kalitesi ve memnuniyetinin artmasına doğrudan katkı sağlayacak yaşanabilirlik sarmalı bünyesinde yer alan gelişme eksenleri ise aşağıda olup bu eksenlerde gelişme sağlanmasıyla "Bölge İçi Gelişmişlik Farklarını Azaltmak" ve "Bölgedeki Yaşam Kalitesini Arttırmak" amaçlarına katkıda bulunulması hedeflenmektedir. Diğer sarmalla benzer şekilde yaşanabilirlik sarmalı altında yer alan eksenler de "Bölgede Dengeli Mekansal Organizasyon Oluşturmak" amacına uygun ve uyumlu şekilde ortaya konulmuştur.

Çevre

Afet Yönetimi

Kentsel Hizmetler

Söz konusu 2 sarmaldaki politikaların hayata geçirilmesinde önem arz eden, bu 2 sarmaldaki eksenlere girdi sağlayan ve tüm ana amaçlara katkı sağlayacak olan gelişme eksenleri, yatay eksenler olarak adlandırılmış olup aşağıda belirtilmiştir. 10. Kalkınma Planı'nda yer verilen "Nitelikli İnsan, Güçlü Toplum" hedefine ulaşmaya yönelik bölgesel politikalara da yatay eksenler kapsamında yer verilmiştir.

İnsan ve Toplum

Enerji

Ulaşım

Eksenlerin altında öncelikler yer almakta olup, her bir öncelik için tedbirler tanımlanmıştır. Tedbirlere ilişkin ise müdahale ve projeler ortaya konulmuştur. Ayrıca her bir öncelik için planda döneminde gerçekleştirilmek üzere somut hedefler belirlenmiştir. Bazı öncelikler mekansal bazda farklılık göstermekte olup söz konusu farklılaşma müdahale ve projeler düzeyinde ortaya konulmuş, gerektiğinde haritalandırılmıştır. Projelerin her biri için kapsam, yaklaşık maliyet, uygulama süresi, sorumlu ve ilgili paydaşlar belirlenirken; müdahaleler için vade ve sorumlu paydaşlar tanımlanmıştır. Müdahalelerin uygulanmasından sorumlu ve ilgili paydaşlar, maliyet, uygulama süresi ve yeri gibi hususlar, bölgesel operasyonel programların hazırlanması sürecinde belirlenecektir.

Planın izleme ve değerlendirilmesi kısmında, Planda yer verilen stratejilerin her biri müdahale alanları matrisi kapsamında ele alınarak, "kurumsal altyapı ve sosyal sermaye", "beşeri kapasite", "bilgi, teknoloji ve AR-GE" ve "fiziki altyapı" başlıklarından ilgili olduklarının altında değerlendirilmiştir. Bu sayede her bir eksen, öncelik ve tedbir için öncelikli olarak gelişme ihtiyacı gösteren müdahale alanı belirlenmiştir. Bu sistem, Bölgeye sağlanacak desteklerin önceliklendirilmesinde ve planın izleme-değerlendirme sürecinde uygulayıcılara kolaylık sağlayacaktır.

2.8

MEKANSAL BOYUT

Planda, 3 farklı düzeyde mekansal kurgu geliştirilmiştir.

- Kademelenme Kurgusu
- Bütünleşik Alt Bölge Kurgusu
- İlçe Düzeyinde Önceliklendirme

2.8.1 KADEMELENME KURGUSU

İlk plan kurgusu, ilçeler arasındaki etkileşimi temel alarak oluşturulan mekansal kademelenme kurgusudur. Bu kurgu, merkez-gevre modeline esas teşkil etmekte olup, öncelikli ilçeler sosyal gelişmişlik ve hizmet endeksi ve k-ortalama kümelenme tekniği çalışma sonuçları doğrultusunda 4 farklı kategoriye ayrılmıştır. İkinci aşamada, 1, 2 ve 3. kategoride yer verilen ilçelerin hizmet verdikleri alt hizmet bölgeleri ortaya konmuştur. Bu çalışma sonuçlarına göre;

- 4. gelişmişlik kademesinde 39 ilçe,
- 3. gelişmişlik kademesinde 5 ilçe,
- 2. gelişmişlik kademesinde 5 ilçe,
- 1. gelişmişlik kademesinde 4 ilçe bulunmaktadır.

İlçelerin kademelenmesi sonrasında BGUS anketi, Yatırım Ortamının Değerlendirilmesi anketi ve ilçe yönetim toplantıları değerlendirme sonuçlarından yararlanılarak ilçelerin etki alanları belirlenmiştir. 1. kademe ilçeler, il merkezlerinden teşkil edilmiştir ve diğer kademelerden temin edilemeyecek ürün ve hizmet geçitlerini barındırmaktadır. 2. kademe ilçeler, 3 ve 4. kademelerde bulunmayan ürün ve hizmetleri barındırırken; 3. kademe ilçelerde de 4. kademe ilçelerde yer almayan ürün ve hizmetler yer almaktadır. 1. ve 2. gelişmişlik kademelerinde, Bölgedeki ilçelerin Akşehir, Denizli, İzmir ve Eskişehir gibi Bölge dışı merkezlerden de hizmet aldığı görülmektedir. Müdahale ve projeler belirlenirken, her ilçenin, etki alanında bulunduğu bir üst kategori ilçeyle olan ulaşım bağlantılarının geliştirilmesi politikası esas alınmıştır. Kategorizasyona dahil edilmemekle birlikte, Denizli, İzmir ve Eskişehir merkezlerinin Bölgedeki 1. kademe merkezlerin üzerinde bir hizmet potansiyeline sahip olduğu ve kendi hizmet alanlarını oluşturdıkları ifade edilebilir.

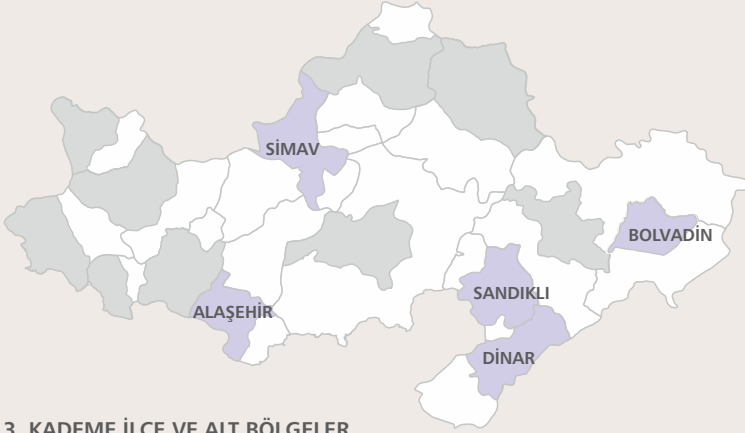
Bu doğrultuda Plan kapsamında Kentsel Hizmetler başta olmak üzere özellikle Yaşanabilirlik Sarmalı'ndaki politikaların belirlenme sürecinde 1. ve 2. kademe ilçeler Bölge içindeki potansiyel hizmet merkezi olarak addedilerek büyük ölçekli ve nispeten maliyeti yüksek yatırımlar bu ilçelerde kurgulanmıştır. Söz konusu yatırım önerileri ile temel

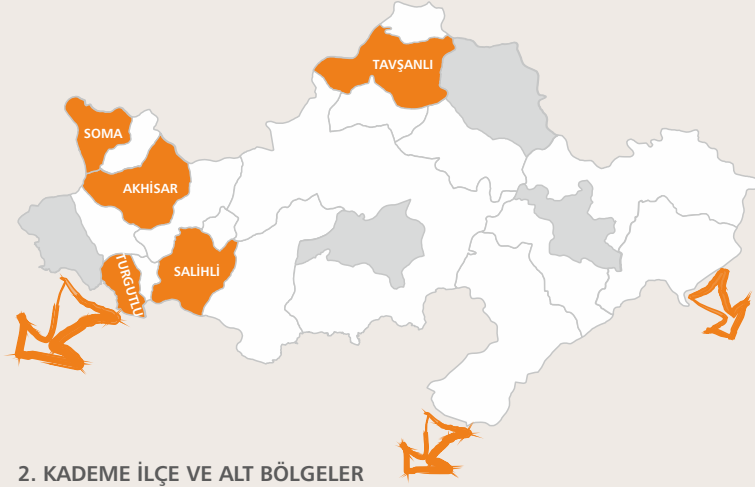
hizmetlerdeki altyapıları iyileştirilen 3. ve 4. kademe ilçelerin, çevresindeki 1. ve 2. kademe merkezlerden hizmet alması öngörülmüştür.

İlçeler arasındaki hizmet ilişkileri ve hizmet alt bölgeleri Harita 9 ve Harita 10'de belirtilmiştir.

9 Harita - Hizmet Kademelerine Göre İlçeler

3. KADEME İLÇE VE ALT BÖLGELER

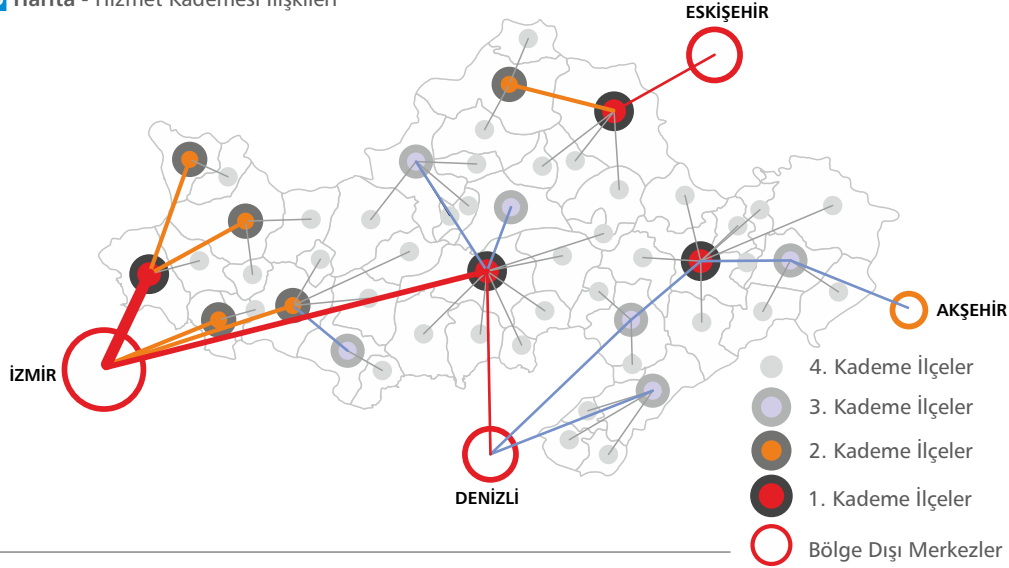
2. KADEME İLÇE VE ALT BÖLGELER

1. KADEME İLÇE VE ALT BÖLGELER

Kaynak: Zafer Kalkınma Ajansı tarafından oluşturulmuştur.

10 Harita - Hizmet Kademesi İlişkileri

Kaynak: Zafer Kalkınma Ajansı tarafından oluşturulmuştur.

2.8.2 ALT BÖLGE KURGUSU

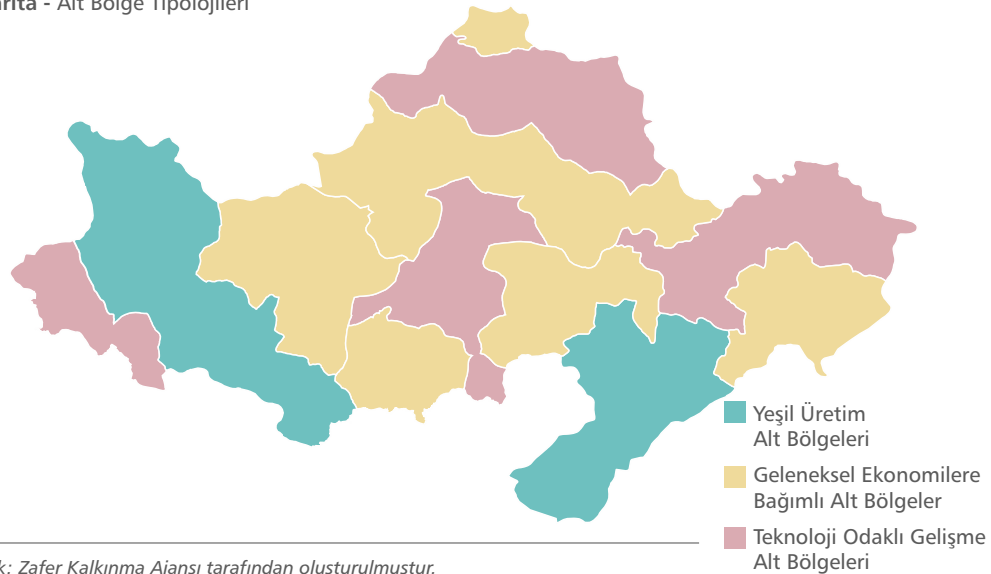
İkinci mekansal yaklaşım ilçelerin ekonomik yapılarının benzerliği değerlendirilerek oluşturulan alt bölgelerdir. Çalışmada, "ekonomik yapı endeksi" ve "k-ortalama kümelenme tekniği" çalışmalarının sonuçlarıyla birlikte, ilçe bazlı mevcut durum raporları ve ilçe yönetim toplantıları esas alınmıştır. Bu kurguda amaç, benzer ekonomik yapıdaki ilçeleri bir araya toplayarak, söz konusu ilçelere yönelik ortak politikalar geliştirmek, bu sayede üst ölçekte uzmanlaşma ve koordinasyon sağlamaktır. Bölgede, mevcut durum ve potansiyeller dikkate alınarak oluşturulan alt bölgeler, 3 farklı tipolojide ele alınmaktadır:

Yeşil Üretim Alt Bölgeleri

Geleneksel Ekonomiye Bağımlı Alt Bölgeler

Teknoloji Odaklı Gelişme Alt Bölgeleri

11 Harita - Alt Bölge Tipolojileri

Kaynak: Zafer Kalkınma Ajansı tarafından oluşturulmuştur.

Yeşil Üretim Alt Bölgeleri, katma değeri yüksek tarım ürünlerinin yoğunlaştığı veya potansiyel arz ettiği; buna bağlı olarak tarıma dayalı sanayi ve yan kollarının da geliştiği ve gelişebileceği alt bölgelerdir. Bu alt bölgelerde tarım sektöründe verimli doğal kaynakların bulunması ve sanayi sektöründe hızlı bir gelişmenin yaşanması, çevrenin

korunmasına özellikle dikkat edilmesini elzem kılmaktadır. Ayrıca bu alt bölgelerdeki tarıma dayalı sanayinin de öne çıkan ve hızlı gelişen sektörler arasından yer alması, çevresel korumanın önemini arttırmaktadır. Bu nedenle Bölgedeki Yeşil Üretim Gelişim Alt Bölgelerinde sanayi gelişimi, çevre dostu uygulamalar odağında gelişmesi gerekmektedir. Bölgede 2 farklı Yeşil Üretim Alt Bölgeleri bulunmaktadır:

Akhisar Alt Bölgesi: Söz konusu alt bölge, Türkiye'nin en verimli tarım arazilerini barındıran Gediz Havzası üzerinde konumlanmış Akhisar, Ahmetli, Alaşehir, Gölarmara, Kırkağaç, Salihli, Sarıgöl, Saruhanlı ve Soma ilçelerinden oluşmaktadır. Alt bölgede yer alan ilçeler, katma değeri yüksek tarım ürünlerinin üretildiği, üretimde belirli düzeyde kurumsallaşmanın sağlandığı, sanayi sektörünün de gelişme eğiliminde olduğu ilçelerdir. Tarımda uzmanlaşma olan ürünler bulunmakta, ayrıca söz konusu ürünlerin işlenmesine yönelik tesisler hızla artmaktadır. Alt bölgenin lojistik avantajları bulunmakla birlikte, Manisa-Turgutlu alt bölgesiyle kıyaslandığında limana uzak olup, İzmir ili ile olan ilişkileri görece azdır. (Soma ilçesi linyit kaynaklarının yoğunluğu sebebiyle alt bölge genelinden farklılaşmakla birlikte, konumu ve tarım arazilerinin varlığı göz önünde bulundurularak bu alt bölge içinde değerlendirilmiştir.)

Sandıklı Alt Bölgesi: Söz konusu alt bölge Sandıklı, Başmakçı, Dazkırı, Dinar, Evciler, Kızılören ve Şuhut ilçelerinden teşkil edilmiştir. Dinar, Sandıklı ve Şuhut ilçelerinde karma OSB mevcut olmakla birlikte, bunlar henüz yeni yatırım çekmeye başlayan OSB'lerdir. Başmakçı, Dazkırı, Evciler ve Kızılören ilçelerinde ise tarıma dayalı ekonomi mevcuttur. Alt bölgede bitkisel üretim ve hayvancılıkta uzmanlaşma potansiyeli de mevcut olup, tarıma dayalı sanayi ve yan kollarında son yıllarda gelişme görülmektedir.

Geleneksel Ekonomiye Bağımlı Alt Bölgeler, ekonomileri büyük oranda tarımsal üretime veya düşük teknoloji sanayi kollarına bağlı olan alt bölgelerdir. Bu alt bölgelerde tarımla uğraşanların pek azının profesyonel çiftçilik yaptığı görülmektedir. Arazilerin verim düzeyi fazla yüksek olmasa da, tarih boyunca sanayinin fazla gelişmiş olmamasına bağlı olarak, toprak kirliliği düşük düzeydedir ve organik tarım gibi uygulamalar için uygun araziler bulunmaktadır. Bu kategorideki bazı alt bölgelerde merkezi konumdaki büyük ilçelerde özellikle düşük teknolojiye dayalı gıda, tekstil ve deri gibi düşük teknoloji, emek yoğun ve önemli ölçüde doğal kaynaklara dayalı sektörlerde gelişim söz konusudur. Bu nedenle Geleneksel Ekonomiye Bağımlı Alt Bölgeler, özellikle üretim kapasitesinin artırılması ve temel altyapıların tesisinden önceliklidir. Bölgede 4 farklı geleneksel ekonomilere bağımlı alt bölge bulunmaktadır:

Banaz Alt Bölgesi: Uşak ilinin Banaz, Eşme, Sivasslı ve Ulubey ilçeleri ile Afyonkarahisar ilinin Hocalar ve Sinanpaşa ilçesinden teşkil edilen alt bölgede tarım birincil sektör olmakla birlikte, iklim ve arazi koşulları katma değeri yüksek ürünlerin yetiştirilmesine olanak vermemektedir. İlçelerde sanayi gelişme potansiyeli bulunmamakta olup ulaşım imkanları kısıtlıdır.

Bolvadin Alt Bölgesi: Bolvadin, Çay, Çobanlar ve Sultandağı ilçelerinden oluşmakta olan alt bölgede, gerek bitkisel üretim, gerekse hayvancılık sektörlerinde uzmanlaşma olan ürünler mevcuttur. Söz konusu ilçelerden sadece Bolvadin ilçesinde OSB bulunmakla birlikte, bu OSB henüz aktif hale gelmiştir. Alt bölgedeki sanayi potansiyeli, Sandıklı alt bölgesiyle karşılaştırıldığında sınırlıdır.

Demirci Alt Bölgesi: Söz konusu alt bölge, Manisa'nın kuzeydoğu kısmında yer alan, Demirci, Gördes, Köprübaşı, Kula ve Selendi ilçelerinden oluşmaktadır. Tarım sektörünün yoğun olduğu ancak arazi yapısı ve iklim itibarıyla diğer alt bölgelerle kıyaslandığında daha az katma değer yaratan ürünlerin yoğunlaştığı, ulaşım imkanlarının engebeli arazi yapısı sebebiyle sınırlı olduğu alt bölgede, sanayi yatırımları sınırlıdır.

Simav Alt Bölgesi: Kütahya'nın Simav, Altıntaş, Aslanapa, Çavdarhisar, Domaniç, Dumlupınar, Emet, Hisarcık, Pazarlar ve Şaphane ilçeleri ile Afyonkarahisar'ın İhsaniye ilçesinin bulunduğu bu alt bölgedeki tüm ilçelerde tarıma dayalı bir ekonomi mevcuttur. Bazı ilçeler belirli ürünlerde uzmanlaşmış olmakla birlikte, genel olarak katma değeri görece düşük tarım ürünleri üretilmektedir. İlçelerin ulaşım olanakları sınırlıdır ve genelde engebeli bir araziye sahiptir.

Teknoloji Odaklı Gelişim Alt Bölgeleri, konum ve gelişmişlik düzeyi itibarıyla sanayi sektörünün geliştiği ve potansiyel arz ettiği alt bölgelerdir. Söz konusu alt bölgelerde sanayi üretiminde belirli bir doygunluğa ulaşılmış, yer yer belirli sektörlerde uzmanlaşmaya başlanmıştır. Ancak Bölge nüfusunun yoğunlaştığı bu alt bölgeler, genel olarak orta-düşük teknoloji sektörlerinde yoğunlaşmaları nedeniyle istenen düzeyde katma değer üretememektedirler. Bu nedenle söz konusu alt bölgelerde yüksek ve orta yüksek teknoloji sanayi sektörleri odağında bir gelişim önceliklidir. Bölgede 4 farklı teknoloji odaklı gelişim alt bölge bulunmaktadır:

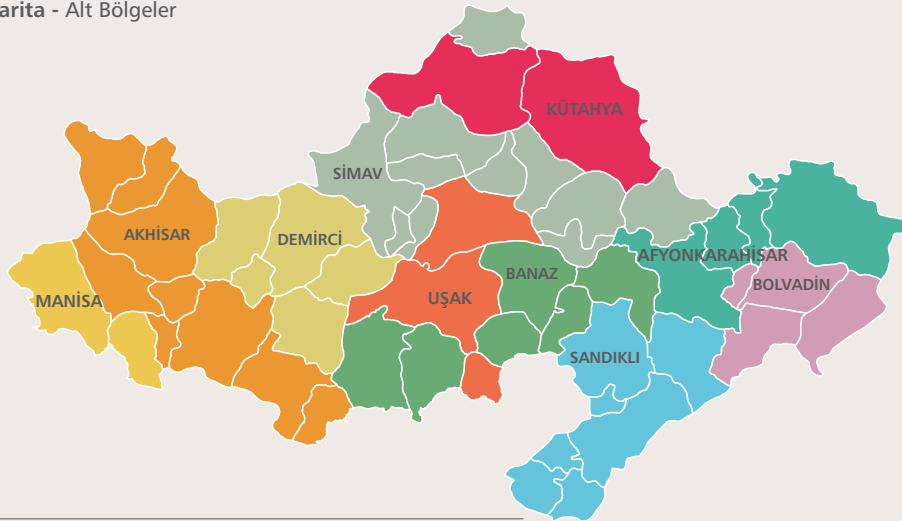
Afyonkarahisar Alt Bölgesi: Afyonkarahisar'ın Merkez, Bayat, Emirdağ ve İncehisar ilçelerinden oluşan bu alt bölgede sanayi sektörü öne çıkmaktadır. Bayat ilçesi haricindeki tüm ilçelerde tarım potansiyeli de bulunmakla birlikte, gelişim eğilimlerine ve mevcut yapıya bakıldığında sanayi sektörünün baskın sektör olduğu ve bu ağırlığın artacağı değerlendirilmektedir. Ayrıca alt bölge genelindeki ilçelerde mermer yataklarının bulunması göze çarpmaktadır.

Kütahya Alt Bölgesi: Kütahya'nın Merkez ve Tavşanlı ilçelerinden oluşan bu alt bölge, ekonomileri temelde sanayiye dayanan iki ilçeden oluşmaktadır. Kütahya ilindeki toplam sanayi üretiminin de büyük kısmını barındıran ilçelerde aktif OSB bulunmaktadır. İlçelerde tarımsal faaliyetler de bulunmakta birlikte, sanayi sektörünün ağırlığı sebebiyle tarım ikincil sektördür.

Manisa Alt Bölgesi: Söz konusu alt bölge, pek çok açıdan İzmir'le bütünlük hâle gelmiş olan Manisa'nın Merkez ve Turgutlu ilçelerinden oluşmaktadır. Bu ilçelerde verimli tarım alanları bulunmakla birlikte, gerek limana yakınlığından kaynaklanan lojistik avantajı, gerekse İzmir'in getirdiği sosyal avantajların da etkisiyle sanayi gelişimi son yıllarda ciddi bir artış göstermiştir. Bölgedeki farklı sektörlerdeki sanayi yatırımlarının artarak devam edeceği öngörülmektedir.

Uşak Alt Bölgesi: Söz konusu alt bölge, sanayiye dayalı ekonomileri bulunan ve son yıllarda sanayi alanında yatırımların artış gösterdiği Uşak ilinin Merkez ve Karahallı ilçeleri ile Kütahya'nın Gediz ilçesinde oluşmaktadır. Alt bölgedeki tüm ilçelerde aktif OSB bulunmaktadır.

12 Harita - Alt Bölgeler

Kaynak: Zafer Kalkınma Ajansı tarafından oluşturulmuştur.

2.8.3 İLÇE BAZLI ÖNCELİKLENDİRME

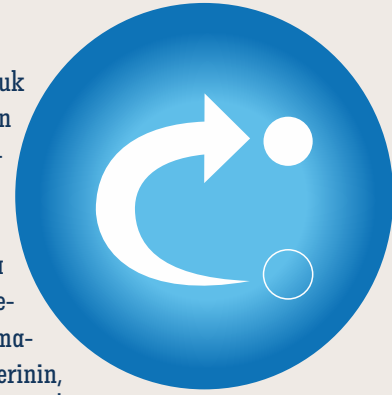
Üçüncü mekansal yaklaşım, ilçe bazlı olarak farklılaşan politikalarda kullanılan ilçe bazlı önceliklendirme kurgusudur. Bu kurguda, belirli bir alanda benzer potansiyele sahip olan veya sorun yaşayan ilçeler aynı kategoride değerlendirilerek ilçe bazlı politikalar farklılaştırılmıştır. Farklılaşma, müdahale ve proje düzeyinde ortaya konulmuştur.

2.9

RİSKLER ve VARSAYIMLAR

İstanbul sanayisinin ildeki doluluk oranını arttırması, bu ile yakın Kocaeli ve Bursa'da da arsa maliyetlerinin artmasıyla yaşanan sıkıntının giderilmesi için gereken desentralizasyon, Ege ve Marmara bölgelerinin lojistik avantajları nedeniyle yeterli düzeyde sağlanamamaktadır. Buna karşın Bölge illerinin, sanayi üretiminde belirli bir eşiği aşmış İzmir, Kocaeli, Bursa, Antalya, Aydın ve Eskişehir gibi şehirlere yakın düzeyde lojistik avantaja sahip olması ve henüz doluluk oranlarının fazla olmaması desentralizasyon sorununun çözümü için önemli bir fırsat olarak öne çıkmaktadır.

Bölgede Manisa ilindekiler başta olmak üzere birçok sanayi alanında yapılan yatırımların İstanbul ve çevre illerin dolmasıyla artmaya başladığı görülmektedir. Bu durum, Bölgedeki sanayinin gelişme eğilimine girdiğini göstermektedir. Söz konusu gelişimin önümüzdeki yıllarda hızını arttıracağı öngörüldüğünden, Bölge sanayisinin kontrolsüz büyümesi durumunda çevre kirliliğini (özellikle hava ve su kirliliği) artırma riski bulunmaktadır.

Bölgedeki 53 ilçe merkezinden 36'sının 1., 17'sinin ise 2. Derece deprem bölgesinde bulunması, ülke ve Bölge genelinde en çok hasara sebep olan afet türü olarak deprem riskine dikkat edilmesi gerekliliğini göstermektedir. Bölgede yaşanan depremler, etkilendikleri yerleşimlerdeki ekonomik ve sosyal gelişimi olumsuz yönde etkilemiştir. Bu durum, Bölgede özellikle deprem riski yüksek olan yerlerde, gerekli önlemlerin alınmaması halinde gelişme eğilimlerinin bu afet türünden etkilenme riskini doğurmaktadır.

Bölge, 4 adet devlet üniversitesinin bulunması hasebiyle nitelikli işgücü oluşturma potansiyeline sahiptir. Ancak üniversite mezunu gençlerin, arzu ettikleri sosyoekonomik hizmetlerin Bölgede yeterli düzeyde olmaması nedeniyle yakın çevredeki büyük kentlere göç etme eğilimi söz konusudur. Bölgede hizmetler sektörünün hızlı biçimde gelişmemesi durumunda, önümüzdeki yıllarda genç ve nitelikli işgücü kaybı riski söz konusudur.

Ülke genelinde önemli bir sorun teşkil eden enerji arzı güvenliğinin gerek evsel, gerekse sanayi amaçlı kullanımı açısından Bölgenin gelişme sürecinde, kritik bir rolü vardır. Ülkemiz ithalatının önemli bir kısmı enerji sektöründe

yapılmakta ve bu ithalat, cari açığın artmasına sebep olmaktadır. Enerjinin, Bölgede öngörülen hızlı sanayi gelişimi ve üretim artışında vazgeçilmez bir unsur olması nedeniyle ülke genelindeki enerji bağımlılığı Bölge için risk içermektedir.

Bölge içerisinde birçok ilçenin merkezlerle olan bağlantısının görece zayıf kalması, Bölge içi entegrasyon açısından önemli bir sorun teşkil etmektedir. Bölgenin kapsayıcı biçimde topyekûn kalkınması için Bölge içindeki etkileşimin güçlü ilişkilerle sağlanması gerekmektedir. Bu nedenle Bölge için erişebilirlik önemli bir risk teşkil etmektedir.

TR33 Bölgesi
2014-2023
Bölge Planı

Afyonkarahisar | Kütahya | Manisa | Uşak

BÖLGESEL GELİŞME PLANI

Plan İlkeleri:
**YENİLİKÇİLİK,
İSTİKRAR**

SANAYİ**1.1 Bölgesel üretim altyapısı geliştirilecektir.**

- 1.1.A Sanayi alanlarının oluşturulması ve faaliyete geçmesi
- 1.1.B Bölgedeki işletme sayısının artırılması

1.2 Sanayi ürünlerinin değeri arttırılacaktır.

- 1.2.A İşletmelerin AR-GE faaliyetlerinin artırılması
- 1.2.B Teknoloji geliştirme, araştırma ve tasarım merkezlerinin kurulması
- 1.2.C Markalaşmanın ve kalite standardizasyonunun sağlanması
- 1.2.D Sektör ve ürün çeşitliliğinin artırılması

1.3 İşletmelerde üretim süreçleri iyileştirilecek ve üretim kapasitesi arttırılacaktır.

- 1.3.A Toplam faktör verimliliğinin artırılması
- 1.3.B Üretimde makineleşmenin ve sermaye mallarının artırılması

1.4 Bölge içi ve bölgeler arası ticari ağlar geliştirilecektir.

- 1.4.A Firmalar arası bilgi, deneyim ve teknoloji transferinin geliştirilmesi
- 1.4.B Firmalar arası üretim işbirliklerinin artırılması
- 1.4.C Firmalarda pazarlama yönetiminin ve müşteri ilişkilerinin geliştirilmesi

TARIM**2.1 Tarımsal üretimde verimlilik, katma değer ve kalite arttırılacaktır.**

- 2.1.A Modern üretim tekniklerinin yaygınlaştırılması
- 2.1.B Katma değeri yüksek geleneksel üretim tekniklerinin yaygınlaştırılması
- 2.1.C Ürün kalite ve standartlarının geliştirilmesi, sertifikasyonların yaygınlaştırılması
- 2.1.D Tarımsal girdi kalitesinin iyileştirilmesi
- 2.1.E İlk işleme tesislerinin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması

2.2 Tarımsal altyapı iyileştirilecektir.

- 2.2.A Arazi ölçeğinin büyümesi
- 2.2.B Sulanan arazi miktarının artırılması
- 2.2.C Mera alanlarının ıslah edilmesi

2.3 Tarımsal üretimde profesyonel çiftçilik ve işbirlikleri geliştirilecektir.

- 2.3.A Tarımda örgütlenme ve örgüt etkinliğinin artırılması
- 2.3.B Tarım işletmelerinde teknik kapasitenin güçlendirilmesi ve şirketleşmenin sağlanması
- 2.3.C Tarımsal faaliyet kollarında çeşitliliğin artırılması

2.4 Tarımda pazarlama kabiliyeti arttırılacaktır.

- 2.4.A İşletmelerin pazarlama becerilerinin geliştirilmesi
- 2.4.B Yöresel ürünlerde markalaşmanın sağlanması

TURİZM**3.1 Mevcut turizm tesislerinde fiziki koşullar ve hizmet kalitesi geliştirilecektir.**

- 3.1.A Mevcut tesislerde fiziki koşulların iyileştirilmesi
- 3.1.B Tesislerin çevresel düzenlemelerinin yapılması
- 3.1.C Sunulan hizmetlerin çeşit ve kalitesinin artırılması

3.2 Turizm faaliyetleri çeşitlendirilecek ve arttırılacaktır.

- 3.2.A Sağlık turizmi ve termal turizmin geliştirilmesi
- 3.2.B Tarih, kültür ve inanç turizminin geliştirilmesi
- 3.2.C Doğa turizminin geliştirilmesi
- 3.2.D Kış turizminin geliştirilmesi
- 3.2.E Kongre (iş) turizminin geliştirilmesi

3.3 Müşteri odaklı pazarlama faaliyetleri geliştirilecektir.

- 3.3.A Turizm güzergahlarının oluşturulması ve geliştirilmesi
- 3.3.B Yöresel turizm odaklarının geliştirilmesi
- 3.3.C Tanıtım faaliyetlerinin geliştirilmesi

MADEN**4.1 Madenler daha nitelikli ve verimli şekilde çıkartılacaktır.**

- 4.1.A Madencilikte kullanılan yöntemlerin modernize edilmesi
- 4.1.B Maden işletmelerinde kurumsallaşmanın sağlanması

4.2 Madenlerin katma değeri yüksek konsantre ve ara ürünlere dönüştürülmesi sağlanacaktır.

- 4.2.A Cevher hazırlama ve zenginleştirme kapasitesinin artırılması
- 4.2.B Kalite standardizasyon belgelerine sahip ürünlerin üretilmesi

ÇEVRE**5.1 Doğal kaynakların koruma-kullanma dengesi gözetilecektir.**

- 5.1.A Sanayi ve madende çevre dostu ve sürdürülebilir üretimin geliştirilmesi
- 5.1.B Tarımda çevre dostu ve sürdürülebilir üretimin geliştirilmesi
- 5.1.C Turizmde sürdürülebilirliğin sağlanması

5.2 Yerleşim yerlerindeki çevre kirliliği azaltılacaktır.

- 5.2.A Yerleşim merkezlerinde çevresel altyapıların tesis edilmesi
- 5.2.B Yerleşim alanlarında çevre duyarlılığının artırılması

VİZYON

Ekolojik dengeyi gözetken, bilgi temelli ekonomisi ile katma değer yaratan, rekabet gücü ve yaşam kalitesi artan, dengeli gelişen ve öğrenen bir bölge

AFET YÖNETİMİ

6.1 Afetle planlı mücadele etkin kılınacaktır.

- 6.1.A İlçe bazlı afet risklerinin tespit edilmesi
- 6.1.B Afetle mücadele planlarının hazırlanması

6.2 Etkin koruma ve canlandırma yöntemleri uygulanacaktır.

- 6.2.A Alt ve üst yapılarda güçlendirme yapılması
- 6.2.B Afet anında oluşan zararın azaltılması
- 6.2.C Etkilenen bölgelerde afetin izlerinin silinmesi

KENTSEL HİZMETLER

7.1 Kentsel çevre iyileştirilecektir.

- 7.1.A Planlı kentsel gelişmenin sağlanması
- 7.1.B Kentsel teknik altyapının geliştirilmesi
- 7.1.C Kentlerde sağlıklı konut arzının sağlanması

7.2 Temel ve sosyokültürel hizmetler geliştirilecektir.

- 7.2.A Temel eğitim ve sağlık altyapısının iyileştirilmesi
- 7.2.B Sosyokültürel hizmetlerin çeşitlendirilmesi
- 7.2.C Mevcut sosyokültürel donatıların iyileştirilmesi

İNSAN ve TOPLUM

8.1 Aktif işgücü piyasası politikaları uygulanacaktır.

- 8.1.A Talebe duyarlı işgücü arzının sağlanması
- 8.1.B İstihdamda sürekliliğin sağlanması
- 8.1.C Mesleki hareketliliğe yönelik mekanizmaların geliştirilmesi

8.2 İşbirliği ve dayanışma kültürü yaygınlaştırılacaktır.

- 8.2.A Kamu-özel sektör-STK işbirliğinin etkin kılınması
- 8.2.B Bireyler arası dayanışma ve diyalogun güçlendirilmesi
- 8.2.C Sivil toplum kuruluşlarının etkinliklerinin ve kapasitelerinin artırılması

8.3 Yoksullukla mücadele yöntemleri kapsamlı ve etkin kılınacaktır.

- 8.3.A Sosyal yardımların etkinliğinin artırılması
- 8.3.B Çalışan yoksulluğunun ortadan kaldırılması
- 8.3.C Kırssalda farklı gelir kaynaklarının yaratılması

8.4 Sosyal hizmetler yaygın ve etkin kılınacaktır.

- 8.4.A Aile ve toplum hizmetlerinin geliştirilmesi
- 8.4.B Çocuk ve gençlik hizmetlerinin geliştirilmesi
- 8.4.C Toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasına ve kadına yönelik hizmetlerin artırılması
- 8.4.D Yaşlı ve engellilere yönelik hizmetlerin ve olanakların geliştirilmesi

ENERJİ

9.1 Yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımı arttırılacaktır.

- 9.1.A Rüzgardan enerji üretiminin yaygınlaştırılması
- 9.1.B Jeotermal enerjinin kullanımının yaygınlaştırılması
- 9.1.C Biyokütleden enerji üretiminin yaygınlaştırılması
- 9.1.D Hane, işyerleri ve sosyal alanlarda farklı enerji türlerinin kullanımının artırılması

9.2 Geleneksel enerji üretim ve dağıtım altyapısı iyileştirilecektir.

- 9.2.A Modern enerji üretim tesislerinin yaygınlaştırılması
- 9.2.B Dağıtım altyapısının iyileştirilmesi
- 9.2.C Hane, işyerleri ve sosyal alanlarda enerji verimliliğinin artırılması

ULAŞIM

10.1 Bölgede erişilebilirlik arttırılacaktır.

- 10.1.A Mevcut karayolu ağının iyileştirilmesi
- 10.1.B Ulaşım türleri arasında entegrasyonun sağlanması
- 10.1.C Havaalanlarının etkinliğinin artırılması

10.2 Lojistik altyapısı iyileştirilecektir.

- 10.2.A Lojistik merkezlerinin kurulması
- 10.2.B Yeni demiryolu hatlarının yapılması

GENEL AMAÇLAR

- Bölgede daha rekabetçi bir ekonomik yapı yaratmak.
- Bölgede dengeli mekansal organizasyon oluşturmak.
- Bölge içi gelişmişlik farklarını azaltmak.
- Bölgedeki yaşam kalitesini arttırmak.

3.1

SANAYİ

Sanayi, ham maddeleri veya yarı mamulleri işlemek için kullanılan yöntemlerin ve araçların bütünü olarak tanımlanmaktadır. Girdilerin biyolojik, fiziksel veya kimyasal özelliklerinin değiştirilmesi yoluyla yapılan sanayi faaliyetleri, tarımdan sonra ikincil ekonomik faaliyetler olarak da adlandırılmaktadır. Sanayi 18. yüzyılda önce İngiltere’de, daha sonra Batı Avrupa ülkeleri ve ABD’de gelişmiştir. Sektörün gelişmesi, emeğin etkisini azaaltarak seri üretim yapan makinelerin önemini arttırmıştır. Bu sayede tarımsal faaliyetlerin aksine kısa sürede standart ürünler üretilmiş ve bu malların pazarlanmasıyla refah düzeyi artmıştır. Günümüzde sanayi, ülkelerin ekonomisini yönlendiren başlıca sektör haline gelmiştir. Sanayide gelişmiş ülkeler doğal kaynakların değerlendirilmesi, çok sayıda insana iş imkanı sağlanması, iklime bağlı olmayan ve uzun ömürlü ürünlerin üretilmesi ve pazarlanması gibi birçok avantaja sahiptir. Sanayideki büyüme finans, ticaret, bilgi ve iletişim teknolojileri gibi hizmet sektörlerinin de gelişmesine neden olduğundan ekonomiler için lokomotif sektör konumundadır.

Tarımın ülkemiz ekonomisinde öne çıkan sektör olduğu dönemde, kişi başına düşen milli gelir çok düşük seviyelerde seyretmiştir. Bu dönemde ulusal strateji ve politikalarda sanayileşme temel amacının üzerinde durulmuş ve bu süreçte tarımın payı giderek azalırken sanayinin payı hızlı bir şekilde artmıştır. Sanayi sektörü özellikle 24 Ocak Kararları’ndan sonra çok hızlı ve istikrarlı oranlarda büyüyerek stratejik sektör haline gelmiştir. Sektör, günümüze kadar kriz yılları dışındaki her yılda reel olarak büyüyerek ülke GSYİH’indeki payını % 20,7’den % 32,9’a çıkarmıştır.

Bölgede tarım toplumundan sanayi ve hizmetler sektörüne geçiş ülke geneline nazaran daha yavaş gerçekleşmektedir. Bu durumun nedenleri Bölge sanayisindeki yapısal sorunlar ve özellikle Manisa’daki verimli tarım arazilerine bağlı olarak hızlı gelişen tarım sektörüdür. Bununla birlikte Bölgedeki katma değer artışına, hizmetlerden sonra en çok destek sağlayan sektör sanayidir. Ayrıca; Bölge tarımsal kaynakları, yeraltı zenginlikleri ve coğrafi konumunun vermiş olduğu avantaj (sanayi yönünden gelişmiş şehirlere ve limanlara yakınlığı) sayesinde farklı sanayi alt sektörlerinin gelişmesi için önemli potansiyele sahiptir.

REKABETÇİLİK

Sanayi ekseninde sadece sanayinin temel kolu olan imalat sanayisindeki faaliyetler değerlendirilmeye alınmış; ortaya konan hedef ve stratejilerle üretim ile katma değerin artırıldığı ve ticari ağların daha etkin kullanıldığı bir sanayi politikası amaçlanmıştır. Sanayi sektörü hammadde ve yarı mamul kullanımında rekabetçilik sarmalının diğer eksenlerinden tarım ve maden ile ilişki içerisinde. Genel olarak tarım, gıda alt sektörünü; maden ise taş ve toprağa dayalı sanayiler alt sektörünü beslemektedir. Enerji verimlilik ve altyapının geliştirilmesi sanayi üretimine daha ekonomik ve sürekli arz sunacağından, "Ulaşım" eksenindeki hedef ve stratejiler ise Bölgenin erişilebilirliğinin artırılmasını ve lojistik altyapısının geliştirilmesini sağlayacağından bu iki eksenindeki genel politikalar "Sanayi" eksenindeki hedef ve stratejilerin hayata geçirilmesi için bütünlüktedir. Ayrıca Toplumsal Hizmetler ve Beşeri Kaynaklar politikaların uygulanması sanayi sektöründe ihtiyaç duyulan işgücünün yetiştirilmesinde ve Bölgeye çekilmesinde etkili olacaktır. Sanayideki gelişmenin sürdürülebilirliğinin sağlanması amacıyla, "Çevre" ekseninde yer alan politikalarla eşgüdümün sağlanması önceliklidir.

Tarım ülkesinden sanayi ülkesine geçmekte olan ülkemizde sanayi politikaları çok önem kazanmaktadır. Bu politikalar oluşturulurken hedefler ve amaçlar özenli seçilmeli; gerekli tedbir ve müdahaleler spesifik bir şekilde açıklanmalıdır. Zira bu dönemde sanayi sektöründe oluşturulacak ve uygulanacak herhangi bir politikanın çarpan etkileri ile birlikte değerlendirildiğinde ülkenin geleceğinde ciddi bir rol oynayacağı aşikardır. Bu bakımdan sanayi sektörü ulusal ve uluslararası politikaların birçoğunda ekseriyetle değinilen konulardandır. Onuncu Kalkınma Planı (OKP)'nda sermaye birikimi ve sanayileşme sürecinin hızlandırılarak yurtiçi tasarruflar, üretken yatırımlar ve üretim faktörlerinin verimlilik düzeyleri artırılacak; böylelikle cari açık makul düzeylere çekilecek denmektedir. (Md. 122) OKP'de de belirtildiği gibi verimlilik düzeylerinin artırılması ve sanayileşme, cari açığın kapanmasında önemli faktörlerden biri olarak görülmektedir. Bu kapsamda Bölge Planı'nda işletmelerde üretim süreçleri iyileştirilmesine ve üretim kapasitesi artırılmasına yönelik öncelik oluşturulmuştur. Bu öncelik altında da toplam faktör verimliliğinin artırılması tedbiri belirlenmiş olup gerekli müdahaleler oluşturulmuştur.

OKP Madde 416'da küresel ölçekte sanayi ve hizmetler sektörlerinde bilgiye dayalı rekabet, etkisini belirginleştirmekte ve ekonomide yeni bir üretim yapısını elzem kılmaktadır denmektedir. Bu politikaya paralel olarak Plan'da işletmelerin AR-GE faaliyetlerinin artırılması ve teknoloji geliştirme ve tasarım merkezlerinin kurulması tedbirleri oluşturulmuştur. Bu tedbirlerin uygulanmasının sonucunda sanayide daha çok bilgi kullanılırken AR-GE faaliyetlerine yönelim gerçekleşecek ve ekonomide gerekli görülen yeni bir üretim yapısının oluşturulması sağlanacaktır. OKP Madde 425'de AR-GE ve teknoloji politikalarının sanayide verimliliği yüksek sektörlerle yönelik bir dönüşüm yaşanmasında başrol oynayacağı ve bu bağlamda bu politikaların başarısında en önemli etken olan yeniliğin oluşturulması açısından teşvik, KOBİ, fikri ve sınai mülkiyet, bilgi ve iletişim teknolojilerinin uyum içinde olması gerektiği belirtilmektedir. Bu açıdan Bölge Planı'nda bu üst politika ile paralel olarak nitelikli sektörlerdeki üretim kapasitesinin artırılması, üretimde makineleşmenin ve sermaye mallarının artırılması, firmalar arası bilgi, deneyim ve teknoloji transferinin geliştirilmesi gibi tedbirler oluşturulmuştur.

Sanayi sektörünün geliştirilmesinde kamu-sanayi işbirliğinin artırılması gerekmektedir. Kamusanayi işbirliğinde özellikle üniversite-sanayi işbirliğinin geliştirilmesi stratejik bir önem arz etmektedir. OKP Madde 632'de Teknoloji geliştirme bölgelerinin yapısı ve işleyişi; üniversite-sanayi işbirliğini, işletmeler arası ortak AR-GE ve yenilik faaliyetlerini ve yenilikçi girişimciliği en üst düzeye çıkarmak üzere etkinleştirilecektir denmektedir. Bölge Planı'nda da bu husus ile paralel olarak teknoloji geliştirme, araştırma ve tasarım merkezlerinin kurulması tedbiri belirlenmiş ve bu tedbir ile ilgili gerekli müdahale ve projelerden bahsedilmiştir. Yine aynı tedbir OKP Madde 480'de belirtilen tüketim için ihraç ürünlerinde özgün tasarım faaliyetleri özendirilecek, nitelikli tasarımcı yetiştirilmesi sağlanacak, patent tescili ve uluslararası marka oluşturulması desteklenecek, tanıtım ve pazarlama konusundaki destekler ihracatçıların ihtiyaçları doğrultusunda geliştirilecektir maddesi ile de ilişkilendirilmiş olup Bölge'de üretilen ürünlerin hem teknolojik açıdan hem de tasarımsal açıdan katma değerinin artırılması adına müdahaleler belirlenmiştir.

Öncelik 1.1: Bölgesel üretim altyapısı geliştirilecektir.

Tedbir 1.1.A:

Sanayi alanlarının oluşturulması ve faaliyete geçmesi

TEDBİR UYGULAMA DÖNEMİ		
Kısa (2014 - 2018)	Orta (2019 - 2023)	Uzun (2019 - 2023 +)
●	▶	
ÖNCELİKLİ ALANLAR		
Müdahale bazında önceliklendirme yapılmıştır.		

Stratejik Önem

İmalat sanayi, Bölgenin gelişimindeki lokomotif sektör olarak tanımlanmıştır. Bölgede üretim kapasitesinin artırılması için mevcut durumda belirli merkezlerde yoğunlaşan sanayi alanlarının artırılmasına ve daha etkin kullanılmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Bölgede gerçekleştirilecek yeni yatırımlara olanak sağlamak, sektörel yoğunluğun yüksek olduğu yerlerde sağlıklı yapılaşma ihtiyacını karşılamak, firmaların bir arada yer almasını mümkün kalmak amaçlarıyla yeni sanayi bölgelerinin kurulması ve mevcut bölgelerin faaliyete geçmesi gerekmektedir. Ayrıca kuruluş kararı alınan veya yeni faaliyete başlayan OSB'lerde de altyapı ve imar eksikliklerinin giderilmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Mevcut doluluk oranlarını da dikkate alacak şekilde ve maliyet etkinlik ilkesi dahilinde bu çerçevede alınacak tedbirler ve yapılacak müdahaleler önceliklidir.

İlgili Müdahale ve Projeler

Yeşil Üretim ve Teknoloji Odaklı Gelişim Alt Bölgelerindeki potansiyel arz eden ve yoğunlaşan sektörlerde nüfus ve hizmet kademelenmesi bakımından önceliklendirme yapılarak yeni ihtisas OSB'lerin kurulması

Üretime geçilmiş parsel sayısının oranı % 75'in üzerindeki organize sanayi bölgelerinde yeni etapların kurulması veya bu ilçelerde yeni OSB'lerin kurulması

OSB kurulumunun öncelikli olmadığı ilçelerde yoğunlaşan ve ihtiyaç duyulan sektör odağında küçük sanayi siteleri kurulması ve OSB dışı yeni sanayi alanlarının imara açılması

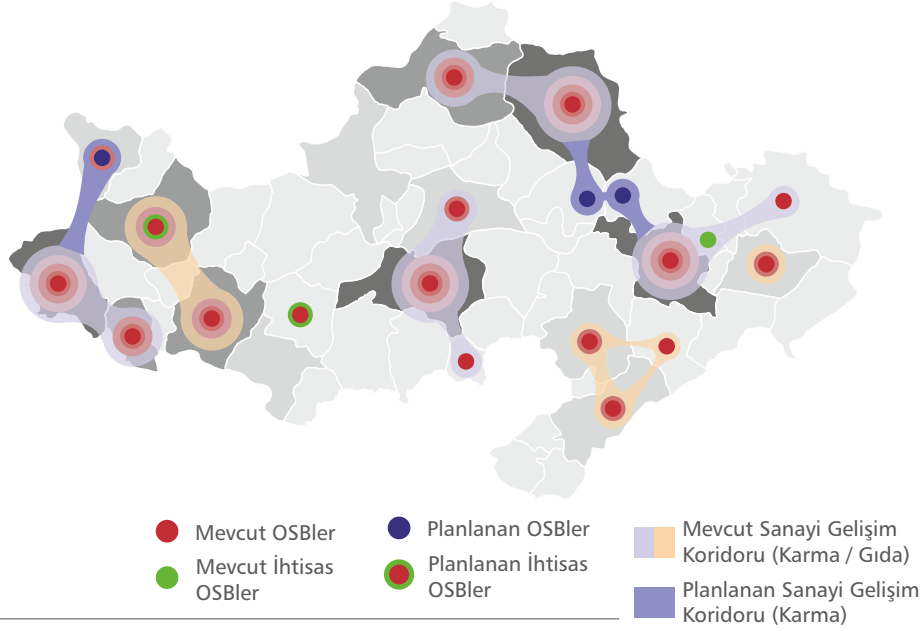
Yeşil Üretim Alt Bölgelerinde mevcut karma sanayi alanları dışında kalan tarım ürünlerine dayalı sanayi alanları oluşturulması

Üretim aşamasına geçmiş OSB'lerde gerekli kamulaştırma ve temel altyapı çalışmalarının tamamlanması

Kuruluş kararı alınmış, ancak üretim aşamasına geçmemiş OSB'lerde imar ve altyapı çalışmalarına başlanması

Proje 2: Altıntaş - İhsaniye - Soma OSB'leri Kurulması Projesi

13 Harita - TR33 Bölgesindeki OSB'lerin Mekansal Dağılımı ve İlişkileri

Kaynak: Zafer Kalkınma Ajansı tarafından oluşturulmuştur.

Harita Açıklaması: Bölgedeki mevcut ve planlanan Organize Sanayi Bölgeleri ve ilçeler arası işbirliği sonucunda ortaya çıkan ve çıkması öngörülen Sanayi Gelişim Koridorları haritada gösterilmiştir.

Tedbir 1.1.B:

Bölgedeki işletme sayısının artırılması

TEDBİR UYGULAMA DÖNEMİ		
Kısa (2014 - 2018)	Orta (2019 - 2023)	Uzun (2019 - 2023 +)
ÖNCELİKLİ ALANLAR		
Müdahale bazında önceliklendirme yapılmıştır.		

Stratejik Önem

Bölgedeki üretim kapasitesinin artırılması için mevcut işletmelere yenilerinin katılması ve sanayi sektöründeki canlılık ve rekabetin artırılması gerekmektedir. Yeni işletmelerin kurulmasının üretim miktarını arttırmak gibi doğrudan etkisinin yanı sıra, iş gücü piyasasındaki hareketliliği tetiklemesi ve ticari ağların hacmini arttırması gibi dolaylı etkileri de bulunmaktadır. Bölgedeki üretim miktarının artırılması için gereken altyapıyı sağlayacak, içsel dinamiklerle büyümeyi destekleyecek yerli sermaye ile komple yeni yatırımların desteklenmesi; girişimcilere iş kurma ve geliştirme döneminde teknik ve maddi yardım sağlanması Bölge içindeki tasarrufların yatırımlara dönüşmesini sağlayacaktır. Ek olarak doğrudan yabancı yatırımların desteklenmesi Bölgenin üretim yapısında hedeflenen dönüşümün hayata geçirilmesinde önemli rol üstlenecektir. Bu doğrultuda, Bölgede yeni işletmelerin kurulması önceliklidir.

İlgili Müdahale ve Projeler

Doğrudan yabancı yatırımların, öncelikli olarak Teknoloji Odaklı Gelişim Alt Bölgelerine yönlendirilmesi

Girişimlerin özellikle ilk yıllarındaki iş kurma ve geliştirme (kuluçka) döneminde teknik destek almalarının sağlanması ile iş kurma ve yönetme kabiliyetlerinin artırılması

Küçük ve orta ölçekli işletme kurmak için yapılan yatırımların tüm alt bölgelerde, büyük ölçekli işletme kurmak için yapılan yatırımların Teknoloji Odaklı Gelişim Alt Bölgelerinde önceliklendirilmesi

Bölge genelinde iş meleklerinin kendilerinin veya destekleriyle yapılacak yatırımların desteklenmesi

Mevcut şirketlerdeki çalışanların aynı sektörde faaliyet gösterecek şekilde kendi firmalarını kurmaya yönelik girişimlerinin (spin-off) desteklenmesi

Proje 11: İllerde İş Geliştirme Merkezi Kurulması Projesi

Öncelik 1.2: Sanayi ürünlerinin değeri arttırılacaktır.

Tedbir 1.2.A:

İşletmelerin AR-GE faaliyetlerinin arttırılması

TEDBİR UYGULAMA DÖNEMİ		
Kısa (2014 - 2018)	Orta (2019 - 2023)	Uzun (2019 - 2023 +)
●	▶	▶
ÖNCELİKLİ ALANLAR		
Müdahale bazında önceliklendirme yapılmıştır.		

Stratejik Önem

Araştırma ve geliştirme faaliyetleri, üretilen malların özelliğini (nitelik, kalite ve tasarım gibi unsurları) geliştirdiğinden katma değerin arttırılmasını sağlamaktadır. Bölgedeki işletmelerde AR-GE harcamalarının ciroya oranı çok düşük seviyededir. İlk dönemlerinde ek bir maliyet olarak etki eden AR-GE faaliyetleri, sürecin devamında üretilen ürün ve ara mamullerdeki katma değeri ve karlılığı arttıracaktır. Özellikle katma değeri yüksek ara ürünlerin üretilmesi, bu ürünlerin ihracatını artırıp ithalatını azaltacağından dış ticareti olumlu etkileyecektir. AR-GE faaliyetlerinde bulunan işletmeler araştırma ve geliştirme süreçlerinde çeşitli teşvik ve muafiyetlerden de yararlanabilmektedir. Bu nedenlerle, işletmelerin AR-GE faaliyetlerinin arttırılması önceliklidir.

İlgili Müdahale ve Projeler

Teknoloji Odaklı Gelişim Alt Bölgeleri öncelikli olmak üzere işletmelerin ürünlerin nitelik, katma değer ve tasarım değerini arttıracak AR-GE çalışmalarının ve harcamalarının desteklenmesi

AR-GE birimi bulunan ve AR-GE çalışmaları yapan işletmelerde AR-GE personeli sayısının arttırılması

Alt Bölge bazında teknoloji düzeyini azaltan sektörlerde AR-GE faaliyetlerinin önceliklendirilmesi

İşletmelerde AR-GE faaliyetleri için gerekli kurumsal ve fiziki altyapının oluşturulması

Sanayi işletmelerinin üniversitelerle işbirliği yaparak ürettikleri ürünlerdeki katma değer artırılması ve bilginin ekonomik değere dönüştürülmesi amacıyla Bölgede üniversite-sanayi işbirliklerinin geliştirilmesi

Tedbir 1.2.B:

Teknoloji geliştirme, araştırma ve tasarım merkezlerinin kurulması

TEDBİR UYGULAMA DÖNEMİ		
Kısa (2014 - 2018)	Orta (2019 - 2023)	Uzun (2019 - 2023 +)
ÖNCELİKLİ ALANLAR		
Müdahale bazında önceliklendirme yapılmıştır.		

Stratejik Önem

Teknoloji geliştirme ve tasarım merkezleri, işletmelere AR-GE faaliyetleri için ihtiyaç duydukları ortamı sağlamaktadır. Ayrıca; endüstriyel tasarım çalışmaları ürünlerin nitelik ve işlevini geliştirerek yaratılan katma değeri arttırmaktadır. Üniversite-sanayi işbirliklerinin geliştirilmesine katkı sağlayacak teknoloji geliştirme ve tasarım merkezlerinin kurulması, ileri teknoloji ve tasarım yoluyla geliştirilmiş, katma değeri yüksek ürünlerin üretilmesini sağlayacak, firmaların kullandıkları teknoloji düzeyini arttırmaları için fırsat yaratacaktır. Bunlarla birlikte bölgedeki sanayi varlığının dağınık olması, devam eden sanayi gelişimi, özel sektörün yeni ürünlerinin test ve uygulama geliştirme ihtiyaçları da göz önünde bulundurulmalıdır. Bu doğrultuda, Bölgede teknoloji geliştirme ve tasarım merkezlerinin kurulması önceliklidir.

İlgili Müdahale ve Projeler

Manisa'da altyapı çalışmaları süren teknoloji geliştirme bölgesinin kurulumunun tamamlanarak faaliyete geçirilmesi

Mevcut laboratuvar ve araştırma/uygulama merkezlerinin geliştirilmesi ve modernizasyonu

Yeterli talebin bulunduğu Teknoloji Odaklı ve Yeşil Üretim Alt Bölgelerinde uzmanlaşılacak sektör veya ürün odağında yeni laboratuvar ve araştırma/uygulama merkezlerinin kurulması

Celal Bayar ve Dumlupınar Üniversitelerindeki kurulu teknoloji geliştirme bölgelerinin faaliyete geçmesi

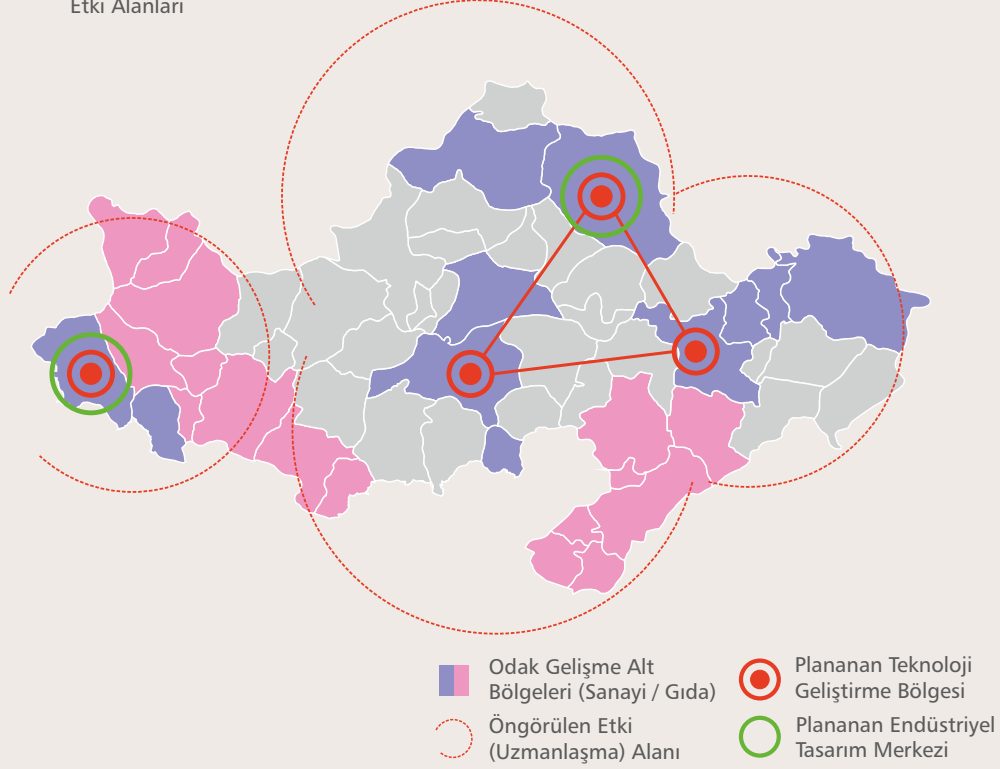
Teknoparklar arası farklı alanlarda uzmanlaşma ekseninde işbirliklerinin geliştirilmesi

Proje 7: Afyonkarahisar ve Uşak Merkez ilçelerinde Afyon Kocatepe ve Uşak Üniversitelerinin girişimleriyle farklı alanlarda ihtisaslaşmış teknoloji geliştirme bölgelerinin kurulması

Proje 10: İl Merkezlerinde Firmalar Arası AR-GE Ve Tasarım Merkezi

Proje 13: Manisa-İzmir-Turgutlu Teknoloji Geliştirme Bölgesi

14 Harita - Planlanan Teknoloji Geliştirme ve Endüstriyel Tasarım Merkezlerinin Mekansal Dağılımı ve Etki Alanları

Kaynak: Zafer Kalkınma Ajansı tarafından oluşturulmuştur.

Harita Açıklaması: Bölgedeki planlanan teknoloji geliştirme bölgeleri ve endüstriyel tasarım merkezleri belirtilmiştir.

Söz konusu bölge ve merkezlerin hizmet sağlayacağı ve ihtiyaçları doğrultusunda uzmanlaşacağı alt bölgeler etki alanlarıyla ifade edilmiştir.

Tedbir 1.2.C:

Markalaşmanın ve kalite standardizasyonunun sağlanması

TEDBİR UYGULAMA DÖNEMİ		
Kısa (2014 - 2018)	Orta (2019 - 2023)	Uzun (2019 - 2023 +)
●	▶	▶
ÖNCELİKLİ ALANLAR		
Müdahale bazında önceliklendirme yapılmıştır.		

Stratejik Önem

Piyasalarda markalı, kalite ve standardizasyon belgelerine sahip ürünler, tüketiciye verdiği güven nedeniyle özellikle gelir düzeyi orta ve yüksek kesim tarafından daha çok tercih edilmektedir. Oluşan güvenin karşılığında, marka ve belgenin ürüne kattığı katma değer ortaya çıkmaktadır. Markalaşmanın artırılması ve kalite standardizasyonunun sağlanması, üretilen ürünlerin katma değerinin de artmasını sağlamaktadır. Bu yüzden, markalaşmanın ve kalite standardizasyonunun sağlanması önceliklidir.

İlgili Müdahale ve Projeler

Her alt bölge ve ilçe için öne çıkan ürünlerde markalaşmanın sağlanması

Satışı yapılan ürünlerin değerinin ve bilinirliğinin artırılmasına yönelik marka başvuru/tescillerinin artırılması

Teknoloji Odaklı Gelişim Alt Bölgeleri öncelikli olmak üzere patent danışmanlık hizmetlerinin geliştirilmesi

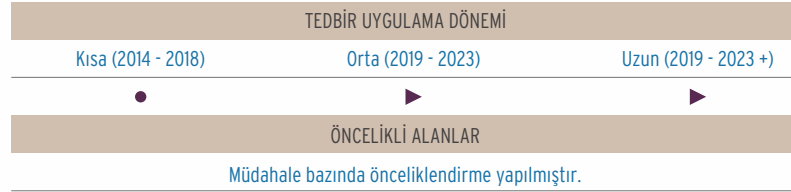
Yenilik ve buluşlarını korumak isteyen küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin, patentlere göre daha kısa süre ve maliyette tescil edilebilen faydalı model başvuru ve tescillerinin artırılması

Firmanın ürettiği ürünlere duyulan güvenin ve üretilen katma değer artırılmasına yönelik ürün kalite standardizasyon belgelerinin firmalarca alınmasının desteklenmesi

Proje 8: Bilgi ve Deneyim Aktarımı Projesi

Tedbir 1.2.D:

Sektör ve ürün çeşitliliğinin artırılması

Stratejik Önem

Üretim zincirinde orta ve son sıralarda yer alan ürünler, ham maddelere göre daha fazla işlemden geçirildiği için daha yüksek katma değere sahiptir. Ayrıca üretim ve ihracat yapılan sektör ve ürün sayısının artırılması, hem ekonominin rekabet gücünü ve üretimini arttırmakta hem de krizlere karşı ekonomik kırılganlığı azaltmaktadır. Çoğu alt bölgede ülke ortalamasının altında teknoloji seviyesine sahip sektörler yoğunlukta olup yüksek teknolojili üretim yapısına geçişi için düşük teknolojili sektörlerden yüksek ve orta-yüksek teknolojili sektörlerle geçişin sağlanması gerekmektedir. Bunun yanı sıra ihracat potansiyeli bulunan ve/veya yüksek oranda ithalat yapılan sektörlerdeki üretimin artırılması Bölgenin ihracat odaklı büyümesinin desteklenmesi için önemli bir unsurdur. Bu çerçevede; alt bölgelerde teknoloji düzeyini arttıracak; dış ticaret dengesini geliştirecek veya alt bölgelerde öne çıkan sektörlerle yoğun olarak girdi sağlayan sektörlerde komple yeni ve tevsi yatırımlar ile uç ve ara ürünlerin üretiminin ve sektörel çeşitliliğin artırılması önceliklidir.

İlgili Müdahale ve Projeler⁵

Küresel piyasalarda talep görecekt, ihracat potansiyeli bulunan ve/veya ulusal ölçekte yoğun olarak ithal edilen ürünlerin üretiminin ve/veya bu sektörlerdeki modernizasyon ve ürün çeşitliliğinin desteklenmesi

⁵ Alt bölge bazında teknoloji düzeyini arttıracak sektörler ile potansiyeli bulunan, yakınsanabilecek ve alt bölgenin niteliğini arttıracak sektörlerin listeleri sırasıyla Ek 11 ve Ek 10'da sunulmaktadır.

Patenti olmayan, ülkede üretilmeyen veya çok düşük düzeyde üretimi yapılan ürünlerin Bölgede üretiminin desteklenmesi

Küresel piyasalarda talep görecekt, ihracat potansiyeli bulunan sektörlerde modernizasyon ve ürün çeşitliliğinin desteklenmesi

Düşük teknoloji düzeyinde yoğunlaşan alt bölgelerde; orta-düşük, orta-yüksek ve yüksek teknolojili sektörlerin desteklenmesi

Düşük ve orta-düşük teknolojili sektörlerde yoğunlaşan alt bölgelerde orta-yüksek ve yüksek teknolojili sektörlerin desteklenmesi

Alt bölgelerde potansiyeli bulunan, yakınsanabilecek ve alt bölgenin niteliğini arttıracak sektörlerle geçilmesi ve bu sektörlerdeki üretimin artırılması

Alt bölgelerde öne çıkan veya rekabet gücü yüksek sektörlerle girdi sağlayan sektörlerin desteklenmesi

Öncelik 1.3: İşletmelerde üretim süreçleri iyileştirilecek ve üretim kapasitesi arttırılacaktır.

Tedbir 1.3.A:

Toplam faktör verimliliğinin artırılması

TEDBİR UYGULAMA DÖNEMİ		
Kısa (2014 - 2018)	Orta (2019 - 2023)	Uzun (2019 - 2023 +)
●	●	▶
ÖNCELİKLİ ALANLAR		
1. ve 2. kademe ilçeler, teknoloji odaklı gelişme alt bölgeleri, yeşil üretim alt bölgeleri		

Stratejik Önem

Bölgedeki işletmelerde girdilerin (emek ve sermaye) verimliliği oldukça düşük düzeydedir. İşletmelerin kullandığı girdilerin daha verimli kullanılması ve üretim süreçlerindeki kayıpların azaltılması; daha az maliyetle daha fazla üretimin yapılmasına imkan verecektir. Ayrıca firmaların kurumsallaşma düzeylerinin artırılması, kalifiye ve deneyimli personel istihdamının sağlanması da üretim süreçlerinin daha verimli hale gelmesini sağlamaktadır. Bölgede, toplam faktör verimliliğinin artırılması önceliklidir.

İlgili Müdahale ve Projeler

İşletmelerde istihdam edilen yükseköğretim mezunu kişilerin sayısının arttırılarak üretim süreçlerinin daha nitelikli hale getirilmesi

İşletmelerde üretim sürecindeki uygulamalara hakim ve pratik bilgiye sahip deneyimli personel sayısının arttırılarak üretim süreçlerinde verimin arttırılması

İşletmelerin performans yönetim sistemine geçişlerinin desteklenmesi

İşletmelerin bilgi işlem birimlerinin kurulumlarının ve bilgi-işlem personeli istihdamlarının desteklenmesi

İşletmelerin kurumsallaşma ve kalite yönetim sistemlerini uygulamalarının ve bu kapsamdaki sertifikasyon belgelerinin temininin desteklenmesi

Tedbir 1.3.B:

Üretimde makineleşmenin ve sermaye mallarının arttırılması

TEDBİR UYGULAMA DÖNEMİ		
Kısa (2014 - 2018)	Orta (2019 - 2023)	Uzun (2019 - 2023 +)
• ►		
ÖNCELİKLİ ALANLAR		
Müdahale bazında önceliklendirme yapılmıştır.		

Stratejik Önem

Makine yoğun üretim süreçleri otomatik sistemleri kullandığından, emek yoğun süreçlere göre daha verimlidir. İşletmelerin sermaye mallarının ve makineleşme oranının arttırılması, daha fazla üretim yapılabilmesine olanak sağlamaktadır. Bölgede finansman kaynaklarının ve bilinç düzeyinin yetersizliğinden dolayı makineleşme yeterli düzeyde değildir ve bazı üretim aşamaları manuel olarak yapılmaktadır. Makineleşmenin ve sermaye mallarının arttırılması, işletmelerin birim üretimdeki emek ihtiyacını azaltarak mevcut iş gücü ile daha fazla üretim yapılmasını sağlayacak, ortalama maliyet ve kayıpları düşürecek, Bölgedeki üretimi arttıracaktır. Bu doğrultuda makineleşmenin ve sermaye mallarının arttırılması önceliklidir.

İlgili Müdahale ve Projeler

Bölgedeki işletmelerin alt bölgeler bazında teknoloji düzeyini ve / veya niteliğini arttıran sektörlerde makine sayılarının ve fiziki büyüklüklerinin arttırılması

Bölge işletmelerinin emek yoğun üretim süreçlerinden makine yoğun üretim süreçlerine geçmelerinin desteklenmesi

Otomasyon sistemlerine geçilerek el değmeden gerçekleştirilen üretim süreçlerinin yaygınlaştırılması

Bölgedeki makine ve ekipmanın modernizasyonunun daha fazla ve verimli üretime olanak sağlayacak şekilde yapılması

Öncelik 1.4: Bölge içi ve bölgeler arası ticari ağlar geliştirilecektir.

Tedbir 1.4.A:

Firmalar arası bilgi, deneyim ve teknoloji transferinin geliştirilmesi

TEDBİR UYGULAMA DÖNEMİ		
Kısa (2014 - 2018)	Orta (2019 - 2023)	Uzun (2019 - 2023 +)
●	▶	▶
ÖNCELİKLİ ALANLAR		
1. ve 2. kademe ilçeler, teknoloji odaklı gelişme alt bölgeleri, yeşil üretim alt bölgeleri		

Stratejik Önem

Firmalar arasında bilgi paylaşımı, tecrübe aktarımı ve teknoloji transferlerinin yoğun olması firmaları eşit bilgi ve teknoloji seviyesine getirecek, bölgenin ulusal ve uluslararası rekabet gücüne önemli katkı sağlayacaktır. Ortak bilgi, deneyim ve teknoloji düzeyleri firmaları benzer yapıya getirdiğinden işbirliklerinin geliştirilmesi ve kümelenme faaliyetleri için zemin hazırlayacaktır. Bölgedeki firmaların personel, piyasa ve sektör bilgilerini derleyip paylaşmaları firmalar arasındaki ilişkileri ve bölgenin rekabet gücünü geliştirecektir. Ayrıca bölgedeki firmaların uluslararası piyasalarla entegrasyonunun artırılması için yabancı ülkelere yapılan bilgi ve teknoloji aktarımının artırılması gerekmektedir. Bu çerçevede, firmalar arasında bilgi, deneyim ve teknoloji transferinin geliştirilmesi önceliklidir.

İlgili Müdahale ve Projeler

Sanayi öncelikli gelişme bölgelerinde organize sanayi bölgeleri bünyesinde teknoloji transfer ofislerinin kurulması

Yurt dışından yapılan teknoloji transferlerinin sanayi öncelikli gelişim bölgelerinde artırılması

Bölgedeki firmaların ortak bilgi sistemleri kullanarak bilgi sistemlerini entegre etmeleri

Alt bölgeler bazında öne çıkan ve mekansal yığılmanın olduğu sektörlerde ortak danışmanlık faaliyetlerinin desteklenmesi

Sanayi yapılaşmasının yoğun olduğu Teknoloji Odaklı Gelişim Alt Bölgelerinde firmaların koordinasyonunu sağlayacak kümelenme bilgi merkezlerinin kurulması

Proje 18: Teknoloji Odaklı Gelişim Alt Bölgelerinde Firmalar Arası Teknoloji Transferi Merkezi Kurulması Projesi

Tedbir 1.4.B:

Firmalar arası üretim işbirliklerinin artırılması

TEDBİR UYGULAMA DÖNEMİ		
Kısa (2014 - 2018)	Orta (2019 - 2023)	Uzun (2019 - 2023 +)
●	▶	▶
ÖNCELİKLİ ALANLAR		
1. ve 2. kademe ilçeler, teknoloji odaklı gelişme alt bölgeleri, yeşil üretim alt bölgeleri		

Stratejik Önem

Firmaların çeşitli alanlarda işbirliği ile yaptıkları faaliyetler, firmalar arasında ortak iş yapma kültürünü geliştirecektir. Bu artış sayesinde beraber iş yapan çok sayıda firma ortak hareket ederek tek bir büyük firmanın sahip olabileceği rekabet gücüne erişecektir. Bu durum, firmaların tek başına gerçekleştirmelerinin zor olduğu büyük ölçekli faaliyetlere girişebilmelerini sağlayacak ve firmalar arasındaki işbirliği faaliyetlerinin hacmini genişletecektir. Ayrıca işbirlikleri, firmalar arasında mal ve hizmet işlemleri (girdi ve çıktılar) artacaktır. Bölgedeki firmaların tedarik, üretim, pazarlama ve satış süreçlerinde ortak ve koordineli hareket etmelerini sağlayacak, işbirlikleri geliştirmelerinde koordinasyon görevi yürütecek, yönlendirme ve destek sağlayacak faaliyetler bu doğrultuda önceliklidir.

İlgili Müdahale ve Projeler

Üretici birliklerinin kurumsal kapasitelerinin ve altyapılarının geliştirilerek etkinliklerinin artırılması

Firmalar arasında işbirliklerinin daha hızlı ve koordinasyon içinde yürütülmesine yönelik kurumsal yapıların (işbirliği büroları vs.) tesis edilmesi

Alt bölgeler bazında öne çıkan ve mekansal yoğunlaşmanın olduğu sektörlerde kümelenme faaliyetlerinin desteklenmesi

Organize sanayi bölgeleri ve küçük sanayi siteleri arasındaki işbirliklerinin geliştirilmesi

Mekansal olarak yoğunlaşmanın bulunduğu sektörlerde kümelenme çalışmalarının yürütülmesi

Tedbir 1.4.C:

Firmalarda pazarlama yönetiminin ve müşteri ilişkilerinin geliştirilmesi

TEDBİR UYGULAMA DÖNEMİ		
Kısa (2014 - 2018)	Orta (2019 - 2023)	Uzun (2019 - 2023 +)
●	▶	▶
ÖNCELİKLİ ALANLAR		
1. ve 2. kademe ilçeler, teknoloji odaklı gelişme alt bölgeleri, yeşil üretim alt bölgeleri		

Stratejik Önem

Firmaların pazarlama faaliyetlerini ve müşteri ilişkilerini geliştirmesi, satışları ve ticari ilişkileri artıracaktır. Geliştirilen pazarlama yönetimi ve müşteri ilişkileri, tüketici memnuniyetini de arttırarak firmalar arasında güven ortamına katkı sağlayacaktır. Bu sayede firmalar arasındaki işbirlikleri ve etkileşim artacak ve geliştirilecektir. Ayrıca; nihai tüketiciye yönelik satışlarda müşteri ilişkilerinin geliştirilmesi, firmalar ile tüketiciler arasındaki ilişkinin daha etkin ve yoğun hale gelmesini sağlayacaktır. Bu nedenle, firmalarda pazarlama yönetiminin ve müşteri ilişkilerinin geliştirilmesi önceliklidir.

İlgili Müdahale ve Projeler

Firmalarda satış ve pazarlama temsilcisi istihdamının desteklenmesi

Firmalardaki satış ve pazarlama faaliyetlerini yürüten personelin niteliklerinin arttırılması

Firmaların reklam ve tanıtım faaliyetleri için ayırdıkları bütçelerin arttırılması

Firmalarda satış ve pazarlama birimlerinin kurulmasının desteklenmesi

3.2

TARIM

Tarım, bitkisel ve hayvansal ürünlerin üretilmesi, kalite ve verimlerinin yükseltilmesi, uygun koşullarda korunması, işlenip değerlendirilmesi ve pazarlanması faaliyetlerinden oluşmaktadır. İlk çağlardan beri temel üretim ve geçim kaynağı olması nedeniyle birincil ekonomik faaliyetler olarak da nitelendirilmektedir.

İnsanlık tarihinde ilk dönemlerde avcılık ve toplayıcılık olarak ortaya çıkan tarımsal faaliyetler ticari amaçtan çok hayatta kalmak için gereken besinlerin temini amacıyla kullanılmıştır. Daha sonraları ticari faaliyetlere konu olmaya başlayan tarım; özellikle Avrupa Birliği'nin Ortak Tarım Politikasını geliştirmesi ve ürünlerin fiyatlarında son yıllarda çeşitli sebeplerle ortaya çıkan hızlı artışlar nedeniyle önemli bir sektör haline gelmiştir. Özellikle tarımsal ürünlerin doğrudan veya işlenerek yiyecek ve içecek amaçlı temel gereksinimleri karşılaması bu sektörü vazgeçilmez kılmaktadır.

Ülkemizde sanayileşme sürecinin uzun yıllar boyunca yavaş ilerlemesi, verimli ve mikroklima iklim özelliklerine sahip tarım arazilerinin bulunması nedenleriyle tarımsal üretimde miktar ve çeşitlilik yönünden başarı sağlanmıştır. Böylece tarım, ülke ekonomisinde en çok istihdam ve üretime sahip sektör haline gelmiştir. Özellikle kırsal alanlarda yaşayanların temel geçim kaynağı tarımdır.

Bölge, özellikle verimli bir tarım arazisi olan Gediz Havzası'nın büyük bölümünü kapsamı nedeniyle tarımsal üretimde uzmanlaşarak, ülke genelinde en çok tarımsal katma değer üreten Düzey-2 Bölgesi olmuştur. Ayrıca; Bölge illerinin farklı nitelikteki topraklara ve coğrafi özelliklere sahip olması Bölgede tarımsal ürünlerin çeşitliliğini arttırmaktadır. Bu durum; büyük ölçekli tarım şirketlerinin kurulmasına da neden olmaktadır. Özellikle son yıllarda bu şirketlerin ve bazı kooperatiflerin üretim süreçlerini Avrupa Birliği'nin standartlarına uyumlu hale getirmesi Bölgenin tarım ve tarıma dayalı sanayi ürünlerindeki ihracatını arttırmıştır.

Bitkisel ve hayvansal üretim ile arıcılık, tıbbi-aromatik bitkiler ve su ürünlerinin değerlendirildiği ekseninde, Bölgede öne çıkan tarıma dayalı sanayi ürünleri de ele alınmaktadır. Eksendeki temel odak noktası sektördeki istihdamın

REKABETÇİLİK

azaltılarak, üretilen katma değerin artırılmasıdır. Bu kapsamda verimli, kaliteli, katma değeri yüksek ürünler üreten, altyapısı ve işbirliği ağları gelişmiş ve pazarlama kabiliyeti yüksek bir tarım politikası geliştirilmiştir.

Tarım sektörü, üretim aşamasında emek ve toprak kullanımı odaklı olması itibarıyla sanayi sektöründen farklılaşması ile iklim ve doğal koşullara bağımlılığı nedenleriyle ayrı bir eksenle ele alınmıştır. Eksen kapsamındaki hedef ve stratejilerin gerçekleştirilmesinde "Sanayi", "Ulaşım", "İnsan ve Toplum", "Enerji" ve "Çevre" eksenleri ile doğrudan; "Maden" ve "Turizm" eksenleri ile dolaylı olarak ilişkilidir. Sanayi sektörü hem tarımın girdilerini kullandığından, hem de tarım makinelerini ürettiğinden "Tarım" eksenini, "Sanayi" eksenini ile iki yönlü ilişkiindedir.

"İnsan ve Toplum" eksenini tarım sektöründe istihdam edilenlerin niteliğinin geliştirilmesi; "Enerji" eksenini ise üretim süreçlerinde ihtiyaç duyulan girdilerden biri olarak kullanılmasından dolayı "Tarım" eksenindeki hedef ve stratejilerin uygulanmasında önemli rol oynamaktadır. "Ulaşım" eksenindeki lojistik altyapıların geliştirilmesi "Tarım" eksenindeki hedef ve stratejilerle ilişki içerisindedir. Ayrıca; "Çevre" eksenini tarım sektörünün üretim süreçlerindeki kirlilik hususuyla ilgili politikalar içerdiğinden bu eksenle "Tarım" eksenini arasında bir ilişki söz konusudur. "Turizm" eksenini ile de kırsal alanlardaki yerel değerlerle ilgili politikalarından dolayı kısmi bir ilişki içerisindedirler.

Türkiye'de tarımsal üretim, tarımsal katma değer ve istihdamda üst sıralarda yer alan Bölge ulusal tarım politikalarından yüksek ölçüde etkilenmektedir; bu yüzden bölgesel politikalarla ulusal politikalar uyum içerisinde olmalıdır. Onuncu Kalkınma Planı (OKP)'nda tarımsal üretim maliyetlerinin düşürülmesi ve verimliliğin artırılması durumunda ülkemizde dünya fiyatlarının üzerinde seyreden gıda fiyatlarının düşebileceği belirtilmektedir. (Madde 67) Ayrıca bu durumda artan nüfusu ve gelirinin yanı sıra kültürel yakınlığıyla önemli bir potansiyel taşıyan Ortadoğu, Kuzey Afrika ve Yakın Doğu'nun, Türkiye için önemli bir pazar haline gelmesinde büyük rol oynayacağı anlaşılmaktadır. Bu açıdan bakıldığında hem üretim maliyetlerinin düşürülmesi hem de verimliliğin artırılması için Plan'da tarımsal üretimin, verimliliğin ve katma değerin artırılmasına yönelik öncelik koyulmuştur. Bu öncelik kapsamında modern üretim tekniklerinin yaygınlaştırılması, tarımsal girdi kalitesinin yükseltilmesi gibi kritik tedbirler belirlenmiştir.

OKP Madde 102'de tarımsal işletmelerde çok parçalılık ve ölçek sorunlarının giderilmesi, üretici örgütlülüğünün güçlendirilmesinden bahsedilmektedir. Yine Plan'ın 759. maddesinde çok sayıda dağınık parsellerden oluşan tarım işletmelerinde bütünlüğün sağlanması, arazi parçalanmasının önüne geçilmesine yönelik hukuki ve kurumsal düzenlemelerin yapılacağına vurgu yapılmaktadır. Bu politika ile paralel olarak Bölge Planı'nda tarımsal arazi ölçeğinin büyütülmesi tedbiri ve tarımsal üretimde profesyonel çiftçilik ve işbirliklerinin geliştirilmesi önceliği belirlenmiştir. Bu sayede çok parçalılığın önüne geçilebilecek ve tarımsal üreticiler çok daha güçlü olabileceklerdir.

OKP'de tarla içi geliştirme hizmetleri etkinleştirilerek sulama oranının artırılması, mevcut su iletim ve dağıtım tesislerinde toprak kanalları ile klasik sistemler yenilenerek kapalı sisteme geçişin hızlandırılması ve tarla içi sulamalarda modern sulama sistemlerinin yaygınlaştırılması amaçlanmıştır. (Madde 760) Bu amaca paralel olarak Bölge Planı'na sulanan arazi miktarının artırılması tedbiri kapsamında su kaynaklarının araştırılması ve sulama altyapısının geliştirilmesine yönelik müdahaleler koyulmuştur.

OKP'de, sertifikalı üretim yöntemlerine önem verileceğinden bahsedilmektedir. (Madde 763) Bölge Planı'nda da buna yönelik doğrudan bir tedbir belirlenmiştir ve gerekli müdahaleler oluşturulmuştur.

Tarımsal ürünlerde farklılaşma tarımsal katma değerin artırılmasında en önemli etkenlerden biridir. Özellikle son yıllarda nanoteknoloji ve biyoteknoloji uygulamalarıyla tarımsal katma değerli üretim doğrudan sanayi ile iç içe hale

gelmiştir. Bu bağlamda OKP'de katma değeri yüksek ürünlerin geliştirilmesine, gen kaynaklarının korunmasına, ıslah çalışmalarına, nanoteknoloji ve biyoteknolojiye yönelik araştırmalara öncelik verilecek, tarım ve gıda odaklı teknoparklar ile sektörel teknoloji platformlarının tesis edilmesi sağlanacaktır, denilmektedir. (Madde 767) Bölge Planı'nda da OKP'deki bu politika ile paralel olarak modern üretim tekniklerinin yaygınlaştırılması ve katma değeri yüksek geleneksel üretim tekniklerinin yaygınlaştırılması tedbirleri oluşturulmuştur.

Hayvansal üretimin önemli basamaklarından biri hayvansal yem maliyetleri ve kalitesidir. Hayvansal yem maliyetlerinin azalması ve kalitesinin artmasıyla Bölge'de hayvancılık gelişecek ve hayvancılıktan elde edilen katma değer, verimlilik ve gelir artacaktır. OKP Madde 773'de çayır ve mera alanlarının tespit, tahdit, tasnif ve ıslah çalışmaları hızlandırılarak daha etkin ve verimli kullanımı sağlanacağından, yem bitkisi ihtiyacının üretim ve ürün çeşitliliğindeki artışla karşılanacağından bahsedilmektedir. Bu amaçla paralel olarak Bölge Planı'nda da mera alanlarının ıslah edilmesi tedbiri koyulmuştur ve gerekli müdahaleler belirlenmiştir.

Öncelik 2.1: Tarımsal üretimde verimlilik, katma değer ve kalite arttırılacaktır.

Tedbir 2.1.A:

Modern üretim tekniklerinin yaygınlaştırılması

TEDBİR UYGULAMA DÖNEMİ		
Kısa (2014 - 2018)	Orta (2019 - 2023)	Uzun (2019 - 2023 +)
• ►		
ÖNCELİKLİ ALANLAR		
Müdahale bazında önceliklendirme yapılmıştır.		

Stratejik Önem

Bölgede verimlilik, katma değer ve kalitenin artırılması amacı doğrultusunda modern üretim yöntemlerine geçiş yapılması gerekmektedir. Tarımsal üretimde mekanizasyona geçilmesi, sulamada suyun daha etkin yöntemlerle kullanılması, gübreleme ve ilaçlamada çevreye en az zarar veren entegre yöntemlerin seçilmesi ile ifade edilebilecek olan modern üretim teknikleri, işletmelerin daha karlı ve verimli çalışmalarını sağlamaktadır. Modern üretim teknikleri, Bölge kaynaklarının etkin kullanımı ve tarımsal üretimde sürdürülebilirliğin sağlanması açısından da son derece önemlidir. Bölge tarımında modern üretim teknikleri açısından önemli bir potansiyel bulunmasına rağmen, henüz istenilen seviyeye ulaşamadığı görülmektedir. Bu doğrultuda, modern üretim tekniklerinin yaygınlaştırılması önceliklidir.

İlgili Müdahale ve Projeler

Ekonomisi büyük ölçüde geleneksel tarımsal üretime bağlı olan Banaz, Demirci ve Simav alt bölgeleri öncelikli olmak üzere tarımsal üretimde danışmanlık hizmetleri sunulması

Modern sulama tekniklerinin yaygınlaştırılması, damla sulama ve yağmurlama sulama yöntemlerine geçişin sağlanması

Tarımsal üretimde makineleşmenin teşvik edilmesi

Afyonkarahisar, Kütahya, Manisa, Akhisar, Demirci ve Uşak alt bölgelerinde örtü altı tarımın geliştirilmesi

Proje 3: Banaz, Bolvadin, Sandıklı, Simav Termal Seracılık Merkezi Projesi

Proje 17: Akhisar - Sandıklı Gıda Araştırma Enstitüsü ve Laboratuvarı Projesi

Tedbir 2.1.B:

Katma değeri yüksek, geleneksel üretim tekniklerinin yaygınlaştırılması

TEDBİR UYGULAMA DÖNEMİ		
Kısa (2014 - 2018)	Orta (2019 - 2023)	Uzun (2019 - 2023 +)
ÖNCELİKLİ ALANLAR		
Müdahale bazında önceliklendirme yapılmıştır.		

Stratejik Önem

Bölgedeki çalışanların yarısının istihdam edildiği tarım sektörünün, Bölge ekonomisinde önemli bir yeri bulunmaktadır. Gediz, Akarçay ve Büyük Menderes gibi havzaların önemli kısmını barındıran Bölgedeki bazı yörelerin, verimli arazileri ve sanayi yönünden fazla gelişmemiş olmaları nedeniyle çeşitli kirleticilerin etkili olmaması organik tarım için ciddi bir potansiyel oluşturmaktadır. Organik üretim ve iyi tarım uygulamalarının gerçekleştirilmesi söz konusu yörelerdeki tarımsal katma değeri ve verimi arttıracak yöntemleri içermektedir. Bu açıdan özellikle tarımsal gelişime açık ve kirliliği düşük alt bölgelerde katma değeri yüksek, geleneksel üretim tekniklerinin yaygınlaştırılması önceliklidir.

İlgili Müdahale ve Projeler

Tarımsal arazilerin kirlilik açısından organik tarım uygulamalarına elverişli olduğu Bolvadin ve Demirci alt bölgeleri öncelikli olmak üzere organik tarım uygulamalarına geçilmesi

Bölge genelinde iyi tarım uygulamalarının yaygınlaştırılması

Proje 9: İç Ege Havzası Tarımsal Gelişim Bölgesi Projesi

Tedbir 2.1.C:**Ürün kalite ve standartlarının geliştirilmesi, sertifikasyonların yaygınlaştırılması**

TEDBİR UYGULAMA DÖNEMİ		
Kısa (2014 - 2018)	Orta (2019 - 2023)	Uzun (2019 - 2023 +)
	•	▶
ÖNCELİKLİ ALANLAR		
Müdahale bazında önceliklendirme yapılmıştır.		

Stratejik Önem

Tarımsal ürünlerin yurt içi pazarlamasında zaman zaman ürün fazlalığı ya da kalite bozuklukları nedeniyle fiyat düşüşleri yaşanmaktadır. Bu dönemlerde yurt dışı pazarlar fiyat ve pazarlama açısından cazip hale gelmektedir. Ancak, gıda güvenliği ve ürün kalite standartları özellikle uluslararası pazarlamada tarife dışı teknik engeller olarak sıklıkla ortaya çıkmaktadır. Bölgede üretilen bazı tarımsal ürünlerde uluslararası standartlara uygun ilaç ve gübre kullanımı olmaması sebebiyle ihracat potansiyeli tam olarak değerlendirilememekte, ürünler daha düşük fiyattan iç pazarda satılmaktadır. Tarımsal pazarlamada düşük kaliteli ürünler, standart olmayan üretim ve sertifikaların olmaması markalaşma hedefini de olumsuz etkilemektedir. Bu çerçevede ürün kalite ve standartlarının geliştirilmesi ve sertifikasyonların yaygınlaştırılması önceliklidir.

İlgili Müdahale ve Projeler

Hayvan ve bitki hastalıklarıyla mücadelede katkı/kalıntı sorununu da minimize edecek, çevre ve maliyet etkin entegre yöntemlerin kullanılması

Yeşil Üretim Alt Bölgeleri öncelikli olmak üzere, yurt dışı pazarlar tarafından sıklıkla talep edilen sertifikaların alınması konusunda (GLOBALGAP, BRC, Helal, Kosher vb.) üretici örgütlerine ve üreticilere teknik destek sağlanması

Mevcut analiz laboratuvarlarının akreditasyonu, sayı ve kapasitelerinin artırılması

Yeşil Üretim Alt Bölgeleri öncelikli olmak üzere, gerekli alanlarda yeni akredite araştırma ve analiz laboratuvarlarının kurulması

Tedbir 2.1.D:**Tarımsal girdi kalitesinin iyileştirilmesi**

TEDBİR UYGULAMA DÖNEMİ		
Kısa (2014 - 2018)	Orta (2019 - 2023)	Uzun (2019 - 2023 +)
•	▶	▶
ÖNCELİKLİ ALANLAR		
Yeşil üretim alt bölgeleri, geleneksel ekonomilere bağımlı alt bölgeler		

Stratejik Önem

Girdi kullanımı ürün kalite ve verimliliğini, dolayısıyla da maliyet ve satış fiyatını etkileyen en önemli faktörlerin başında gelmektedir. Kullanılacak girdi kalitesinin artırılması ile Bölge üretiminde verimliliğin ve kalitenin artması, buna karşılık maliyetlerin düşmesi beklenmektedir. Kaliteli ve standart ürün üretiminin artırılması ile Bölge genelinde pazarlamada rekabet üstünlüğü kazanılabileceği gibi, maliyetlerin düşürülmesi hem rekabet avantajını hem de karlılık artışını beraberinde getirecektir. Bu bağlamda bitkisel ve tarımsal üretimde kullanılan her türlü girdi kalitesinin iyileştirilmesi önceliklidir.

İlgili Müdahale ve Projeler

Sertifikalı tohum kullanımının yaygınlaştırılması, kullanılan tohum kalitesinin artırılması

Girdi üretiminde faaliyet gösteren firmaların AR-GE çalışmalarının desteklenmesi

Üretime uygun tohum ve yem kullanılmasının teşvik edilmesi ve gerekli danışmanlık desteğinin sağlanması

Verimi yüksek damızlık hayvanların seçiminin teşvik edilmesi ve gerekli danışmanlık desteğinin sağlanması

Sertifikalı yem kullanımının yaygınlaştırılması, kullanılan yem kalitesinin artırılması

Tedbir 2.1.E:

İlk işleme tesislerinin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması

TEDBİR UYGULAMA DÖNEMİ		
Kısa (2014 - 2018)	Orta (2019 - 2023)	Uzun (2019 - 2023 +)
	●	▶
ÖNCELİKLİ ALANLAR		
Müdahale bazında önceliklendirme yapılmıştır.		

Stratejik Önem

Ürünlerin üretimden sonraki aşamaları da kaliteleri üzerinde önemli bir etkiye bulunmaktadır. Üretilen ürünlerin katma değerinin yükseltilmesi için ürünlerin sınıflandırılması ve derecelendirilmesi yoluyla standart hale getirilmesi ve uygun bir şekilde ambalajlanması gerekmektedir. Standart hale getirilen ve ambalajlanan ürünler, kalite sınıfına göre fiyatlandırılma ve daha rahat pazarlama avantajına sahip olmaktadır. Bölge genelinde depolama, standardizasyon ve ambalajlama konularında tespit edilen eksiklikler ürünlerin bir bölümünün üretimden sonra bozulmasına ve pazar değerini kaybetmesine yol açmaktadır. Üretim sonrası yapılacak uygulamalar kalitenin korunmasının yanı sıra makineli standardizasyon ve uygun ambalajlama ile Bölgedeki ürünlerin pazardaki katma değerlerinin artırılmasını da sağlayacaktır. Bölgede geliştirilmesi ve yaygınlaştırılmasına ilişkin tedbir ve müdahaleler önceliklidir.

İlgili Müdahale ve Projeler

Meyve ve sebze üretiminde önde gelen Demirci, Bolvadin ve Akhisar alt bölgeleri öncelikli olmak üzere; bölge genelinde tasnif, ambalajlama ve kurutma tesislerinin sayı ve kapasitelerinin artırılması

Süt üretiminin yoğunlaştığı Akhisar, Banaz, Simav, Sandıklı ve Afyonkarahisar alt bölgeleri öncelikli olmak üzere; Bölge genelinde süt toplama merkezlerinin kurulması, sayı ve niteliklerinin artırılması

4. kademe ilçeler, köy ve beldeler öncelikli olmak üzere soğuk hava depolarının yaygınlaştırılması ve kalitelerinin artırılması

Yeşil Üretim ve Geleneksel Ekonomiye Bağımlı alt bölgeler öncelikli olmak üzere; bölge genelinde et üretimi soğuk zincirlerinin kurulması; mevcut tesislerin modernizasyonu

Tarım işletmelerindeki boylama, derecelendirme gibi standardizasyona yönelik alet, ekipman ve makinelerin kapasitelerinin artırılması ve modernizasyonu

Öncelik 2.2: Tarımsal altyapı iyileştirilecektir.

Tedbir 2.2.A: Arazi ölçeğinin büyütülmesi

TEDBİR UYGULAMA DÖNEMİ		
Kısa (2014 - 2018)	Orta (2019 - 2023)	Uzun (2019 - 2023 +)
		●
ÖNCELİKLİ ALANLAR		
Müdahale bazında önceliklendirme yapılmıştır.		

Stratejik Önem

Bölgenin tarımsal verimliliğinin ve karlılığının önündeki en önemli engel tarım işletmelerinin küçük ölçekli olmasıdır. İşletme ölçeğinin küçüklüğünün yanı sıra arazilerin çok parçalı olması ekonomik ölçekte tarımsal faaliyet yapılamamasına, mekanizasyonun zorlaşmasına, maliyetlerin yükselmesine, pazarlama sorunlarının yaşanmasına ve işletmelerin pek çoğunun geçimlik tarım işletmesi yapısında kalmasına neden olmaktadır. Tarımsal altyapının iyileştirilmesi tarımın gelişmesi, rekabet gücünün artırılması ve üreticileri küçük çiftçi olmaktan çıkartıp ekonomik üretim yapan birimler haline getirmek açısından öncelikli konuların başında gelmektedir. Bu doğrultuda, arazi ölçeğinin büyütülmesi kapsamındaki tedbir ve müdahaleler önceliklidir.

İlgili Müdahale ve Projeler

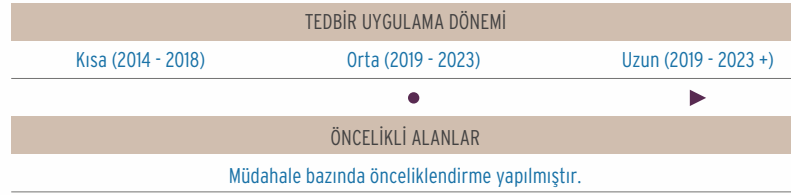
Arazilerin sınır sorunlarının bulunması ve kadastro tamamlanmamış arazi varlığının fazlalığı dolayısıyla Kütahya Merkez, Simav ve Bolvadin alt bölgeleri öncelikli olmak üzere; Bölge genelinde arazi toplulaştırma çalışmalarını gerçekleştirmek amacıyla toprak ve su kaynaklarının etüdü, haritalandırması, sınıflandırılması ile arazi ıslahı ve arazi kullanım planlarının yapılması

Yeşil Üretim ve Geleneksel Ekonomiye Bağımlı Alt Bölgeler öncelikli olmak üzere arazi toplulaştırma çalışmalarının yapılması ve parsel sayılarının azaltılması

Tarım işletmelerinde ortak üretimin teşvik edilmesi

Tedbir 2.2.B:

Sulanan arazi miktarının artırılması

Stratejik Önem

Tarım arazilerinin sulanması ile verimde ciddi bir artış elde edilebildiği gibi, sululu alanlarda üretilen ürün çeşidi ile kalitesini arttırmak ve yıl içerisinde birden fazla ürün elde etmek mümkün olmaktadır. Bölge genelinde tarımın istihdamdaki payı % 46 iken, Bölge genelinde sululu tarım arazisi toplam tarım arazilerinin % 28,33'ünü oluşturması, tarımdan elde edilen katma değeri sınırlamaktadır. Tarımsal üretimin Bölge ekonomisindeki önemi düşünüldüğünde sulanan tarım alanlarının artırılması ve yeterli düzeyde sulama sağlanmasına yönelik projelerin geliştirilmesi ve uygulanması önceliklidir.

İlgili Müdahale ve Projeler

Yeni su kaynaklarının araştırılmasına yönelik çalışmaların yapılması

Mevcut sulama altyapılarının iyileştirilmesi

Yeşil Üretim ve Geleneksel Ekonomiye Bağımlı Alt Bölgeler öncelikli olmak üzere sulama yapmaya olanak sağlayacak gölet ve baraj sayılarının artırılması

Kuyu suyu kullanımının yaygınlaştırılması

Tedbir 2.2.C: Mera alanlarının ıslah edilmesi

TEDBİR UYGULAMA DÖNEMİ		
Kısa (2014 - 2018)	Orta (2019 - 2023)	Uzun (2019 - 2023 +)
ÖNCELİKLİ ALANLAR		
Yeşil üretim alt bölgeleri, geleneksel ekonomilere bağımlı alt bölgeler		

Stratejik Önem

Et ve süt üretimi Bölge tarımında önemli bir yer tutmaktadır. Hayvansal üretimin verimli ve karlı olmasının birinci koşulu hayvancılık sektörünün en önemli girdisi olan yemin yeterli miktarda, kaliteli ve ucuz bir şekilde temin edilmesidir. Hayvan beslemede karşılaşılan sorunların başında yem, özellikle de kaba yem yetersizliği gelmektedir. Bu yemler içinde çayır-mera otları önemli bir yer tutmaktadır. Özellikle yaz aylarında çayır ve meralarda otlatılan hayvanların verimliliğinin daha yüksek, hayvansal ürün maliyetlerinin ise daha düşük olduğu bilinmektedir. Çayır ve mera alanlarının iyileştirilmesi ile Bölge hayvancılığının daha sürdürülebilir bir yapıya kavuşması ve rekabet gücünün artırılması sağlanacaktır. Bu doğrultuda, Bölgede mera alanlarının ıslahı önceliklidir.

İlgili Müdahale ve Projeler

Mera, yaylak ve kışlakların tespit ve tahditlerinin yapılması, belediye ve köy tüzel kişiliklerine otlatma amacıyla kullanmak üzere tahsis edilmesi

Hayvansal üretimin ağırlıkta olduğu ve meraların toplam tarım arazisi içerisindeki payının yüksek bulunduğu Bolvadin, Kütahya Merkez ve Sandıklı alt bölgeleri öncelikli olmak üzere, bölge genelinde meraların verimliliklerinin artırılması

Meraların kullanımının, belirlenecek kurallara uygun şekilde gerçekleştirilmesinin sağlanması

Yeni çayır ve mera alanlarının tesis edilmesi

Mera, kışlak ve yaylakların korunması ile ilgili olarak sivil toplum kuruluşları ile işbirliği yapılması

Öncelik 2.3: Tarımsal üretimde profesyonel çiftçilik ve işbirlikleri geliştirilecektir.

Tedbir 2.3.A:

Tarımda örgütlenme ve örgüt etkinliğinin artırılması

TEDBİR UYGULAMA DÖNEMİ		
Kısa (2014 - 2018)	Orta (2019 - 2023)	Uzun (2019 - 2023 +)
• ▶		
ÖNCELİKLİ ALANLAR		
Yeşil üretim alt bölgeleri, geleneksel ekonomilere bağımlı alt bölgeler		

Stratejik Önem

Bölge genelinde tarımsal üretimde pek çok sorunun temelinde yatan neden işletmelerin küçük ölçekli olması ve üreticilerin genel eğitim düzeylerinin düşük olmasıdır. Bu durum, üreticilerin ölçek ekonomilerinden yararlanmalarını engellemekte ve ürünlerini pazarlarken pazarlık gücünden yoksun olmalarına neden olmaktadır. Tarım üreticilerinin ölçeklerinden kaynaklanan zayıf yönlerinin bertaraf edilmesinin en etkili yolu örgütlenmelerini sağlamaktır. Örgütlenme yoluyla işletmelerin maliyetlerini düşürmeleri, bilgiye ulaşmaları, ürünlerini pazarlamaları ve pazarlık gücü kazanmaları kolaylaşmaktadır. Bu bağlamda örgütlenmenin sağlanması, mevcut örgütlerin etkinliğinin artırılması, yeniliklerin ve gelişmelerin yakından takip edildiği ve yaratıldığı üniversiteler ile üretici örgütleri ve üreticiler arasındaki işbirliğinin geliştirilmesi önceliklidir.

İlgili Müdahale ve Projeler

Tarımsal desteklerde örgütlü üreticilere öncelik verilmesi

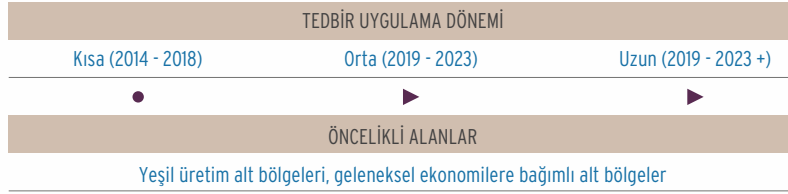
Tarımsal üretici örgütlerinin yönetim yapılarının güçlendirilmesine yönelik eğitim ve danışmanlık hizmetlerinin sunulması

Üniversitelerin ziraat fakülteleri ve ilgili diğer birimlerinde üretici örgütleri ile üreticilere yönelik danışmanlık ve eğitim birimleri oluşturulmasının teşvik edilmesi

Üniversitelerin ilgili fakülte ve yüksekokulları ile üretici ve üretici birlikleri arasında işbirlikleri geliştirilmesi

Organize hayvancılık bölgelerinin kurulması

Üretici örgütleri tarafından tarımsal arazilerde uygun ürün araştırmaları yapılması

Tedbir 2.3.B:**Tarım işletmelerinde teknik kapasitenin güçlendirilmesi ve şirketleşmenin sağlanması****Stratejik Önem**

Yeni ve doğru tarımsal üretim tekniklerinin kullanılması ve tarım sektöründeki gelişmelerin izlenmesi verimlilik ve kalite artışı kadar maliyetlerin düşürülmesi ve sürdürülebilirliğin sağlanması için önemlidir. Bölge genelinde tarımsal işletmelerin büyük çoğunluğu küçük aile işletmesidir. Tarımsal üretimde şirketleşme oranı çok zayıf olup şirketleşmenin daha büyük ölçekte çalışılması, daha profesyonel yönetim sağlanması ve pazarlama olanaklarına kavuşulması gibi avantajları olacaktır. Bölge üreticilerinin bitkisel ve hayvansal üretim konusunda teknik kapasitelerinin artırılması ile üretim ve pazarlama etkinliğinin artırılması için işletmelerin şirketleşmelerinin sağlanması önceliklidir.

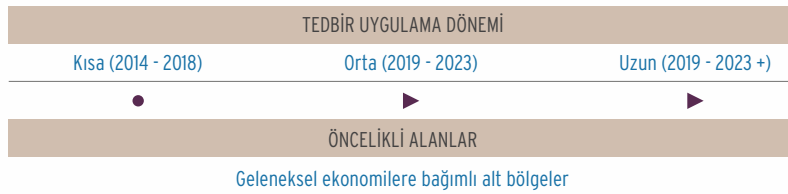
İlgili Müdahale ve Projeler

Veteriner ve ziraat mühendisi istihdamının artırılması ve Bölge üretim desenine uygun yetiştirilmelerinin desteklenmesi

Bireysel üreticilerin ve aile şirketlerinin kurumsallaşmasına yönelik teknik ve mali desteklerin sağlanması

İşletmelerde üretim planlamasının teknik altyapısının geliştirilmesi

İşletmelerin kurumsallaşma sertifikaları almalarının desteklenmesi

Tedbir 2.3.C:**Tarımsal faaliyet kollarında çeşitliliğin artırılması**

Stratejik Önem

Tarım işletmelerinde ihtisaslaşmanın avantajları olmasına karşılık, özellikle küçük ölçekli tarım işletmelerinin yoğun bulunduğu bölgelerde üretici örgütlenmesi ve şirketleşme başılamıyorsa üretim faaliyetlerinde farklılaşmaya ve çeşitlendirmeye gidilmesi gerekmektedir. Tarımsal faaliyet kollarının çeşitlendirilmesi ile doğal ve tarımsal risklerin azaltılması, işletmeye sürekli nakit girişinin sağlanması, işletmelerdeki iş gücünden yıl boyunca yararlanılması ve tarımsal gelirin artırılması sağlanmaktadır. Tarımsal işletmelerin faaliyet kollarında çeşitlendirmeye gidilmesi önceliklidir.

İlgili Müdahale ve Projeler

Ormanlık alanların fazla olduğu Kütahya, Simav, Uşak, Banaz, Demirci, Manisa ve Akhisar alt bölgeleri öncelikli olmak üzere tıbbi ve aromatik bitkiler toplayıcılığı ve yetiştiriciliğinin geliştirilmesi

Su kaynakları ve su ürünleri üretme potansiyeli yüksek olan Simav, Bolvadin ve Akhisar alt bölgeleri öncelikli olmak üzere su ürünleri yetiştiriciliğinin geliştirilmesi, su kaynaklarının kirlenmesinin önlenmesi ve avcılığın kontrollü bir şekilde yapılması

Arıcılığın ve bal üretiminin yaygınlaşmaya başladığı Manisa ve Afyonkarahisar alt bölgelerinde arıcılık faaliyetlerinin teşvik edilmesi

Tarım arazilerinden daha verimli üretim yapılabilecek ürünlere yönelerek çeşitliliğin artırılması

Öncelik 2.4: Tarımda pazarlama kabiliyeti arttırılacaktır.

Tedbir 2.4.A:

İşletmelerin pazarlama becerilerinin geliştirilmesi

TEDBİR UYGULAMA DÖNEMİ		
Kısa (2014 - 2018)	Orta (2019 - 2023)	Uzun (2019 - 2023 +)
●	▶	▶
ÖNCELİKLİ ALANLAR		
Tüm alt bölgeler		

Stratejik Önem

Bölge genelinde en fazla üzerinde durulan sorunların başında pazarlama konusu gelmektedir. Üreticilerin ürettiği oldukları ürünlere pazar bulamaması ya da bulmuş oldukları pazarlardan değer fiyat elde edememeleri tarımsal gelirin düşmesine neden olmaktadır. Özellikle tarımsal ticarete dahil olan aracı kuruluşlar nedeniyle, tarım faaliyetlerinden elde edilen gelir tabana yayılamamaktadır. Küçük ölçekli işletmeler genelde yeterli pazarlama performansı gösterememektedir. Bu doğrultuda işletmelerin pazarlama kapasitelerinin artırılmasına yönelik tedbirler önceliklidir.

İlgili Müdahale ve Projeler

Bireysel üreticilere ve özellikle üretici örgütlerine hizmet verecek olan ortak pazarlama kuruluşlarının kurularak pazar çeşitliliğinin sağlanması, yurt dışı işbirliklerinin geliştirilmesi

Üretici örgütlerinin profesyonel pazarlama elemanları ile çalışmalarının desteklenmesi; satış danışmanı istihdam oranlarının artırılması

Üretici örgütlerine pazarlama konularında danışmanlık desteği verilmesi

Sözleşmeli tarımın yaygınlaştırılması

Lisanslı depoculuk faaliyetlerinin yaygınlaştırılması

Tedbir 2.4.B:

Yöresel ürünlerde markalaşmanın sağlanması

TEDBİR UYGULAMA DÖNEMİ		
Kısa (2014 - 2018)	Orta (2019 - 2023)	Uzun (2019 - 2023 +)
●	▶	▶
ÖNCELİKLİ ALANLAR		
Yeşil üretim alt bölgeleri, geleneksel ekonomilere bağımlı alt bölgeler		

Stratejik Önem

Bölgede kiraz, et ürünleri, zeytin vb. yöresi ile ünlenmiş önemli ürünler bulunmaktadır. Bu ürünlerden bazılarının coğrafi işaret alınmış olmasıyla birlikte Bölgede yöresel ürünler yönünden ciddi bir potansiyel bulunmaktadır. Dünya genelinde özellikle Avrupa Birliği ülkelerinde ve Kuzey Amerika'da yöresel ürünlerin markalaşma çalışmaları ile yüksek bir katma değer yaratılmaktadır. Doğru ve etkin markalaşma çalışmaları ile belli bir bölgeyi tek bir ürüne dayalı olarak kaldırmak mümkündür. Dolayısıyla markalaşma konusunda yapılacak çalışmalar önceliklidir.

İlgili Müdahale ve Projeler

Ürün tanıtım çalışmalarına destek verilmesi

Her alt bölgede öne çıkan ürünlere yönelik markalaşma çalışmalarına danışmanlık desteği verilmesi

Her alt bölgede öne çıkan ürünlere yönelik coğrafi işaret alınması konusunda danışmanlık desteği verilmesi

Yöresel kimlikler oluşturularak ticari değere dönüştürülmesi

3.3 TURİZM

Turizm, çok yönlü aktivitelerden oluşan farklı hizmet ve ürünleri barındıran bir sektördür. Düzenli ve sürekli olarak gelişen turizm sektörü, diğer sektörlerin girdilerini kullanmasının yanı sıra birçok sektörü doğrudan veya dolaylı olarak etkilemektedir. Bu özelliği nedeniyle, çağdaş bir tüketim ürünü olan turizm; ülke ve bölge ekonomilerine katkı sağlamakta ve özellikle gelişmekte olan ülkelerde bir tanıtım ve gelir kaynağı olarak görülmektedir.

Dünyadaki toplumsal ve ekonomik gelişmeye paralel olarak, kişi başına düşen gelirin yükselmesi, ulaşım araçlarının hız ve kapasitesinin artması, bilgi ve iletişim teknolojilerinin gelişmesi, çalışma koşullarının iyileşmesi gibi faktörler turizm sektörünün büyümesini sağlamaktadır. Ülkelerin, turist profilindeki ve tercihlerindeki değişikliklerin oluşturduğu yeni eğilimlere cevap verebilmeleri ve dünya turizm hareketlerinden daha fazla pay alabilmeleri için turizmi çeşitlendirme politikaları gündeme gelmektedir. Önümüzdeki on yıl içerisinde dünyada turizm en hızlı büyüyecek sektörlerden biri konumundadır.

Son yıllarda Türkiye turizm sektöründeki gelişmelerle birlikte, dünyadaki en başarılı örneklerden biri haline gelmiştir. Gelen turist ve geceleme sayıları, iç ve dış turizm gelirleri, turizm yatırımları ve konaklama kapasitesindeki artışlar gibi önemli göstergeler bu durumu doğrulamaktadır. Sağlık ve termal turizm, dağ ve doğa turizmi, kültür ve tarih turizmi, yayla turizmi, kırsal ve ekoturizm, kongre ve fuar turizmi, inanç turizmi gibi turizm türlerine ev sahipliği yapan Bölge, ülke içinde özel bir yere sahip olmasına rağmen, bu potansiyelini harekete geçirememektedir. Bu nedenle, Bölgenin doğal, kültürel, tarihi ve coğrafi değerleri, koruma-kullanma dengesi içinde değerlendirilerek, turizm alternatiflerinin geliştirilmesi ve Bölgenin turizmden alacağı payın artırılması gerekmektedir.

Bu ekseninde yer alan hedef ve stratejilerle turizm sektörü, kaynakların noktasal ölçekte planlanması yerine gelişim aksları boyunca turizm koridorları, turizm alt bölgeleri, sağlık turizmi, tarih turizmi ve ekoturizm bölgeleri oluşturacak şekilde ele alınmaktadır. Böylelikle kaynakların etkin kullanılması sağlanarak, kapsamlı, gerçekçi ve

REKABETÇİLİK

sürdürülebilir bir turizm politikası oluşturulmaktadır. Emek yoğun bir sektör olan turizmde nitelikli işgücüne olan talep oldukça fazladır. Bu nedenle sektörün ihtiyaçlarına uygun işgücünü yetiştirmek ve istihdam etmek adına yapılacak müdahalelerin tamamı "İnsan ve Toplum" ekseninde yer alan hedef ve stratejilerle örtüşmektedir. Bununla birlikte, Bölgenin turizmde sahip olduğu potansiyelin harekete geçirilmesi ve bunun sürdürülebilir olması için "Ulaşım", "Enerji" ve "Çevre" başta olmak üzere diğer eksenlerde öngörülen kentsel gelişmenin sağlanması gerekmektedir.

Özellikle termal, sağlık ve tarih turizminin yaygın olduğu Bölge'de turizmi geliştirmek için Bölge Planı'nda çeşitli öncelik ve tedbirlere yer verilmiştir. Bu öncelik ve tedbirlerin üst ölçek planlarla da uyumlu olması konusuna ayrıca özen gösterilmiştir. Turizmin gelişmesi için en başta gelen koşullardan biri turizm tesislerinin ve turizm altyapısının kalitesinin iyi olmasıdır. Bir bölgenin turizm varlıkları ne kadar iyi olursa olsun bu varlıklar gelişmiş turistik tesislerle desteklenmedikçe bölge turizmden hak ettiği payı alamayacaktır. Bu bağlamda Onuncu Kalkınma Planı (OKP) Madde 872'de sağlık turizmi başta olmak üzere, kongre turizmi, kış turizmi, kruvaziyer turizmi, golf turizmi ve kültür turizmine ilişkin altyapı eksiklikleri tamamlanarak pazarın çeşitlendirilmesinin sağlanmasından ve alternatif turizm türlerinin gelişiminin desteklenmesinden bahsedilmiştir. Bu kapsamda Bölge Planı'na OKP'deki bu politikayı destekler nitelikte mevcut tesislerde fiziki koşulların iyileştirilmesi tedbiri koyulmuş ve bu tedbir kapsamında tesislerin, Bölgenin ihtiyaçları, kuruluş amaçları ve müşteri ihtiyaçları doğrultusunda sistemlerinin iyileştirilmesi ve tadilatlarının yapılması, tesislerin iç mekan donanımlarının modernize edilmesi, işletmelerde mevcut hizmetlerin fiziki altyapısının geliştirilmesi gibi müdahaleler belirlenmiştir. Ayrıca Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi (BGUS) Madde 578'de de turizm altyapısıyla ilgili olarak altyapı eksikliklerinin giderilmesi amacıyla; havacılık sektörünün turizm sektörü ile eşgüdüm içinde çalışması, belediye hizmetlerinde asgari standartların sağlanması (kanalizasyon, ulaşım, arıtma, vb.), turizm sektöründe hizmet verecek beşeri sermaye kapasitesi geliştirilmesi gözetilecektir denmektedir.

OKP Madde 870'de Turizmde nitelikli işgücü, tesis ve hizmet kalitesiyle uluslararası bir marka haline gelmesi; daha üst gelir grubuna hitap edecek şekilde turizm ürün ve hizmetlerinin çeşitlendirilmesi ve iyileştirilmesi amaçlanmaktadır. Bu kapsamda Bölge Planı'nda mevcut turizm tesislerinde fiziki koşullar ve hizmet kalitesi geliştirilmesi önceliği ve sunulan hizmetlerin çeşit ve kalitesinin artırılması tedbiri belirlenmiştir. Plan'da Turizm ekseninde Bölge'de turizm türlerinin çeşitlendirilmesine yönelik birçok tedbir belirlenmiştir buna paralel olarak OKP'de de sağlık turizmi başta olmak üzere kongre turizmi, kış turizmi, kruvaziyer turizmi, golf turizmi ve kültür turizmine yönelik altyapı eksikliklerinin tamamlanarak turizm türlerinin çeşitlendirilmesi desteklenmektedir maddesi bulunmaktadır. (Madde 872)

Yine OKP Madde 874'de pazardaki ve müşteri profilindeki gelişmeler sürekli izlenerek dış tanıtım faaliyetleri etkinleştirilecektir denmektedir. Bölge Planı'nda da bu amaca uygun olarak müşteri odaklı pazarlama faaliyetlerinin geliştirilmesi önceliği belirlenmiş ve gerekli tedbir ve müdahaleler oluşturulmuştur.

Turizm sektörünün gelişmesinde turizm altyapısı kadar turizm sektöründeki hizmet kalitesinin de etkisi bulunmaktadır. Bir bölgeye gelen turistlerin o bölgeye tekrar gitmesi ve müşteri devamlılığı sağlanması turizmde ki hizmet kalitesiyle birebir ilişkilidir. OKP Madde 876'da turizm sektöründe işgücü kalitesi artırılarak, nitelikli turizm personeliyle turiste daha yüksek standartlarda hizmet sunumuna önem verilmesinden bahsedilmektedir. Bu madde ile paralel olarak Bölge Planı'nda sunulan hizmetlerin çeşit ve kalitesinin artırılması tedbiri oluşturulmuş ve bu tedbir altında da mevcut ve yeni yapılacak tesislerde, hizmet kalitesinin yükseltilmesi için çalışanların bilgi ve becerisinin eğitim yolu ile artırılması, meslek yüksekokulları ve üniversiteler ile tesisler arasındaki hizmet kalitesinin artırılmasına yönelik işbirliklerinin geliştirilmesi/desteklenmesi, dil bilen personel sayısının artırılması ve farklı dillerde hizmet verilmesi, bölgedeki aile işletmelerinin kurumsallaşmalarının desteklenmesi, uluslararası pazarlarda rekabet edilebilirliğin artması açısından kalite ve standart belgelerinin alınması gibi müdahaleler belirtilmiştir.

Öncelik 3.1: Mevcut turizm tesislerinde fiziki koşullar ve hizmet kalitesi geliştirilecektir.

Tedbir 3.1.A:

Mevcut tesislerde fiziki koşulların iyileştirilmesi

TEDBİR UYGULAMA DÖNEMİ		
Kısa (2014 - 2018)	Orta (2019 - 2023)	Uzun (2019 - 2023 +)
●	▶	▶
ÖNCELİKLİ ALANLAR		
Tüm alt bölgeler		

Stratejik Önem

Turizm tesislerinin fiziki kalitesi, hem bu tesislerin tercih edilirliliğini hem de konaklayan turistlerin konaklama sürelerini etkilemektedir. Gelişen turizm sektöründe, ağırlıklı olarak fiziki koşulları iyi olan, kaliteli veya lüks tesisler daha çok tercih edilmektedir. Bu nedenle fiziki koşulların iyileştirilmesi ve hizmet kalitesinin artırılması, turizmden elde edilecek katma değer artışına doğrudan katkı sağlayacaktır. Bölgede mevcut durumda geliş yapan turist sayıları az ve ortalama kalış süreleri düşüktür. Bu doğrultuda, Bölgedeki tesislerin talep edilme potansiyellerini arttırmak, tesislerde konaklayan turistlerin konaklama sürelerini ve memnuniyetlerini yükseltmek için mevcut tesislerde fiziki koşulların iyileştirilmesi önceliklidir.

İlgili Müdahale ve Projeler

Tesislerin, Bölgenin ihtiyaçları, kuruluş amaçları ve müşteri ihtiyaçları doğrultusunda sistemlerinin iyileştirilmesi ve tadilatlarının yapılması

Tesislerin iç mekan donanımlarının modernize edilmesi

İşletmelerde mevcut hizmetlerin fiziki altyapısının geliştirilmesi

Tedbir 3.1.B:

Tesislerin çevresel düzenlemelerinin yapılması

TEDBİR UYGULAMA DÖNEMİ		
Kısa (2014 - 2018)	Orta (2019 - 2023)	Uzun (2019 - 2023 +)
●	▶	▶
ÖNCELİKLİ ALANLAR		
Tüm alt bölgeler		

Stratejik Önem

Tesislerin kalite standardına etki eden faktörlerden biri de dış mekan estetiğidir. Dış mekanda yapılacak iyileştirme ve yenileme çalışmaları, ziyaretçi memnuniyetini artıracak ve pazarlama açısından da olumlu etkiye bulunacaktır. Çevresel düzenlemelerin Bölge imajı ve planları doğrultusunda yapılması, marka oluşumu açısından da önemli katkılar sağlayacaktır. Bu kapsamda Bölgenin ve tesisin özellikleri göz önünde bulundurulacak şekilde tesislerin çevresel düzenlemelerinin yapılması önceliklidir.

İlgili Müdahale ve Projeler

Tesislerin pazarlama kapasitesini ve farkındalığını arttırmaya yönelik dış mekan düzenlemelerinin (peyzaj) yapılması

Turizm işletmelerinde ve alanlarında çevresel düzenlemelerin yapılması

Ana yol bağlantısı olmayan tesislerin, bölgesel ulaşım politikalarıyla uyumlu olacak şekilde erişilebilirliğinin artırılması

Tesislerin çevresinde ve turizm alanlarında erişilebilirlik ve farkındalığı arttırmaya yönelik gerekli yönlendirme ve bilgilendirmelerin yapılması

Tedbir 3.1.C:

Sunulan hizmetlerin çeşit ve kalitesinin artırılması

TEDBİR UYGULAMA DÖNEMİ		
Kısa (2014 - 2018)	Orta (2019 - 2023)	Uzun (2019 - 2023 +)
	●	▶
ÖNCELİKLİ ALANLAR		
Tüm alt bölgeler		

Stratejik Önem

Bölgedeki turizm tesisleri, yıl içinde belirli dönemlerde (8 ay üzerinde bir süre) tam doluluk oranına yaklaşmamaktadır. Talebin tüm mevsime yayılabilmesi açısından hizmet çeşitliliğinin sağlanması ve buna göre doluluğun artırılması gerekmektedir. Hizmet çeşitliliğinin artırılması ile sektörün canlanması sağlanacaktır. Bu kapsamda turizm alanında sunulan hizmetlerin çeşit ve kalitesinin artırılması yönündeki çalışmalar önceliklidir.

İlgili Müdahale ve Projeler

Mevcut ve yeni yapılacak tesislerde, hizmet kalitesinin yükseltilmesi için çalışanların bilgi ve becerisinin eğitim yolu ile artırılması

Meslek yüksekokulları ve üniversiteler ile tesisler arasındaki hizmet kalitesinin artırılmasına yönelik işbirliklerinin geliştirilmesi / desteklenmesi

Dil bilen personel sayısının artırılması ve farklı dillerde hizmet verilmesi

Bölgedeki aile işletmelerinin kurumsallaşmalarının desteklenmesi

Uluslararası pazarlarda rekabet edilebilirliğin artması açısından kalite ve standart belgelerinin alınması

Mevcut tesislerde müşteri talepleri ve hizmet sunduğu turizm sınıfları doğrultusunda, yeni donatıların (spor salonu, yüzme havuzu vs.) eklenmesi

Mevcut tesislerin turizm sınıflarını yükseltmeleri amacıyla yapacakları altyapı yatırımlarının desteklenmesi

Öncelik 3.2:
Turizm faaliyetleri çeşitlendirilecek ve arttırılacaktır.

Tedbir 3.2.A:

Sağlık turizmi ve termal turizmin geliştirilmesi

TEDBİR UYGULAMA DÖNEMİ		
Kısa (2014 - 2018)	Orta (2019 - 2023)	Uzun (2019 - 2023 +)
ÖNCELİKLİ ALANLAR		
İlçe bazlı önceliklendirme yapılmıştır.		

Stratejik Önem

Sağlık turizmi, turizm sınıfları arasında tüm dünyada yükselen bir değer konumundadır. Termal kaynaklar açısından Türkiye çapında önemli bir yere sahip olan Bölge, sağlık turizmi ve termal turizmin gelişmesi açısından önemli bir potansiyel barındırmaktadır. Bölgede var olan bu potansiyelin değerlendirilmesi ve geliştirilmesi, Bölge turizm gelişiminin ivme kazanması ve turizm aktivitelerinin tüm mevsimlere dağılabilmesi açısından önem arz etmektedir. Bu kapsamda, termal turizmin gelişiminin teşvik edilmesi ve sistemli bir şekilde sağlık turizm alanlarının geliştirilmesi önceliklidir.

İlgili Müdahale ve Projeler

Termal turizm gelişim merkezlerinde yer alan işletmelerde sağlık turizmine yönelik faaliyetlerin geliştirilmesi

Termal turizm gelişim merkezlerinde pazarın talebine uygun özelliklerde yeni turizm tesislerinin yapılması; mevcut tesislerde kapasitenin artırılması

Termal kaynağı bulunan ancak tesisleşmemiş merkezlerde yeni termal turizm gelişim merkezleri kurulmasına yönelik çalışmaların gerçekleştirilmesi

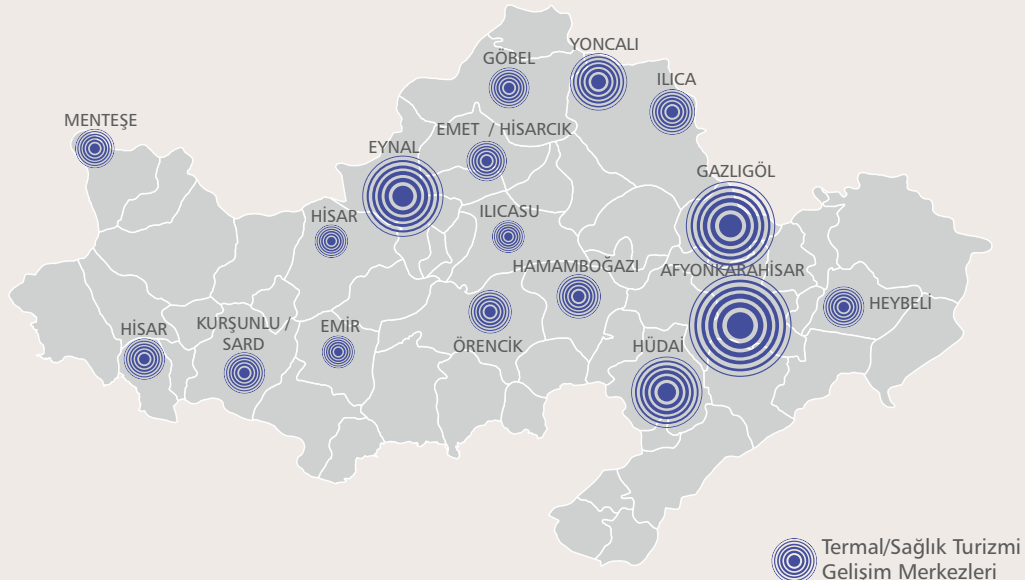
Sağlık turizminin yaygınlaştırılması doğrultusunda üniversite-SGK-turizm işletmeleri işbirliklerinin geliştirilmesi

Termal turizm gelişim merkezlerinde "Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon" tesislerinin açılması

Özel sağlık sigortası şirketleri ile termal turizm tesisleri arasında işbirliklerinin geliştirilmesi

Proje 15: Sağlık Serbest Bölgesinin Kurulması Projesi

15 Harita - Termal/Sağlık Turizmi Gelişim Merkezlerinin Mekansal Dağılımı

Kaynak: Zafer Kalkınma Ajansı tarafından oluşturulmuştur.

Tedbir 3.2.B:**Tarih, kültür ve inanç turizminin geliştirilmesi**

TEDBİR UYGULAMA DÖNEMİ		
Kısa (2014 - 2018)	Orta (2019 - 2023)	Uzun (2019 - 2023 +)
ÖNCELİKLİ ALANLAR		
İlçe bazlı önceliklendirme yapılmıştır.		

Stratejik Önem

Dünyada tarih, kültür ve inanç turizmi, eğlence ve dinlenme turizmi haricinde alternatif turizm arayışında olan turistler açısından gittikçe daha fazla önem kazanan bir turizm türüdür. Bölgede, antik kentler ve arkeolojik değerler yanında, Cumhuriyet tarihinin başlangıcı olan Milli Mücadele döneminin de önemli izleri bulunmaktadır. Bunların yanında tarih boyunca farklı medeniyetlere ev sahipliği yapmış Bölge, inanç turizmi açısından önemli potansiyeller barındırmakta olup, farklı dinlere ait önemli tarihi değerler bulunmaktadır. Halihazırda yürütülen ve planlanan çalışmalar ile ortaya çıkarılacak tarihi ve kültürel değerlerin koruma-kullanma dengesi gözetilerek tarih, kültür ve inanç turizminin ön plana çıkarılması önem arz etmektedir. Bu kapsamda, tarihsel, kültürel ve dini değer ve olguların değerlendirilerek, Bölgedeki turizme katkıda bulunması açısından kullanıma sunulması önceliklidir.

İlgili Müdahale ve Projeler

Antik kentler/arkeolojik değerlerin kazı çalışmaları ile ortaya çıkartılması

Mevcut kazı çalışmalarının tamamlanarak keşfedilen değerlerin turizme kazandırılması

Tarihi ve kültürel varlıkların koruma altına alınması

Tarih ve kültür turizmi gelişim merkezleri öncelikli olmak üzere tarihi değerlerin turizm kullanımına açılması ve restore edilmesi

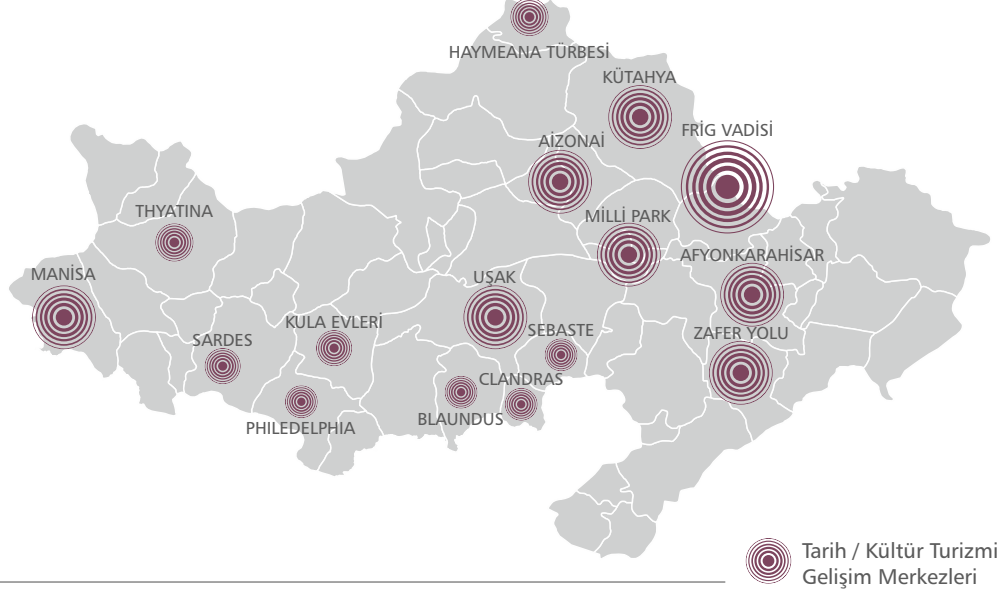
İnanç turizmine ilişkin yapıların yakın çevresinde konaklama ve diğer tamamlayıcı hizmetlerin sunulması

İnanç turizmi değerlerinin aslına uygun olarak yenileme ve koruma çalışmalarının yapılması ve turizme kazandırılması

Proje 1: Aizanoi Antik Kentinin Canlandırılması Projesi

16 Harita - Tarih/Kültür Turizmi Gelişim Merkezlerinin Mekansal Dağılımı

Kaynak: Zafer Kalkınma Ajansı tarafından oluşturulmuştur.

Tedbir 3.2.C: Doğa turizminin geliştirilmesi

TEDBİR UYGULAMA DÖNEMİ		
Kısa (2014 - 2018)	Orta (2019 - 2023)	Uzun (2019 - 2023 +)
ÖNCELİKLİ ALANLAR		
İlçe bazlı önceliklendirme yapılmıştır.		

Stratejik Önem

Doğa turizmi, eğlence ve rekreasyon faaliyetleri ile birlikte halen dünyanın bir numaralı turizm sınıfı konumundadır. Bölge, sahip olduğu kanyon, vadi, mesire yerleri ve Milli Parklar ile doğa turizmi açısından önemli bir potansiyele sahiptir. Alternatif turizm arayışında olan turist gruplarının Bölgeye çekilmesi için bu potansiyelin, sağlık turizmi ve kırsal/yerel değerler ile entegrasyonunun sağlanarak, Bölgenin cazibesinin artırılması önem arz etmektedir. Bu kapsamda, doğa turizminin geliştirilmesi ve diğer turizm sınıfları ile entegrasyonunun sağlanması önceliklidir.

İlgili Müdahale ve Projeler

Doğa turizmi gelişim merkezleri öncelikli olmak üzere doğal varlıkların turist çekmesi açısından, yapılarına zarar getirmeyecek biçimde küçük konaklama mekanlarının yapılması

Bölge içinde yapılacak değişik özellikli turlara destek sağlamak amaçlı, tur güzergahlarında oluşturulmuş, özel kopar-ye bahçelerinin yaygınlaştırılması

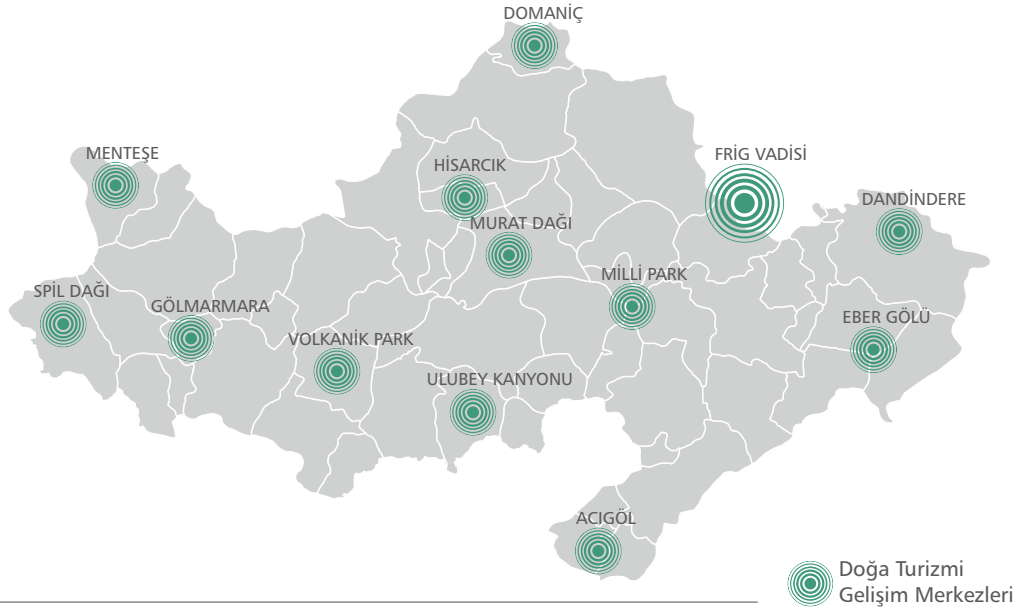
Dinlenme, eğlenme ve spor amaçlı kampçılık alanlarının oluşturulması ve yaygınlaştırılması

Doğa sporu potansiyeli bulunan merkezlerde gerekli turizm tesislerinin inşa edilmesi

Kuş gözlem sahalarının, doğal yaşama uygun özellikleri korunarak turizme açılması; bu konuda bilgilendirmelerin yapılarak "kuş gözlem merkezlerinin" oluşturulması

Proje 16: Ulubey Kanyonu'nun Turizme Kazandırılması Projesi

17 Harita - Doğa Turizmi Gelişim Merkezlerinin Mekansal Dağılımı

Kaynak: Zafer Kalkınma Ajansı tarafından oluşturulmuştur.

Tedbir 3.2.D:

Kış turizminin geliştirilmesi

TEDBİR UYGULAMA DÖNEMİ		
Kısa (2014 - 2018)	Orta (2019 - 2023)	Uzun (2019 - 2023 +)
ÖNCELİKLİ ALANLAR		
İlçe bazlı önceliklendirme yapılmıştır.		

Stratejik Önem

Kış turizmi, kayak sporunun merkezinde bulunduğu, buna uygun karlı ve eğimli alanlara yapılan seyahatler, konaklama ve diğer hizmetlerden oluşan faaliyet ve ilişkilerin bütünüdür. Karlı ortamlara bağlı olduğu için öncelikle, belli yükseklik ve eğime sahip, karın yerde kalış süresinin uzun olduğu ve diğer yürüyüş, tırmanış gibi uygulamaların yerine getirilmesine imkan sağlayan yerlerin varlığını gerekli kılmaktadır. Bölgedeki yükseltiler dikkate alındığında,

kış turizmi, bölgede yapılmayan ancak değerlendirilebilecek bir potansiyeldir. Bu kapsamda Bölge içinde kış turizminin potansiyel olan alanlarda geliştirilmesi önceliklidir.

İlgili Müdahale ve Projeler

Kış turizmi için tüm tamamlayıcı konaklama tesisi, kayak pisti gibi donatı ve ekipmanların sağlanması

Murat Dağı'nda yarışma/organizasyonların yapılması için ilgili federasyonlarla destekleyici çalışmaların yürütülmesi

Proje 14: Murat Dağı Turizm Merkezinin Kurulması Projesi

18 Harita - Kış Turizmi Gelişim Merkezlerinin Mekansal Dağılımı

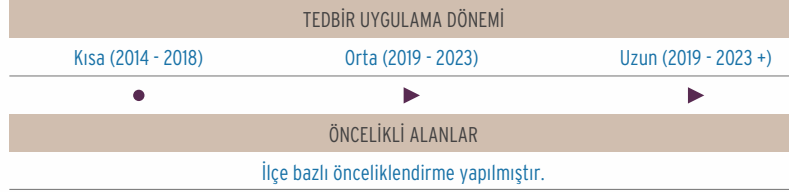

Kış Turizmi
Gelişim Merkezi

Kaynak: Zafer Kalkınma Ajansı tarafından oluşturulmuştur.

Tedbir 3.2.E: Kongre (iş) turizminin geliştirilmesi

Stratejik Önem

Son yıllarda kongre turizmi sanayileşmiş ve kongre turizm zenginliği fazla olan ülkelere doğru bir yönelme göstermektedir. Kongrelerin organizasyonunda kongrenin konusu kadar, yapıldığı mekan ve mekanın yer aldığı kent/bölge de önem taşımaktadır. Bu nedenle kongre turizmi için, tesislerin altyapıları ve fiziksel özelliklerinin yanında, bulunduğu coğrafi konumun kolay ulaşılabilir olması da önem kazanmıştır. Kongre turizminin bu özellikleri dikkate alındığında, Bölge bu tür organizasyonlar için ideal bir merkez konumundadır. Bu kapsamda Bölge içindeki tesislerin, ortak bir çalışma planı içinde, kapasitelerini bu yönde geliştirmesinin sağlanması ve kongre turizminin geliştirilmesi önceliklidir.

İlgili Müdahale ve Projeler

Kongre turizmi gelişme merkezleri öncelikli olmak üzere, kongre, toplantı, seminer türü organizasyonları düzenleyen dernek, vakıf, şirket ve acente gibi kuruluşlarla işbirliği ve ortaklıkların geliştirilmesi

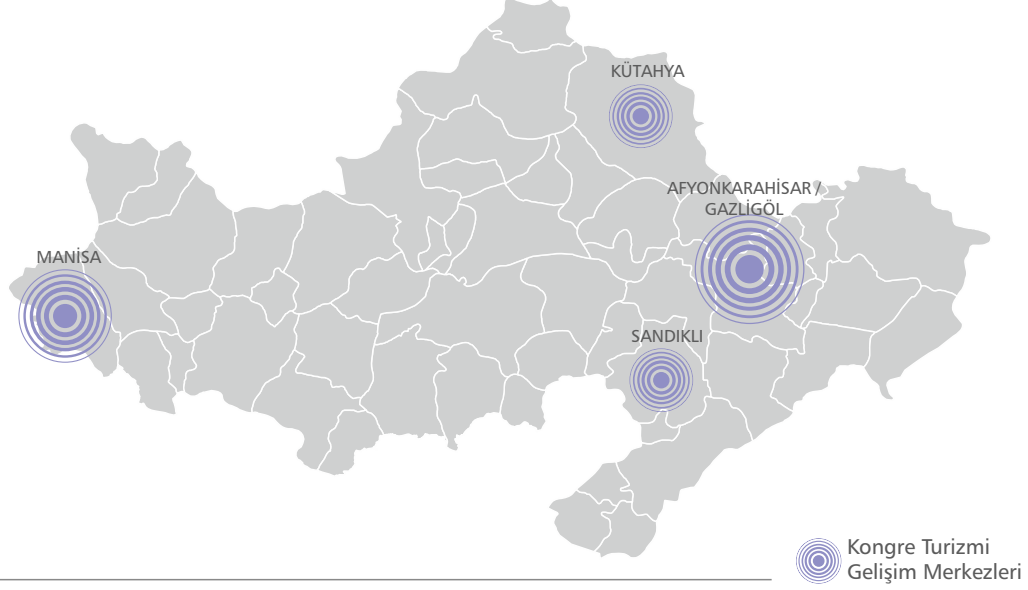
Kongre turizmi gelişme merkezlerinde ziyaretleri tamamlayıcı gezi ve aktivitelerin oluşturulması

Şube veya bağlantı noktası Bölge sınırları içinde bulunan şirketler ile işbirliklerinin geliştirilerek kongre ve iş toplantılarının Bölgede yapılmasının desteklenmesi

Kongre turizmi gelişme merkezleri öncelikli olmak üzere mevcut tesislerde kongre turizmine yönelik iyileştirmelerin yapılması ve 2. kademe merkezlerde iş adamlarının kullanımına yönelik yatak kapasitesinin artırılması

Proje 5: Bölgesel Fuar ve Kongre Merkezi kurulması

19 Harita - Kongre Turizmi Gelişim Merkezlerinin Mekansal Dağılımı

Kaynak: Zafer Kalkınma Ajansı tarafından oluşturulmuştur.

Öncelik 3.3: Müşteri odaklı pazarlama faaliyetleri geliştirilecektir.

Tedbir 3.3.A:

Turizm güzergahlarının oluşturulması ve geliştirilmesi

TEDBİR UYGULAMA DÖNEMİ		
Kısa (2014 - 2018)	Orta (2019 - 2023)	Uzun (2019 - 2023 +)
•	▶	▶
ÖNCELİKLİ ALANLAR		
Tüm alt bölgeler		

Stratejik Önem

Genel turizm ilkeleri çerçevesinde bir turun satılabilmesi için en önemli faktör, satılacak tur güzergahının / alanının müşteri taleplerine uygun olarak düzenlenmesidir. Tur güzergahlarının süre ve fiyat olarak çeşitlendirilmesiyle ise farklı müşteri gruplarına ulaşmayı sağlayacaktır. Bölge içindeki özel tarihi, kültürel alanlar ile sağlık turizmine uygun termal alanların varlığı bu tür güzergahların oluşumunu kolaylaştırmaktadır. Bu kapsamda, Anadolu

turlarının geçiş güzergahı üzerinde yer alabilecek tarihi ve kültürel değerlere, termal ve sağlık turizmini destekleyici unsurlara yönelik tur güzergahlarının oluşturulması önceliklidir.

İlgili Müdahale ve Projeler

Bölgesel ve ulusal seyahat acenteleri ile ortaklaşa çalışmalar yapıp, yeni tur programları oluşturulması

Mevcut Pamukkale, Konya, Kapadokya, Antalya-İzmir, İstanbul, Bursa güzergahlarına entegrasyonun sağlanması

Tesisler ve bunların satışını gerçekleştiren acente / şirketler arasında entegrasyonun, koordinasyonun sağlanması

Bölgede turizm alanında kamu-özel sektör işbirliklerinin geliştirilerek ortak platformlar kurulması

Tedbir 3.3.B:

Yöresel turizm odaklarının geliştirilmesi

TEDBİR UYGULAMA DÖNEMİ		
Kısa (2014 - 2018)	Orta (2019 - 2023)	Uzun (2019 - 2023 +)
ÖNCELİKLİ ALANLAR		
Tüm alt bölgeler		

Stratejik Önem

Turizm odaklarının gelişmesi ve Bölgedeki değerlerle tematik tur güzergahlarının belirlenmesi turizm aktivitelerinin destinasyon şeklinde gerçekleştirilmesini sağlayacaktır. Bölgeye sadece bir turizm türünü gerçekleştirmek amacıyla gelen turistlere cazip olabilecek diğer turizm türlerinin de sunulmasıyla turizm noktasal bir aktivite olmaktan çıkacak ve Bölgedeki farklı turizm türleri de canlanmış olacaktır. Bölgedeki turizm potansiyelini destinasyon turizmi olarak geliştirmek için Bölgede bulunan mevcut ve potansiyel turizm odaklarının tamamlayıcı diğer noktalarla birleştirilip özel tur programlarının oluşturulması ve belirlenecek ortak pazarlama politikası doğrultusunda tanıtımının verimli bir şekilde yapılması önemlidir. Bu kapsamda tamamlayıcı turizm potansiyeline sahip odak noktaları içerecek özel tur programlarının oluşturulması önceliklidir.

İlgili Müdahale ve Projeler

Odak noktalar arası tamamlayıcı unsurların tespit edilerek özel tur programlarının oluşturulmasının teşvik edilmesi

Her bir özel tur programı için özgün markalaşma çalışmalarının yürütülmesi

Her bir merkez için özel tur programlarının oluşturulmasının teşvik edilmesi

Turizm acentaları ile otel ve konaklama tesisleri arasındaki işbirliklerinin geliştirilmesi

Tedbir 3.3.C:

Tanıtım faaliyetlerinin geliştirilmesi

TEDBİR UYGULAMA DÖNEMİ		
Kısa (2014 - 2018)	Orta (2019 - 2023)	Uzun (2019 - 2023 +)
●	▶	▶
ÖNCELİKLİ ALANLAR		
Tüm alt bölgeler		

Stratejik Önem

Turizm sektöründe yapılan tanıtımların turist sayısı ve sektörden elde edilen katma değere etkisi büyüktür. Turizm çeşitlerinin ve tur güzergahlarının hedef müşterilere tanıtımının yapılması, yapılan tanıtımla Bölgeye gelen turist sayısını ve satılan tur sayısını arttıracığı için Bölge turizminin gelişmesine katkı sağlayacaktır. Bu kapsamda, öncelikle bölge envanterinin oluşturulması, daha sonra da bunların, hedef müşteriler (acente ve şirketler) ile yararlanıcıların (yerli, yabancı turistler) taleplerine göre sunulmasının sağlanması; diğer bir ifadeyle Bölge içindeki tüm değerlerin iyi tanınması ve tanıtılması önceliklidir.

İlgili Müdahale ve Projeler

Bölgedeki turizm değerlerinin pazarlama stratejilerinin oluşturulması

Turizm acenteleri ve işletmeler arasında tanıtım alanında işbirliklerinin geliştirilmesi

Ulusal seyahat acentelerinde Bölgedeki turizm değerleri, odakları ve güzergahlarına yönelik farkındalık yaratılması

Turist çekme potansiyeli bulunan ülkelerin ilgi göstereceği fuarlara bölgesel ölçekte katılım gösterilmesi

Oluşturulan güzergahlara ait tanıtıcı programların oluşturulması

Yerel hizmet verecek acente/rehber gibi tamamlayıcı unsurların oluşturulmasının desteklenmesi

Turizm değeri, güzergahı ve odaklarının tanıtılmasına ilişkin materyal ve reklamların hazırlanması; farklı mecralar üzerinden sunulması

Rehberlik hizmetlerinin geliştirilmesi ve Bölgeye hakim rehber yetiştirilmesinin desteklenmesi

3.4

MADEN

Maden; yer kabuğunun bazı bölgelerinde çeşitli iç ve dış doğal etkenlerle oluşan, ekonomik yönden değer taşıyan mineral olarak tanımlanmaktadır. Bu minerallerin araştırılması, çıkarılması ve işletilmesiyle ilgili teknik ve yöntemlerin bütünü ise madencilik ve taş ocakçılığı faaliyetleri kapsamında değerlendirilmektedir.

Madencilik ve taş ocakçılığı faaliyetleri ile ortaya çıkan ürünlerin gerek sanayi ve enerji alanlarında ara mamul olarak değerlendirilmesi, gerekse nihai ürün olarak kullanılması farklı birçok sektörün gelişmesine olanak sağlamaktadır. Bu ürünlerin çıkarılıp işlenmesi, doğal kaynakların değerlendirilerek ekonomiye kazandırılması açısından önem taşımaktadır.

Ülkemiz farklı jeolojik dönemlerde oluştuğundan yeraltı kaynakları açısından zengin bir ülkedir. Toplamda 50 milyar ton civarında maden bulunmaktadır. Bu yönüyle Türkiye, maden kaynakları açısından üretim itibarıyla 28., çeşitlilikte ise 10. sırada yer almaktadır. Ayrıca dünyada ticareti yapılan 90 çeşit madenden 77'si Türkiye'de çıkarılabilmektedir. Bu durum, planlı kalkınma döneminde belirlenen kaynakların yurt içinde değerlendirilmesi odağında ele alındığında madencilik kritik öneme sahip sektörler arasındadır.

Bölgede maden sektöründeki istihdam ve üretim ülke geneline kıyasla daha yüksektir. Ayrıca; Bölge illeri farklı türde ve stratejik öneme sahip maden yataklarına sahiptir. Söz konusu maden ürünleri özellikle enerji, metalürji ile taş ve toprağa dayalı sanayilerde kullanımları açısından dış ticarete önemli yere sahiptir. Bölge, limanlara yakınlığı sebebiyle söz konusu dış ticaret potansiyelinin değerlendirilmesi için avantajlı bir konumdadır.

Metalik madenler, endüstriyel hammadde, kıymetli taşlar ile minerallerin araştırılması, çıkarılması ve işlenmesinin değerlendirildiği ekseninde, bu ürünlere girdi sağlayan diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı (taş ve toprağa dayalı sanayiler) sektörüne de yer verilmiştir. Eksendeki temel odak noktası Bölgedeki katma değer artırılması ve yeraltı kaynaklarının Bölgede değerlendirilmesidir. Bu kapsamda; verimli ve kaliteli üretim yapılması ile üretilen maden ürünlerindeki katma değeri yüksek uç ve ara ürünlerin üretilmesine yönelik maden politikaları geliştirilmiştir.

REKABETÇİLİK

Maden sektörü sanayiye girdi sağlaması ve maden ürünlerinin üretiminde sanayi makine ve ekipmanlarına ihtiyaç duyduğundan "Maden" eksenindeki hedeflere ulaşılmasında "Sanayi" eksenindeki politikalar etkilidir. Beşeri sermayenin geliştirilmesi nitelikli işgücünün sektöre çekilmesini, enerjide verimlilik ve sürekliliğin sağlanması üretim süreçlerinin daha az maliyetle yapılmasını sağlayacağından "İnsan ve Toplum" ile "Enerji" eksenleri maden eksenindeki politikaları etkilemektedir. Ulaşım ağlarının iyileştirilmesi maden ürünlerinin özellikle demiryollarıyla taşınması ve piyasalara sunulmadan önce saklanması (lojistik) yönünden etkilediğinden "Ulaşım" eksenini ile "Maden" eksenini arasında doğrudan ilişki söz konusudur. Bölgenin daha yaşanabilir olması ise maden sektörünün ihtiyaç duyacağı nitelikli işgücünü artıracığından "Maden" eksenini ile yaşanabilirlik sarmalı arasında dolaylı bir ilişki bulunmaktadır.

Madencilik ülkemizin en kritik konularından biridir. Özellikle maden ürünlerinin katma değeri yüksek ürünlere dönüştürülmesi ülke çapında genel politikadır. Onuncu Kalkınma Planı (OKP) Madde 812'de krom ve mermer gibi madencilik ürünlerinin yurtiçinde işlenmesi ve oluşan katma değer artırılması sağlanacaktır, denilmektedir. Bu politika ile paralel olarak Bölge Planı'nda madenlerin işlemeye uygun nitelikte ve daha verimli çıkartılması ve madenlerin katma değeri yüksek uç ve ara ürünlere dönüştürülmesi hedefleri koyulmuştur. OKP'de küresel ölçekli ve rekabet gücü yüksek madencilik şirketlerinin oluşturulmasının destekleneceği belirtilmektedir. (Madde 813) Bölge Planı'nda maden işletmelerinde kurumsallaşmanın sağlanması stratejisi kapsamında gerekli tedbirler oluşturulmuş ve küresel ölçekte maden şirketlerinin kurulmasına destek olunacağı belirtilmiştir. Madencilik faaliyetlerinde en önemli kriterlerden biri, kullanılan yöntemlerin modernize edilmesidir. Daha modern yöntemlerle çıkarılan madenler hem daha verimli olmakta hem de daha çok miktarda çıkarılabilmektedir. OKP Madde 805'te enerji üretiminde dışa bağımlılığın azaltılması hedefiyle uyumlu olarak; yurtiçi ve yurtdışında petrol ve doğal gaz arama faaliyetleri hızlandırılacak, linyit kömürü ve jeotermal gibi yerli kaynakların potansiyelinin tespitine yönelik arama faaliyetleri azami düzeye çıkarılacaktır. Kaya gazı konusunda ise kapsamlı araştırma faaliyetlerinin yürütülmesi sağlanacaktır, denilmektedir. Bu bağlamda da Bölge Planı'nda madencilikte kullanılan yöntemlerin modernize edilmesi tedbirini altında, madencilik sektöründe kayıp oranını azaltacak makinelerin yaygınlaştırılması ve mevcut makinelerin modernizasyonunun sağlanması, maden kaynaklarının çıkarıldığı maksimum derinliğin yüksek teknoloji kullanımıyla artırılması, maden rezerv arama süreçlerinde uzaktan algılama gibi maliyet etkinliği yüksek yöntemlerin kullanılması, çıkartılan madenlerin sanayi işletmelerinin talep ettiği nitelik ve şekillerde çıkartılmasını sağlayarak tedarik sürecini hızlandıracak yöntem ve ekipmanların yaygınlaştırılması gibi müdahaleler oluşturulmuştur.

Ülkemizin madencilik şirketlerinin önemli sorunlarından biri, maden şirketlerinin küçük ölçekte kalması ve bu yüzden kurumsallaşamamasıdır. OKP'de bu sorunun çözümüne yönelik küresel ölçekli ve rekabet gücü yüksek madencilik şirketleri oluşturulmasının desteklenmesi politikası koyulmuştur. Bölge Planı'nda da maden işletmelerinde kurumsallaşmanın sağlanması tedbirini altında bölgedeki madencilik sektörü işletmelerinde planlı çalışma düzenleri oluşturması, madencilik sektöründe faaliyet gösteren işletmelerde AR-GE, kalite kontrol ve bilgi işlem gibi üretim dışındaki işleri yürüten birimlerin kurulması, maden işletmelerinde üretim planlamasının teşvik edilmesi gibi müdahaleler oluşturulmuştur.

Öncelik 4.1: Madenler daha nitelikli ve verimli şekilde çıkartılacaktır.

Tedbir 4.1.A:

Madencilikte kullanılan yöntemlerin modernize edilmesi

TEDBİR UYGULAMA DÖNEMİ		
Kısa (2014 - 2018)	Orta (2019 - 2023)	Uzun (2019 - 2023 +)
ÖNCELİKLİ ALANLAR		
Tüm alt bölgeler		

Stratejik Önem

Madencilik sektöründe madenin çıkarılması ve şekil verilmesinde kullanılan yöntemler, üretimin verimini önemli ölçüde etkilemektedir. Yüksek teknolojiye sahip makinelerin kullanılması birim üretim maliyetlerini ve kayıp oranlarını düşürecek ve daha kaliteli ürünlerin üretilmesini sağlayacaktır. Bu sayede gerek işletmelerde verim ve karlılık artacak, gerekse ürünlerin sanayinin talep ettiği şekil ve niteliklerde çıkartılması sağlanacaktır. Bu doğrultuda maden çıkarma sürecinde daha modern yöntemlerin kullanılması, Bölgedeki maden potansiyelinin değerlendirilmesi adına önceliklidir.

İlgili Müdahale ve Projeler

Madencilik sektöründe kayıp oranını azaltacak makinelerin yaygınlaştırılması ve mevcut makinelerin modernizasyonunun sağlanması

Maden kaynaklarının çıkarıldığı maksimum derinliğin yüksek teknoloji kullanımıyla artırılması

Maden rezerv arama süreçlerinde uzaktan algılama gibi maliyet etkinliği yüksek yöntemlerin kullanılması

Çıkartılan madenlerin sanayi işletmelerinin talep ettiği nitelik ve şekillerde çıkartılmasını sağlayarak tedarik sürecini hızlandıracak yöntem ve ekipmanların yaygınlaştırılması

Tedbir 4.1.B:

Maden işletmelerinde kurumsallaşmanın sağlanması

TEDBİR UYGULAMA DÖNEMİ		
Kısa (2014 - 2018)	Orta (2019 - 2023)	Uzun (2019 - 2023 +)
ÖNCELİKLİ ALANLAR		
Tüm alt bölgeler		

Stratejik Önem

Bölgedeki firmaların planlı ve belirli kurallar çerçevesinde yönetilmesi üretim süreçlerinin daha iyi kurgulanmasını sağlamaktadır. Firmaların üretim planlaması yapmaları, iş gücünden azami derecede faydalanmaları, işlevselliği geliştirecek çalışma birimlerini kurmaları kurumsallaşma düzeylerini artıracaktır. Kurumsallaşma düzeyinin artmasıyla madenlerin daha verimli ve istenilen nitelikte çıkarılmasında ihtiyaç duyulacak beşeri ve kurumsal kapasite yaratılacaktır. Bu çerçevede maden işletmelerinin kurumsallaşmasına yönelik stratejiler önceliklidir.

İlgili Müdahale ve Projeler

Bölgedeki madencilik sektörü işletmelerinde planlı çalışma düzenleri oluşturulması

Madencilik sektöründe faaliyet gösteren işletmelerde AR-GE, kalite kontrol ve bilgi işlem gibi üretim dışındaki işleri yürüten birimlerin kurulması

Maden işletmelerinde üretim planlamasının teşvik edilmesi

Öncelik 4.2:
Madenlerin
katma değeri yüksek
konsantre ve ara ürünlere
dönüştürülmesi
sağlanacaktır.

Tedbir 4.2.A:

Cevher hazırlama ve zenginleştirme kapasitesinin artırılması

TEDBİR UYGULAMA DÖNEMİ		
Kısa (2014 - 2018)	Orta (2019 - 2023)	Uzun (2019 - 2023 +)
ÖNCELİKLİ ALANLAR		
Teknoloji odaklı gelişme alt bölgeleri		

Stratejik Önem

Bölgedeki maden kaynaklarının önemli bir bölümü uygun olmayan tenör değerleri, yeterli teknolojik olanakların bulunmaması ve maliyete dayalı nedenlerle ürünlerin işlenmeden blok halinde ihraç edilmesine sebep olmaktadır. Ayrıca bazı yüksek teknolojiye dayalı çıkarım süreçlerinin kullanılmaması bazı kaynakların çıkarılıp işlenememesine ve atıl maden rezervi oluşmasına sebep olmaktadır. Cevher hazırlama ve zenginleştirme tekniklerinin kullanılması hem bu tip atıl madenlerin ekonomiye kazandırılmasını sağlayacak hem de mevcut durumda çıkartılıp işlenen ürünlerdeki katma değeri artıracak ve Bölgede üretilen katma değer artmasını ve ihracat potansiyelinin geliştirilmesini sağlayacaktır. Bu çerçevede, kaynakların cevher hazırlama ve zenginleştirme yollarıyla katma değerlerinin artırılması ve konsantre uç ürünlerin üretimi önceliklidir.

İlgili Müdahale ve Projeler

Bölgede nihai ürün üreten maden işletmelerinin sayısının ve üretim miktarlarının artırılması

Bölgede başta bor, gümüş ve manyezit olmak üzere öne çıkan maden kaynaklarının değerlendirilmesine yönelik araştırma enstitülerinin kurulması

Madencilik faaliyetlerinin yoğun olduğu alt bölgelerde ihtisas organize sanayi bölgelerinin kurulması

Madencilik faaliyetlerinin yoğun olduğu alt bölgelerde cevher hazırlama ve zenginleştirme tesislerinin kurulması

Düşük tenör değerine sahip yataklardaki madenlerin işlenmesi için ön fizibilitelerin yapılması

Proje 6: Bölgesel Maden, Kimya, Metal Olmayan Mineral Ürünler Araştırma Enstitüsü ve Laboratuvarı Projesi

Tedbir 4.2.B:

Kalite standardizasyon belgelerine sahip ürünlerin üretilmesi

TEDBİR UYGULAMA DÖNEMİ		
Kısa (2014 - 2018)	Orta (2019 - 2023)	Uzun (2019 - 2023 +)
ÖNCELİKLİ ALANLAR		
Tüm alt bölgeler		

Stratejik Önem

Maden ürünlerinde küresel piyasalarda verimli ve kaliteli ürünler daha çok talep edilmektedir. Söz konusu ürünlerin kalite standartlarına sahip olduğunu belirten belgelerin de bulunması tedarikçilerin ve tüketicilerin ürüne duyduğu güveni arttırdığından, alıcıların bu tip ürünler için daha da yüksek fiyatları ödemeyi kabul etmesini sağlamaktadır. Bu doğrultuda kalite standardizasyon belgesine sahip ürünlerin üretilmesi önceliklidir.

İlgili Müdahale ve Projeler

Kalite standardizasyon belgeli üretim yapan firma sayısının artırılması

Bölgede öne çıkan ve yerel değer haline gelmiş maden ürünlerinde işletmelerin bir araya gelerek ürün standartlarının oluşturulması

Bölgedeki işletmelere kalite standardizasyonuna ilişkin teknik ve kurumsal desteklerin verilmesi

3.5

ÇEVRE

21. yüzyıla kadar uygulanan iktisadi büyüme odaklı kalkınma politikaları gelişmiş ülkelerin bugünkü gelişmişlik seviyesine ulaşmalarını sağlarken, bu durum çevrenin günümüzdeki kırılgan yapıya ulaşmasına ve doğal kaynakların tükenme riskiyle karşı karşıya kalmasına neden olmuştur. Gelecek nesillerin kaynaklara erişimini tehdit eden bu durum, kalkınmanın sürekliliği için çevrenin korunmasının kaçınılmaz olduğunu göstermiştir. Bu sayede 20. yüzyılın son çeyreğinde "sürdürülebilir kalkınma" kavramı ortaya çıkmıştır.

1987 yılında Dünya Çevre ve Gelişme Komisyonu tarafından düzenlenen "Ortak Geleceğimiz" başlıklı raporda sürdürülebilir kalkınmanın tanımı, "gelecek nesillerin ihtiyaçlarını karşılama olanaklarını ellerinden almadan; şimdiki neslin ihtiyaçlarının karşılanabildiği gelişme süreci" olarak yapılmıştır. Temel olarak üç boyuttan (ekonomik, sosyal ve çevre) oluşan sürdürülebilir kalkınma, özellikle çevre boyutuna değinilerek bu tarihten sonra Rio Zirvesi (1992), Kyoto Protokolü (1997), Bin Yıl Kalkınma Hedefleri (2000), Johannesburg Dünya Sürdürülebilir Kalkınma Zirvesi (2002) gibi birçok uluslararası organizasyonda ele alınmıştır.

Planda bu eksen iki hedef temelinde ele alınmıştır. İlk hedefte yer alan sektör-çevre ilişkisi, üretim aşamasında doğal kaynakların kullanılması ve sonrasında atıkların çevreyi etkilemesi nedeniyle koruma-kullanma dengesi gözetilerek kurgulanmıştır. Çevreyi olumsuz etkileyen tek faktör üretim süreci değildir. Yerleşim alanlarındaki nüfusun yoğunluğu ve çarpık kentleşme de çevre üzerinde baskı kuran faktörlerdendir. Bu nedenle ikinci hedef, yerleşim alanlarında çevreyi kirletici faktörlerin azaltılmasına yöneliktir. Sürdürülebilir kalkınmanın temel taşlarından biri olan çevre konusu, Planda hem kaynakların etkin kullanımı hem de çevre kirliliğinin azaltılması açısından değerlendirilmiş ve gerekli politikalar bu doğrultuda üretilmiştir.

Enerji sektöründe, linyit ve jeotermal gibi doğal kaynaklar enerji üretimi amacıyla kullanılırken, üretim sürecinde kaynakların bilinçli kullanılmaması hem kaynakların geleceğini tehdit etmekte hem de kirliliğe yol açmaktadır. Yine

doğal kaynakları hammadde olarak kullanan sanayi tesisleri, üretim aşamasındaki kirleticilere karşı önlem almadıklarında, çevrenin kirlenmesine ve kaynakların daha hızlı biçimde tükenmesine neden olmaktadır. Üretim faktörlerinden biri olan toprağın, üretimdeki verimliliğin artması amacıyla fazla gübre ve tarım ilacına maruz kalması halinde hem su kaynakları kirlenmekte hem de toprağın kimyasal yapısı değişmektedir. Bütün bu durumlardan anlaşılacağı gibi, "Çevre" eksenini ile rekabetçilik sarmalında yer alan diğer tüm eksenler kullanma-koruma dengesini temel alan bir ilişkiye sahiptir. Benzer biçimde, çevresel faktörlerin göz önünde bulundurulmadığı bir yerleşim süreci hem kentsel dokuya zarar vermekte hem de yaşam standartlarını olumsuz yönde etkilemektedir. Bu anlamda, temel hizmetlerin sağlanması ve sosyal olanakların çeşitlenmesi çevre konusu ile doğrudan ilgilidir.

Çevre ekseninin öncelik ve tedbirleri belirlenirken üst ölçek plan ve stratejilerle uyumlu olmasına önem verilmiştir. Onuncu Kalkınma Planı (OKP)'nın 1036. Maddesinde atık ve emisyon azaltma, geri kazanım, gürültü kirliliğinin önlenmesi çevre dostu malzeme kullanımı gibi konulara değinilmiştir. Bu kapsamda Bölge Planı'nda, yerleşim yerlerindeki çevre kirliliği azaltılacaktır hedefi oluşturulmuştur. OKP'de üretim ve hizmetlerde yenilenebilir enerji, eko-verimlilik, temiz üretim teknolojileri gibi çevre dostu uygulamaların destekleneceği belirtilmiştir. (1037. Madde) Bununla ilişkili olarak Bölge Planı'nda da sanayi ve madende çevre dostu ve sürdürülebilir üretimin geliştirilmesi stratejisi oluşturulmuştur. Bu strateji kapsamında OSB'lerde atık su arıtma tesislerinin kurulması, ihtiyaç duyulan OSB'lerde kapasite artırımının ve ileri derece arıtma yapabilecek şekilde modernizasyonun yapılması, OSB'lerde tehlikeli atıkların bertaraf edilmesine yönelik önlemler alınması, hava kirliliğinin azaltılmasına yönelik sanayi tesislerinde filtreleme, gaz arıtımı, baca modernizasyonu, zararlı emisyon yapmayan veya emisyonu minimum olan yakıtların ve atık dönüştürme teknolojilerinin kullanılması gibi tedbirler belirtilmiştir. OKP'nin 1041. Maddesinde tarım, ormancılık, gıda ve ilaç sanayii açısından önem taşıyan biyolojik çeşitliliğin tespiti, korunması, sürdürülebilir kullanımı, geliştirilmesi ve izlenmesi sağlanacaktır, denilmektedir. Biyolojik çeşitliliğin korunması açısından tarımda çevre dostu ve sürdürülebilir üretimin desteklenmesi gerektiği belirtilmektedir. Buna bağlı olarak Bölge Planı'nda tarımda çevre dostu ve sürdürülebilir üretimin desteklenmesi stratejisi belirlenmiştir.

Yerleşim yerlerindeki çevre kirliliği çevrenin korunmasındaki en önemli zorluklardan biridir. Bu bölgelerdeki çevre kirliliğinin azaltılması için çevrenin korunmasına yönelik çevresel altyapıların oluşturulması gerekmektedir. OKP Madde 974'de nüfusun sağlıklı ve güvenilir içme ve kullanma suyuna erişiminin sağlanması; atıkların insan ve çevre sağlığına etkilerinin en aza indirilerek etkin yönetiminin gerçekleştirilmesi temel amaçtır, denilmektedir. Ayrıca Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi (BGUS) Madde 612'de katı atık ve atık su sistemleri yönetiminde teknolojik yeniliklere yönelik girişimlerde işbirliği sağlanarak, ortak bertaraf, geri dönüşüm, içme suyu ve arıtma tesisleri kurmak suretiyle kıt olan doğal kaynakların daha etkin ve verimli kullanımı sağlanacağı belirtilmektedir. Bu politikalarla ilgili olarak Bölge Planı'nda yerleşim yerlerindeki çevre kirliliği azaltılacaktır önceliği altında yerleşim merkezlerinde çevresel altyapıların tesis edilmesi tedbiri koyulmuştur.

Çevresel korumanın önemli kriterlerin biri olan çevre bilinci ve çevre duyarlılığının artırılmasıdır. Çevrenin korunmasında hem bireyler hem kamu kurumları hem de özel sektör sorumludur. OKP Madde 1034'de sürdürülebilir üretim ve tüketimi desteklemek üzere kamu alımlarında çevre dostu ürünlerin tercih edilmesi özendirecektir, Madde 1036'da ise tüketim alışkanlıklarının sürdürülebilirliğinin desteklenmesi ve doğa koruma başta olmak üzere çevre bilincinin artırılmasına yönelik uygulamalar yaygınlaştırılacaktır, denilmektedir. Bölge Planı'nda da bu konu hakkında yerleşim alanlarında çevre duyarlılığının artırılması tedbiri oluşturulmuştur. Bu tedbir altında da çevre bilincini arttırmaya yönelik eğitimler verilmesi ve yaygınlaştırılması, kötü kalitedeki yakıtların kullanımının azaltılarak doğal gaz kullanımının yaygınlaştırılması, hanelerde su tasarrufunun özendirilmesi gibi müdahaleler koyulmuştur.

Öncelik 5.1: Doğal kaynakların koruma-kullanma dengesi gözetilecektir.

Tedbir 5.1.A:

Sanayi ve madende çevre dostu ve sürdürülebilir üretimin geliştirilmesi

TEDBİR UYGULAMA DÖNEMİ		
Kısa (2014 - 2018)	Orta (2019 - 2023)	Uzun (2019 - 2023 +)
ÖNCELİKLİ ALANLAR		
Yeşil üretim alt bölgeleri, teknoloji odaklı gelişme alt bölgeleri		

Stratejik Önem

Doğal kaynaklar, insan faaliyetleri, yerleşim alanları, endüstriyel üretim faaliyetleri sonucu ortaya çıkan sorunlardan etkilenmektedir. Günümüzde pek çok gelişmiş ülke doğal kaynaklar üzerindeki baskıyı azaltmak amacıyla sürdürülebilirlik kavramını benimsemiş ve uygulamalarında kullanmaya başlamıştır. Temiz (sürdürülebilir) üretim, üretim sürecinde "doğal kaynak ve enerji tüketiminin", "toksik ve tehlikeli kimyasal kullanımının" ve "atık, atık su ve emisyon oluşumunun" bütünsel bir yaklaşımla kontrol edilerek minimize edilmesini kapsayan alternatif bir üretim şeklidir. Bu kapsamda Bölgedeki sanayi ve maden potansiyelinin değerlendirilmesi amacıyla çevre dostu ve sürdürülebilir üretimin geliştirilmesi yönünde yapılacak çalışmalar önceliklidir.

İlgili Müdahale ve Projeler

OSB'lerde atık su arıtma tesislerinin kurulması, ihtiyaç duyulan OSB'lerde kapasite artırımının ve ileri derece arıtma yapabilecek şekilde modernizasyonun yapılması

OSB'lerdeki atık su arıtma tesislerinin etkin olarak işletilmesi ve suyun geri kazanımının sağlanması

Tehlikeli atık niteliğindeki atıkların çevreye zararlarını ortadan kaldırmaya yönelik OSB'lerde tehlikeli atıkların bertaraf edilmesine yönelik önlemler alınması

Sanayi atıklarının geri kazanımına yönelik OSB'ler bünyesinde tesislerin kurulması

Hava kirliliğinin azaltılmasına yönelik sanayi tesislerinde filtreleme, gaz arıtımı, baca modernizasyonu, zararlı emisyon yapmayan veya emisyonu minimum olan yakıtların ve atık dönüştürme teknolojilerinin kullanılması

OSB içerisinde yer alan işletmelerde Çevre Yönetim Sisteminin kurulmasının ve mevcut üretim süreçlerinde temiz üretime yönelik iyileştirmelerin desteklenmesi

Maden işletmelerinde çevre dostu üretim tekniklerinin kullanılması

Tedbir 5.1.B:

Tarımda çevre dostu ve sürdürülebilir üretimin geliştirilmesi

TEDBİR UYGULAMA DÖNEMİ		
Kısa (2014 - 2018)	Orta (2019 - 2023)	Uzun (2019 - 2023 +)
	•	▶
ÖNCELİKLİ ALANLAR		
Yeşil üretim alt bölgeleri, geleneksel ekonomilere bağımlı alt bölgeler		

Stratejik Önem

Tarım sektörü bölgede yaratılan ekonomik değerın % 20'sini oluşturmaktadır ve Bölge için önemli bir ekonomik kaynaktır. Sağladığı bu sosyoekonomik yarar dışında doğal kaynaklarla iç içe bir sektör olması nedeniyle çevre bileşenleri üzerinde yaratacağı olumlu veya olumsuz etkiler bakımından da oldukça önemlidir. Bu nedenle, tarımda verimliliği arttırmaya yönelik kullanılan yöntemler bilinçsizce uygulandığında çevre bileşenlerine zarar vermekte, zarar gören bu bileşenler hem yerleşim yerlerindeki insan sağlığını hem de diğer türlerin varlığını tehdit etmektedir. Bölge için ekonomik anlamda büyük önem taşıyan tarım sektörünün doğal kaynaklara zarar vermeden devam etmesi için tarımda çevre dostu ve sürdürülebilir üretimin desteklenmesi önceliklidir.

İlgili Müdahale ve Projeler

Tarım topraklarının amaç dışı kullanımının engellenmesi

Gübre kullanımının toprak kirliliğine ve yorgunluğuna yol açmayacak şekilde uygun tür, zaman ve miktarlarda sağlanması

Tarım ilaçlarının toprak ve su kirliliğine yol açmayacak şekilde uygun tür, zaman ve miktarlarda kullanılması

Çevre dostu tarım uygulamaları konusunda, çiftçi eğitim hizmetinin sağlanması

Tarım topraklarının kaybının (erozyon, tuzlanma, çölleşme vb.) azaltılmasına yönelik uygun toprak işleme yöntemlerinin yaygınlaştırılması

Kuyu suyu kaynağının kontrollü kullanılması

Ekolojik risk haritalarının çıkartılması, riskli / kırılgan bölgelerin belirlenmesi

Tedbir 5.1.C:**Turizmde sürdürülebilirliğin sağlanması**

TEDBİR UYGULAMA DÖNEMİ		
Kısa (2014 - 2018)	Orta (2019 - 2023)	Uzun (2019 - 2023 +)
• ▶		
ÖNCELİKLİ ALANLAR		
Tüm alt bölgeler		

Stratejik Önem

Doğal kaynakların sürdürülebilir korunması ve yönetimi kaynakta kirliliğin azaltılmasına bağlıdır. Çevre kirliliğinin ortaya çıktıktan sonra azaltılması hem teknolojik olanaklara bağlıdır hem de maliyetlidir. Bu nedenle, kirlletici etkilerin azaltılması için üretim ve tüketim kalıplarının da değişmesi gerekmektedir. Tarım ve turizm başta olmak üzere, çevreye duyarlı sektörlerde ekolojik potansiyelin değerlendirilmesi, koruma-kullanma dengesinin gözetilmesi temel ulusal stratejilerden bir tanesidir. Turizmde rekabet gücünün kültür ve doğayı koruyarak arttırılması, turizmin geliştirilmesi, çeşitlendirilmesi ve yerel kalkınma amacıyla kullanılması doğal kaynakların ve çevrenin korunması için önceliklidir.

İlgili Müdahale ve Projeler

Turizm tesislerinin jeotermal kaynakları sürdürülebilir olarak kullanmasına yönelik alt yapının geliştirilmesi, reenjeksiyon sistemlerinin kurulması

Tabiat varlıklarının, turizm faaliyetlerinden zarar görmesini önleyici faaliyetlerin yaygınlaştırılması

Öncelik 5.2:

**Yerleşim
yerlerindeki
çevre kirliliği
azaltılacaktır.**

Tedbir 5.2.A:**Yerleşim merkezlerinde çevresel altyapıların tesis edilmesi**

TEDBİR UYGULAMA DÖNEMİ		
Kısa (2014 - 2018)	Orta (2019 - 2023)	Uzun (2019 - 2023 +)
• ▶		
ÖNCELİKLİ ALANLAR		
Müdahale bazında önceliklendirme yapılmıştır.		

Stratejik Önem

Yerleşim alanlarında çevresel risklerin belirlenmesi (yer altı, yer üstü su kirliliği, hava, toprak, gürültü kirliliği ve atık su, katı atık, tehlikeli atık, yangın) ve azaltılması için gereken tedbirlerin alınması, yerleşim yerlerine yakın maden işletmelerinden kaynaklanan çevresel risklerin tanımlanması ve bertaraf yöntemlerinin saptanması, çevre ve insan sağlığının korunabilmesi için büyük önem arz etmektedir. Bu kapsamda kirliliğin azaltılması ve kontrolü konusunda, atık su arıtımı, kanalizasyon, hava kirliliği ve atıkların bertarafına ilişkin yatırım ve işletme harcamalarının artırılması ve geliştirilmesi önceliklidir.

İlgili Müdahale ve Projeler

Kentsel alanlarda atık su arıtma tesislerinin kurulması ve modernize edilmesi

Kentsel alanlarda vahşi katı atık depolama tesislerinden düzenli depolama tesislerine geçilmesi; katı atık birliklerinin etkinliğinin artırılması

Kentsel alanlarda tehlikeli atıkların, insan sağlığını tehdit etmeyecek şekilde bertaraf edilmesi

Kırsal alanlarda düzenli depolama alanlarının tahsis edilmesi

Katı atıkların geri kazanımına ilişkin mevcut tesislerin modernize edilmesi ve yeni tesislerin kurulmasının desteklenmesi

Tedbir 5.2.B:

Yerleşim alanlarında çevre duyarlılığının artırılması

TEDBİR UYGULAMA DÖNEMİ		
Kısa (2014 - 2018)	Orta (2019 - 2023)	Uzun (2019 - 2023 +)
ÖNCELİKLİ ALANLAR		
1.ve 2. kademe ilçeler		

Stratejik Önem

Ülkemizde çevre bilinci ve çevre sorunlarına duyarlılık öncelik sıralamasının alt kademelerinde yer almaktadır. Atıklar ve atık sular doğal ortamlara deşarj edilebilmekte, hava ve toprak kirlenmektedir. Hem kamuoyu hem de özel sektör, özellikle KOBİ'ler çevre sorunlarına daha duyarlı bakabilecek, uygulayabilecek bir alt yapıya sahip duruma getirilmelidirler. Çevre yönetiminin etkin olabilmesi için kamuoyunun bilinçlendirilmesi yanında endüstrilerde temiz üretimin uygulanması ve yaygınlaştırılması da amaçlanmalıdır. Bu kapsamda çevre kalitesini arttırmaya ve korumaya yönelik çevre bilincinin artırılması için eğitim programlarının hazırlanması, ekolojik koridorların belirlenmesi ve kentsel yeşil alanların bu kapsamda geliştirilmesi amacıyla yapılacak çalışmalar önceliklidir.

İlgili Müdahale ve Projeler

Çevre bilincini arttırmaya yönelik eğitimler verilmesi ve yaygınlaştırılması

Kötü kalitedeki yakıtların kullanımının azaltılarak doğal gaz kullanımının yaygınlaştırılması

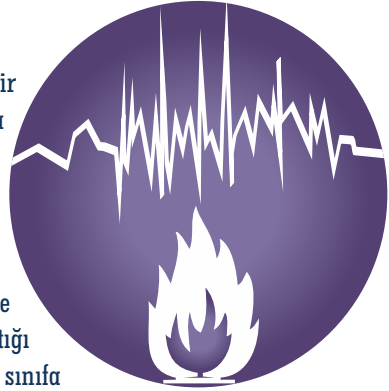
Hanelerde su tasarrufunun özendirilmesi

3.6

AFET YÖNETİMİ

Âfet, toplumun veya toplumun bir kesiminin sahip olduğu imkanlarla üstesinden gelmeye yetersiz kalacağı düzeyde fiziksel, ekonomik ve sosyal kayıplar yaşadığı ve günlük hayatı durduran veya kısmen kesintiye uğratan doğal, teknolojik ve insan kaynaklı tehlikelerin yarattığı sonuçtur. Afetler türlerine göre iki sınıfa ayrılır: Doğal afetler ile teknolojik ve insan kaynaklı afetler. Doğal afetler, oluşum gerekçesi değiştirilemeyen, zamanlamasının tespitinde net bir yöntem olmayan ve etkisi büyük olan olaylar zinciridir. Teknolojik ve insan kaynaklı afetler ise doğal afetlerden farklı olarak teknolojik ve teknik yetersizliklerden veya ihmallerden dolayı ortaya çıkan afet türleridir.

UNDP'ye göre afetlerin kalkınma politikalarına olumlu veya olumsuz etkileri vardır. İlk olarak afetler yarattıkları sosyal ve ekonomik kayıplardan dolayı ülkelerin uzun vadeli kalkınma politikalarını negatif etkilemektedir. Bu kayıpların telafi edilmesi amacıyla ülkeler maddi ve manevi olarak birçok kaynağını seferber etmek zorunda kalmaktadır. Afet kalkınma ilişkisinde diğer bir olumsuz etki ise kalkınmanın afet riskini arttırabilmesidir. Ülkelerin kalkınma hamleleri esnasında hızlı ve plansız kentleşme ile çevre politikalarındaki yanlışlıklar afet risklerini arttırmaktadır. Afet kalkınma ilişkisinin olumlu yönlerinden ilki kalkınma politikaları kapsamında afetle ilgili önleyici ve bilinçlendirici faaliyetler aracılığıyla kalkınmanın afet riskini ve olumsuz etkilerini azaltabilmesidir. Son olarak bir afetten sonra yeniden yapılanma esnasında afet risklerini dikkate alan bir planlamaya gidilirse afetler kalkınma için bir fırsat haline dönüşebilir.

Türkiye doğal afet yaşayan ve bu afetlerden zaman zaman önemli ölçüde etkilenen ülkeler arasındadır. Yaşanan bu afetler ülkenin ekonomik yapısına zarar vermektedir. Türkiye'de maddi zararların ve can kaybının en çok yaşandığı doğal afet türü ülkenin jeolojik yapısından dolayı depremlerdir. Yapılan araştırmalara göre 1900-2013 yılları arasında ülke ekonomisine en fazla zarar veren 67 depremin toplam maliyeti 25 milyar dolara yakındır. Bu depremlerde hayatını kaybedenlerin toplamı da 89.236'dır. Depremleri takip eden ve en fazla maddi hasara ve can kaybına yol açan afet türü ise su baskınlarıdır.

Bölge Türkiye'nin afetler konusundaki genel özellikleriyle paralellik göstermektedir. Özellikle etkin fay hatlarının üzerinde bulunmasından dolayı Bölgede can ve mal kaybına neden olan depremler meydana gelmektedir. Ayrıca Bölgenin tamamına bakıldığında su baskını, heyelan, kaya düşmesi ve yangın gibi afetler de zaman zaman yaşanmaktadır. Bu nedenle, bu eksenle, afet öncesinde risklerin tespit edilmesi ve güçlendirme çalışmaları, afet sırasında etkili ve sonuç odaklı müdahaleler ve afet sonrasında ise etkileri azaltmaya yönelik tedbirler bütüncül bir yaklaşımla ele alınmaktadır.

Diğer eksenlerde ele alınan stratejilerin uygulanmasında afet riskinin bir veri olarak düşünülmemesi orta ve uzun vadede çeşitli olumsuzluklara yol açabilir. Bölgenin yakın zamanda yaşayacağı iktisadi ve sosyal dönüşüm için gerekli altyapı düzenlemelerinin ilgili mevzuata uymaması insan kaynaklı afetlerin yaşanma riskini arttıracaktır. Sağlıksız bir sanayileşme beraberinde çevresel sorunları getirecek olup bu durum toplumu doğrudan etkileyecektir.

Bölgede gerçekleştirilmesi planlanan sektörel ve mekansal dönüşümün yerleşim yerlerine de etkisi olacaktır. Özellikle, ekonomik faaliyetlerin sanayi ve hizmet sektörlerine kayması ile kırsal alandaki nüfusun şehirlere göç etmesi yeni bir kentsel planlama ihtiyacını doğuracaktır. Sürekli depremlerin yaşandığı Bölgede yeni yerleşim yerlerinde deprem riski dikkate alınmaz ve mevcut bina stokları kentsel dönüşüm projeleriyle afetlere hazırlıklı hale getirilmez ise "İnsan ve Toplum" ve "Çevre" eksenleri başta olmak üzere diğer eksenlerde amaçlanan gelişmeler sekteye uğrayacaktır. Bölgenin beşeri sermaye ve yaşam olanakları anlamında gelişme ihtiyacı düşünüldüğünde afetlerin zararları bu alanlarda Bölgeyi zayıflatacak, var olan nitelikli iş gücünün de kaybına yol açacaktır. Bu sebeple, "Afet Yönetimi" ekseninde yer alan tüm tedbir ve müdahalelerin gerçekleşmesi "İnsan ve Toplum" eksenindeki hedeflerle ilişkilidir.

Afet konusu, ülkelerin en öncelikle üzerinde durması gereken konulardandır. Afetler doğrudan insan sağlığına ve canına etki etmekte olup afetlerin önlenmesi ve afet sonrasında zararları en aza indirmek açısından çalışmaların yapılması elzemdir. Onuncu Kalkınma Planı (OKP)'nın 1067. Maddesinde yüksek afet riskli alanlar öncelikli olmak üzere afet risklerinin belirlenmesine yönelik mikro bölgeleme çalışmaları tamamlanacak ve imar planlaması süreçlerinde afet riskleri dikkate alınacaktır, denilmektedir. Bölge Planı'nda bu amaca yönelik olarak ilçe bazlı afet risklerinin tespit edilmesi ve mekansal düzeyde ve afet bazlı planların hazırlanması tedbirleri belirlenmiştir. Yine OKP'de geçen afet risklerinin azaltılmasına yönelik uygulama mekanizmaları güçlendirilecek, afetlere hazırlık ve afet sonrası müdahalede özel önem arz eden hastane, okul, yurt gibi ortak kullanım mekanları ile enerji, ulaştırma, su ve haberleşme gibi kritik altyapıların güçlendirilmesine öncelik verileceği (Madde 1069) amacına uygun olarak Bölge Planı'nda alt ve üst yapılarla güçlendirme yapılması tedbiri oluşturulmuştur. Bu tedbir doğrultusunda kamu binaları öncelikli olmak üzere güçlendirme çalışmaları yapılması, erken uyarı ve acil müdahale sistemlerinin desteklenmesi, afet riski yüksek yerleşim yerlerinde kentsel dönüşüm projelerinin geliştirilmesi gibi müdahaleler hayata geçirilecektir.

Öncelik 6.1: Afetle planlı mücadele etkin kılınacaktır.

Tedbir 6.1.A: İlçe bazlı afet risklerinin tespit edilmesi

TEDBİR UYGULAMA DÖNEMİ		
Kısa (2014 - 2018)	Orta (2019 - 2023)	Uzun (2019 - 2023 +)
●	▶	▶
ÖNCELİKLİ ALANLAR		
Tüm alt bölgeler		

Stratejik Önem

İlçe bazlı afet risklerinin tespit edilmesi ve plan dönemi içerisinde gerekli tedbirlerin planlara yansıtılması, yaşanabilecek afetler karşısında olası zararların en aza indirilmesinde önemli rol oynamaktadır. Afetlerden tamamen korunmak mümkün olmamakla birlikte, geçmiş tecrübelerden yararlanarak riskleri belirlemek ve koruyucu tedbirleri planlamak mümkün olmaktadır. Tespit edilen riskler kapsamında gerekli tedbirlerin alınması afet anı ve sonrasındaki toparlanma döneminin hızlı ve etkin bir şekilde atlatılabilmesini sağlamaktadır. Geçmişte önemli afetler yaşamış olan Bölgede afet risklerinin tespit edilmesi ve afet planlarına girdi sağlanması çerçevesindeki çalışmalar önceliklidir.

İlgili Müdahale ve Projeler

Bölgede geçmişte yaşanan afetlerin ve sebep oldukları zararların derlenerek bölgesel veri tabanı oluşturulması

İlçelerde farklı afet türlerine yönelik tehdit analizlerinin yapılması ve afet risk / tehdit haritalarının hazırlanması

İlçelerdeki yapıların, mevcut deprem yönetmeliklerine göre değerlendirilerek afet riski durumlarının önceliklendirilmesi

İlçelerin afetlere karşı eksikliklerinin tespiti amacıyla gerekli yapı stoku, zemin etütleri ve afet senaryolarına ilişkin analiz çalışmalarının yapılması

Başta kamu kurum ve kuruluşları olmak üzere mevcut yapıların afet risk sınıflandırılmasının yapılması

Tedbir 6.1.B:

Afetle mücadele planlarının hazırlanması

TEDBİR UYGULAMA DÖNEMİ		
Kısa (2014 - 2018)	Orta (2019 - 2023)	Uzun (2019 - 2023 +)
	●	▶
ÖNCELİKLİ ALANLAR		
Tüm alt bölgeler		

Stratejik Önem

Etkin ve uygulanabilir planların hazırlanması ancak mekansal veya tematik düzeyde odaklanmayla mümkün olabilmektedir. Oluşturulacak mekansal planlar genel hükümlerden ziyade yerleşim yerlerinin kendilerine özgü özelliklerine, taşıdıkları risklere ve bu risklerin ortadan kaldırılmasına yönelik tedbirleri içermesi halinde başarıya ulaşabilmektedir. Yapılan afet bazlı planların, ilgili afetin tehdit oluşturduğu bölge (alt bölge, benzer özelliklere sahip ilçeler vb.) düzeyinde hedef ve stratejileri içermesiyle etkili bir eylem planı oluşturulabilecektir. Benzer şekilde tek bir afet türüne odaklanan planların yapılması, bu alanda koordinasyonu ve uzmanlaşmayı mümkün kılmaktadır. Bu kapsamda tehdit oluşturan afet türleri için korunma ve müdahale yol haritası görevi üstlenecek olan mekan bazlı planların hazırlanması ve bu alanlara dair hazırlanacak fiziki gelişme planlarında afet risklerinin dikkate alınması önceliklidir.

İlgili Müdahale ve Projeler

Yapılacak çevre düzeni planları ve diğer mekansal planlarda ilçelerin afet risklerinin dikkate alınması ve yapılaşmaya bu doğrultuda izin verilmesi

Afet yaşamış veya risk altında bulunan yerleşim merkezlerine yönelik afetle mücadele eylem planlarının katılımcılık ve yönetim esası olarak hazırlanması

Hazırlanan planların uygulanmasına yönelik karar destek sitemlerinin oluşturulması

Öncelik 6.2: Etkin korunma ve canlandırma yöntemleri uygulanacaktır.

Tedbir 6.2.A:

Alt ve üst yapılarda güçlendirme yapılması

TEDBİR UYGULAMA DÖNEMİ		
Kısa (2014 - 2018)	Orta (2019 - 2023)	Uzun (2019 - 2023 +)
ÖNCELİKLİ ALANLAR		
Tüm alt bölgeler		

Stratejik Önem

Afetlerin tam olarak ne zaman gerçekleşeceğini tespiti günümüz teknolojisi ile mümkün değildir. Ancak risk taşıyan alanlarda farklı zarar azaltma çalışmaları yapmak mümkündür. Afet riski taşıyan bölgelerde afet öncesi güçlendirme faaliyetleri afet anında hasarı azaltmakta, sonraki dönemde afetin zararlarıyla mücadeleyi ve yeniden canlanma sürecini mümkün kılmaktadır. Bu kapsamda, Bölgenin potansiyel afet riski taşıyan alanlarda afet anındaki zararı önlemeye yönelik alt ve üst yapılarının güçlendirilmesi önceliklidir.

İlgili Müdahale ve Projeler

Mevcut afet riskleri doğrultusunda önceliklendirme yapılarak kamu binaları öncelikli olmak üzere binalarda güçlendirme çalışmalarının yapılması

Afet riski yüksek yerleşim yerlerinde kentsel dönüşüm projelerinin geliştirilmesi

Afet riskleri göz önüne alınarak gerekli altyapı güçlendirme çalışmalarının yapılması

Tedbir 6.2.B:

Afet anında oluşan zararın azaltılması

TEDBİR UYGULAMA DÖNEMİ		
Kısa (2014 - 2018)	Orta (2019 - 2023)	Uzun (2019 - 2023 +)
	●	▶
ÖNCELİKLİ ALANLAR		
Tüm alt bölgeler		

Stratejik Önem

Afet anındaki ilk müdahale ve kurtarma faaliyetleri can kaybının en aza indirilebilmesinde hayati önem taşımaktadır. Bu işle sorumlu tutulan birimlerin afet anında hızlı bir şekilde organize olarak ilk müdahaleyi yapması ve aralarında herhangi bir iletişim sorunu olmaması yaşanan karmaşanın etkilerini azaltacaktır. Benzer şekilde, afetlere karşı toplumun farkındalığının ve bu alandaki bilincin artırılması afet anındaki muhtemel kayıpların azaltılmasında etkili olacaktır. Bu nedenle, bu alandaki toplumsal farkındalığın sağlanması ve afete müdahale kapasitesinin artırılması önceliklidir.

İlgili Müdahale ve Projeler

Afet tehditlerinin yoğun olduğu bölgelerde halkın bilinçlenmesine yönelik teorik ve uygulamalı eğitimlerin (tatbikat) gerçekleştirilmesi

Yerleşim yerlerinde afet anında hemen harekete geçebilecek ve organize olabilecek kriz masalarının kurulması

Afet anında kullanılmak üzere acil durum haberleşme altyapısının güçlendirilmesi ve afetten sonra barınma olanaklarının, sağlık hizmetlerinin verilebileceği acil durum merkezlerinin kurulması

Afet riski yüksek bölgelerde müdahale için gerekli olabilecek araç ve gereçlerin modernize edilmesi

Afet müdahale ekiplerinin teknik kapasite ve becerilerinin artırılmasına yönelik eğitimlerin gerçekleştirilmesi

Yerleşim yerlerindeki mevcut yapıların afetlere karşı korunması, erken uyarı ve acil müdahale sistemleriyle desteklenmesi

Tedbir 6.2.C:

Etkilenen bölgelerde afetin izlerinin silinmesi

TEDBİR UYGULAMA DÖNEMİ		
Kısa (2014 - 2018)	Orta (2019 - 2023)	Uzun (2019 - 2023 +)
	●	▶
ÖNCELİKLİ ALANLAR		
Tüm alt bölgeler		

Stratejik Önem

Afetlerin yerleşim yerlerine verdikleri ekonomik zararların telafisi uzun dönemli planlama ile gerçekleşmektedir. Gerek sermaye gerek kalifiye iş gücünün kaybı afet bölgelerini ekonomik olarak dezavantajlı duruma getirmekte ve sosyal ve ekonomik yapının oldukça kırılgan bir hal almasına neden olmaktadır. Bu sorunların hızlı bir şekilde atlatılabilmesi için alt ve üst yapı çalışmalarının ivedilikle yapılarak hizmete sunulması ve afetin yarattığı psikolojik etkilerin minimize edilmesi gerekmektedir. Toparlanma sürecinde normalleşmenin sağlanabilmesi için afet sonrasında ekonomik ve sosyal zararların telafi edilmesi önceliklidir.

İlgili Müdahale ve Projeler

Yerleşim yerinin su ve kanalizasyon ihtiyacının afet sonrasında salgın vb. sorunların önüne geçilebilmesi amacıyla acil bir şekilde giderilmesi

Afet sonrası devletten ve kamuoyundan gelen maddi desteklerin iş imkanları yaratabilecek şekilde kullanılması

Afetten etkilenen yerleşim yerlerine yatırım yapanlara hibe, teşvik ve kredi imkanlarının sağlanması

Afet bölgelerini tekrardan cazip hale getirebilecek halihazırda devam eden projelerin hızlandırılması ve bu projelere ek olarak yeni ulaşım, sanayi ve sosyal projelerin faaliyete geçirilmesi

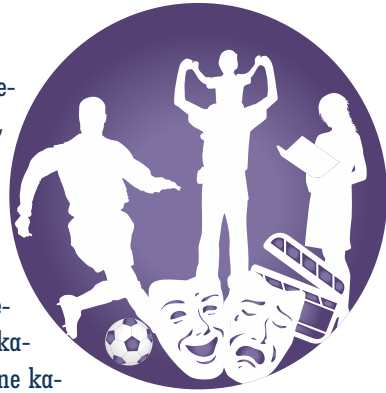
Afetten etkilenenlerin normal hayatlarına dönebilmelerine yönelik psikolojik destek sağlanması

3.7

KENTSEL HİZMETLER

Kentsel hizmetler; yerleşim yerlerinde yapılan temel eğitim ve sağlık, kentsel fiziki çevre, sosyal donatı gibi alanlardaki hizmetleri kapsamaktadır. Bu hizmetler Bölgedeki iş gücü piyasasının işleyişinden yatırımcıların Bölgeye çekilmesine, demografik hareketlilikten Bölgede ikamet edenlerin yaşam memnuniyetine kadar birçok alanı etkilemektedir. Kentsel hizmetlerdeki çeşitlilik ve kalite ile bu olanaklara erişebilirlik yükseldikçe Bölge halkının yaşam memnuniyeti sağlanacaktır.

Bölgedeki yaşam kalitesini arttırmak için kamu müdahalelerinde öncelikli alanlar olan eğitim ve sağlık hizmetlerini erişilebilir kılmak gerekmektedir. Bu, bilhassa Bölge genelinde temel hak ve hizmetlere erişimde fırsat eşitliği için gereklidir. Sunulan hizmetlerin kalitesi de bu hizmetlere erişim kadar önemlidir. Bu nedenle, temel hizmetlerin kalitesini iyileştirmek ve halihazırda bu hizmetlerin sunulduğu kurum ve kuruluşları (okul, hastane, toplum merkezleri vb.) her anlamda modernize etmek gerekmektedir. Benzer müdahaleler, söz konusu hizmetlerin adil, kaliteli ve eşit biçimde sunulmasını sağlayacağı için Bölge halkının yaşam kalitesinin artmasını destekleyecektir.

Temel ihtiyaçları karşılanan bireylerin yaşam memnuniyetine etki edecek farklı hizmetler de bulunmaktadır. Bunlar kültür, sanat, spor, eğlence ve dinlence gibi olanakların geliştirilmesine bağlı hizmetlerdir. Bu anlamda, ön plana çıkan hususlar ise yaygınlık ve çeşitliktir. Bölge sakinlerinin yaşam memnuniyetini arttırmak adına sosyal donatılarla birlikte buralarda sunulan kültürel ve sportif hizmetleri çeşitlendirmek ve yaygın kılmak gerekmektedir. Bu nedenlerle, Planda bu eksen ele alınırken Bölge sakinlerinin yaşam kalitelerini ve memnuniyetlerini arttırmak üzere, temel ihtiyaçların giderilmesi ve sosyal olanakların çeşitlenmesi üzerinde durulmaktadır.

"Kentsel Hizmetler" ekseninde Bölgedeki yerleşim alanlarında kamusal mekanların artırılması ve bu mekanların erişilebilir olması konusuna değinilmiştir. Bu ve benzer stratejilerin hayata geçirilmesi birey ve grup düzeyinde iletişimi arttırmakta; sosyal ilişkileri geliştirmektedir. Bu nedenle, eksende öngörülen hedef ve stratejiler, sosyal bütünlüğü gerçekleştirmeye yönelik hedeflerle ilgilidir. Benzer şekilde, temel hizmetlerin iyileştirilmesi ve sosyokültürel faaliyetlerin çeşitlenmesi ile Bölgeden göç eden nitelikli nüfus oranında azalma olması beklenmektedir.

Nitelikli nüfusun ve dolayısıyla iş gücünün Bölge içinde tutulması beşeri sermaye anlamında öngörülen politikalarından biridir.

Yine ekseninde yer alan kent estetiğinin iyileştirilmesi ve kentteki ticari canlılığın artırılmasına yönelik stratejiler "Turizm" ekseninde yapılabilecekler; konut stoku ile ilgili stratejiler ise mevsimlik işçileri ilgilendirdiğinden "Tarım" ekseninde yapılabilecekler zemin oluşturmaktadır. Bütün bu örneklerden de anlaşıldığı üzere, "Kentsel Hizmetler" ekseninde yapılacak tüm müdahaleler rekabetçilik ve yaşanabilirlik sarmalları ile ara eksenlerdeki hedef ve stratejilerin hayata geçirilmesinde önem arz etmektedir.

Kentsel hizmetler sunulurken planlı kentsel gelişmişliğin olması, hizmet vermeyi kolaylaştırmaktadır. Ayrıca planlı kentsel gelişme, şehrin dokusuna uygun yapılaşmayı sağlamakta ve şehrin mimarisini bozmayacak konutların ve binaların yapımına olanak tanımaktadır. Onuncu Kalkınma Planı (OKP) Madde 303'te şehir mimarisinin ve peyzajın insan üzerindeki etkisi göz önünde bulundurularak, yapılacak kentsel tasarımların, imar planlarının, toplu konutlar ve kamu binalarının peyzaja, şehrin dokusuna, estetiğine ve kimliğine katkı sağlamasına özen gösterilecek ve kentsel dönüşüm uygulamalarının kültürel kimliğe ve yapıya uygunluğu gözetilecektir, denilmektedir. Bölge Planı'nda da bu hususla paralel olarak planlı kentsel gelişmenin sağlanması tedbiri oluşturulmuş ve kentsel mekanlarda estetiğin artırılması, kentlerin yakın çevresinde rekreasyon alanlarının ve mesire alanlarının inşası, kentlerde yaya erişilebilirliğinin ve yayaya yönelik kamusal alanların artırılması, tarihi kentsel dokuların korunması ve restorasyonu gibi müdahaleler belirlenmiştir.

Kentsel teknik altyapı ve bilgi hizmetleri kentsel hizmetlerin omurgalarından biridir. Kent içi ulaşım altyapısının veri tabanına aktarılıp gevrimiçi (online) erişime açık olması, anlık trafik yoğunluğu ve yolcu bilgilerinin erişilebilir olması kentsel hizmetler açısından oldukça önemlidir. Ayrıca kent içi ulaşımında modern ulaşım araçlarının ve imkanlarının kullanılması kentsel teknik altyapının gelişmiş olduğunun göstergelerinden biridir. Bu kapsamda OKP Madde 983'te kentiçi ulaşımında kurumlar arası koordinasyon geliştirilecek, daha etkin planlama ve yönetim sağlanacak, kentiçi ulaşım altyapısının diğer altyapılarla entegrasyonu güçlendirilecektir ve Madde 985'te kentiçi ulaşımında trafik yönetimi ve toplu taşıma hizmetlerinde bilgi teknolojileri ve akıllı ulaşım sistemlerinden etkin bir şekilde faydalanılacaktır, denilmektedir. Bununla paralel olarak Bölge Planı'nda da kentsel teknik altyapının geliştirilmesi tedbiri altında kentlerde ulaştırma veri tabanlarının oluşturulması ile kent içi toplu taşıma olanaklarının geliştirilmesi gibi müdahaleler belirlenmiştir.

OKP Madde 155'te geçen kalabalık ve birleştirilmiş sınıf ile ikili eğitim uygulamalarının azaltılması ve Madde 157'de geçen örgün ve yaygın eğitim kurumlarında bilgi ve iletişim teknolojisi altyapısı geliştirilmesi ve öğrenci ve öğretmenlerin bu teknolojileri kullanma yetkinlikleri artırılması politikası ortaya konmuştur. Bu doğrultuda Bölge Planı'nda temel sağlık ve eğitim hizmetlerinin iyileştirilmesi stratejisi kapsamında gerekli tedbirler belirlenmiştir. OKP'nin kültür ve sanat bölümünde politika olarak belirlenen kültürümüzün özgün yapısını ve zenginliğini kaybetmeden gelişime açık olması ve evrensel kültür birikimine katkıda bulunması, kültürel ve sanatsal faaliyetlere katılımın bir yaşam alışkanlığı olarak gelişmesi sağlanacaktır (Madde 295) maddesi ile paralel olarak Bölge Planı'nda mevcut sosyokültürel hizmetlerin kalitesinin iyileştirilmesi stratejisi belirlenmiştir. Bu strateji kapsamında da sosyal donatıların modernize edilmesi, yetersiz kalan alanlarda sinema salonu, tiyatro salonu, kültür merkezi, çok amaçlı salonlar yapılması gibi tedbirler ele alınmıştır. OKP'nin 340. Maddesinde geçen spor tesislerinin yapımı ve işletiminde başta kamu-özel işbirliği modeli olmak üzere alternatif finansman ve işletme modelleri hayata geçirilecektir politikası belirlenmiştir. İnsan ve Toplum ekseninin spor bölümünde de Bölge Planı'nda farklı spor dallarına yönelik tesislerin inşa edilmesi stratejisi oluşturulmuş ve bu stratejiye bağlı olarak gerekli tedbir ve müdahaleler belirlenmiştir.

Öncelik 7.1: Kentsel çevre iyileştirilecektir.

Tedbir 7.1.A:

Planlı kentsel gelişmenin sağlanması

TEDBİR UYGULAMA DÖNEMİ		
Kısa (2014 - 2018)	Orta (2019 - 2023)	Uzun (2019 - 2023 +)
ÖNCELİKLİ ALANLAR		
1. ve 2. kademe ilçeler		

Stratejik Önem

Bölge nüfusunun % 64'ünün yaşadığı kentlerde yaşam kalitesinin artması hem Bölgedeki yaşam memnuniyetini arttıracak hem dışarıya verilen göçü azaltacak hem de kalifiye nüfusun Bölgede tutulabilmesine olanak sağlayacaktır. Plandaki merkez-çevre kurgusu ve hizmet kademelenme yaklaşımında, gelişmiş ve gelişmekte olan merkezlere büyük önem atfedilmekte ve hedeflenen nüfus artışı ve ekonomik gelişmelerin büyük kısmının söz konusu merkezlerde gerçekleşeceği öngörülmektedir. Önemli büyüme gerçekleştirecek olan şehirlerde kamusal mekan, yeşil alan, yaya erişilebilirliği, estetik gibi başlıklarda standartların yakalanması ancak planlı yapılaşmayla mümkün kılınacaktır. Bu doğrultuda kentlerde yaşanacak gelişmelerin yaşam kalitesini ve insan memnuniyetini arttıracak şekilde planlı hayata geçirilmesi önceliklidir.

İlgili Müdahale ve Projeler

Kent içi kamusal mekanların sayısının, kalitelerinin ve erişilebilirliklerinin artırılması

Kent içi yeşil alan miktarlarının artırılması

Kent içi ticari olanakların çeşitlendirilmesi ve canlandırılması

Kentsel mekanlarda estetiğin artırılması

Kentlerin yakın çevresinde rekreasyon alanlarının ve mesire alanlarının inşası

Kentlerde yaya erişilebilirliğinin ve yayaya yönelik kamusal alanların artırılması

Tarihi kentsel dokuların korunması ve restorasyonu

Tedbir 7.1.B: Kentsel teknik altyapının geliştirilmesi

TEDBİR UYGULAMA DÖNEMİ		
Kısa (2014 - 2018)	Orta (2019 - 2023)	Uzun (2019 - 2023 +)
ÖNCELİKLİ ALANLAR		
1. ve 2. kademe ilçeler		

Stratejik Önem

Plandaki merkez-çevre kurgusu ve hizmet kademelenme yaklaşımları doğrultusunda, katma değeri yüksek ekonomik aktiviteler ve sosyokültürel donatıların önemli bir kısmı kent merkezlerinde yoğunlaşacaktır. Bu doğrultuda hayata geçirilecek politika ve yatırımlar değerlendirildiğinde, özellikle Teknoloji Odaklı Gelişim ve Yeşil Üretim Alt Bölgelerindeki üst kademe kent merkezlerinde ciddi nüfus artışı ve kentsel büyüme öngörülmektedir. Söz konusu büyümenin sürdürülebilir kılınması ancak sağlıklı ulaşım, haberleşme, su, kanalizasyon, doğal gaz gibi altyapıların tesisi ile mümkündür. Bu doğrultuda kentlerde ihtiyaç duyulan teknik altyapının geliştirilmesi Bölgede önceliklidir.

İlgili Müdahale ve Projeler

Kentlerde ulaşırma veri tabanlarının oluşturulması

Nüfusu 100.000'in, doruk saat tek yön yolculuk talebi 7.000 yolcu / saatin üzerinde olan yerleşim merkezlerinde tramvay ve hafif raylı sistem araştırmalarının yürütülmesi

Kentlerde su ve kanalizasyon altyapılarının iyileştirilmesi, geliştirilmesi, modernize edilmesi

Bölgede doğal gaz altyapısının geliştirilmesi, mevcut sistemlerin ihtiyaçlar doğrultusunda modernizasyonu ve güçlendirilmesi

Kent içi toplu taşıma olanaklarının geliştirilmesi

Bölgede 1. ve 2. gelişmişlik kademesindeki ilçelerde öncelikli olmak üzere internet altyapısının güçlendirilmesi ve Bölge genelinde temel internet altyapısının yaygınlaştırılması

Tedbir 7.1.C:

Kentlerde sağlıklı konut arzının sağlanması

TEDBİR UYGULAMA DÖNEMİ		
Kısa (2014 - 2018)	Orta (2019 - 2023)	Uzun (2019 - 2023 +)
	●	▶
ÖNCELİKLİ ALANLAR		
1. ve 2. kademe ilçeler		

Stratejik Önem

Bölgede Teknoloji Odaklı ve Yeşil Üretim Alt Bölgelerindeki üst kademe kent merkezleri öncelikli olmak üzere kentlerde yaşayan nüfusun artış göstermesi beklenmektedir. Bu durum, mevcut yapı stokundaki zayıflık ve eksiklikler, hızla artan öğrenci nüfusunun barınma ihtiyacı ve mevsimlik işçilerin barınma koşullarındaki sorunlarla birlikte değerlendirildiğinde, uzun vadede sağlıklı yaşam alanlarına olan talebin artacağı öngörülmektedir. Bu doğrultuda, Bölgedeki kentlerde sağlıklı konut arzının sağlanması önceliklidir.

İlgili Müdahale ve Projeler

Üniversite öğrencilerinin barınma ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik yurt inşasının fakülte ve yüksekokul bulunan ilçeler öncelikli olmak üzere özendirilmesi

Mevcut durumu kötü olan yapı stokunun iyileştirilmesi ve güçlendirilmesi

Yeşil Üretim ve Teknoloji Odaklı Gelişim Alt Bölgelerinde yeni konut alanlarının kurgulanması

Mevsimlik işçilerin barınmasına yönelik sağlıklı yaşam alanları inşası

Öncelik 7.2:

Temel ve
sosyokültürel
hizmetler
geliştirilecektir.

Tedbir 7.2.A:

Temel eğitim ve sağlık altyapısının iyileştirilmesi

TEDBİR UYGULAMA DÖNEMİ		
Kısa (2014 - 2018)	Orta (2019 - 2023)	Uzun (2019 - 2023 +)
ÖNCELİKLİ ALANLAR		
Tüm ilçeler		

Stratejik Önem

Bölge mevcut durum itibarıyla temel eğitim ve sağlık göstergelerinde iyi durumdadır. Ancak kent merkezlerinde beklenen büyüme ve özellikle üst kademe merkezlerde hedeflenen sektörel gelişmeler değerlendirildiğinde, temel eğitim ve sağlık altyapısında iyileştirmelere ihtiyaç duyulacağı öngörülmektedir. Ayrıca merkez-çevre politikalarının hayata geçirilmesiyle merkezlerde yer alan eğitim ve sağlık kurumlarına olan talebin artması beklenmektedir. Daha geniş kitlelere hizmet verilmesi, daha nitelikli hizmet gerekliliğini de beraberinde getirecektir. Bölgede temel eğitim ve sağlık altyapısının iyileştirilmesi amacıyla yapılacak müdahale ve projeler önceliklidir.

İlgili Müdahale ve Projeler

Kentlerdeki sağlık ve eğitim tesislerinde donanımsal ve fiziksel eksikliklerin giderilmesi

Kademelenme kurgusu temel alınacak şekilde, ihtiyaç tespit edilen alanlar öncelikli olarak yeni sağlık ve eğitim tesislerinin yapılması ve mevcut tesislerde kapasitenin artırılması

Sağlık ve eğitim tesislerinin hizmet altyapısının kırsal alana servis sunacak şekilde geliştirilmesi

Toplulun tüm kesimlerine eşit temel eğitim ve sağlık hizmetinin sağlanmasına yönelik önlemlerin alınması

Tedbir 7.2.B:**Sosyokültürel hizmetlerin çeşitlendirilmesi**

TEDBİR UYGULAMA DÖNEMİ		
Kısa (2014 - 2018)	Orta (2019 - 2023)	Uzun (2019 - 2023 +)
●	▶	▶
ÖNCELİKLİ ALANLAR		
1. ve 2. kademe ilçeler		

Stratejik Önem

Sosyal olanaklardaki çeşitliliğin artırılması, sosyal yaşamın güçlendirilmesine katkıda bulunmaktadır. Ayrıca, Bölge dışında kalan büyük kentlerde mevcut faaliyet alanlarının Bölge illerinde de bulunması, Bölgedeki yaşam memnuniyetini arttıracak ve kalifiye iş gücünü Bölgede tutmaya katkı sağlayacaktır. Bölgede halihazır durumda 1. ve 2. kademe merkezlerde sosyokültürel hizmet çeşitliliği görece iyi durumdayken, 3. ve 4. kademe merkezlerde genel itibarıyla çok amaçlı salonlar ve sadece ana spor dallarına ilişkin tesisler mevcuttur. Bu doğrultuda, Bölgedeki kentlerde sosyokültürel hizmetlerin çeşitlendirilmesi önceliklidir.

İlgili Müdahale ve Projeler

Tiyatro ve film festivallerinin düzenlenmesi

Bölgede yapılması planlanan turnelerin desteklenmesi

Bale, opera ve orkestra gibi Bölgede bulunmayan veya yaygınlaşmamış sanat faaliyetlerinin artırılması

Kademelenme kurgusu temel alınacak şekilde, ihtiyaç duyulan merkezlerde sinema salonu, kültür merkezi, çok amaçlı salon benzeri yapıların inşa edilmesi

Yerleşim merkezlerinde halihazır durumda gerçekleştirilemeyen spor türlerine yönelik tesislerin inşası

Tedbir 7.2.C:

Mevcut sosyokültürel donatıların iyileştirilmesi

TEDBİR UYGULAMA DÖNEMİ		
Kısa (2014 - 2018)	Orta (2019 - 2023)	Uzun (2019 - 2023 +)
●	▶	▶
ÖNCELİKLİ ALANLAR		
1. ve 2. kademe ilçeler		

Stratejik Önem

Bölgedeki temel hizmet sunan tesislerden farklı olarak, vatandaşların eğlence, dinlence gibi ihtiyaçlarını karşılamak üzere inşa edilmiş sosyokültürel yapıların sayısı Bölgede yeterli düzeyde değildir. Ek olarak mevcut tesislerde sunulan hizmetin kalitesindeki ve kapasitelerindeki eksiklik Bölgedeki olanakları olumsuz etkilemektedir. Sosyokültürel faaliyetlerde çeşitlendirmeye gidilirken, diğer taraftan da mevcut tesislerde iyileştirme ve geliştirme çalışmaları yapılmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Bu doğrultuda gerçekleştirilecek proje ve müdahaleler Bölgede önceliklidir.

İlgili Müdahale ve Projeler

Kademelenme kurgusu temel alınacak şekilde, kapasitesi yetersiz olan tesislerde kapasite artırılması

Kademelenme kurgusu temel alınacak şekilde, mevcut durumu kötü olan sosyal donatıların modernize edilmesi

3.8

İNSAN ve TOPLUM

İnsan, toplum halinde bir kültür çevresinde yaşayan, düşünme ve konuşma yeteneği olan, evreni bütün olarak kavrayabilen, bulguları sonucunda değiştirebilen ve biçimlendirebilen canlılardan oluşmakta olup bütün bilimsel, teknolojik ve sosyal gelişmeler insanın hayatını kolaylaştırmak ve daha iyi bir yaşam sunmak hedefleriyle gerçekleşmiştir. Toplum ise aynı toprak parçası üzerinde bir arada yaşayan ve temel çıkarlarını sağlamak için iş birliği yapan insanlar bütünüdür.

Kalkınma yaklaşımlarında giderek önem kazanan insan odaklı kalkınma politikalarının etkisiyle gerek ulusal, gerekse AB ülkelerindeki strateji belgelerinde çalışma hayatının iyileştirilmesi, yoksulluğun azaltılması, dezavantajlı gruplara yönelik sosyal hizmet ve olanakların artırılması ile yardımlaşma ve dayanışma gibi birey ve topluma odaklanan politikalar daha fazla değinilmektedir. İnsan odaklı kalkınma yaklaşımının gereği olarak yapılan fiziki yatırım ve faaliyetlerin fayda-maliyet değerlendirmesinde birey ve toplum esas alınmakta, toplumun ekonomik ve sosyal anlamda daha müreffeh bir yaşam sürmesi temel kaide olarak görülmektedir.

Kalkınma politikaları içinde sosyal politikaların önemi yadsınamayacak düzeydedir. Sosyal politika kapsamında yapılan müdahaleler oldukça çeşitli olmakla birlikte, bu müdahalelerin tamamı toplumsal bütünleşme sürecine katkıda bulunmaktadır. Bu planda sosyal bütünlük, tüm bireylerin ırk, cinsiyet, dil ve din farkı gözetilmeksizin, haklarını ve sorumluluklarını toplumun diğer bireyleri ile eşit şekilde ve tam olarak idrak ettiği ve topluma bu doğrultuda katkıda bulunduğu eşit ve dinamik bir toplumun oluşturulabilmesi için gerekli değer, ilişki ve kurumların bütünü olarak ele alınmaktadır.⁶ Oldukça kapsamlı bu tanım üzerinden ilerlemekle birlikte, bu eksen, plan yöntemine uygun olarak yoksullukla mücadele, sosyal uyum ve sosyal sermaye bileşenleri üzerinden hazırlanmıştır.

Bu eksen, aktif işgücü politikalarının oluşturulması önceliğiyle Bölgede istihdam edilenlerin çalışma koşullarının iyileştirerek hem daha nitelikli bir işgücünün oluşması hem de bireylerin kişisel ve mesleki gelişiminin artırılması

⁶ http://www.dpt.gov.tr/DocObjects/View/14845/Sosyal_Politika_Kavramlar%C4%B1_S%C3%B6zl%C3%BC%C4%9F%C3%BC.pdf (Sosyal Politika Kavramları Sözlüğü)

YATAY EKSENLER

gibi hususlar ifade edilmektedir. İşbirliği ve dayanışma kültürü önceliği ise bireylerin sosyal dayanışma ve yardımlaşma yoluyla daha güçlü bir toplum oluşmasına katkı sağlayacak tedbirleri barındırmaktadır. Eksende ayrıca yoksullukla mücadele amacıyla çalışan ve çalışmayan bireylere yönelik çeşitli çözüm önerileri bulunmaktadır. Sosyal hizmetlerin yaygın ve etkin hale getirilmesiyle ise toplum içerisinde pozitif ayrımcılığa ihtiyaç duyan gençler, kadınlar, yaşlı ve engelliler başta olmak üzere çeşitli gruplara yönelik hizmetlere ilişkin tedbirler sağlanacaktır.

Bölgenin rekabetçilik sarmalı ve ara eksenlerde amaçlanan gelişmeyi gerçekleştirmesi ve sürdürebilmesi, Bölgede uyumlu ve bütünlük içinde bir toplum ile nitelikli istihdamın varlığına bağlıdır. "İnsan ve Toplum" ekseninde bahsedilen kavramlar ve bu kavramlar çerçevesinde uygulanacak politikalar oldukça geniş kapsamlıdır. Bu sebeple, bu ekseninde yer alan tüm hedeflerin gerçekleşmesi, diğer eksenlerdeki hedef ve stratejilerle ilişkili olup Planın da organik yapısını oluşturan bir bağımlılık ilişkisi mevcuttur. Eksenler arasındaki bağımlılık ilişkisi Bölgenin diğer alanlarda rekabet gücünü arttırmak için alınacak tüm tedbir ve müdahalelerde göz önünde bulundurulması gereken bir durumdur. Bu nedenle, "İnsan ve Toplum" ekseninde Planın rekabetçilik sarmalında ele alınan tüm eksenlerle doğrudan ilişkilidir. Buna ek olarak, Yaşanabilirlik Sarmalı içerisinde yer alan "Çevre", "Afet Yönetimi" ve "Kentsel Hizmetler" birey ve toplum odağında ele alındığından söz konusu eksenler ile "İnsan ve Toplum" ekseninde arasında dolaylı bir ilişki söz konusudur.

Plan'da insan ve toplum ekseninde yoksulluk, gelir dağılımı, istihdam, sosyal yardımlar gibi birçok konu ele alınmıştır. İş gücü arzının nicelikleri ve nitelikleri iş gücüne uygun olmak zorundadır. Aksi takdirde ya istihdam edilecek iş gücü bulunamayacak ya da istihdam edilen iş gücünün nitelikleri işin gerektirdiği nitelikler uyuşmayacak ve verimlilik düşecektir. Onuncu Kalkınma Planı (OKP)'nda özellikle bunun üzerinde durulmakta ve Madde 318'de işgücünün eğitim düzeyi yükselterek istihdam edilebilirliği artırılacak ve işgücü piyasasının talep ettiği becerilerin kazandırılması için yaşam boyu eğitim faaliyetlerine önem verilecektir, denilmektedir. Bölge Planı'nda da talebe duyarlı iş gücü arzının sağlanması tedbiri oluşturulmuş ve bu tedbir altında, ilçelerdeki öncelikli sektörlerle uyumlu olacak şekilde ortaöğretim ve yükseköğretim düzeyinde taleplere uygun eğitim programları oluşturulması, ilçelerdeki öncelikli sektörlerle uyumlu olacak şekilde yeni meslek ve beceriler edindirmeye yönelik sektörel taleplere uygun yaygın eğitim programları açılması, ilçelerdeki öncelikli sektörlerle uyumlu olacak şekilde mesleki ve teknik eğitimde uygulamalı eğitim programlarının güçlendirilmesi gibi müdahaleler oluşturulmuştur.

İşgücü arzının diğer bir önemli konusu istihdamda sürekliliğin sağlanmasıdır. İstihdamda süreklilik ekonominin birçok faktörünü etkilemekte özellikle de üretimde devamlılığı ve verimlilik artışını sağlayarak ekonominin daha iyi duruma gelmesine katkıda bulunmaktadır. OKP Madde 319'da insana yakışır iş bağlamında, çalışma koşulları iyileştirileceğinden ve ücret-verimlilik ilişkisinin güçlendirileceğinden bahsedilmektedir. Bölge Planı'nda da bu hususa yönelik istihdamda sürekliliğin sağlanması tedbiri oluşturulmuştur ve gerekli müdahaleler ortaya koyulmuştur.

OKP'de yoksulluğun nesiller arası aktarımının önlenmesi amacıyla başta eğitim olmak üzere temel kamu hizmetlerine erişimde fırsat eşitliği daha da güçlendirilecek; yoksullukla mücadelede sivil toplumun katılımı artırılacak ve yerel yönetimlerin rolü güçlendirilecektir, denilmektedir. (Madde 281) Bu amaca uygun olarak Plan'da yoksullukla mücadele yöntemlerinin kapsamlı ve etkin kılınması önceliği belirlenmiş olup bu hedefe yönelik tedbir ve müdahaleler de oluşturulmuştur. OKP Madde 283'te geçen sosyal yardım-istihdam bağlantısı güçlendirilerek yoksul kesimin istihdam edilebilirliğinin artırılması ve üretken duruma geçirilmesine yönelik programlara devam edilecektir politikasına yönelik Bölge Planı'nda çalışan yoksulluğunun ortadan kaldırılması ve farklı gelir kaynaklarının yaratılması stratejileri oluşturulmuştur. Yine OKP'de Madde 285, 286 ve 287'de geçen engelli, yaşlı, bakıma muhtaç kişilere yönelik politikaları Bölge Planı'nda da değiştirilmiştir. Plan'da çocuk ve gençlik hizmetlerinin geliştirilmesi, yaşlı hizmetlerinin geliştirilmesi, engelli hizmetlerinin geliştirilmesi gibi stratejiler oluşturulmuştur.

3.8

İNSAN ve
TOPLUM

129

Toplumdaki önemli bir husus kamu-özel sektör-STK işbirliğinin sağlanmasıdır. Bu işbirliği sayesinde oluşacak toplumsal sinerjiyle toplumsal işleyişin daha verimli olması; ayrıca, kurumlar ve insanlar arası diyalogun artması beklenmektedir. OKP Madde 934'te STK'ların yerel ve bölgesel kalkınmaya katkılarını artırmak üzere karar alma süreçlerine katılımları artırılacak, mali yönetim ve teknik kapasiteleri güçlendirilecek, proje geliştirme ve uygulama becerileri geliştirilecektir ile kamu kurumlarının özellikle kalkınma konularında çalışan STK'larla işbirliği geliştirilecektir, denilmektedir. Yine Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi (BGUS) Madde 492'de bölgesel politikaların geliştirilmesi ve etkili olarak uygulanması için yerel yönetimler, özel kesim ve STK'ların kurumsal kapasiteleri geliştirilecek, bu kuruluşların kalkınma politikalarının üretilmesi ve uygulama sürecine aktif katılımı sağlanacak, merkezi ve yerel yönetimler arası koordinasyon artırılacaktır, denilmektedir. Bu politikalarla paralel olarak Bölge Planı'nda işbirliği ve dayanışma kültürü yaygınlaştırılacaktır önceliği altında kamu-özel sektör-STK işbirliğinin etkin kılınması tedbiri oluşturulmuştur.

Öncelik 8.1: Aktif işgücü piyasası politikaları uygulanacaktır.

Tedbir 8.1.A:

Talebe duyarlı işgücü arzının sağlanması

TEDBİR UYGULAMA DÖNEMİ		
Kısa (2014 - 2018)	Orta (2019 - 2023)	Uzun (2019 - 2023 +)
ÖNCELİKLİ ALANLAR		
Tüm alt bölgeler		

Stratejik Önem

İşverenlerin gereksinimleri ile iş gücünün becerilerinin eşleştirilmesi istihdamı arttırmak ve iyi işleyen bir iş gücü piyasasına sahip olmak için önemlidir. Bölgenin iş gücü piyasasına ilişkin mevcut durumu ve gerçekleştirilen araştırma sonuçları değerlendirildiğinde, iş gücüne katılım oranının yüksek olduğu ancak arzın piyasa talepleri ile uyumluluk göstermediği ve bu sebeple işe yerleştirmelerin yeterli düzeyde olmadığı görülmektedir. Bölge genelinde istihdama ilişkin istatistiklerde de ortaya çıkan bu uyumsuzluğu gidermek için, iş gücünün Bölgede öne çıkan sektörlerin ihtiyaçlarına uygun şekilde yetiştirilmesi önceliklidir.

İlgili Müdahale ve Projeler

İlçelerdeki öncelikli sektörlerle uyumlu olacak şekilde ortaöğretim ve yükseköğretim düzeyinde taleplere uygun eğitim programları oluşturulması

İlçelerdeki öncelikli sektörlerle uyumlu olacak şekilde yeni meslek ve beceriler edindirmeye yönelik sektörel taleplere uygun yaygın eğitim programları açılması

İlçelerdeki öncelikli sektörlerle uyumlu olacak şekilde mesleki ve teknik eğitimde uygulamalı eğitim programlarının güçlendirilmesi

Demirci Alt Bölgesindeki ilçelerde yükseköğrenim altyapısının geliştirilerek alt bölge bazında bir üniversite kurulmasına yönelik çalışmaların başlatılması

Yurt içi ve yurt dışında iş gücünün bilgi, görgü ve deneyimlerini arttıracak hareketlilik programlarının uygulanması

İş gücü piyasası aktörleri arasındaki koordinasyonun sağlanması

İşverenler ile iş gücü yetiştiren eğitim kurumları arasında etkili işbirliği programları geliştirilmesi

Tedbir 8.1.B: İstihdamda sürekliliğin sağlanması

TEDBİR UYGULAMA DÖNEMİ		
Kısa (2014 - 2018)	Orta (2019 - 2023)	Uzun (2019 - 2023 +)
●	▶	▶
ÖNCELİKLİ ALANLAR		
Tüm alt bölgeler		

Stratejik Önem

Beşeri sermaye birikiminde mesleki deneyimler önemli bir yere sahip olup işin sürekliliği, bireylerin hem mesleki hem de mali açıdan kendi sermayelerine katkıda bulunmalarını kolaylaştırmaktadır. Uzun süreli deneyimler bireylerin mevcut pozisyonlarında uzmanlaşmalarını sağladığı gibi mesleki bakımdan hareketliliğe hazır olmalarına ve yaşam koşullarını iyileştirmelerine de katkıda bulunmaktadır. Ayrıca istihdamda sürekliliğin sağlanması, Bölge genelinde verimli ve rekabet gücüne sahip beşeri sermaye birikimi için de bir koşuldur. Bireylerin uygun çalışma koşullarında istihdam edilmeleri de, sahip oldukları işin sürekliliği bakımından elzemdir. Bu sebeple, istihdamda sürekliliğin sağlanmasına yönelik proje ve müdahaleler Bölge için önceliklidir.

İlgili Müdahale ve Projeler

Çalışanların sosyal güvence altına alınması konusunda tüm toplum kesimlerinin bilinçlendirilmesi ve özendirilmesi

İşverenlerin ve çalışanların iş sağlığı ve güvenliği konusunda bilinç ve bilgi düzeyinin artırılmasına yönelik faaliyetlerin desteklenmesi

İşverenlerin, işyerlerinde iş güvenliğinin sağlanmasına yönelik mali ve teknik bakımdan desteklenmesi

İşverenlerin çalışanlar için uygun çalışma koşulları oluşturmaları ve iş-yaşam dengesini gözetmeleri konusunda bilgilendirilmesi ve özendirilmesi

Sözleşmeye bağlanan istihdamın özendirilmesi

Sözleşmeden doğan hak ve yükümlülükler başta olmak üzere işçi ve işverenlerin hak ve yükümlülükleri konusunda bilgilendirilmesi

Tedbir 8.1.C:

Mesleki hareketliliğe yönelik mekanizmaların geliştirilmesi

TEDBİR UYGULAMA DÖNEMİ		
Kısa (2014 - 2018)	Orta (2019 - 2023)	Uzun (2019 - 2023 +)
●	▶	▶
ÖNCELİKLİ ALANLAR		
Tüm alt bölgeler		

Stratejik Önem

Beşeri sermaye ve dolayısıyla istihdam edilebilirliğin artması için iş gücünün kişisel ve mesleki gelişim olanaklarından faydalanması; bilgi ve becerilerini arttırması önem arz etmektedir. Hayat boyu öğrenme kavramı ve neticesinde gelen mesleki hareketlilik bilgi toplumuna dönüşmenin en önemli araçlarından biri haline gelmiştir. Ayrıca sermayeye erişim olanaklarının kolaylaştırılması, bireylerin mesleki hareketlilik ve iş / yaşam statülerinin değiştirilmesi bakımından önemlidir. Yapısal dönüşümün getireceği iktisadi koşullara ayak uydurabilecek iş gücü arzını yaratmak ve bu dönüşümün ihtiyaç duyacağı girişimciliği arttırmak bakımından mesleki hareketliliğe yönelik mekanizmaların yaygın ve etkin olarak kullanılması Bölge için önceliklidir.

İlgili Müdahale ve Projeler

Hayat boyu öğrenme yaklaşımı ve imkanlarının kapsamlı şekilde tanıtılması

İş ve meslek danışmanlığı hizmetlerinin geliştirilmesi

İşyerlerinde kişisel ve mesleki gelişime yönelik uygulamaların desteklenmesi

Meslek ve beceri edindirme kurslarının Bölge ihtiyaçları ile uyumlu bir şekilde yaygınlaştırılması

İşyerlerinde çalışanlara yönelik hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimlerin verilmesi

İşletmelerin insan kaynakları yönetim birimleri kurmasının ve bu alanda yönetim sistemleri geliştirmesinin desteklenmesi

Mevcut mikro kredi olanaklarının tanıtılması

İlgili kuruluşlar tarafından girişimciliği özendirecek tanıtımlar yapılması ve aday girişimcilere, sermayeye erişim dahil rehberlik hizmeti verilmesi

Öncelik 8.2: İşbirliği ve dayanışma kültürü yaygınlaştırılacaktır.

Tedbir 8.2.A:

Kamu - özel sektör - STK işbirliğinin etkin kılınması

TEDBİR UYGULAMA DÖNEMİ		
Kısa (2014 - 2018)	Orta (2019 - 2023)	Uzun (2019 - 2023 +)
ÖNCELİKLİ ALANLAR		
Tüm alt bölgeler		

3.8

İNSAN ve
TOPLUM

133

Stratejik Önem

Gerek ulusal, gerekse yerel düzeyde işbirliği ve dayanışmanın sağlanması, uygulanacak politikaların ve gerçekleştirilecek faaliyetlerin daha fazla katılım ve sahiplenme ile yürütmesini sağlamaktadır. Özellikle yerel aktörler arasında kamu, özel kesim ve sivil toplumun işbirlikleri kurması, yapılan çalışmalara farklı perspektiflerin yansıtılması ve güçlü bir toplum oluşmasını sağlamaktadır. Bu sayede, kalkınmanın toplumun her kesimine etki eden bir olgu olmasını sağlayacaktır. Bu nedenle Bölgede kamu-özel sektör-STK işbirliğinin etkin kılınması önceliklidir.

İlgili Müdahale ve Projeler

Üniversite, diğer kamu kurumları ve özel sektör arasında etkili işbirliği ve koordineli çalışma fırsatları sunacak platformların oluşturulması, faaliyetlerin desteklenmesi

Üniversite ve işletmeler arasında proje ortaklığı imkanlarının geliştirilmesi

Bölge genelindeki ticaret ve sanayi odaları, meslek kuruluşları, birlikler gibi üst kuruluşların ve diğer STK'ların ortak proje geliştirilmesinin teşvik edilmesi ve desteklenmesi

Yerel yönetimler ile kamu kurum ve kuruluşlarının, diğer aktörler arasında koordinatör rolünün güçlendirilmesine yönelik kurumsal kapasitelerinin geliştirilmesi

Kurumların bilgi ve veri tabanı sistemlerinin ortak kullanılması

Sosyal diyalogu geliştirmeye yönelik platformların oluşturulması ve benzer faaliyetlerin desteklenmesi

Sosyal girişimci yetiştirmeye ve / veya sosyal girişim kurmaya yönelik faaliyetlerin desteklenmesi

Tedbir 8.2.B:**Bireyler arası dayanışma ve diyalogun güçlendirilmesi**

TEDBİR UYGULAMA DÖNEMİ		
Kısa (2014 - 2018)	Orta (2019 - 2023)	Uzun (2019 - 2023 +)
ÖNCELİKLİ ALANLAR		
Tüm alt bölgeler		

Stratejik Önem

Sosyal sermaye toplumda var olan ilişkiler ağının bir neticesidir. Bireylerin ortak değerler etrafında birleşerek eylemlerde bulunmaları toplumdaki sosyal sermaye birikiminin artmasını sağlamaktadır. Bölgede geleneksel yöntemlerle yürütülmekte olan toplumsal yardımlaşma ve dayanışma, toplumda güven duygusunun yerleşmesi için önemli bir unsurdur. Toplumsal dayanışma ve yardımlaşmanın temel taşlarından olan bireysel gönüllülük olgusunun canlı tutulması sosyal koruma reflekslerinin sürdürülebilmesi bakımından da önemlidir. Bölgede aile, akraba ve komşuluk ilişkilerine dayanan, sosyal dayanışma ve yardımlaşma anlamında önemli bir potansiyel mevcut olup bu kültürün kurumsallaşması ve etkin hale gelmesi sosyal sermayeye katkı sağlamak bakımından önemlidir. Bu doğrultuda, Bölgede toplumsal dayanışmayı artırmaya yönelik faaliyetlerin gerçekleştirilmesi önceliklidir.

İlgili Müdahale ve Projeler

Sosyal sorumluluk projelerine katılımı cazip kılacak faaliyetlerin yürütülmesi

Sosyal yardımlaşmayı özendirici kampanyaların düzenlenmesi

Toplumsal diyalog ve dayanışmayı arttırmaya yönelik kurumsal altyapıların oluşturulması

Dayanışma ve hoşgörüü arttırıcı toplumsal birliktelik faaliyetlerinin desteklenmesi

Bölge genelinde gönüllülük kavramı ve gönüllü hizmetler hakkında bilgilendirme kampanyalarının düzenlenmesi

Tedbir 8.2.C:**Sivil toplum kuruluşlarının etkinliklerinin ve kapasitelerinin artırılması**

TEDBİR UYGULAMA DÖNEMİ		
Kısa (2014 - 2018)	Orta (2019 - 2023)	Uzun (2019 - 2023 +)
ÖNCELİKLİ ALANLAR		
Tüm alt bölgeler		

Stratejik Önem

Sivil toplum kuruluşları, bireylerin doğrudan sorumluluk alarak hak ve özgürlüklerini gerçekleştirmelerine, aynı zamanda, toplumdaki güven ve birliktelik duygusunun perçinlenmesine yarar sağlayan kuruluşlardır. Ortak amaç çerçevesinde birleşmeyi ve eylemde bulunmayı teşvik eden bu kuruluşlar, toplumsal dayanışmanın ve dolayısıyla bütünleşmenin önemli araçlarıdır. Bölgede 150'ye yakın vakıf ve 3.500 civarında derneğin var olması kurumsal temelli dayanışma ve ortak eylem potansiyelinin göstergesi durumunda olup Bölgede sivil toplum kuruluşlarının kapasitelerini ve etkinliğini arttıracak tedbirlerin alınması önceliklidir.

İlgili Müdahale ve Projeler

Sivil toplum kuruluşlarının kurumsallaşmalarının sağlanması

Bölgedeki sivil toplum kuruluşları hakkında dinamik ve etkin bir veri tabanı oluşturulması

Bölgesel kalkınma hedefleri doğrultusunda ilgili sivil toplum kuruluşları arasında etkili işleyen bir ağ oluşturulması

Kurumsal sosyal sorumluluk projelerinin desteklenmesi

Öncelik 8.3: Yoksullukla mücadele yöntemleri kapsamlı ve etkin kılınacaktır.

Tedbir 8.3.A:

Sosyal yardımların etkinliğinin artırılması

TEDBİR UYGULAMA DÖNEMİ		
Kısa (2014 - 2018)	Orta (2019 - 2023)	Uzun (2019 - 2023 +)
●	▶	▶
ÖNCELİKLİ ALANLAR		
Tüm alt bölgeler		

Stratejik Önem

Yoksullukla mücadelenin bir boyutu olan yardımlar çok sayıda kurum, mevzuat ve programı içinde barındıran çoklu bir yapıda ilerlediğinden kendi içinde etkili bir işbirliği ve koordinasyonun olmadığı durumlarda yardımların etkinliği azalabilmektedir. Bununla beraber sosyal yardımlarda ihtiyaç sahiplerinin tespiti son derece önemlidir. Bu, sınırlı olan kamu kaynaklarının etkin dağıtımına olduğu kadar, kaynakların gerçek ihtiyaç sahiplerine ulaştırılması bakımından

da önemli bir işlev üstlenmektedir. Bölgede sosyal yardımlardan yararlanan kişiler Bölge nüfusunun % 10'unu oluşturmaktadır. Bu bakımdan, sosyal yardımlardan etkili ve verimli sonuçlar alınması adına yapılacak müdahaleler Bölge için önceliklidir.

İlgili Müdahale ve Projeler

Sosyal yardımlarda mükerrerliği önlemek için etkili bir kayıt sistemi ve veri tabanı oluşturulması

Sosyal yardım veren kurumlar arasında işbirliği ve koordinasyon içinde çalışma imkanlarının artırılması

Sosyal yardım hizmetlerinde doğrudan hizmet veren çalışanların niteliğini yükseltici faaliyetlerin desteklenmesi

Tedbir 8.3.B:

Çalışan yoksulluğunun ortadan kaldırılması

TEDBİR UYGULAMA DÖNEMİ		
Kısa (2014 - 2018)	Orta (2019 - 2023)	Uzun (2019 - 2023 +)
●	▶	▶
ÖNCELİKLİ ALANLAR		
Tüm alt bölgeler		

Stratejik Önem

Çalışan yoksulluğunda en önemli etkenlerden birisi çalışanların yasal haklarından yoksun olmalarıdır. Bu durum çoğu zaman kayıt dışı çalışma ve işçi çalıştırma olarak ortaya çıkmaktadır. Kayıt dışı çalışmanın çalışanlar açısından olduğu kadar, ülke açısından da düşük gelir, işsizlik sigortası ve diğer sosyal güvenlik haklarından yoksun olmaktan kamunun vergi ve sosyal güvenlik gelirlerinde kayıplarına değin bir dizi olumsuz sonuçları bulunmaktadır. Bölgede kayıt dışılık ve düşük ücretten kaynaklanan çalışan yoksulluğunun var olması sebebiyle, bu sorunla mücadele etmek için uygulanacak tedbir ve müdahaleler Bölge için önceliklidir.

İlgili Müdahale ve Projeler

İşsizlik sigorta ve yardımları hakkında farkındalık ve bilinçlendirme faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi

Tarımsal istihdam başta olmak üzere esnek statüde istihdam edilenlerin sosyal güvenceye ilişkin farkındalıklarının artırılması

Asgari ücret altında işçi çalıştırmanın riskleri konusunda işçi ve işveren kesimlerinin bilinçlendirilmesi

Kendi hesabına çalışanların kooperatifleşme konusunda desteklenmesi

Tedbir 8.3.C:

Kırsalda farklı gelir kaynaklarının yaratılması

TEDBİR UYGULAMA DÖNEMİ		
Kısa (2014 - 2018)	Orta (2019 - 2023)	Uzun (2019 - 2023 +)
ÖNCELİKLİ ALANLAR		
3. ve 4. kademe ilçeler		

Stratejik Önem

Yoksullukla mücadele yöntemlerinin kapsamlı ve etkin kılınmasında farklı gelir kaynaklarının yaratılması önemli bir yer tutmaktadır. Bireyleri daha üretken kılacak önlemlerle farklı gelir kaynakları yaratmak ve böylece yoksullukla mücadeleye katkı sağlamak mümkündür. Sürekli istihdama ve gelire ulaşamayan bireylerin tamamını ilgilendiren bu durum tarımsal istihdamın yoğunluğu ve kayıt dışılık sorunu göz önünde bulundurulduğunda belirli alt bölgelerde öncelikli sorun haline gelmektedir. Bu çerçevede kırsaldaki istihdama ve gelire sürekli erişemeyen kesimler öncelikli olmak üzere gelirden sürekliliği sağlayacak ve farklı gelir kaynakları yaratacak nitelikte önlemlerin alınması Bölge için önceliklidir.

İlgili Müdahale ve Projeler

Geleneksel Ekonomiye Bağımlı Alt Bölgeler öncelikli olmak üzere, yöresel ve geleneksel ürünlerin üretim, satış ve pazarlanmasının desteklenmesi

Geleneksel Ekonomiye Bağımlı Alt Bölgeler öncelikli olmak üzere, farklı gelir kaynakları yaratmaya yönelik geleneksel sını faaliyetlerin desteklenmesi

Kırsal kesimde ev eksenli kadın girişimlerinin desteklenmesi

Geleneksel Ekonomiye Bağımlı Alt Bölgeler öncelikli olmak üzere, farklı kırsal gelir kaynakları yaratmaya yönelik işbirlikleri ve kooperatifleşmenin desteklenmesi

Öncelik 8.4: Sosyal hizmetler yaygın ve etkin kılınacaktır.

Tedbir 8.4.A:

Aile ve toplum hizmetlerinin geliştirilmesi

TEDBİR UYGULAMA DÖNEMİ		
Kısa (2014 - 2018)	Orta (2019 - 2023)	Uzun (2019 - 2023 +)
ÖNCELİKLİ ALANLAR		
Tüm alt bölgeler		

Stratejik Önem

Kişi ve ailelerin kendi bünye ve çevre şartlarından doğan veya kontrolleri dışında oluşan maddi, manevi ve sosyal yoksunluklarının giderilmesini, ihtiyaçlarının karşılanmasını ve yaşam şartlarının iyileştirilmesini sağlayan sosyal hizmetlerin bir ayağı da aile ve topluma yönelik hizmetlerdir. Aile ve topluma yönelik hizmetler; koruyucu, önleyici, eğitici, geliştirici, rehberlik ve rehabilite edici sosyal hizmet faaliyetlerini ifade etmektedir. Bölgede aileye ve aileye ilişkin değerlere verilen önemden dolayı geleneksel bağlara dayanan ilişkilerin yoğunluğu gözlemlenmektedir. Aile yapısının ve değerlerinin korunması, güçlendirilmesi ve ailenin sosyal refahının artırılmasına yönelik faaliyetler Bölge için önceliklidir.

İlgili Müdahale ve Projeler

Aile ve topluma yönelik koruyucu, önleyici, eğitici, geliştirici, rehberlik ve rehabilite edici sosyal hizmet faaliyetlerinin yaygınlaştırılması

Aile yapısının ve değerlerinin korunması, güçlendirilmesi ve ailenin sosyal refahının artırılması için çalışmalar yapılması

Aile eğitimi, aile danışmanlığı vb. aileyi güçlendirici etkinliklerin yaygınlaştırılması

Sosyal risklerin yoğun olduğu alanlar başta olmak üzere sosyal hizmetlere erişimin kolaylaştırılması

Sosyal dışlanmaya maruz kalmış birey ve gruplar için rehabilitasyon ve sosyal içerme programlarının yaygınlaştırılması

Tedbir 8.4.B:

Çocuk ve gençlik hizmetlerinin geliştirilmesi

TEDBİR UYGULAMA DÖNEMİ		
Kısa (2014 - 2018)	Orta (2019 - 2023)	Uzun (2019 - 2023 +)
ÖNCELİKLİ ALANLAR		
Tüm alt bölgeler		

Stratejik Önem

Çocuk ve gençlik hizmetleri çocukların ve gençlerin her türlü ihmal ve istismardan korunması ile sağlıklı gelişimi için gerekli önleyici ve telafi edici mekanizmaları içermektedir. Çocuk ve genç nüfusun yaşam kalitesini yükseltmek ve geleceğe en iyi şekilde hazırlamak her ülkenin en önemli amaçlarından biridir. Çocuk ve gençlerin yetkin bireylere dönüşmeleri öğrenen bölge olma vizyonu bakımından da önem arz etmektedir. Bölge nüfusunun %45'inin otuz yaş altında olduğu dikkate alınırsa çocuk ve gençlere yönelik sosyal hizmetlerin yaygın ve etkin kılınması Bölge için önceliklidir.

İlgili Müdahale ve Projeler

Çocukların korunmaya ve bakıma muhtaç hale gelmesini engelleyici ve öncelikle aileleri yanında bakımını sağlayacak hizmetlerin geliştirilmesi

Alternatif aile bakımından yararlandırılamayan korunmaya muhtaç çocuklara aile bakımına en yakın modeller içerisinde bakılmasının desteklenmesi

Çocukları her türlü ihmal ve istismardan koruyacak çalışmalara ağırlık verilmesi

Gençlik alanında bilgilendirme, rehberlik ve danışmanlık hizmetlerinin yaygınlaştırılması

Gençlik çalışmaları ve projelerinin desteklenmesi

Gençliğin kişisel ve sosyal gelişimini destekleyici imkanlar sağlanması

Tedbir 8.4.C:**Toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasına ve kadına yönelik hizmetlerin artırılması**

TEDBİR UYGULAMA DÖNEMİ		
Kısa (2014 - 2018)	Orta (2019 - 2023)	Uzun (2019 - 2023 +)
●		
ÖNCELİKLİ ALANLAR		
Tüm alt bölgeler		

Stratejik Önem

Kişilere yaşamın herhangi bir alanında cinsiyet bazında ayrımcılık yapmak toplumsal kaynaşmanın önünde önemli bir engel oluşturmaktadır. Bölgede kadınların eğitim ve toplumsal yaşamdaki yerine ilişkin göstergeler iyi olmakla birlikte iş gücüne katılan kadınların oransal azlığı ve çalışanların çoğunluğunun gelir ve güvenceden yoksun oluşu bu konuyu daha da önemli kılmaktadır. Toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda bölge genelinde farkındalık yaratacak etkinlikler ile başta eğitimde, istihdamda ve toplumsal yaşamda cinsiyet eşitliğini sağlayacak önlemlerin alınması Bölge için önceliklidir.

İlgili Müdahale ve Projeler

Toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda tüm toplumda farkındalık yaratacak etkinlikler düzenlenmesi

Eğitimde toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamaya dönük önlemlerin alınması

İstihdamda ve çalışma yaşamında toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasını amaçlayan faaliyetlerin desteklenmesi

Toplumsal yaşamda toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlayacak önlemlerin alınması

Tedbir 8.4.D:**Yaşlı ve engellilere yönelik hizmetlerin ve olanakların geliştirilmesi**

TEDBİR UYGULAMA DÖNEMİ		
Kısa (2014 - 2018)	Orta (2019 - 2023)	Uzun (2019 - 2023 +)
●		
ÖNCELİKLİ ALANLAR		
Tüm alt bölgeler		

Stratejik Önem

Toplumsal değerler ve diğer etkenler toplumda yaşlı ve engellilere verilen değeri ve yeri belirlemektedir. Yaşlılar ve engelliler toplumun en kırılgan / hassas kesimleri arasında yer almaktadır. Bölge, genel olarak net göç veren bir

özelliğe sahiptir. Bu kesimler, çoğu zaman göç eden ailelerin "geride kalanlarını" oluşturmakta; giderek artan sayıları ile Bölgenin demografik yapısı içinde de önemli bir yer işgal etmektedirler. Yaşlı ve engelli bireylerin her tür istismarına karşı sosyal politikalar geliştirmek, aleyhlerine ayrımcılığı önlemek ve ayrımcılıkla mücadele etmek sosyal bir gerekliliktir. Bu nedenle, yaşlıları ve engellileri korumak ve yaşam kalitelerini yükseltmek üzere sosyal hizmetlerin yaygınlaşması Bölge için önceliklidir.

İlgili Müdahale ve Projeler

Yaşlı ve engellileri yoksulluktan koruyacak ve yaşam standartlarını iyileştirecek hizmetlerin desteklenmesi

Yaşlı ve engellilerin sağlık / bakım hizmetlerine erişimini kolaylaştıracak önlemlerin alınması

Kente göç nedeniyle kırsal kesimlerde yalnız kalan yaşlıların yaşam standartlarını yükseltici desteklerin sunulması

Engelli bireylerin sosyal yaşama dahil olabileceği olanakların yaratılması

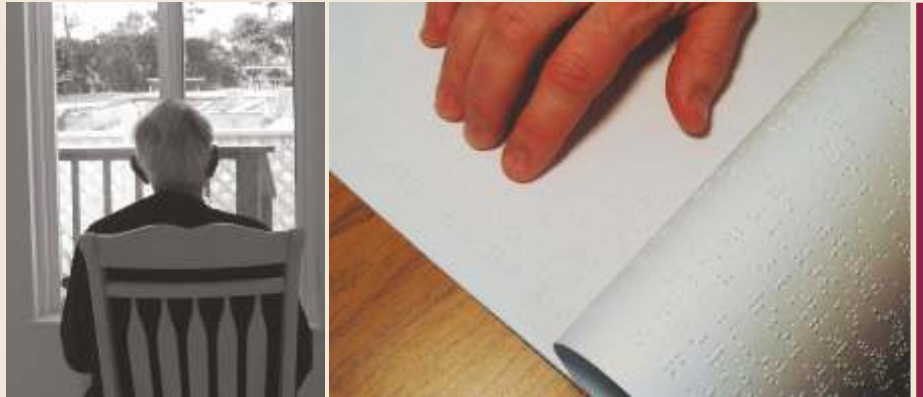
Özel bakım merkezlerinde kaliteli hizmet sunulması için önlemlerin alınması

İş yerlerinde engellilerin çalışmaları için gerekli uyumlu hale getirme ve engelli istihdamına ilişkin farkındalık artırma çalışmalarının yapılması

3.8

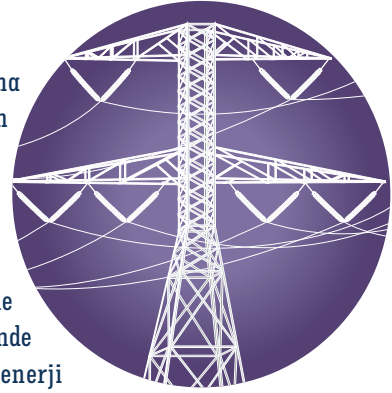
İNSAN ve
TOPLUM

141

3.9

ENERJİ

Enerji sektörü, ülkelerin kalkınma politikaları içinde hayati önem taşıyan stratejik bir alan niteliğindedir. Dünyadaki nüfus artışı, sanayileşme ve kentleşme doğal kaynaklara ve enerjiye olan talebi arttırırken, birtakım sorunları da beraberinde getirmektedir. Bu sorunların içerisinde en önemlilerinden biri mevcut enerji kaynaklarının verimli kullanılması ve arz güvenliğinin sağlanması iken, diğer bir sorun da artan tüketimi karşılayacak alternatif kaynakların bulunması ve insanlığın kullanımına sunulmasıdır.

Enerji politikaları genel itibarıyla ulusal ölçekli politikalar olmakla birlikte, yerel düzeyde enerjiyi daha verimli şekilde üretmek ve tüketmek, ayrıca çevreye asgari düzeyde zarar vererek üretim kapasitesini arttırmak mümkündür. Ek olarak Bölgede enerji ihtiyacının sürdürülebilir ve mevcut / potansiyel ihtiyaçlara cevap verecek biçimde karşılanması gerekmekte olup bu durum altyapı yatırımlarının tamamlanmasıyla da ilişkilidir.

Bu eksen, Planda ele alınırken yenilenebilir enerji üretimi ve kullanımının yaygınlaştırılması, geleneksel enerji üretiminde verimliliğin ve kapasitenin artırılması, tüketimde ise tasarrufun sağlanması temel hedefler olarak belirlenmiştir. Verimin artırılması kavramı üretimde ve kullanımda verim olarak iki farklı çerçevede değerlendirilmiştir. Üretimde verimin artışı, enerji üretimi artarken girdilerden daha uzun süre istifade edilebilmesidir. Enerji kullanımında verimin artması ise harcanan enerjiden azami seviyede ve sürede istifade edilmesi, enerji kayıplarının azaltılması, birim işin daha az enerji kullanılarak yapılabilmesidir.

Üretimde kapasitenin artırılması ile amaçlanan ise, planın sürdürülebilirlik ilkesi ile uyumlu olacak şekilde, gelenekselden ziyade yenilenebilir enerji kaynaklarında üretim kapasitesinin artırılmasıdır. Geleneksel enerji kaynaklarının kullanımında kapasitenin artırılması ulusal düzeyde bir politika olup Plan kapsamında söz konusu kaynakların kullanımına ilişkin stratejiler verimin artırılması amacıyla sınırlı tutulmuştur. Yenilenebilir enerji kullanımının artırılması Planda yenilenebilir enerji kaynaklarının üretim açısından artırılması; ayrıca tüketimde yenilenebilir enerji kaynaklarından daha fazla faydalanılması olarak ele alınmıştır.

YATAY EKSENLER

Enerji, küreselleşen dünyada sanayiye etkilemiş, ulaşım imkanlarındaki gelişme vasıtasıyla ticaretin ve lojistiğin bir parçası olmuş, tarımsal verimliliği artırarak gıda ve tarım politikalarında önemli bir rol oynamış ve son yıllarda yenilenebilir enerjiyle birlikte çevresel politikaları da ciddi oranda etkilemiştir. Bu etkileşim nedeniyle, "Enerji" eksenini Planda ara eksen olarak yer almıştır.

"Sanayi" eksenini gerek mevcut durum gerek politika bazında enerji konusu dikkate alınarak hazırlanmıştır. Buna ilaveten, genel ekonomik ve sosyal görünümde yapılan analizlerde dahi enerjinin önemi ortaya konmuştur. "Ulaşım" ekseninde önerilen stratejilerde enerji fiyatları göz önünde bulundurulmuş; "Çevre" ekseninde enerji kullanımının çevreye duyarlı yöntemleri ele alınmıştır. Ayrıca, ülkenin dış ticaret açığında önemli bir rolü olan enerji ithalatına karşı bu eksenle yenilenebilir enerjiye ilişkin stratejiler geliştirilmiştir.

Enerji konusu, Türkiye ekonomisinin en büyük darboğazlarından biri olarak önümüzde durmaktadır. Bu darboğazı aşmak için enerji arzını artırmak ve enerji kullanımında tasarrufu artırmaktan başka yol görünmemektedir. Enerji arzında geleneksel kaynakların yanı sıra yenilenebilir enerji kaynaklarının da kullanımı Türkiye'yi enerjide dışa bağımlılıktan kurtaracak yöntemdir. Onuncu Kalkınma Planı (OKP)'nda enerjiden bahsederken şu amaç belirlenmiştir: Enerjinin nihai tüketiciye sürekli, kaliteli, güvenli, asgari maliyetlerle arzını ve enerji temininde kaynak çeşitlendirmesini esas alarak; yerli ve yenilenebilir enerji kaynaklarını mümkün olan en üst düzeyde değerlendiren, nükleer teknolojiyi elektrik üretiminde kullanmayı öngören, ekonominin enerji yoğunluğunu azaltmayı destekleyen, israfı ve enerjinin çevresel etkilerini asgariye indiren, ülkenin uluslararası enerji ticaretinde stratejik konumunu güçlendiren rekabetçi bir enerji sistemine ulaşılması temel amaçtır. (Madde 784) OKP'deki bu amaca paralel olarak Bölge Planı'nda yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımının artırılmasına yönelik öncelik belirlenip bu kapsamda güneş, rüzgar, biyokütle ve jeotermal enerji arzının artırılmasına yönelik stratejiler oluşturulmuştur. Yine aynı amaçta belirtilen enerji israfını aza indirmek düsturu çerçevesinde enerji kullanımında tasarrufun sağlanmasına yönelik hedef belirlenmiştir. Bu hedef çerçevesinde aydınlatmada daha az enerji harcayan teknolojilerin kullanımının yaygınlaştırılması, ev ve işyerlerinde yalıtım malzemesi kullanımının yaygınlaştırılması gibi tedbirler belirlenmiştir. Ayrıca enerji israfının önemli bir ayağını oluşturan enerji dağıtım altyapısının yetersiz olmasına yönelik enerji üretim ve dağıtım altyapısı iyileştirilecektir önceliği koyulmuştur.

Hanelerde ve işyerlerinde farklı enerji türlerinin kullanılması ülkenin ve Bölgenin enerji açığını kapatmada önemli rol oynayacak enstrümanlardan biridir. Bu mekanlarda özellikle yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımı ayrı bir önem arz etmektedir. OKP Madde 429'da enerji sektöründe yüksek büyüme ortamının yaratacağı enerji talebinin zamanında, yeterli düzeyde, güvenli ve düşük maliyetle karşılanabilmesine odaklanılacağı dile getirilmiştir. Ayrıca, ithalata bağımlılığın yüksek olduğu bu sektörde, cari açık sorunu ve arz güvenliği gözetilerek yerli ve yenilenebilir kaynaklardan azami derecede faydalanma yoluna gidilecektir denmektedir. Bu maddenin özellikle son kısmı yani; yerli ve yenilenebilir kaynaklardan azami ölçüde faydalanma yoluna gidilecektir cümlesi hanelerde ve işyerlerinde de farklı enerji türlerinin kullanımını teşvik etmektedir. Bu bağlamda Bölge Planı'nda da hane, işyerleri ve sosyal alanlarda farklı enerji türlerinin kullanımının artırılması tedbiri belirlenmiş; ısınma amaçlı olarak ev ve işyerlerinde güneş paneli kullanımının yaygınlaştırılması, tarım işletmelerinde biyokütle enerjisi üretiminin yaygınlaştırılarak küçük ölçekli elektrik üretilmesi, işletmelerde küçük çaplı rüzgar türbinleri kurularak küçük ölçekli elektrik üretilmesi, işletmelerde güneş panelleri kullanılarak küçük ölçekli elektrik üretilmesi gibi müdahaleler oluşturulmuştur.

Öncelik 9.1: Yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımı arttırılacaktır.

Tedbir 9.1.A: Rüzgardan enerji üretiminin yaygınlaştırılması

TEDBİR UYGULAMA DÖNEMİ		
Kısa (2014 - 2018)	Orta (2019 - 2023)	Uzun (2019 - 2023 +)
●		
ÖNCELİKLİ ALANLAR		
İlçe bazlı önceliklendirme yapılmıştır.		

Stratejik Önem

Rüzgar enerjisi, kirlilik üretmeyen, girdi maliyeti bulunmayan, yenilenebilir bir enerji kaynağıdır. Bölgede farklı alanlarda rüzgar enerjisi üretim potansiyeli mevcut olup bu alanların bazılarında rüzgar türbini yatırımları hayata geçirilmiştir, bazılarında ise fizibilite ve yatırım çalışmaları devam etmektedir. Bölgenin enerji ihtiyacının karşılanmasına katkıda bulunmak adına potansiyel olan alanlarda rüzgar enerjisinin üretiminin yaygınlaştırılması önceliklidir.

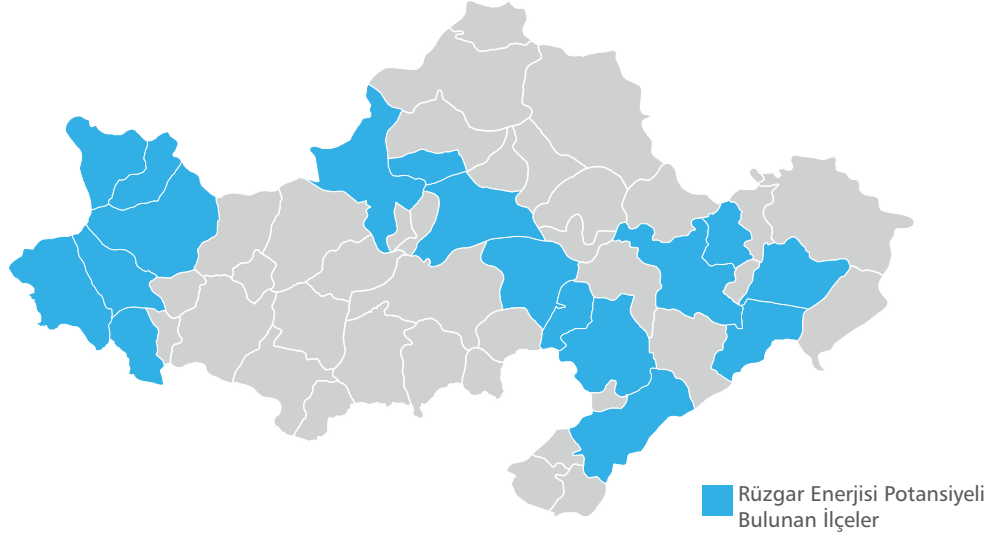
İlgili Müdahale ve Projeler

Rüzgar enerjisi yatırım talebi olan alanlarda detaylı fizibilite çalışmalarının yapılarak uygun bölgelerde rüzgar enerjisi santrallerinin kurulması

Rüzgar enerjisi santrallerinin negatif dışsal etkilerinin (gürültü kirliliği, görüntü kirliliği vb.) en aza indirilerek yatırımların planlanması

Mevcut rüzgar enerji santrallerinde verimi ve üretimi arttıracak modernizasyon ve kapasite artırımı çalışmalarının yapılması

20 Harita - Rüzgar Enerjisi Potansiyeline Sahip İlçelerin Mekansal Dağılımı

Kaynak: Zafer Kalkınma Ajansı tarafından oluşturulmuştur.

Harita Açıklaması: Gelecekte yapılacak araştırmalarla ve iklim değişiklikleriyle revizyonu mümkün olmakla birlikte, mevcut analizler ışığında bölgede rüzgar enerjisi santrali yatırımlarının yapılabilir olduğu ilçeler haritada gösterilmiştir.

3.9
ENERJİ

145

Tedbir 9.1.B:

Jeotermal enerjinin kullanımının yaygınlaştırılması

TEDBİR UYGULAMA DÖNEMİ		
Kısa (2014 - 2018)	Orta (2019 - 2023)	Uzun (2019 - 2023 +)
ÖNCELİKLİ ALANLAR		
İlçe bazlı önceliklendirme yapılmıştır.		

Stratejik Önem

Bölgedeki yoğun tektonik hareket nedeniyle jeotermal enerji önemli ve öncelikli bir yenilenebilir enerji kaynağıdır. Bölgedeki çok sayıda ilçede jeotermal kaynaklar bulunmakla birlikte, bunların sadece bir kısmı enerji üretimi için yeterli sıcaklığa sahiptir. Bu alanların bazılarında yatırımlar başlamış olup diğer alanlarda yatırımların yapılabilmesi ve yeni yatırım alanlarının tespiti için fizibilite çalışmalarına ihtiyaç duyulmaktadır. Jeotermal enerji ayrıca seraların, hanelerin veya tesislerin ısıtılması amacıyla da kullanılabilir. Bölgenin enerji ihtiyacının karşılanmasına katkıda bulunmak adına potansiyel olan alanlarda jeotermal enerjinin kullanımının artırılması önceliklidir.

İlgili Müdahale ve Projeler

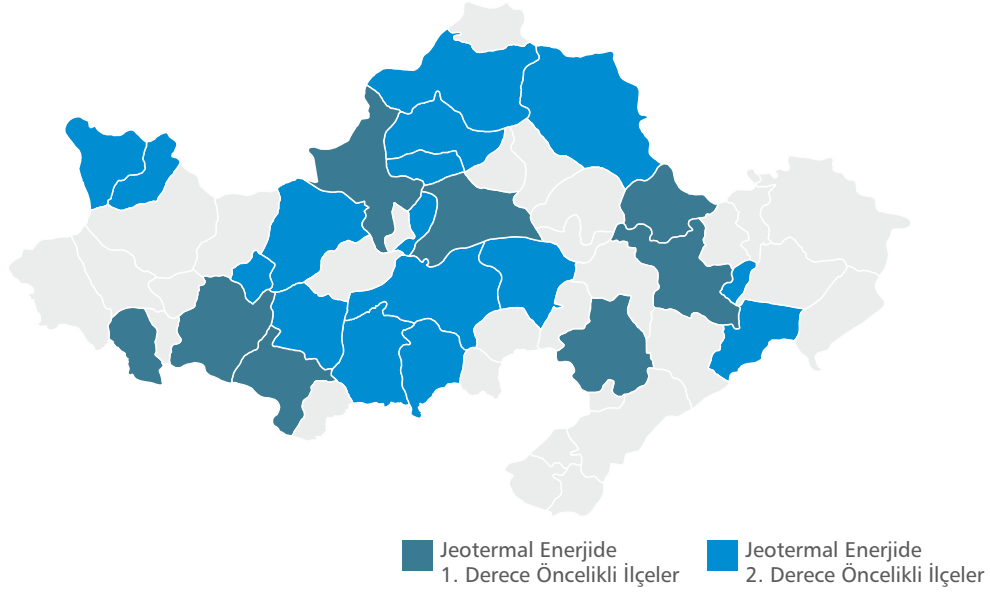
MTA tarafından yapılan araştırmanın sonuçlarıyla uyumlu olacak şekilde, yatırım talebi olan alanlarda detaylı fizibilite çalışmalarının yapılması

Jeotermal kaynaklardan konutların ısıtılması amacıyla da faydalanılmasına yönelik altyapı yatırımlarının yapılması

Jeotermal kaynaklardan yapılacak entegre yatırımlarla birden fazla alanda yararlanılmasının sağlanması

Detaylı fizibilite çalışması sonucunda yatırım yapılabilir olarak tespit edilen bölgelerde jeotermal enerji santrallerinin yapılması

21 Harita - Jeotermal Enerji Potansiyeli Bulunan İlçeler ve Öncelik Dereceleri

Kaynak: Zafer Kalkınma Ajansı tarafından oluşturulmuştur.

Harita Açıklaması: Gelecekte yapılacak araştırmalarla ve iklim değişiklikleriyle revizyonu mümkün olmakla birlikte, mevcut analizler ışığında bölgede jeotermal enerjiden yararlanılması mümkün olan ilçeler haritada gösterilmiştir. 1. derece öncelikli ilçeler sıcaklık ve debi bakımından yüksek potansiyel arz etmekte olup, doğrudan elektrik üretimine olanak sağlayabilecek ilçelerdir.

Tedbir 9.1.C:

Biyokütleden enerji üretiminin yaygınlaştırılması

TEDBİR UYGULAMA DÖNEMİ		
Kısa (2014 - 2018)	Orta (2019 - 2023)	Uzun (2019 - 2023 +)
ÖNCELİKLİ ALANLAR		
İlçe bazlı önceliklendirme yapılmıştır.		

Stratejik Önem

Bölgedeki büyük ölçekli zirai üretim ve canlı varlıklar sebebiyle, enerji dönüşüm süreçleri neticesinde ortaya çıkan biyokütle önemli bir potansiyeldir. Biyokütle enerjisine yönelik olarak Bölgedeki tüm ilçelerde potansiyel bulunmakla birlikte, yatırım yapılabilirlik ve öncelik düzeyleri ilçeler arasında farklılık göstermektedir. Bölgenin enerji ihtiyacının karşılanmasına katkıda bulunmak adına yatırımların uygulanabilirliği olan alanlarda biyokütle enerjisinin üretiminin artırılması önceliklidir.

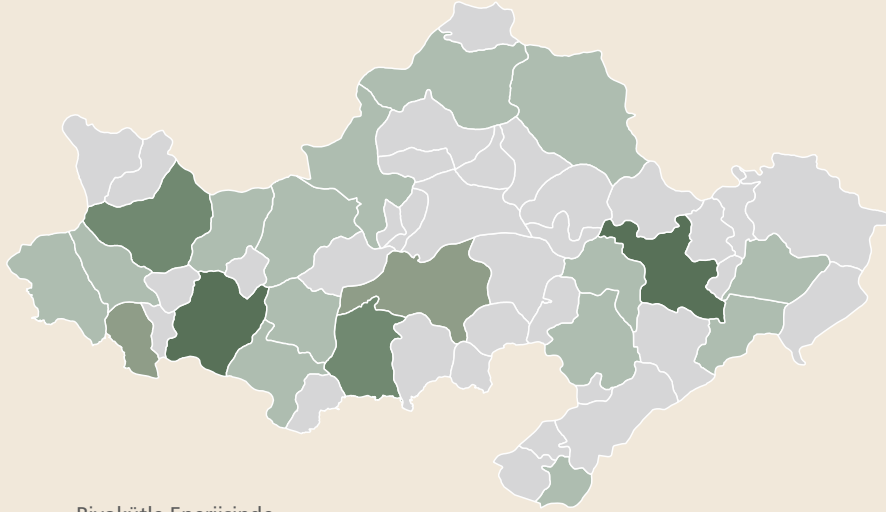
İlgili Müdahale ve Projeler

Mekansal önceliklerle sonuçlarıyla uyumlu olacak şekilde, yatırım talebi olan alanlarda ve işletmelerde detaylı fizibilite çalışmalarının yapılması

Detaylı fizibilite çalışması sonucunda yatırım yapılabilir olarak tespit edilen bölgelerde biyokütle enerjisi santrallerinin yapılması

Proje 4: Biyokütle Enerji Santrali Projesi

22 Harita - Biyokütle Enerji Üretim Potansiyeli Bulunan İlçelerin Mekansal Dağılımı (Hayvansal)

Biyokütle Enerjisinde

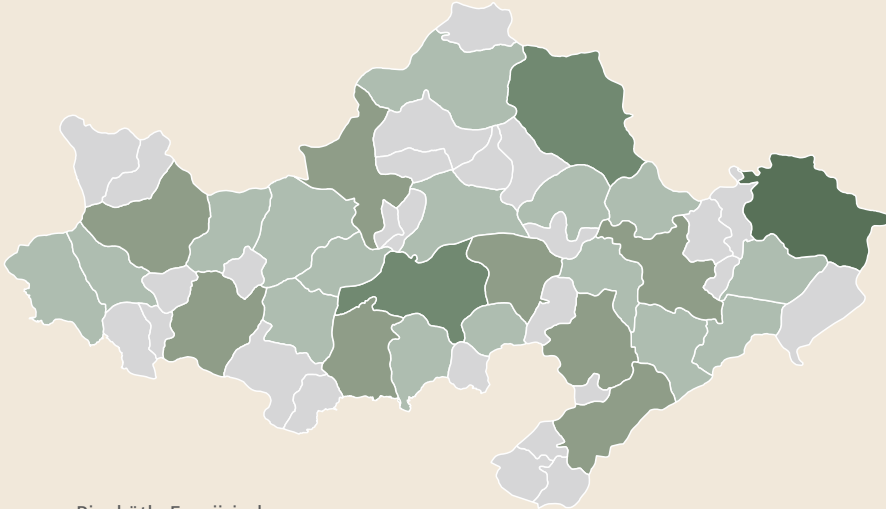
1. Derece Öncelikli İlçeler (Hayvancılık)

2. Derece Öncelikli İlçeler (Hayvancılık)

3. Derece Öncelikli İlçeler (Hayvancılık)

4. Derece Öncelikli İlçeler (Hayvancılık)

23 Harita - Biyokütle Enerji Üretim Potansiyeli Bulunan İlçelerin Mekansal Dağılımı (Bitkisel)

Biyokütle Enerjisinde

1. Derece Öncelikli İlçeler (Bitkisel)

2. Derece Öncelikli İlçeler (Bitkisel)

3. Derece Öncelikli İlçeler (Bitkisel)

4. Derece Öncelikli İlçeler (Bitkisel)

Kaynak: Zafer Kalkınma Ajansı tarafından oluşturulmuştur.

Harita Açıklaması: Gelecekte yapılacak araştırmalarla ve tarım faaliyetlerindeki değişikliklerle revizyonu mümkün olmakla birlikte, mevcut analizler ışığında bölgede biyokütle enerjisi santrali yatırımlarının yapılabilir olduğu ilçeler haritada gösterilmiştir.

Tedbir 9.1.D:**Hane, işyerleri ve sosyal alanlarda farklı enerji türlerinin kullanımının arttırılması**

TEDBİR UYGULAMA DÖNEMİ		
Kısa (2014 - 2018)	Orta (2019 - 2023)	Uzun (2019 - 2023 +)
ÖNCELİKLİ ALANLAR		
1. ve 2. kademe ilçeler		

Stratejik Önem

Hane ve işyerleri bireysel olarak güneş, biyokütle ve rüzgar enerjisini kullanarak, belirli faaliyet ve ihtiyaçlarda elektrik enerjisi kullanımını azaltabilmekte, enerji tasarrufu sağlanmaktadır. Bölgede ülke geneline göre daha yüksek düzeydeki kişi başına düşen enerji tüketimi ve yenilebilir enerji kaynaklarındaki potansiyel göz önüne alındığında, kişi veya işletmelerin ısınmalarını sağlamak veya kendileri kullanmak üzere küçük ölçeklerde biyokütle, güneş ve rüzgar enerjisi kullanımlarının desteklenmesi önceliklidir.

İlgili Müdahale ve Projeler

Isınma amaçlı olarak ev ve işyerlerinde güneş paneli kullanımının yaygınlaştırılması

Tarım işletmelerinde biyokütle enerjisi üretiminin yaygınlaştırılarak küçük ölçekte elektrik üretilmesi

İşletmelerde küçük çaplı rüzgar türbinleri kurularak küçük ölçekte elektrik üretilmesi

İşletmelerde güneş panelleri kullanılarak küçük ölçekte elektrik üretilmesi

Öncelik 9.2: Geleneksel enerji üretim ve dağıtım altyapısı iyileştirilecektir.

Tedbir 9.2.A:

Modern enerji üretim tesislerinin yaygınlaştırılması

TEDBİR UYGULAMA DÖNEMİ		
Kısa (2014 - 2018)	Orta (2019 - 2023)	Uzun (2019 - 2023 +)
ÖNCELİKLİ ALANLAR		
Müdahale bazlı önceliklendirme yapılmıştır.		

Stratejik Önem

Yenilenebilir enerjiyle birlikte geleneksel enerji kaynaklarının değerlendirilmesi bir gerekliliktir. Modern üretim tesislerinin hayata geçirilmesi ve kullanılan teknoloji düzeyinin iyileştirilmesi, gerek verimi arttıracak gerekse çevreye olan olumsuz etkileri azaltacaktır. Bu çerçevede, bölgede hammaddenin bulunduğu veya ihtiyaç duyulan ilçelerde, sürdürülebilirlik ilkesine tezat oluşturmayacak şekilde verimi yüksek ve çevre dostu modern enerji üretim ve dönüşüm tesislerinin yapımı ve mevcut tesislerin modernizasyonu önceliklidir. Bu sayede, var olan doğal kaynaklardan daha uzun süre yararlanılması da mümkün kılınacaktır. Ayrıca enerji üretim tesislerinin atık ve çıktılarından diğer sektörlerde yararlanılacak şekilde entegre tesislerin kurulması diğer sektörlerin girdi maliyetlerini düşürürken tesislerin verimliliğini arttıracaktır. Bu kapsamda bölgede modern enerji üretim tesislerinin yaygınlaştırılması önceliklidir.

İlgili Müdahale ve Projeler

Linyit santrallerinde teknoloji düzeyinin artırılarak atıkların azaltılması ve verimin artırılması

Linyit santrallerinde entegre teknolojilerin kullanılarak atıklardan ve buhardan faydalanılması

Rezerv bulunan alanlarda yeni ve yüksek teknolojili linyit santrallerinin kurulması

Tedbir 9.2.B:**Dağıtım altyapısının iyileştirilmesi**

TEDBİR UYGULAMA DÖNEMİ		
Kısa (2014 - 2018)	Orta (2019 - 2023)	Uzun (2019 - 2023 +)
		●
ÖNCELİKLİ ALANLAR		
Tüm alt bölgeler		

Stratejik Önem

Bölgenin hızla gelişen ve büyüyen bir bölge olması ve sanayi altyapısına ilişkin yatırımların çoğalmasıyla dağıtım altyapısında sıkıntılar yaşanabilmektedir. Bölgede elektrik dağıtımının daha etkin gerçekleştirilmesi, dağıtım sürecindeki kayıpların azaltılması, çevre ve görüntü kirliliğinin azaltılması amaçlarıyla Bölge genelinde iyileştirmelere ihtiyaç duyulmaktadır. Bu çerçevede, dağıtım altyapısının iyileştirilmesiyle ilişkilendirilecek hatların yeraltına alınarak yenilenmesi, trafo ve enerji dağıtım merkezlerinin kurulmasına ilişkin stratejiler önceliklidir.

İlgili Müdahale ve Projeler

Elektrik dağıtım hatlarının yer altına alınmasına ilişkin yapım çalışmalarının artırılması

Sanayi öncelikli gelişim bölgeleri ve yüksek dereceli hizmet odakları öncelikli olmak üzere, elektrik dağıtım hatlarının modernizasyonu ve ihtiyaç duyulan bölgelerde trafo merkezlerinin kurulması

Elektrik kaçaklarının azaltılmasına ilişkin önlemlerin alınmasının ve altyapı çalışmalarının desteklenmesi

Tedbir 9.2.C:

Hane, işyerleri ve sosyal alanlarda enerji verimliliğinin artırılması

TEDBİR UYGULAMA DÖNEMİ		
Kısa (2014 - 2018)	Orta (2019 - 2023)	Uzun (2019 - 2023 +)
ÖNCELİKLİ ALANLAR		
1. ve 2. kademe ilçeler		

Stratejik Önem

Enerji tüketiminin gelişme ve yaşam standartlarını etkilemeden azaltılması ancak tasarruf politikalarıyla mümkündür. Bölgede hane ve işyerlerinde az elektrik tüketen makine ve teçhizat kullanılması yoluyla enerji tasarrufuna önem verilmesi gerekmektedir. Zira Bölgede sanayi ve mesken alanlarında enerji tüketimi yüksek düzeydedir. Bu stratejinin etkin şekilde hayata geçirilebilmesi adına öncelikli bir diğer husus ise bu kapsamda farkındalık faaliyetlerinin artırılması önceliklidir.

İlgili Müdahale ve Projeler

Aydınlatmada daha az enerji harcayan teknolojilerin kullanımının yaygınlaştırılması

Ev ve işyerlerinde yalıtım malzemesi kullanımının yaygınlaştırılması

Ev ve işyerlerinde makine, ekipman ve teçhizatın modernize edilerek kullanılan elektrik miktarının azaltılması

Elektrik tasarrufunun sağlanmasına yönelik bilinçlendirme faaliyetlerinin temel eğitim düzeyinde yaygınlaştırılması

3.10

ULAŞIM

İnsanların veya ürünlerin kara, deniz veya havayolu vasıtasıyla taşınması veya köyler, şehirler, ülkeler arasında bir yerden bir yere aktarılması ulaşım veya ulaştırma olarak adlandırılmaktadır. Ulaşım faaliyetlerinde önemli unsurlar; hızlı, aksamayan, konforlu ve güvenli taşımacılığın sağlanmasıdır.

Ekonomi ve teknolojiye gelişmeler, insanların ve ürünlerin daha uzun mesafelerde ve / veya daha çok sayıda taşınması ihtiyacını doğurmaktadır. Yolcu taşımacılığı, hareketliliği arttırarak insanların yaşadıkları yer dışındaki bölgelerden mal / hizmet alması ile bu bölgelere mal / hizmet vermeleri açısından önem taşımaktadır. Yük taşımacılığı ise bir yerde üretilen ürünlerin farklı yerlerdeki pazarlara açılmasını sağlayarak ticari ilişkileri geliştirmektedir. Yük taşımacılığına ilaveten ürünlerin pazarlara sunulmadan önce saklanmasını sağlayan lojistik sektörü stratejik bir konumdur.

Türkiye; Asya, Avrupa ve Afrika'nın kesiştiği noktada yer alması itibarıyla birçok ticaret ve ulaşım ağının üzerinde bulunmaktadır. Bunun yanı sıra ülkenin geniş bir coğrafyaya yayılmış olması içindeki ulaşım ile ilgili politikaların zaman ve maliyet açısından çok büyük etkileri olmasını sağlamaktadır. Ayrıca; uzun vadeli ulusal hedefler arasında yer alan ihracat odaklı büyümenin sağlanması için ülke içi kadar ülke dışıyla ulaşımın geliştirilmesi de büyük önem taşımaktadır.

Bölge hem nüfus ve ekonomik yönden büyük şehirler ile önemli limanların yakınında bulunması hem de önemli ulusal ulaşım ağlarının birçoğunun üzerinde olması itibarıyla stratejik bir konuma sahiptir. Bu yönüyle Bölge hem insan hareketliliği hem de yurt içi ve yurt dışı piyasalara erişim açısından önemli bir potansiyele sahiptir; bu potansiyelin değerlendirilmesi için Bölgenin kendi içinde ve Bölge dışındaki önemli merkezlerle bağlantılarının geliştirilmesine ihtiyaç duyulmaktadır.

Karayolu ve demiryolunu içeren kara taşımacılığı, denizyolu taşımacılığı ve havayolu taşımacılığının ele alındığı eksenle ulaşım ile etkileşim içerisindeki lojistik sektörü de değerlendirilmiştir. Eksendeki temel odak noktası Bölgenin

YATAY EKSENLER

ulaşım ve lojistik altyapısının geliştirilmesidir. Bu kapsamda erişilebilirliği yüksek ve lojistik altyapısı gelişmiş bir Bölge oluşturma politikası ortaya konmuştur.

Ulaşım, ara eksenler içinde yer aldığından, bu strateji kapsamındaki politikalar hem rekabetçilik sarmalındaki hem de yaşanabilirlik sarmalındaki eksenlerde göz önüne alınmıştır. Erişilebilirliğin arttırılması yaşam kalitesini ve pazarlara erişimi de etkilediğinden "Ulaşım" eksenini yaşanabilirlik ve rekabetçilik sarmallarındaki eksenlerle ilişkilidir. Ayrıca; lojistik altyapısının geliştirilmesi, "Sanayi", "Tarım" ve "Maden" eksenlerindeki pazarlamaya dönük stratejilerin uygulanmasına katkı sağlayacaktır. Turizm destinasyonlarının işlerliğinin sağlanması için de ulaşım altyapısının geliştirilmesine ihtiyaç duyulmaktadır.

Ulaşım son yıllarda ülke politikalarında en önemli yeri tutan alanlardan biridir; zira ulaşım birçok sektörle ilişki içerisinde olup diğer sektörlerdeki hedef ve amaçların gerçekleştirilmesinde kolaylaştırıcı rol oynamaktadır. lke politikalarında ulaştırma alanında son yıllarda en çok önem verilen konular lojistik altyapısının geliştirilmesiyle lojistik maliyetlerin düşürülmesi ve ulaşım altyapısının geliştirilmesidir. Onuncu Kalkınma Planı (OKP)'nda Türkiye'nin lojistikte bölgesel bir s olmasından bahsedilmekte (Madde 829) ve lojistik maliyetlerin düşürülmesi amaçlanmaktadır. Diğer yandan yk ve yolcu ulaştırma hizmetlerinin etkin, verimli, ekonomik ve emniyetli bir şekilde sağlanması amaçlanmaktadır. Bu amaçlarla paralel olarak Bölge Planı'nda ulaşım ekseninde iki temel hedef belirlenmiştir. Bu hedeflerden birisi erişilebilirliğin arttırılmasına yönelik hedeftir. Bu hedef altında mevcut karayolu ağının geliştirilmesi, ulaşımda entegrasyonun sağlanması gibi stratejiler belirlenmiştir. Plan'da ikinci hedef olarak lojistik altyapısının geliştirilmesi belirlenmiştir. Bu hedef kapsamında lojistik merkezlerin kurulması ve yeni demiryolu hatlarının yapılması gibi stratejiler belirlenmiştir.

Karayolu ağı bir ülkenin ulaşım ağının belkemiğini oluşturan bir faktördür. Karayollarından hem mevcut ağın iyileştirilmesi hem de yeni karayolu ağları yapılması ulaşımın sorunlarını azaltmak açısından oldukça önemlidir. OKP Madde 838'de karayollarında; önleyici bakım kavramının esas alındığı ve bakım-onarım hizmetlerinin zamanında ve yeterli düzeyde karşılanmasını temin edecek etkin bir üstyapı yönetim sistemi tesis edilecektir. Bakım ve onarım hizmetlerinin ağırlıklı olarak özel kesim marifetiyle yürütülmesi için gerekli hukuki ve kurumsal düzenlemeler hayata geçirilecektir, denilmektedir. Bu madde ile paralel olarak Bölge Planı'nda mevcut karayolu ağının iyileştirilmesi tedbiri oluşturulmuş olup bu tedbir altında gerekli müdahaleler oluşturulmuştur.

Bölge'de son yıllarda çeşitli alanlarda ulaşım yatırımları gerçekleştirilmektedir. Bu ulaşım yatırımlarından en üst düzeyde verim alabilmek için bu ulaşım türleri arasında entegrasyonun sağlanması büyük önem arz etmektedir. OKP Madde 835'te ulaştırma koridorlarında uygun hacim ve mesafelerde en avantajlı ulaşım türü belirlenerek, bu kapsamda denizyolu ve demiryolu taşımacılığının özendirilmesi ve kombine taşımacılık imkanlarının geliştirilmesinden bahsedilmektedir. Ayrıca Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi (BGUS) Madde 647'de özellikle yük taşımacılığında tek ulaştırma türünden çok kombine / multimodal / intermodal sistemlerden yararlanılması ve karayolu, demiryolu, denizyolu ve havayolu türlerinin birlikte hizmet sunmaları sağlanacaktır, denilmektedir. Bu politikalarla paralel olarak Bölge Planı'nda ulaşım türleri arasında entegrasyonun sağlanması tedbiri oluşturulmuş ve tedbir altında da ilgili müdahaleler belirlenmiştir.

Lojistik merkezler lojistik faaliyetlerin optimum şekilde gerçekleştirildiği, lojistik maliyetlerin minimuma indirildiği, ve bu faaliyetlerin en hızlı şekilde gerçekleştirildiği yerlerdir. Lojistikte önemli bir s olunması için lojistik merkezler en temel koşullardan biridir. OKP Madde 829'da Türkiye'nin lojistikte bölgesel bir s olması sağlanarak lojistik maliyetin düşürülmesi, ticaretin geliştirilmesi ve rekabet gücünün arttırılması temel amaçtır, denilmektedir. Bu bağlamda Bölge Planı'nda da lojistik altyapısı iyileştirilecektir önceliği altında Lojistik merkezlerinin kurulması tedbiri belirlenmiştir. Bu tedbir altında da bazı yerlerde lojistik ihtisas OSB kurulması, lojistik köylerin yapılması gibi müdahale ve projeler oluşturulmuştur.

Öncelik 10.1: Bölgede erişilebilirlik arttırılacaktır.

Tedbir 10.1.A:

Mevcut karayolu ağının iyileştirilmesi

TEDBİR UYGULAMA DÖNEMİ		
Kısa (2014 - 2018)	Orta (2019 - 2023)	Uzun (2019 - 2023 +)
	●	▶
ÖNCELİKLİ ALANLAR		
Müdahale bazlı önceliklendirme yapılmıştır.		

Stratejik Önem

Bölgedeki temel ulaşım ağı karayollarıdır. Bölge genelinin ve il / ilçelerin erişilebilirlik düzeyinin yükseltilmesi için birinci öncelik karayolu ağının iyileştirilmesidir. Planda az gelişmiş yerleşim merkezlerine yönelik temel yaklaşım, bu merkezlerin büyüme odaklarıyla olan ilişkilerinin artırılarak büyüme ivmesi kazanmalarınıdır. Bu çerçevede ulaşım süre ve kalitesinin iyileştirilmesi gerekmekte olup sıkıntı yaşanan veya geliştirilmesine ihtiyaç duyulan güzergahlarda yol kalitesinin artırılması, güzergahların düzeltilmesi, taşıma kapasitesinin artırılması, kaplamanın iyileştirilmesi ve şerit genişliğinin düzenlenmesi önceliklidir. Öncelikli yollar belirlenirken Bölge içi gelişmişlik farklarını azaltmak amacı kapsamında belirlenen ilçeler arası yakınsama politikaları dikkate alınmıştır.

İlgili Müdahale ve Projeler

Kütahya-Gediz-Uşak yolunun duble yol haline getirilmesi, yol kalitesinin artırılması

Akhisar-Salihli-Sarıgöl yolunun çalışmalarının tamamlanarak yolun duble yol haline getirilmesi ve yol kalitesinin artırılması

Simav- (Pazarlar / Şaphane) -Uşak yolunun duble yol haline getirilmesi, yol kalitesinin artırılması

Simav-Balıkesir yolunun duble yol haline getirilmesi, yol kalitesinin artırılması

Salihli-Köprübaşı-Demirci yolunun duble yol haline getirilmesi, yol kalitesinin artırılması

Uşak-Eşme yolunun kalitesinin artırılması

Uşak-Ulubey yolunun kalitesinin artırılması

Domanıç-Tavşanlı yolunun duble yol haline getirilmesi, yol kalitesinin artırılması

Afyonkarahisar-İhsaniye-Gazlıgöl yolunun duble yol haline getirilmesi, yol kalitesinin artırılması

Altıntaş-Gediz yolunun kalitesinin artırılması

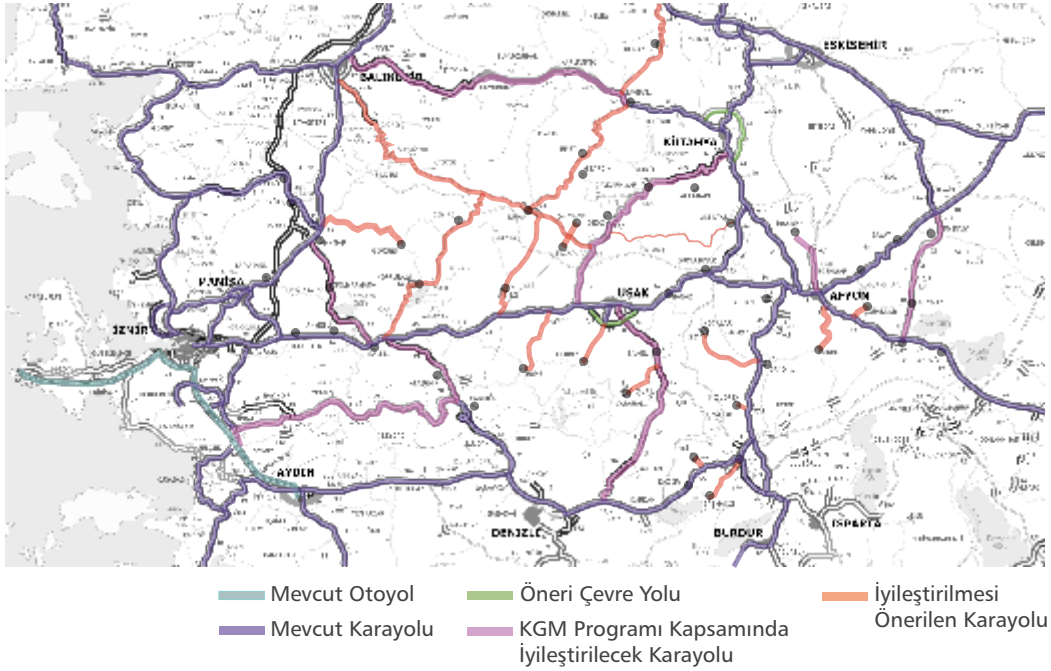
Karahallı-Sivaslı-Uşak yolunun duble yol haline getirilmesi, yol kalitesinin artırılması

Hocalar-Sandıklı yolunun kalitesinin artırılması

Gördes-Akhisar yolunun kalitesinin artırılması

Tavşanlı-Simav-Selendi yolunun duble yol haline getirilmesi, yol kalitesinin artırılması

24 Harita - Bölgedeki Planlanan Mevcut ve Planlanan Karayolu Altyapısı

Kaynak: Zafer Kalkınma Ajansı tarafından oluşturulmuştur.

Tedbir 10.1.B:

Ulaşım türleri arasında entegrasyonun sağlanması

TEDBİR UYGULAMA DÖNEMİ		
Kısa (2014 - 2018)	Orta (2019 - 2023)	Uzun (2019 - 2023 +)
ÖNCELİKLİ ALANLAR		
Müdahale bazlı önceliklendirme yapılmıştır.		

Stratejik Önem

Bölgeyi etkileyecek olan ulusal otoyol ve hızlı tren yatırımları, inşaatı tamamlanan Zafer Havalimanı, yeni karayolu yapım ve iyileştirme çalışmaları, önerilen demiryolu güzergahları gibi farklı yatırımlar değerlendirildiğinde, bunların Bölgenin erişilebilirlik düzeyine olan katkılarının maksimize edilmesi amacıyla entegrasyon ihtiyacı ortaya çıkmaktadır. Söz konusu entegrasyonun sağlanabilmesi amacıyla Bölgede ihtiyaç duyulan nokta ve güzergahlarda ek yatırımlar yapılması veya ek hizmetler sunulması önceliklidir.

İlgili Müdahale ve Projeler

Zafer Havalimanı'nın hızlı tren-otoyol ve konvansiyonel demiryolu entegrasyonlarının sağlanması

Hat üzerinde yer alan ilçelerde hizmet kademelenmesi göz önünde bulundurulacak şekilde hızlı tren istasyonlarının yapılması

Hat üzerinde yer alan ilçelere hizmet kademelenmesi göz önünde bulundurulacak şekilde otoyol çıkışları verilmesi

Hızlı tren duraklarının bulunduğu noktalarda konvansiyonel demiryolu hatları ile entegrasyonların sağlanması

Çandarlı Limanı ile konvansiyonel demiryolu hatlarının entegrasyonunun sağlanması

BALO projesi kapsamında Bandırma limanı ile konvansiyonel demiryolu hatlarının entegrasyonunun sağlanması

Tedbir 10.1.C:

Havaalanlarının etkinliğinin artırılması

TEDBİR UYGULAMA DÖNEMİ		
Kısa (2014 - 2018)	Orta (2019 - 2023)	Uzun (2019 - 2023 +)
ÖNCELİKLİ ALANLAR		
Müdahale bazı önceliklendirme yapılmıştır.		

Stratejik Önem

Bölgede yer alan 2 sivil havalimanının etkinliğinin artırılması, yurt dışı ve metropol bağlantılarının geliştirilmesi açısından önemlidir. Bu bağlantıların geliştirilmesi, bölgenin sosyoekonomik gelişimine de doğrudan katkıda bulunacaktır. Bu çerçevede, Uşak Havalimanı'nın 12 ay çalışabilir hale gelmesi, Zafer Havalimanı'nda ise uçuş yapılan nokta sayısının artması ile yeni firmaların ve hizmetlerin çekilebilmesine yönelik faaliyetler önceliklidir. Bu stratejinin hayata geçirilmesi kendi başına bir öncelik olmayıp ilgili diğer rekabetçilik eksenindeki stratejilerle koordinasyon içerisinde değerlendirilmesi elzemdir.

İlgili Müdahale ve Projeler

Zafer Havalimanı'nın lojistik ve kargoculuk hizmet altyapısının iyileştirilmesi

Zafer Havalimanı çevresinde otoyol, hızlı tren ve havalimanının yaratacağı yüksek erişilebilirlikten yararlanabilecek uluslararası fuar ve kültür merkezi, tema parkı benzeri kullanımların geliştirilmesi

Havaalanları bünyesinde yolculara verilen hizmetlerin çeşitlendirilmesi

Zafer Havalimanı bünyesinde gümrük kurulması

Havaalanlarına toplu taşıma bağlantılarının güçlendirilmesi, hat sayı ve sıklığının artırılması

Zafer Havalimanı-Uşak Havalimanı arasında uzun vadede işbirliği geliştirilerek her iki havalimanının da hizmette kalmasının sağlanması

Zafer Havalimanı bünyesinde hava taşıtları bakım ve onarım merkezi kurulmasına yönelik çalışmalar yapılması

Öncelik 10.2: Lojistik altyapısı iyileştirilecektir.

3.10
ULAŞIM

157

Tedbir 10.2.A:

Lojistik merkezlerinin kurulması

TEDBİR UYGULAMA DÖNEMİ		
Kısa (2014 - 2018)	Orta (2019 - 2023)	Uzun (2019 - 2023 +)
ÖNCELİKLİ ALANLAR		
Müdahale bazlı önceliklendirme yapılmıştır.		

Stratejik Önem

Yükün karayolundan demiryoluna yöneltilmesi, sanayi kuruluşları için maliyetlerin düşürülmesi, depolama alanları oluşturulması, satış ve temin olanaklarının artırılması, kent içi ulaşımın düzenlenmesi açısından lojistik merkezlerinin kurulması önemlidir. Lojistik merkezleri, sanayi altyapısının oluşturulması ve geliştirilmesi bakımından da bir gerekliliktir. Bu çerçevede, gereklilik görülen alanlarda lojistik merkezlerinin kurulması önceliklidir.

İlgili Müdahale ve Projeler

Afyonkarahisar ili Merkez ilçede yurt içi dağıtım merkezi olarak işlev görecektir; kara, hava ve demiryolu aktarma merkezi niteliğine de haiz Lojistik İhtisas OSB kurulması

Kütahya ili Merkez ilçede, bölgesel dağıtım merkezi olarak işlev görecek, firmaların yurt içi ve yurt dışı lojistik faaliyetlerini gerçekleştirebilecekleri karayolu-demiryolu lojistik köyü kurulması

Uşak ili Merkez ilçede, TCDD tarafından da planlanan konsolidasyon merkezi niteliğindeki lojistik köyün kurulması

Manisa Organize Sanayi Bölgesi içerisinde yer alan lojistik merkezinin geliştirilerek dış ticaret ağırlıklı firmaların lojistik faaliyetleri için kullanacağı dış ticaret lojistik merkezi kurulması

Tavşanlı ilçesi ve çevresindeki madencilik, sanayi ve tarım faaliyetlerine yönelik depolama, aktarma ve dağıtım faaliyetlerini kapsayacak lojistik merkezi kurulması

Turgutlu ilçesindeki sanayi ve tarım faaliyetlerine yönelik, Kemalpaşa Lojistik Merkezi ile koordineli faaliyet gösterecek depolama, aktarma ve dağıtım faaliyetlerini kapsayacak lojistik merkezi kurulması

Salihli ilçesi ve yakın çevresindeki sanayi ve tarım faaliyetlerine yönelik depolama, aktarma ve dağıtım faaliyetlerini kapsayacak lojistik merkezi kurulması

Akhisar ilçesi ve yakın çevresindeki sanayi ve tarım faaliyetlerine yönelik depolama, aktarma ve dağıtım faaliyetlerini kapsayacak lojistik merkezi kurulması

Proje 12: İllerde Lojistik Merkez Kurulması Projesi

Tedbir 10.2.B: Yeni demiryolu hatlarının yapılması

TEDBİR UYGULAMA DÖNEMİ		
Kısa (2014 - 2018)	Orta (2019 - 2023)	Uzun (2019 - 2023 +)
ÖNCELİKLİ ALANLAR		
Müdahale bazlı önceliklendirme yapılmıştır.		

Stratejik Önem

Bölgedeki yük nakliyatı bakımından temel strateji taşımacılığın karayollarından demiryollarına yönlendirilmesidir. Hızlı tren hatları ulusal çaplı yatırımlar olduğundan bölge planı kararları kapsamı dışında bırakılmış olup Bölgede geleneksel demiryolu hatlarının da yolcu taşımacılığından ziyade yük taşımacılığında kullanılması politikası geliştirilmiştir. Bu çerçevede, lojistik merkezi, liman ve sanayi bağlantısını göz önünde bulunduracak şekilde demiryolu hatlarının yapılması önceliklidir.

İlgili Müdahale ve Projeler

Zafer Havalimanı ile Dumlupınar ve Kütahya ilçeleri arasında demiryolu bağlantısı kurulması

Uşak-Gediz demiryolu bağlantısı için ön çalışma yapılması

Uşak-Karahallı demiryolu bağlantısı için ön çalışma yapılması

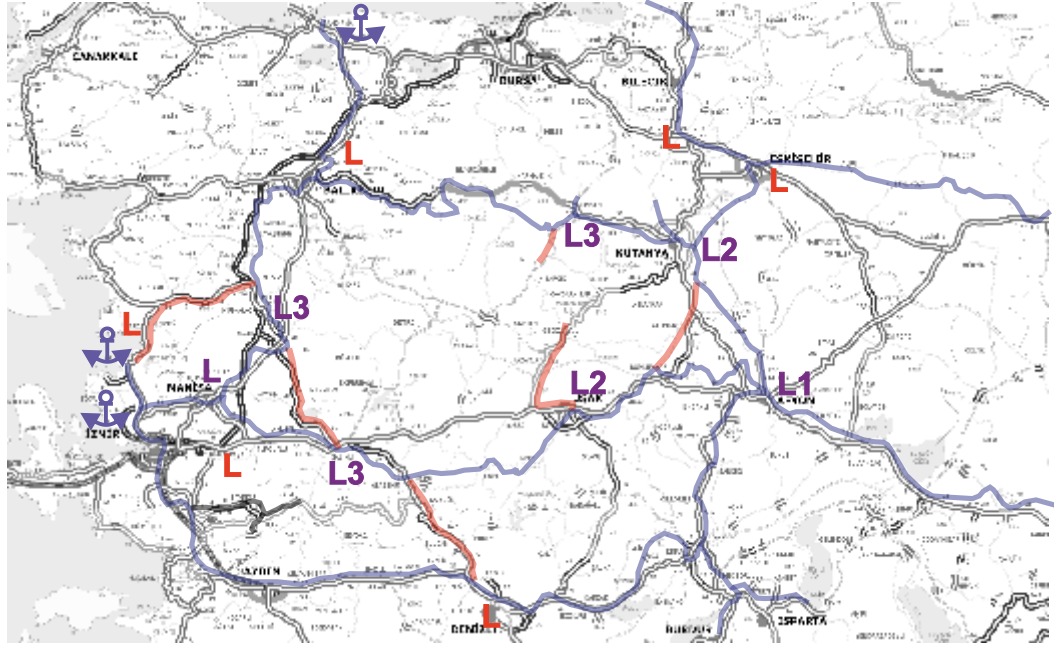
Tavşanlı-Emet demiryolu bağlantısı için ön çalışma yapılması

Akhisar-Salihli ve Alaşehir-Denizli demiryolu bağlantıları için ön çalışma yapılması

Soma-Çandarlı demiryolu bağlantısı için ön çalışma yapılması

Demiryolu bulunan ilçelerdeki organize sanayi bölgelerine demiryolu bağlantısı yapılması

25 Harita - Bölgedeki Mevcut ve Planlanan Demiryolu ve Lojistik Altyapısı

Önerilen Demiryolu

Liman

L1 Lojistik İhtisas OSB Önerisi

L3 Lojistik Merkezi Önerisi

Mevcut Demiryolu

L Bölge Dışı Lojistik Merkezi

L2 Lojistik Köyü Önerisi

L Mevcut Lojistik Merkezi

Kaynak: Zafer Kalkınma Ajansı tarafından oluşturulmuştur.

TR33 Bölgesi
2014-2023
Bölge Planı

Afyonkarahisar | Kütahya | Manisa | Uşak

UYGULAMA SÜRECİ ve PROJELER

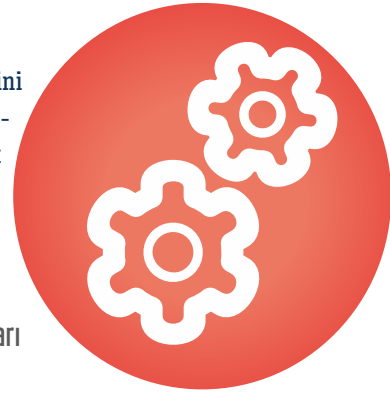
4

4.1

SORUMLU VE İLGİLİ PAYDAŞLAR

Plan kararlarını ve ilkelerini uygulayacak veya uygulanmasına katkı sağlayacak paydaşlar, 8 temel kategoride ele alınmaktadır:

- Sivil Toplum Kuruluşları
- Meslek Kuruluşları
- Valilikler ve Kaymakamlıklar
- Yerel Yönetimler
- Bakanlıkların Taşra Teşkilatları
- Üniversiteler
- Eğitim Kurumları
- Medya

Sivil Toplum Kuruluşları (STK'lar): Planın doğru ve etkin şekilde uygulanması için beşeri ve sosyal sermayenin rolü kritik olup bu bağlamda kilit yapılardan biri de STK'lardır. STK'lar etkin şekilde faaliyet gösterdikleri sürece eğitimden sağlığa; sosyal yaşamdan dezavantajlı gruplara kadar geniş bir yelpazede sosyal politikanın uygulanmasına katkı sağlamaktadırlar. Bu doğrultuda, STK'ların geniş ve katılımcı bir üye tabanına sahip olması, mali kaynaklarının sürekli ve yeterli olması ve profesyonel şekilde yönetilmeleri gerekmektedir. Bölge Planı, bir taraftan Bölgedeki STK'ların yukarıda bahsedilen alanlarda kapasitelerini güçlendirmelerini ve sayılarının artmasını hedeflerken; diğer taraftan Planın uygulama sürecine katılımlarının artmasını sağlayacaktır. Bu sayede sosyal sermaye en etkin şekilde harekete geçirilecektir. STK'lar hem ürettikleri hizmetle fayda sağlayacak; hem de sosyal faaliyetlere katılma noktasında toplumda farkındalığı arttıracaklardır.

Meslek Kuruluşları: Özel sektörün örgütlenmesi ve temsili ile ilgili olarak çeşitli kurumlar mevcuttur. Bunlar arasında ticaret/sanayi odaları, borsalar, meslek odaları, iş dernekleri, kooperatifler, üretici ve yetiştirici birlikleri yer almaktadır. Bu yapıların pek çoğunun kendine özgü bir mevzuatı ve kamu nitelikleri bulunmaktadır. Gerek yönetim gerek sekreteryâ düzeyinde ilgili kuruluşların Planın genel içeriğine, ilke ve kararlarına hakim olmaları büyük önem arz etmektedir. Bu doğrultuda, söz konusu kuruluşların kendi üyelerini planın uygulama sürecine katılım ve katkıda bulunmaları için bilinçlendirmeleri ve organize etmeleri önemlidir. Ayrıca, bu kuruluşların üyeleriyle güçlü bir iletişim altyapıları bulunmakta olup bu altyapı paydaşlarla iletişimi Planın uygulanması sürecinde etkin ve hızlı

kılacaktır. Söz konusu kuruluşlar, iş gücü piyasası aktörleri arasında sosyal diyalogun başlamasına ve piyasaya ilişkin olarak alınacak tedbirlerin işbirliği içinde uygulanmasına katkı sağlamaları bakımından oldukça kritiktir.

Valilikler ve Kaymakamlıklar: Valiler ve Kaymakamlar illerde ve ilçelerdeki en büyük mülki amirlerdir. Valiler devletin, hükümetin ve tek tek bakanlıkların illerdeki temsilcisi iken Kaymakamlar görev yaptıkları ilçelerde hükümeti temsil ederler. İl genelinde Valiliklerin ilçelerde ise Kaymakamlıkların yönlendirici ve koordine edici rollerinden dolayı bu makamların Planın uygulanma safhasındaki başarısına doğrudan etki etmesi beklenmektedir. Zira Plan, kamu kurumlarının stratejilerinde ve faaliyetlerinde esas almak zorunda oldukları bir doküman olup Valiliklerin bu anlamda kamu idarelerini yönlendirmesi uygulama aşamasını önemli ölçüde etkileyecektir. Buna ek olarak, Planda yer alan alt bölge düzeyindeki strateji ve tedbirlerin uygulanması bakımından Kaymakamlıkların ilçelerdeki rolü önem arz etmektedir. Özellikle sosyoekonomik olarak az gelişmiş veya gelişmekte olan ilçelerde mülki amir sıfatı ile Kaymakamların Planın uygulanmasına sağlayacağı katkı kırsal kesimde istenilen gelişmenin sağlanması için gerekli görülmektedir.

Yerel Yönetimler: Planın uygulanması esnasında belediyeler ve il özel idareleri görev ve sorumlulukları gereği önemli rol oynayacak olan kurumlardır. Belediyeler ve İl Özel İdareleri il ölçeğinde birçok iktisadi ve sosyal faaliyetleri yapmakla yükümlüdürler. İlin imar, su, kanalizasyon, kentsel altyapı çevre ve çevre sağlığı, çevre düzeni planları, gençlik ve spor vb. alanlarda söz konusu kurumlar görev ve sorumluluklarını yerine getirmektedirler. Planın eksenleri ve bu kurumların görev ve sorumlulukları karşılaştırıldığında birbiriyle örtüşen bir tablo ortaya çıkmaktadır. Ayrıca, İl Özel İdareleri ve Belediyelerin yaptıkları stratejik plan ve yatırım ve çalışma programlarının Bölge Planına uygun olma zorunluluğu nedeniyle Planın uygulama safhasında her iki kurumla da eşgüdüm halinde çalışmak önem ihtiva etmektedir. Bu şekilde Planın hedeflediği sonuçlar yerelde elde edilebilecektir.

Bakanlıkların Taşra Teşkilatları: Yerel kapasiteyi teşkil eden temel unsurlar arasında Bakanlıkların taşra teşkilatları gelmektedir. Bunlar merkezi bürokrasinin yereldeki birimleri olan bölge, il ve ilçe müdürlükleridir. Söz konusu kurumlar kendi alanlarında uzmanlaşan ve uzmanlık hizmeti sunan; buna paralel olarak da önemli sayıda teknik personel barındıran kuruluşlardır. Taşra teşkilatları büyük ölçüde kendi merkezi teşkilatlarının güdümünde ve merkezden belirlenen politikalar çerçevesinde hizmet sunmaktadır. Paydaş açısından en kritik hususlardan bir tanesi söz konusu teşkilatların merkezi politikalar ile yereldeki faaliyetler arasında aracı kurumlar olmasıdır. Bu rolüyle, Planın hazırlık aşamasında önemli girdiler sağlayan taşra teşkilatları; uygulama aşamasında da merkezi politikaların yerelin özgün dinamiklerini göz önünde bulundurarak uygulanması ve iki yönlü bir etkileşimin sağlanması noktasında kritik unsurlar olacaktır. Bu çerçevede, taşra teşkilat yöneticilerinin Planda yer alan genel ilkelere ve kendilerini ilgilendiren hedef ve stratejilere hakim olmaları elzemdir. Yöneticiler, kendi kilit teknik personelini de bu doğrultuda eğitmeli ve farkındalıklarını üst düzeye çıkarmalıdır. Planın uygulama sürecinde söz konusu kurumların teknik ve analitik görüş ve geri bildirimlerine ihtiyaç duyulacaktır.

Üniversiteler: Her ilde bir tane (Afyon Kocatepe, Dumlupınar, Celal Bayar ve Uşak Üniversiteleri) olmak üzere Bölgede 4 üniversite mevcuttur. Bölge üniversiteleri çeşitli eğitim programları, geniş öğretim ve öğrenci kadroları ile önemli bir bilimsel kapasiteyi barındırmaktadır. Üniversiteler başta AR-GE ve yenilik süreçleri olmak üzere üniversite-sanayi işbirliği sürecinin kilit aktörleridir. Bu bakımdan Planın uygulanması açısından yadsınmaz bir önem taşımaktadırlar. Başta özel sektör ile kuracakları işbirlikleri olmak üzere, üniversitelerin kamu ve sivil toplum ile iç içe olmaları elzemdir. Bunun için üniversitelerin kurumsal düzeyde ortaya koyacağı çalışmalar kadar, akademisyenlerin bireysel çalışmaları da önemlidir. Akademisyenlerin özel sektör başta olmak üzere toplumun farklı kesimleri ile yürütecekleri projeler; bilgi çoğaltım süreçlerinin çeşitlenmesi ve artmasına büyük ivme kazandıracaktır. Planın üniversitelerde yalnızca üst yönetim seviyesinde değil; bölüm başkanlıkları düzeyinde de bilinmesi ve takip edilmesi gerekmektedir. Akademisyenlerin ilgili çalışmalarında Planı referans alması ve Plana atıf yapması; Planın hem uygulanması hem de tanınırlığının artması bakımından önemlidir.

Eğitim Kurumları: Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı başta mesleki ve teknik liseler olmak üzere tüm eğitim kurumlarını, halk eğitim merkezlerini, üniversitelerin sürekli eğitim merkezlerini ve özel eğitim kurumlarını ayrı bir başlık altında değerlendirmek gerekmektedir. Bu kurumlar Planın uygulanması için gerekli olan beşeri sermayenin yetiştirilmesi ve

geliştirilmesinde kritik unsurlardır.

Eğitim müfredatı ve uygulaması ulusal düzeyde belirlense de özellikle mesleki ve teknik liselerin yereldeki rolü oldukça önemlidir. Özel sektörün ihtiyaç duyduğu iş gücünü yetiştirmek için meslek liselerinin yereldeki ihtiyaçlar odağında yapılanmaları ve yerel aktörlerle iletişim ve etkileşim halinde olmaları önemlidir. Bu nedenle başta Milli Eğitim Müdürlükleri ile bağlı ve ilgili kuruluşlardaki idareciler olmak üzere okul müdürlerinin Plan hakkında bilgi sahibi olmaları gerekmektedir.

Mesleki ve teknik eğitim kurumlarının etkinliği ve işlevi, eğitim bürokratları, Ajans yetkilileri ve iş gücü piyasası temsilcileri arasında sürekli takip edilmesi ve değerlendirilmesi gereken bir husus olarak ön plana çıkmaktadır. Hayat boyu öğrenme olgusunun önem kazanmasıyla; halk eğitim merkezleri, sürekli eğitim merkezleri ve özel eğitim kurumlarının rolleri daha önemli hale gelmiştir. Bölgedeki mevcut iş gücünün değişen sosyoekonomik koşullara uyumlu hale gelmesi, mesleki becerilerin geliştirilmesi ve yenilerinin kazandırılması için söz konusu kurumların etkin ve verimli bir işleyişe sahip olması Planın başarısına da katkı sağlayacaktır.

Medya: Planın uygulama aşamasında katılımı ve farkındalığı arttırmak adına medya kilit aktörlerden biridir. Bu çerçevede, ilk olarak yerel basını dikkate almak gerekir. Yerel basın unsurları arasında yerel gazeteler, yerel televizyon kanalları, radyo kanalları ve internet siteleri (haber portalları) yer almaktadır. Bilgi toplumuna dönüşürken, yerel medyanın bilgilendirme ve farkındalığı arttırma yönündeki kapasitesi paydaşların Planı sahiplenmesi ve uygulanmasına katkıda bulunması bakımından oldukça önemlidir. Benzer şekilde, Planda yer alan hedef ve stratejiler ile Plan kapsamında alınacak tedbirlerin yerel basında kapsamlı şekilde işlenmesi kalkınmanın toplum geneline yayılmasına katkı sağlayacaktır. Plana ilişkin Bölge genelinde farkındalık yaratılması, Planın uygulama sürecinde geri bildirimlerin alınmasını kolaylaştıracaktır. Yerel basının ötesinde, Planın bölgesel ve ulusal düzeyde yayın yapan medya kuruluşlarında yer alması, gerek diğer bölgelerle koordinasyon açısından gerek Ajansın Plan güdümünde gerçekleştirdiği çok boyutlu kalkınma çalışmalarının daha iyi anlaşılması açısından önem arz etmektedir. Bu çerçevede, başta yerel basın organlarının yönetici ve çalışanları olmak üzere tüm basın mensupları ile etkin ve sürekli bir iletişim elzemdir. Yerel basının Plana atıf yapabilmesi, Planın önemine dikkat çekmesi ve Plan kapsamında yapılacak müdahaleleri aktarabilmesi ile paydaşlar Bölge genelindeki çalışmalara ilişkin bilgi ve farkındalık sahibi olacaklardır.

4.2

PROJE ÖNERİLERİ

Bölgedeki önemli öncelik, ihtiyaç ve potansiyelleri göz önüne alındığında, öne çıkan proje önerileri aşağıda listelenmektedir.

- P1. Aizanoi Antik Kentinin Canlandırılması Projesi
- P2. Altıntaş - İhsaniye - Soma OSB'leri Kurulması Projesi
- P3. Termal Seracılık Merkezi Projesi
- P4. Biyokütle Enerji Santrali Projesi
- P5. Bölgesel Fuar ve Kongre Merkezi Projesi
- P6. Bölgesel Maden, Kimya, Metal Olmayan Mineral Ürünler Araştırma Enstitüsü ve Laboratuvarı Projesi
- P7. Bölgesel Zafer Teknoloji Geliştirme Bölgesi Kurulması Projesi
- P8. Bilgi ve Deneyim Aktarımı Projesi
- P9. İç Ege Havzası Tarımsal Gelişim Bölgesi Projesi
- P10. İl Merkezlerinde Firmalar Arası AR-GE, Tasarım ve Markalaşma Merkezi Projesi
- P11. İş Geliştirme Merkezleri Kurulması Projesi
- P12. İllerde Lojistik Merkez Kurulması Projesi
- P13. Manisa-İzmir-Turgutlu Teknoloji Geliştirme Bölgesi
- P14. Murat Dağı Turizm Merkezinin Kurulması Projesi
- P15. Sağlık Serbest Bölgesinin Kurulması Projesi
- P16. Ulubey Kanyonu'nun Turizme Kazandırılması Projesi
- P17. Bölgesel Gıda Araştırma Enstitüsü ve Laboratuvarları Projesi
- P18. Teknoloji Odaklı Gelişim Alt Bölgelerinde Firmalar Arası Teknoloji Transferi Merkezi Kurulması Projesi

Söz konusu proje önerilerinin muhtemel yerleri, amaçları, tanımları, faydalanıcıları, uygulayıcıları, uygulama alt bileşenleri ve tahmini finansman ihtiyaçlarına ilişkin bilgiler ise aşağıda bulunmaktadır.

Pl.

Proje Adı	Aizanoi Antik Kentinin Canlandırılması Projesi
Proje Yeri	Çavdarhisar - Kütahya
Projenin Amacı	Aizanoi Antik Kentinin restore edilerek Kütahya turizmine kazandırılması
Projenin Gerekçesi	Proje Kütahya'daki kültür ve inanç turizmi potansiyeline ciddi bir katkıda bulunacaktır. Aizanoi Antik Kenti'ndeki Zeus tapınağı, dünyadaki tek stadyumlu tiyatro, ilk borsa binası, hamam, sütunlu cadde, antik köprüler, agora, gymnasium, Meter Steuene kutsal alanı, nekropoller, su yolları ve kapı yapıları tarih ve inanç turizmi açısından yüksek potansiyel arz etmektedir. Bu yapılarla Aizanoi'nin restorasyonu Bölge'ye turist çekme açısından büyük öneme haizdir. Halihazırda Aslanapa-Altıntaş yolunun İl Özel İdaresi'nce yapılmasının ardından Zafer Havalimanı'na mesafenin 55 kilometreye düşmesi de Bölge dışından turist çekilmesinde etkili olacaktır. Söz konusu turistlerin Bölge içindeki diğer turistik alanları da ziyaret etmesi ile Bölge'nin turizm gelirleri artacaktır.
Projenin Faydalanıcıları	Projeye yerli ve yabancı turistler Bölgeye çekilecektir. Turist sayısının artmasıyla birlikte Çavdarhisar özelinde Kütahya esnafı ve turizm işletmeleri de projeden faydalanacaktır.
Projenin Uygulayıcıları	Kütahya Valiliği, Kütahya İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Çavdarhisar Kaymakamlığı, Çavdarhisar Belediyesi
Projenin Alt Bileşenleri	Zeus tapınağı, dünyadaki tek stadyumlu tiyatro, ilk borsa binası, hamam, sütunlu cadde, antik köprüler, agora, gymnasium, Meter Steuene kutsal alanı, nekropoller, su yolları ve kapı yapıları gibi yapıların restorasyonudur.
Projenin Finansman İhtiyacı	Yaklaşık 8 Milyon TL olarak öngörülmektedir.

P2.

Proje Adı	Altıntaş - İhsaniye - Soma OSB'leri Kurulması Projesi
Proje Yeri	Altıntaş - Kütahya, İhsaniye - Afyonkarahisar, Soma - Manisa
Projenin Amacı	Belirtilen ilçelerde üretim kapasitesini artıracak OSB'lerin kurulması
Projenin Gerekçesi	Projenin amacı ilçelerdeki üretim kapasitesini artıracak ve firmaların daha iyi ve kaliteli üretim yapmasını sağlayacak OSB'ler kurmaktır. Ayrıca bu OSB'lerde atık su arıtma ve diğer arıtma tesislerinin bulunmasıyla temiz ve çevreci üretim noktasında bir merhale daha alınmış olacaktır. Yine kurulacak OSB'ler sayesinde ilçelerde sanayinin etkinliği artırılacak ve düzenli kent yerleşmesinin sağlanması adına bir adım daha atılmış olacaktır. Firmaların enerji, ulaşım, hammadde gibi sorunları bu OSB'ler sayesinde daha kolay olacağı için firmalar daha maliyet etkin çalışabileceklerdir. Ayrıca bu OSB'ler sayesinde Bölge'ye doğrudan yabancı yatırımların çekilmesi daha kolay olacaktır.
Projenin Faydalanıcıları	Projeden belirtilen ilçelerdeki hem firmalar hem de çalışanlar faydalanacaktır. Ayrıca firmaların üretim kapasitesinin artması sayesinde bu ilçelerde ikamet edenleri istihdamı artacak ve ticari canlılığın esnaflara olumlu etkileri olacaktır.
Projenin Uygulayıcıları	Bilim Sanayi Teknoloji İl Müdürlükleri Altıntaş, İhsaniye ve Soma Kaymakamlıkları Altıntaş, İhsaniye ve Soma Belediyeleri Kütahya ve Soma Ticaret ve Sanayi Odaları
Projenin Alt Bileşenleri	OSB yönetim merkezi, atık su arıtma tesisi, tehlikeli atık yönetim sistemi, haberleşme altyapısı, temel altyapı (elektrik, su, kanalizasyon) ve OSB ulaşım altyapısıdır.
Projenin Finansman İhtiyacı	OSB başına yaklaşık 60 Milyon TL (Kamulaştırma bedeli hariç) olarak öngörülmektedir.

4.2

PROJE
ÖNERİLERİ

167

P3.

Proje Adı	Termal Seracılık Merkezi Projesi
Proje Yeri	Banaz - Uşak, Bolvadin - Afyonkarahisar, Sandıklı - Afyonkarahisar, Simav - Kütahya
Projenin Amacı	Bölge'deki termal enerji olanaklarını kullanıp Bölge'yi bir termal sera merkezi haline getirecek merkezlerin oluşturulması
Projenin Gerekçesi	Projenin amacı belirtilen her ilçe için 100 dekarlık alanda, yüksek tünel ile kemerli ve çok gözlü sera, damla sulama sistemi, termal örtü, ısıtma sistemi ve soğutma sistemi kurularak üretilen ürünlerin verimi ve kalitesini artırmaktır. Bu sayede üretimdeki emek yoğunluğu azaltılacak, doğal kaynakların koruma-kullanma dengesi gözetilecek, enerji, zirai ilaç ve kimyasal madde kullanımında tasarrufa gidilecektir. Ayrıca, üniversite öncülüğünde bir araştırma merkezi kurularak verim ve kalite yönünden daha üstün olan hibrit çeşitlerin genetik araştırmaları yapılacak, tohum ve fide üretimi ile topraksız tarım uygulamaları geliştirilecektir. Proje ile tarım sektöründe üretilen katma değerde artış sağlanacaktır.
Projenin Faydalanıcıları	Bölge'deki tarım ve gıda firmaları ile esnaf ve halktır.
Projenin Uygulayıcıları	Banaz, Bolvadin, Sandıklı, Simav Kaymakamlıkları Banaz, Bolvadin, Sandıklı, Simav Belediyeleri Banaz, Bolvadin, Sandıklı, Simav İlçe Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlükleri Banaz, Bolvadin, Sandıklı, Simav Ziraat Odaları
Projenin Alt Bileşenleri	Yüksek tünel, kemerli ve çok gözlü sera, damla sulama sistemi, termal örtü, ısıtma sistemi ve soğutma sistemidir.
Projenin Finansman İhtiyacı	Her bir tesis için yaklaşık 12 Milyon TL olarak öngörülmektedir.

P4.

Proje Adı	Biyokütle Enerji Santrali Projesi
Proje Yeri	Afyonkarahisar, Manisa
Projenin Amacı	Bölgedeki enerji arzının artırılması için biyokütle enerji santrali kurulması
Projenin Gerekçesi	Proje Bölge'nin ve Türkiye'nin enerji darboğazını aşmasına yardımcı olacaktır. Biyokütle enerji santrali sayesinde son yıllarda ısınmada daha az kullanılmasından dolayı fiyatı azalan odunun tekrar ekonomiye kazandırılması sağlanacaktır. Kurulacak tesiste organik atıkların yanı sıra bitkisel yağ atıkları, tarımsal hasat artıkları dahil olmak üzere, tarım ve orman ürünlerinden ve bu ürünlerin işlenmesi sonucu ortaya çıkan yan ürünlerden katı, sıvı ve gaz halinde yakıt elde edilecektir. Buna ek olarak bu santralde evsel atıklar da değerlendirilecek böylece bu atıkların çevreye verdiği zarar minimuma indirilecek ve bu atıklar ekonomiye kazandırılmış olacaktır. Ayrıca Bölge'de yoğun olarak yapılan tarımsal faaliyetlere bağlı atıklardan kaynaklanan hayvan dışkıları da biyokütle santralinde enerjiye dönüştürülebilecek ürünlerdendir.
Projenin Faydalanıcıları	Projeden enerji, tarım, geri dönüşüm, ormancılık ve odun ürünleri alanında faaliyet gösteren firmalar faydalanabilecektir.
Projenin Uygulayıcıları	Afyonkarahisar İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü Manisa İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü Afyonkarahisar Bilim Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü Manisa Bilim Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü Orman Bölge Müdürlüğü Tarımsal Üretici Birlikleri
Projenin Alt Bileşenleri	Enerji üretim, depolama ve dağıtım ekipman ve teçhizatlarıdır.
Projenin Finansman İhtiyacı	Yaklaşık 10 Milyon olarak öngörülmektedir.

4.2

PROJE
ÖNERİLERİ

169

P5.

Proje Adı	Bölgesel Fuar ve Kongre Merkezi Projesi
Proje Yeri	Afyonkarahisar-Merkez, İhsaniye - Afyonkarahisar, Kütahya-Merkez, Altıntaş - Kütahya
Projenin Amacı	Bölgesel fuar ve kongre merkezinin yapılması
Projenin Gerekçesi	Proje ile Bölge'nin kongre ve iş turizmi merkezlerinden biri olması için büyük adım atılacaktır. Projede fuar alanı ve sergi alanları, büyük toplantı odaları, özel görüşme odaları, iş adamlarına yönelik birebir iş görüşmelerinde kullanılmak üzere her türlü donatıya sahip toplantı odaları olacaktır. Bu sayede Bölgedeki işi dünyası ile Bölge dışındaki işletmeler arasındaki etkileşim artacak ve Bölgenin bu alandaki ihtiyacı giderilecektir. Ayrıca fuarların Bölgede düzenlenmesi ile hem diğer şehirlerin Bölgeye tanıtılması, hem de Bölgedeki şehir ve kültürlerin Bölge dışına tanıtılması sağlanacaktır. Bu yolla Bölgenin bilinirliği artacak ve Bölgenin dışıyla ticari ilişkiler geliştirilecektir.
Projenin Faydalanıcıları	Projeden turizm acentaları, AVM'ler, bölge esnafı, yöresel ürün satıcıları özelinde tüm Bölge esnafı ve halkı faydalanacaktır.
Projenin Uygulayıcıları	Afyonkarahisar-Kütahya İl Özel İdareleri Afyonkarahisar-Kütahya Belediyeleri Afyonkarahisar-Kütahya Ticaret ve Sanayi Odaları Afyonkarahisar-Kütahya İl Kültür ve Turizm Müdürlükleri
Projenin Alt Bileşenleri	Fuar alanı, sergi alanı, toplantı odaları, iş bağlantı ve görüşme odaları, konferans salonlarıdır.
Projenin Finansman İhtiyacı	7 Milyon TL olarak öngörülmektedir.

P6.

Proje Adı	Bölgesel Maden, Kimya, Metal Olmayan Mineral Ürünler Araştırma Enstitüsü ve Laboratuvarı Projesi
Proje Yeri	Afyonkarahisar, Kütahya, Uşak
Projenin Amacı	Bölgesel çapta hizmet verecek maden, kimya ve metal olmayan mineral ürünler araştırma enstitülerinin kurulması
Projenin Gerekçesi	Bölge içi ve Bölge dışı tüm firma ve kamu kurum ve kuruluşlarının ihtiyaç duyduğu laboratuvar ve analiz hizmetlerinin verildiği bir enstitü ve laboratuvar yapılmasıdır. Enstitüde hem ürünlerin analizi yapılacak hem de katma değerli ve uç ürünlerin geliştirilmesi ve üretimine yönelik çalışmalar yapılacaktır. Bu merkezlerde çalışanlar da koordineli bir biçimde çalışarak bu alanlarda ortak gerçekleştirilecek projelerde birlikte çalışacaktır. Bu sayede bölgesel bir sinerji oluşacak ve Bölge'nin üretim ve sanayi altyapısı, Bölge'deki yerelleşmiş maden, metalik olmayan mineral ürünler ve kimya gibi sektörler vasıtasıyla geliştirilecektir. Araştırma merkezleri üniversitelerle işbirliği içerisinde çalışarak karşılıklı olarak birbirine girdi sağlayacaktır. Yaptığı araştırma ve analizlerle kendi finansmanını sağlayacak olan bu merkezler zaman içerisinde farklılaşarak yeni laboratuvar ve ünitelerle hizmet vermeye devam edecektir. Bu sayede Bölgede önemli bir potansiyel olarak yer edinmiş yeraltı kaynaklarının ekonomik değere dönüştürülmesinin önü açılacak ve Bölge firmalarının araştırma ve analiz ihtiyaçları karşılanacaktır.
Projenin Faydalanıcıları	Projeden Bölge'de gıda, kimya, maden, enerji, tarım sektöründe faaliyet gösteren birçok firma ve bu alanlarda analize ihtiyaç duyan birçok kamu kurumu faydalanacaktır.
Projenin Uygulayıcıları	İl Özel İdareleri İlgili Belediye Başkanlıkları Bilim Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlükleri Ticaret ve Sanayi Odaları
Projenin Alt Bileşenleri	Enstitülerde kullanılacak laboratuvar makine ve ekipmanları, analiz araç, gereç ve ekipmanlarıdır.
Projenin Finansman İhtiyacı	Enstitü başına yaklaşık 8 Milyon TL olarak öngörülmektedir.

4.2

PROJE
ÖNERİLERİ

171

P7.

Proje Adı	Bölgesel Zafer Teknoloji Geliştirme Bölgesi Kurulması Projesi
Proje Yeri	Afyonkarahisar, Uşak
Projenin Amacı	Afyonkarahisar ve Uşak illerinde teknoloji geliştirme bölgelerinin kurulması
Projenin Gerekçesi	TR33 Bölgesi ülke genelinde teknoloji geliştirme bölgesi bulunmayan 9 Düzey-2 Bölgesinden biridir. Bölgedeki ihtiyacı karşılamak ve illerdeki ekonomik uzmanlaşmaları değerlendirmek amacıyla ortak teknoloji geliştirme bölgelerinin oluşturulması amaçlanmaktadır. Bu amaçla illerdeki iki üniversitenin ortaklığıyla kurulacak şirket marifetiyle, üniversitelerin kampüslerinde farklı alanlarda ihtisaslaşmış teknopark alanları oluşturulacaktır. İhtisaslaşma alanları açısından Afyon Kocatepe Üniversitesi'nde gıda ve mermer, Uşak Üniversitesi'nde deri ve tekstil öncelikli olacaktır. Söz konusu tesisler ilk etapta 3'er bin metrekarelik alanlarda faaliyet gösterecek ve 500'ün üzerinde nitelikli personel istihdam edilecektir. Böylece Bölgedeki firmalar ile üniversiteler arasındaki işbirliklerinin artırılması ve bilginin ekonomik değere dönüştürülmesi imkanı sağlanacaktır.
Projenin Faydalanıcıları	Projeden bölgedeki gıda, mermer, maden, kimya, deri, tekstil, enerji sektöründeki firmalar, üniversiteler ve ilgili kamu kurum ve kuruluşları faydalanacaktır.
Projenin Uygulayıcıları	Afyon Kocatepe Üniversitesi Uşak Üniversitesi Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Afyonkarahisar ve Uşak İl Müdürlükleri Afyonkarahisar ve Uşak Ticaret ve Sanayi Odaları
Projenin Alt Bileşenleri	İllerdeki iki üniversitenin ortaklığıyla kurulacak şirket marifetiyle, üniversitelerin kampüslerinde farklı alanlarda ihtisaslaşmış teknoloji geliştirme bölgesi alanlarıdır.
Projenin Finansman İhtiyacı	İhtiyacı yaklaşık 20 Milyon TL olarak öngörülmektedir.

P8.

Proje Adı	Bilgi ve Deneyim Aktarımı Projesi
Proje Yeri	Bölge geneli
Projenin Amacı	Dünyada öne çıkmış uzmanların Bölge'ye çağırılarak sektördeki öne çıkan ve büyük firmalara danışmanlık verilmesi suretiyle teknoloji ve bilgi transferinin sağlanması.
Projenin Gerekçesi	Bölge'deki teknolojik ve yönetsel bilgi düzeyinin artırılması ve Bölge'ye teknik uzmanlık (know-how) düzeyinin yükseltilmesidir. Danışmanlık süresi içerisinde ilgili sektör uzmanı, firmaları ziyaret ederek sektöre dair üretim, satış, pazarlama, yenilik, kümelenme vb. alanlarda bilgi, tecrübe varsa iyi uygulamaları aktaracaktır. Sonraki aşamada ortak bir toplantı ile firmalar bir araya gelecek ve proje sürecindeki deneyimlerini paylaşarak toplam fayda arttırılacaktır. Ayrıca proje sonrasında seçilecek yüksek başarı sağlayan firmaların başarı hikayelerinin tanıtım film ve broşürleri yapılarak yerel medyada paylaşılacaktır. Projenin farklı sektörlerle yönelik olarak uygulanması amaçlanmaktadır.
Projenin Faydalanıcıları	Bölge'deki ilgili sektörlerde tüm öne çıkan firmalardır
Projenin Uygulayıcıları	Ticaret ve Sanayi Odaları, KOSGEB İl Müdürlükleri, Organize Sanayi Bölge Müdürlükleri, Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı İl Müdürlükleri, İşletmeler
Projenin Alt Bileşenleri	-
Projenin Finansman İhtiyacı	Yaklaşık 750 Bin TL olarak öngörülmektedir.

4.2

PROJE
ÖNERİLERİ

173

P9.

Proje Adı	İç Ege Havzası Tarımsal Gelişim Bölgesi Projesi
Proje Yeri	Manisa (Demirci, Gördes, Köprübaşı, Kula ve Selendi) ilçeleri
Projenin Amacı	Belirtilen ilçelerde Agropark aracılığıyla yöredeki tarımsal üreticilerin bilinçlendirilmesi ve katma değeri yüksek ve verimli üretime yönelmeleridir.
Projenin Gerekçesi	Yüksek tarım potansiyeli olan belirtilen ilçelerde tarımsal katma değeri artırmak ve ilçe merkezlerinde ve büyük beldelelerde hobi bahçeleri uygulamaları ile yörenin turizm potansiyeline katkıda bulunmaktadır. Köylerde ise sulamanın artırılması ve kimyasal gübre ve ilaçların kullanımının azaltılması ile organik tarım ve iyi tarım uygulamaları geliştirilecektir. Bu sayede hem toprağın korunması sağlanacak, hem de üretim sürekli ve verimli hale gelecektir. Ayrıca agroparkta, yöredeki toprak yapısı, iklim özellikleri ve yeryüzü şekilleri incelenerek alternatif yüksek katma değerli tarımsal ürünlere yönelik etütler yapılacaktır.
Projenin Faydalanıcıları	Belirtilen ilçelerdeki tarım üreticileri ve çalışanları başta olmak üzere, turizm sektörü firmaları ve çalışanları da projeden faydalanacaktır.
Projenin Uygulayıcıları	Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu Manisa İl Koordinatörlüğü, Manisa İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, Sorumlu ilçelerdeki İlçe Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlükleri, ziraat odaları, tarım kredi kooperatifleri ve meslek yüksekokulları, Demirci Meyve Üreticileri Birliği, Gördes Kiraz Üreticileri Birliği, Köprübaşı Üzümsü Meyveler Üretici Birliği
Projenin Alt Bileşenleri	Agropark, hobi bahçeleri, organik tarım sahaları, iyi tarım uygulamaları sahalarıdır.
Projenin Finansman İhtiyacı	Yaklaşık 5 Milyon TL olarak öngörülmektedir.

P10.

Proje Adı	İl Merkezlerinde Firmalar Arası AR-GE, Tasarım ve Markalaşma Merkezi Projesi
Proje Yeri	Afyonkarahisar, Kütahya, Manisa, Uşak
Projenin Amacı	İllerde AR-GE ve tasarım merkezi kurarak yeni kurulacak veya kurulmuş işletmelere AR-GE ve tasarım desteğinin verilmesi
Projenin Gerekçesi	İllerde AR-GE ve tasarım merkezi kurarak firmalarımızın teknolojik ürün üretimde en büyük handikapı olan AR-GE faaliyetlerine destek olmaktır. Bölge'deki birçok firma altyapı ve finansman yetersizliği nedenleriyle AR-GE faaliyetlerini yürütememekte ya da Bölge dışı işbirliklerine girişmektedir. Bölge firmalarının markalaşma ve katma değerli yeni ürün geliştirme yolunda bu tasarım ve markalaşma merkezleri ciddi rol alacaklardır. Bu sayede Bölgedeki ürünlerin fikri ve sınai mülkiyet hakları korunan ürünlerin arttırılması ile yenilikçilik altyapısı geliştirilecek ve katma değer artışı sağlanacak, aynı zamanda pazarlama süreçleri iyileştirilecektir.
Projenin Faydalanıcıları	Projeden Bölge illerindeki teknoloji ve tasarım firmaları ve yeni girişimciler faydalanabileceklerdir. Ayrıca sektörde halihazırda var olan birçok firma da markalaşma yolunda bu merkezlerden yarar sağlayacaklardır.
Projenin Uygulayıcıları	Bölge illeri Valilikleri Bölge illeri Belediyeleri Bölge illeri Ticaret ve Sanayi Odaları
Projenin Alt Bileşenleri	Firma ofisleri, tasarım merkezleri, AR-GE merkezleri, konferans ve toplantı odaları, yönetim odaları ve çeşitli idari ofislerdir.
Projenin Finansman İhtiyacı	Yaklaşık 12 Milyon TL olarak öngörülmektedir.

4.2

PROJE
ÖNERİLERİ

175

P11.

Proje Adı	İş Geliştirme Merkezleri Kurulması Projesi
Proje Yeri	Afyonkarahisar, Kütahya, Manisa, Uşak
Projenin Amacı	İllerde iş geliştirme merkezleri kurarak Bölgedeki işletmelere iş kurma ve geliştirme alanında danışmanlık ve teknik desteğin sunulması
Projenin Gerekçesi	İllerde iş geliştirme merkezleri kurarak Bölge firmalarının iş kurma ve geliştirme alanlarında ihtiyaç duyduğu danışmanlık altyapısının sağlanması ile Bölgedeki önemli bir eksiklik olan girişimcilik kültürünün artırılması öngörülmektedir. Bu sayede işletmeler veya girişimciler yapacakları yatırımlarda ihtiyaç duydukları yönlendirme desteğini elde edecektir. Bu durum Bölgedeki yatırımların başarısız olma ihtimalini minimize ederek kalıcı yatırımların önünü açacaktır. Ayrıca yeni yatırımlarla Bölgedeki üretim potansiyeli ve istihdam da artacaktır. Kurumlar arası işbirliğine de destek olacak olan iş geliştirme merkezleri rekabet ortamını iyileştirerek daha kaliteli hizmet ve ürünlerin oluşmasına öncülük edecektir.
Projenin Faydalanıcıları	Projeden Bölge illerindeki tüm yeni girişimciler ve iş kurmak isteyenler faydalanabileceklerdir. Ayrıca daha önceden firma sahipleri olanlar da Bölgedeki bilgi birikiminin artması ve rekabet ortamının iyileşmesi sonucunda bu projeden faydalanacaktır.
Projenin Uygulayıcıları	Bilim Sanayi Teknoloji Bakanlığı Bölge İlleri Valilikleri Bölge İlleri Belediyeleri
Projenin Alt Bileşenleri	Firma ofisleri, konferans ve toplantı odaları, yönetim odası ve çeşitli idari ofislerdir.
Projenin Finansman İhtiyacı	Yaklaşık 20 Milyon TL olarak öngörülmektedir.

P12.

Proje Adı	İllerde Lojistik Merkez Kurulması Projesi
Proje Yeri	Afyonkarahisar (Merkez), Kütahya (Merkez), Tavşanlı - Kütahya, Salihli - Manisa, Turgutlu - Manisa, Uşak (Merkez)
Projenin Amacı	İllerde lojistik merkezler kurarak ulaştırma ve enerji maliyetlerinde ciddi bir azalmanın sağlanması
Projenin Gerekçesi	Belirtilen yerlerde lojistik merkezler kurarak ulaşım ve enerji maliyetleri azaltmak, mal akışını optimize etmek, demiryolu taşımacılığını daha aktif kullanmak, kombine taşımacılığı geliştirmek, firmaların tedarik zinciri operasyonlarının daha etkili ve dengeli yapılmasını sağlamak, konteynır yükleme ve boşaltma işlemlerinin daha kolay yapılmasını sağlamaktır. Yine lojistik merkezler sayesinde firmalar tüketicilere daha hızlı ve kaliteli hizmet sunmuş olmaktadır. Bu merkezlerdeki depolama, gümrükleme, etiketleme, montaj, elleçleme gibi faaliyetler sayesinde lojistik operasyonlar çok daha hızlı ve kaliteli bir şekilde yapılabilmektedir. Bu sebeple lojistik merkezler bölgesel kalkınmanın kilit noktalarından birini oluştururlar.
Projenin Faydalanıcıları	Projeden Bölge illerinde taşımacılık sektöründe faaliyet gösteren tüm firmalar, tarım ve sanayide üretim yapan tüm firmalar, ara mal ve nihai ürün tedarikçileri ve tüketicileri faydalanacaktır. Bu bağlamda Bölge'deki tüm esnaf ve halk da projeden dolayı bir şekilde faydalanabilecektir.
Projenin Uygulayıcıları	Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı Bölge illeri Valilikleri Bölge illeri Belediyeleri Bölge illeri Üniversiteleri Bölge illeri Ticaret ve Sanayi Odaları
Projenin Alt Bileşenleri	Lojistik merkez kapsamında depolama merkezleri, dağıtım merkezleri, gümrükleme merkezleri, paketleme, etiketleme merkezleri gibi merkezlerdir. Ayrıca merkezde firma ofisleri, toplantı odaları, yönetim odaları ve çeşitli idari ofisler olacaktır.
Projenin Finansman İhtiyacı	Merkez başına yaklaşık 25 Milyon TL olarak öngörülmektedir.

4.2

PROJE
ÖNERİLERİ

177

P13.

Proje Adı	Manisa-İzmir-Turgutlu Teknoloji Geliştirme Bölgesi
Proje Yeri	Manisa - Turgutlu
Projenin Amacı	Manisa, İzmir ve Turgutlu'ya hizmet edecek bir teknoloji geliştirme bölgesi, fuar alanı ve teknoloji transfer merkezi yapılması.
Projenin Gerekçesi	Bölgede özellikle Manisa ilinin merkez ve yakın ilçelerinde üretim miktarının belirli bir eşik değeri aşıp, AR-GE ve yenilikçilik gibi farklı alanlara yönelimin olduğunu görülmektedir. Proje ile oluşturulacak teknoloji geliştirme bölgesi bu alanda firmaların ihtiyacını karşılayarak Bölge'de yeni teknolojiler gelişmesini ve yüksek katma değerli ürün üretiminin artırılmasını sağlayacaktır. Ayrıca yapılacak fuar alanıyla Manisa-İzmir-Turgutlu Bölgesi'ndeki firmaların fuar ihtiyacını karşılayacak bir fuar alanı yapılacaktır. Bu bölgede akademik camiadan kişiler gelip firmalarla çalışacak ve onlara danışmanlık hizmeti verecektir. Teknoloji geliştirme Bölgesi'nin içerisinde teknoloji transfer merkezi de olacak ve akademik bilgi endüstriye aktarılmış olacaktır. Yine bu merkezde ulusal ve uluslararası fonlar hakkında firmalara bilgi verilecektir. Merkeze gelecek şirketlere proje desteği de verilecek olup firmaların proje yazma ve yürütme kapasitesini arttırmaları sağlanacaktır. Bölgede firmaların patent, telif ve ticari buluşlarının da başvuruları ve takibi yapılacaktır.
Projenin Faydalanıcıları	Projeden sözü edilen Bölge'deki tüm firmalar ve kamu kurumları faydalanabilecektir.
Projenin Uygulayıcıları	Manisa Büyükşehir Belediyesi Celal Bayar Üniversitesi Bilim Sanayi ve Teknoloji Manisa İl Müdürlüğü Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Manisa Ticaret ve Sanayi Odası Turgutlu Ticaret ve Sanayi Odası
Projenin Alt Bileşenleri	Teknoloji geliştirme bölgesi, fuar alanı ve teknoloji transfer merkezidir.
Projenin Finansman İhtiyacı	Yaklaşık 8 milyon TL olarak öngörülmektedir.

P14.

Proje Adı	Murat Dağı Turizm Merkezinin Kurulması Projesi
Proje Yeri	Gediz - Kütahya
Projenin Amacı	Murat Dağı'nın potansiyelini kullanarak Gediz ve çevresinde çoklu bir turizm merkezi modelinin geliştirilmesi
Projenin Gerekçesi	Murat Dağı ve çevresinin, Bölgede önemli bir kış, termal ve sağlık turizmi merkezi olma potansiyeli bulunmaktadır. Proje kapsamında Murat Dağı ve çevresinde gerekli çevresel düzenlemeler yapılarak Gediz ilçesi kayak sporu faaliyetleri ve termal sağlık hizmetleri açısından önemli bir turizm merkezi haline gelecek ve Bölgeye önemli ölçüde turist çekilecektir. Ayrıca gerek turizm faaliyetleri, gerekse yöresel ürünlerin pazarlanması ile ilçedeki gelir kaynaklarının artması beklenmektedir.
Projenin Faydalanıcıları	Projeden tüm Gediz ve Kütahya turizm sektörü firmaları, esnafı ve halkı faydalanacaktır.
Projenin Uygulayıcıları	Gediz Belediyesi Gediz Ticaret ve Sanayi Odası Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütahya İl Müdürlüğü Kütahya İl Özel İdaresi Seyahat acenteleri
Projenin Alt Bileşenleri	Doğa turizm bölgesi, konaklama imkanları, kış turizmi merkezidir.
Projenin Finansman İhtiyacı	Yaklaşık 10 milyon TL olarak öngörülmektedir.

4.2

PROJE
ÖNERİLERİ

179

P15.

Proje Adı	Sağlık Serbest Bölgesinin Kurulması Projesi
Proje Yeri	Afyonkarahisar - Manisa
Projenin Amacı	Sağlık alanında termal kaynaklar kullanılarak oluşturulacak bir sağlık serbest bölgesinin kurulması
Projenin Gerekçesi	Başta yurtdışından gelen turistler olmak üzere Bölge dışından ziyarete gelen kişilere kaliteli bir sağlık hizmeti sunmaktır. Yapılacak serbest bölgede hastaneler, rekreasyon ve rehabilitasyon alanları, SPA merkezi yapılar oluşturulacaktır. Bu tesislere dinlenme ve şifa bulma amaçlı gelenler hem bürokratik işlemlerle uğraşmayacak, hem de kullanacağı tesisler bir arada bulunduğundan zaman maliyetinden tasarruf etmiş olacaktır. Bu nedenle, söz konusu serbest bölgenin termal kaynaklar çevresinde, havalimanına yakın ve lüks konaklama tesislerinin bulunduğu yerde olması önemlidir. Ayrıca; kurulacak AR-GE merkezinde sağlık alanında nitelikli personel araştırmalar yapacaktır.
Projenin Faydalanıcıları	Projeden yerli ve yabancı turistler, turizm sektöründe faaliyet gösteren firmalar, Bölge esnafı ve halkı faydalanacaktır.
Projenin Uygulayıcıları	Sağlık Bakanlığı Afyonkarahisar ve Manisa Valilikleri Afyonkarahisar ve Manisa Ticaret ve Sanayi Odaları Afyonkarahisar ve Manisa İl Sağlık Müdürlükleri
Projenin Alt Bileşenleri	Sağlık AR-GE Merkezi, Termal Hastane, Rekreasyon ve Rehabilitasyon Alanı, SPA Merkezidir.
Projenin Finansman İhtiyacı	Yaklaşık 16 milyon TL olarak düşünülmektedir.

P16.

Proje Adı	Ulubey Kanyonu'nun Turizme Kazandırılması Projesi
Proje Yeri	Ulubey - Uşak
Projenin Amacı	Dünyanın en büyük kanyonlarından olan Ulubey Kanyonunun turizme açılması
Projenin Gerekçesi	Ulubey Kanyonları, ulusal ve uluslararası açıdan önemli bir potansiyele sahip bir doğal turizm varlığıdır. Proje ile gerekli altyapıların teşkil edilmesi, önemli bir doğal güzelliğe sahip kanyonların yerli ve yabancı turistler tarafından doğa sporları amacıyla ziyaret edilmesine olanak sağlayacaktır. Oluşturulacak şeffaf yürüme parkurları ve gezi turu parkurlarının, Ulubey Kanyonlarının küresel düzeyde rağbet görecektir. Bu sayede Ulubey ilçesi ile çevresindeki refahın artması beklenmektedir.
Projenin Faydalanıcıları	Projeden yerli ve yabancı turistler, turizm firmaları, Ulubey ve Uşak esnafı ve halkı faydalanacaktır.
Projenin Uygulayıcıları	Uşak İl Özel İdaresi Uşak İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Ulubey Kaymakamlığı Ulubey Belediyesi
Projenin Alt Bileşenleri	Kanyonun yüksek yerlerinden aşağıya bakıldığında kanyonun görülebildiği şeffaf yürüme parkurları, dere rotalarında gezi turlarının yapılması için oluşturulmuş parkurlar, turistlerin günübirlik gelip gitmesi yerine konaklamalarını da sağlayabilecekleri bir otel, kanyonun muhtelif yerlerinde kanyonun farklı açılardan da görülebilmesini sağlayacak dürbün izleme sistemleri ve kanyonun fotoğraflarının yer aldığı ekranlardır.
Projenin Finansman İhtiyacı	Yaklaşık 5 milyon TL olarak öngörülmektedir.

4.2

PROJE
ÖNERİLERİ

181

P17.

Proje Adı	Bölgesel Gıda Araştırma Enstitüsü ve Laboratuvarları Projesi
Proje Yeri	Bölge illeri
Projenin Amacı	Akhisar ve Sandıklı ilçelerinde gıdadan katma değerli ve uç ürünler elde edilebilecek bir araştırma enstitüsü ve laboratuvarlarının kurulması
Projenin Gerekçesi	Tarımsal üretimi yüksek olan belirtilen ilçelerden ve Bölge'deki diğer ilçelerden firma ve kamu kurum ve kuruluşlarının gıda alanında ihtiyaç duydukları laboratuvar ve analiz hizmetlerinin verildiği bir enstitü ve laboratuvar yapılmasıdır. Bu enstitüde gıdada katma değerli ürünlerin nasıl elde edilebileceğine yönelik çalışmalar ve analizler yapılacaktır. Ayrıca isteyen firmalar buraya gelip dünyadaki gıda alanında katma değerli ürünlere ve bu ürünlerin talebine yönelik danışmanlık hizmeti de alabileceklerdir. Bu araştırma merkezi üniversitelerle de işbirliği içerisinde çalışarak kurumlar karşılıklı olarak birbirine girdi sağlayacaktır. Yaptığı araştırma ve verdiği danışmanlık hizmetleriyle kendi finansmanını sağlayacak olan bu merkez zaman içerisinde farklılaşarak yeni laboratuvar ve ünitelerle hizmet vermeye devam edecektir.
Projenin Faydalanıcıları	Projeden Bölge'de gıda ve tarım sektöründe faaliyet gösteren birçok firma ve bu alanlarda analize ihtiyaç duyan birçok kamu kurumu faydalanacaktır.
Projenin Uygulayıcıları	Akhisar ve Sandıklı Kaymakamlıkları Akhisar ve Sandıklı Belediyeleri Akhisar ve Sandıklı Ticaret ve Sanayi Odaları
Projenin Alt Bileşenleri	Enstitüde kullanılacak laboratuvar makine ve ekipmanları, analiz araç, gereç ve ekipmanları ve idari ofislerdir.
Projenin Finansman İhtiyacı	Yaklaşık 5 Milyon TL olarak öngörülmektedir.

P18.

Proje Adı	Teknoloji Odaklı Gelişim Alt Bölgelerinde Firmalar Arası Teknoloji Transferi Merkezi Kurulması Projesi
Proje Yeri	Teknoloji Odaklı Gelişim Alt Bölgeleri
Projenin Amacı	Teknoloji Odaklı Gelişim Alt Bölgelerinde firmaların bilgi, know-how ve deneyimlerini paylaşacakları bir teknoloji transfer merkezlerinin kurulması
Projenin Gerekçesi	Sözü edilen yerlerde firmaların birbirleri arasında teknoloji transferini sağlamak için merkezler kurmaktır. Bu merkezler teknoloji geliştirici firma ve kurumlarla teknoloji kullanıcı firma ve kurumları bir araya getirip var olan teknolojinin paylaşılmasını sağlayacaktır. Ayrıca yine aynı aktörler arasında bilgilendirme ve koordinasyon faaliyetlerini de yürütecektir. Yine bu yapıda yeni teknoloji firmalarının kurulmasını teşvik etme, işbirliğini geliştirme, patent alma gibi konularda faaliyetler gerçekleştirilecektir. Merkezlerde akademik çalışmalar da yapılacak olup akademik dünyadan kişiler gelip akademik bilginin ve potansiyelin endüstriye aktarılmasını sağlayacaktır. Son olarak şirketlere proje desteği de verilecek olup firmaların proje yazma ve yürütme kapasitesini arttırmaları sağlanacaktır.
Projenin Faydalanıcıları	Projeden sözü edilen alt bölgelerdeki firmalar ve kamu kurumları faydalanabilecektir.
Projenin Uygulayıcıları	Afyonkarahisar, Kütahya, Manisa, Uşak Valilikleri Afyonkarahisar, Kütahya, Manisa, Uşak Belediyeleri Afyonkarahisar, Kütahya, Manisa, Uşak Üniversiteleri Afyonkarahisar, Kütahya, Manisa, Uşak Ticaret ve Sanayi Odaları
Projenin Alt Bileşenleri	Teknoloji transfer merkezidir.
Projenin Finansman İhtiyacı	Yaklaşık 4 milyon TL olarak öngörülmektedir.

4.2

PROJE
ÖNERİLERİ

183

4.3

MEVCUT YATIRIMLAR

Bölgede 2012 yılı sonu itibarıyla devam eden kamu yatırımları ile son üç yıl içerisinde gerçekleştirilen özel sektör yatırımlarından önemli ve büyük ölçekli olanlara ilişkin bilgiler ve bu yatırımların Bölgeye muhtemel etkilerinin değerlendirilmesi aşağıda sunulmaktadır.

4.3.1 KAMU YATIRIMLARI

SANAYİ

S1.

Kütahya Merkez 2. OSB Projesi: Kamulaştırması devam eden 359 hektarlık bölgenin toplam proje bedeli 48 milyon 162 bin TL'dir. Projenin Kütahya'ya yapılacak yatırımları atırması beklenirken henüz altyapıların oluşturulamamış olması bu etkiyi geciktirmektedir.

S2.

Manisa Turgutlu OSB Genişleme Projesi: 162 hektarlık yatırımın 90 hektarında altyapı inşaatı ve elektrik şebekesi tamamlanmıştır. Toplam bedeli 25 milyon 987 bin TL olan projenin İzmir (Kemalpaşa) ve Manisa'dan yoğunlaşan sanayinin Turgutlu'yla birlikte bir odak oluşturması beklenmektedir.

S3.

Akhisar Zeytin ve Zeytin Yağı ve Türevleri İhtisas OSB Projesi: 135 hektarlık ve 18 milyon 630 bin TL'lik yatırım ile Akhisar ve çevresindeki zeytin yetiştiriciliği yapan çiftçilerin ürünlerini sanayi sektörüne pazarlaması kolaylaşacak ve yurt içi ve yurt dışı ticari etkileşim artacaktır.

S4.

Uşak Karahallı OSB Projesi: Bir bölümü üretime geçen 68 hektarlık sanayi alanının yatırım bedeli 9 milyon 449 bin TL olup, Karahallı ilçesinde geleneksel olarak süren tekstil üretimi potansiyelinin değerlendirilmesi hedeflenmektedir.

TURİZM

TU1.

Başkomutanlık Tarihi Milli Parkı Projesi: 48 milyon 843 bin TL'lik proje ile Afyonkarahisar ve Kütahya illerinin kapsadığı milli parkın restore edilmesi ve turizm değerinin artırılması beklenmektedir. Bu süreçte Zafer Havalimanı'nın olumlu etkisi olacaktır.

MADEN

M1.

Emet Çok Amaçlı Borik Asit Tesisi, Emet Sülfürik Asit Tesisi ve III. Borik Asit Tesisi Projeleri: Toplam değeri 634 milyon 862 bin TL'lik yıllık üretim kapasiteleri sırasıyla 50.000, 550.000 ve 500.000 olan tesislerle Emet ilçesindeki doğal kaynakların kullanımı arttırılacak ve kimya, tarım gibi sektörlerle girdi sağlanarak ticari ilişkiler geliştirilecektir.

M2.

Ömerler Yeraltı Mekanizasyon Tevsii Projesi: 157 milyon 693 bin TL'lik proje ile yılda 350 bin ton olan linyit üretim kapasitesi 1,4 milyon tona çıkmış olacak ve Bölgenin yeraltı kaynakları daha fazla değerlendirilmiş olacaktır.

ÇEVRE

Ç1.

Afyonkarahisar İçme Suyu Projesi: Yıllık 15,5 hm³ içme suyu sağlayacak 153 milyon 922 bin TL'lik proje ile Afyonkarahisar'daki içme suyu altyapısı geliştirilecek ve ildeki yaşam kalitesi artacaktır.

Ç2.

Seyitömer Termik Santrali 1-4. Üniteler Bacagazı Kükürt Arıtma Tesisi Projesi: Proje kapsamında 499 milyon TL'lik yatırımla Kütahya Merkez ilçedeki hava kirliliğinin önemli oranda azalması beklenmektedir.

Ç3.

Kütahya Kanalizasyon Projesi: 47 milyon 23 bin TL'lik kısmı dış kaynakla sağlanan proje ile Kütahya'da sunulacak atık su arıtma hizmeti ile AB standartları düzeyine erişilmesi ve yaşam kalitesi arttırılacaktır.

Ç4.

Kütahya İçme Suyu Projesi: 11 milyon 190 bin TL'lik kısmı dış kaynakla sağlanan proje kapsamında 12 milyon 433 bin TL'lik yatırım yapılacak olup ildeki içme suyu şebekesi geliştirilecektir.

Ç5.

Soma-B (1-2-3-4) Üniteler Elektrofiltre İyileştirmesi ve Soma-B (1-6) Termik Santrali Bacagazı Kükürt Arıtma Tesisi Projeleri: Söz konusu projeler kapsamında toplam 826 milyon 369 bin TL'lik yatırım ile Soma ilçesindeki çevresel koşulların iyileştirilmesi ve yaşam standartlarının geliştirilmesi beklenmektedir.

Ç6.

Salihli OSB Arıtma Tesisi Projesi: Proje kapsamında 7 milyon 320 bin TL'lik yatırım yapılacak olup sanayi yönünden gelişmiş Salihli ilçesinde OSB bünyesinde faaliyet gösteren firmaların ürettiği kirliliğin azaltılması ve ilçenin daha yaşanabilir hale gelmesi beklenmektedir.

Ç7.

Soma İçme Suyu ve Kanalizasyon Projesi: 16 milyon 709 bin TL'si dış kaynakla sağlanan toplam 19 milyon 658 bin TL yatırım içeren projeyle çevresindeki küçük ilçeler için hizmet merkezi konumunda olan Soma ilçesindeki yaşam kalitesi arttırılacaktır.

Ç8.

Saruhanlı Kanalizasyon Projesi: 13 milyon 412 bin TL'lik yatırımla kanalizasyon şebekesinin geliştirilmesi ve Saruhanlı ilçesinin temel hizmet altyapısı iyileştirilmiş olacaktır.

Ç9.

Uşak İçme Suyu II. Merhale (Susuzören) Projesi: Yıllık 10,75 hm³'lük içme suyu kapasitesi oluşturacak 33 milyon 557 bin TL'lik yatırım ile kentteki içme suyu temel hizmetinin kapasitesi geliştirilecektir.

AFET

A1.

Kütahya Afet Konutları Projesi: Deprem riski taşıyan Kütahya ilinde 202 konut ve altyapısının tamamlanacağı 20,2 milyon TL'lik proje ile afet sorununa karşı alınmış önlemler artırılmış olacaktır.

KENTSEL HİZMETLER

K1.

Afyon Kocatepe Üniversitesi Acil Yardım ve Fizik Tedavi Rehabilitasyon Hastanesi Projesi: 22.055 metrekarelik alanda 200 yataklı hastanenin inşaatı tamamlanmış olup makine teçhizat alımı süren proje ile il merkezinin sağlık yönünden çevre ilçeler için çekim ve hizmet merkezi halindeki yapısı pekiştirilecektir. **54 milyon 734 bin TL**

K2.

Afyonkarahisar Merkez Kadın Doğum ve Çocuk Hastanesi Projesi: Sağlık Bakanlığı tarafından 45.675 metrekarelik alanda yapılması planlanan 300 yataklı hastane ile Afyonkarahisar Merkez'in özellikle İhsaniye, İscehisar ve Bayat gibi ilçeler açısından hizmet merkezi olması durumu pekiştirilecektir. **47 milyon 82 bin TL**

K3.

Afyonkarahisar Dinar Devlet Hastanesi Projesi: Sağlık Bakanlığı tarafından 15.783 metrekarelik alanda yapılması planlanan 100 yatak kapasiteli hastane ile mevcut durumda Başmakçı, Dazkırı, Evciler ve Kızılören ilçeleri için hizmet merkezi konumunda bulunan Dinar ilçesindeki yüksek hastane yatak doluluk oranı sorununun çözülmesi ve bu ilçelerin sağlık hizmetine erişiminin iyileştirilmesi hedeflenmektedir. **16 milyon TL**

K4.

Afyonkarahisar Bayat Entegre İlçe Hastanesi Projesi: Sağlık Bakanlığı tarafından geliştirilen 2.230 metrekarelik alanda 10 yataklı entegre hastane kurulması planlanan proje ile daha ileri düzeyde sağlık hizmetleri Afyonkarahisar Merkez'den karşılayan Bayat ilçesinin gündelik ihtiyaçlarının ilçe içinde karşılanması planlanmaktadır.

K5.

Kütahya Gediz, Emet ve Tavşanlı Devlet Hastanesi Projeleri: Sağlık Bakanlığınca Gediz'de 100, Emet'te 40 Tavşanlı'da 200 yataklı hastaneler yapılarak Kütahya'nın nispeten nüfusu büyük ilçelerindeki halkın, temel sağlık hizmetlerini kendi ilçeleri içinde almaları ve Tavşanlı'nın Kütahya Merkez, Emet ve Gediz'in Uşak Merkez'e bu hizmetler yönünden bağımlılığını giderilecektir. **Toplam 44 milyon 824 bin TL**

K6.

Celal Bayar Üniversitesi Kardiyoloji Merkezi Projesi: 6.554 metrekairelik alanda tamamlanmakta olan merkezin, en kalabalık ilçesi olan Manisa Merkez'de ihtiyaç duyulan temel hizmet düzeyinin üzerindeki sağlık hizmeti ihtiyacı karşılaması beklenmektedir. **17 milyon 150 bin TL**

K7.

Manisa Merkez Efendi, Soma ve Demirci Devlet Hastanesi Projeleri: Manisa Merkez'de 400, Soma'da 300 ve Demirci yatak kapasiteli hastanelerle nüfusu hızla artan ve çevresi için hizmet merkezi konumundaki ilçelerin sağlık alanındaki ihtiyacını giderecek üç hastanenin tamamlanması planlanmaktadır. **Toplam 140 milyon 485 bin TL**

K8.

Uşak Banaz ve Eşme Devlet Hastanesi Projeleri: Eşme'de 30, Banaz'da ise 75 yatak kapasiteli hastaneler ile daha büyük ihtiyaçlarını Uşak Merkez'den karşılayan söz konusu ilçelerin temel düzeydeki sağlık hizmetlerini kendi ilçelerinden temin etmeleri beklenmektedir. **Toplam 11 milyon 206 bin TL**

ENERJİ**E1.**

154 kV'lık İletim Tesisleri Projeleri: Afyonkarahisar'da 30,5 milyon TL'lik, Kütahya'da 22 milyon TL'lik, Manisa'da 36,5 milyon TL'lik olmak üzere Bölge genelinde toplam 69 milyon TL'lik yatırım yapılacaktır. Bu sayede özellikle Afyonkarahisar'daki hane halklarının yaşadığı elektrik kesintileri sorununun çözülmesi ve Bölge genelinde enerji arzı sürekliliğinin sağlanması hedeflenmektedir.

E2.

380 kV'lık İletim Tesisleri Projeleri: Manisa'da 22,5 milyon TL ve Uşak'ta 2 milyon TL olmak üzere yapılacak toplam 24,5 milyon TL'lik yatırımla geneli Manisa'da olan sanayi amaçlı enerji altyapısı geliştirilmiş olacak ve bu sayede söz konusu iki ile daha fazla yatırımcı çekilebilecektir.

E3.

Soma Termik Santrali 1. ve 2. Ünite Kazan Rehabilitasyonu ve Yanma Optimizasyonu ile 1-6. Üniteler Otomasyon, Regülasyon ve EHS Sistemlerinin Yenilenmesi Rehabilitasyon Projesi: Proje kapsamında yapılacak 210 milyon TL değerindeki yenileme ile daha verimli enerji üretimi sağlanacaktır.

ULAŞIM**U1.**

(Akşehir-Afyonkarahisar) Ayrımı-Çay-Bolvadin-Emirdağ (Emirdağ Çevre Yolu) Projesi: Proje kapsamında 62 kilometrelik yol kalitesi 2A seviyesine çıkarılacak Çay, Sultandağı ve Bolvadin ilçelerinin, kendileri için hizmet merkezi konumundaki Konya'nın Akşehir ilçesiyle entegrasyonu arttırılacaktır. **(150 milyon TL)**

U2.

Emirdağ Ayrımı-Afyonkarahisar Bölünmüş Yol Projesi: Proje kapsamında 71 kilometrelik bölünmüş yol yapılacak ve Afyonkarahisar'ın merkez ilçesi ile İscehisar, Bayat ve Emirdağ ilçeleri arasında daha hızlı karayolu ulaşımı sağlanacaktır. **(319 milyon 310 bin TL)**

U3.

Afyonkarahisar Geçişi Bölünmüş Yol Projesi: Proje kapsamında İstanbul-Antalya ve Ankara-İzmir gibi iki önemli

aksın kesişim noktasında yoğun bir trafik yüküne maruz kalan Afyonkarahisar'ın Merkez ilçesinde çevre yolu niteliğinde 19 kilometrelik bölünmüş yol yapılacak ve bu yük azaltılacaktır. (169 milyon 32 bin TL)

U4.

Dinar-Dazkırı-2. Bölge Hududu Bölünmüş Yol Projesi: Proje kapsamında yapılacak 56 kilometrelik bölünmüş yol ile Dinar, Kızılören, Dazkırı, Evciler ve Başmakçı ilçelerinin hizmet merkezi konumundaki Denizli ile etkileşimi artacaktır. (223 milyon 608 bin TL)

U5.

Afyonkarahisar-Sandıklı Bölünmüş Yol Projesi: Proje kapsamında tamamlanacak 45 kilometrelik bölünmüş yol ile Afyonkarahisar Merkez'in kendisine uzak konumdaki Sandıklı ve Şuhut ile arasındaki etkileşimin artması ve Dinar çevresindeki ilçeler ile etkileşim kurulması sağlanacaktır. (153 milyon 153 bin TL)

U6.

Sivrihisar-Emirdağ Ayrımı Bölünmüş Yol Projesi: Proje kapsamında Eskişehir'in Sivrihisar ile Emirdağ ilçesi arasında 49 kilometrelik bölünmüş yol yapılacak ve bu sayede Afyonkarahisar ile Ankara / Polatlı mevki arasındaki daha hızlı ulaşımına sahip olması sağlanacaktır. (145 milyon 929 bin TL)

U7.

Uşak-Afyonkarahisar Bölünmüş Yol Projesi: Proje kapsamında tamamlanacak 97 kilometrelik bölünmüş yol ile hem iki il merkezi arasındaki entegrasyon artacak hem de iki ilin ilçeleri arasındaki erişebilirlik yükselecektir. (319 milyon 310 bin TL)

U8.

14. Bölge Hududu-Afyonkarahisar Bölünmüş Yol Projesi: Proje kapsamında Afyonkarahisar ile Kütahya'nın Altıntaş ilçesi arasında 54 kilometrelik bölünmüş yol hazırlanacak olup bir yandan Afyonkarahisar ile Kütahya arasındaki etkileşim artarken, diğer yandan Zafer Havalimanı'nın Afyonkarahisar tarafından kullanımı artacaktır. (115 milyon 500 bin TL)

U9.

Sandıklı-Keçiborlu Bölünmüş Yol Projesi: Proje kapsamında Sandıklı ile Isparta'nın Keçiborlu ilçesi üzerinde Isparta, Burdur ve Antalya illerine olan ulaşımın iyileştirilmesi amacıyla 69 kilometrelik bölünmüş yol tamamlanacaktır. (262 milyon 873 bin TL)

U10.

Akşehir-Afyonkarahisar (KOP) Bölünmüş Yol Projesi: Proje kapsamında 80 kilometrelik bölünmüş yol ile Afyonkarahisar-Çay-Akşehir arasındaki bağlantı güçlendirilecek ve Konya-Akşehir (KOP) Bölünmüş Yol Projesi'nin de katkısıyla Afyonkarahisar ile Konya illeri (başka bir ifadeyle Ege ile İç Anadolu'nun iki büyük lojistik merkez konumundaki ili) entegre hale gelecektir. (168 milyon 53 bin TL)

U11.

Kütahya-Tavşanlı (Kütahya Geçişi Dahil) Bölünmüş Yol Projesi: Proje kapsamındaki 58 kilometrelik bölünmüş yol vasıtasıyla Kütahya'nın en büyük iki ilçesi (Merkez ve Tavşanlı) birbirine bağlanacaktır. (166 milyon 339 bin TL)

U12.

Kütahya-Simav-Demirci Ayrımı Yolu Projesi: Proje kapsamında tamamlanacak 156 kilometrelik 1A kalitesindeki yol ile Kütahya ve Manisa'nın merkezden uzak, erişebilirliği düşük konumdaki yöreleri (Kütahya'da Simav ilçesi çevresi ile Manisa'nın Demirci ilçesi çevresi) hem kendi aralarındaki hem de Ankara-İzmir ana hattı ile aralarındaki ulaşım altyapısı iyileştirilecektir. (172 milyon 207 bin TL)

U13.

Altıntaş-Dumlupınar Bölünmüş Yol Projesi: Proje kapsamında hazırlanacak 38 kilometrelik bölünmüş yol ile hem Zafer Havalimanı'nın Kütahya ve Uşak illeri tarafından kullanımı artacak hem de bu iki il arasındaki entegrasyon geliştirilmiş olacaktır. (76 milyon TL)

U14.

Balıkesir-Dursunbey-Harmancık-Tavşanlı (Balıkesir Çevreyolu Dahil) Yolu Projesi: Proje kapsamında 140 kilometrelik 1A kalitesinde ve 47 kilometrelik bölünmüş yol ile Kütahya-Tavşanlı arasındaki entegrasyon Balıkesir bu sayede Kütahya'dan başlayan hattın Bandırma'ya kadar uzanması hedeflenmektedir. (484 milyon 479 bin TL)

U15.

(Bursa-Orhaneli) Ayrımı-Keles-Tavşanlı Ayrımı Yolu Projesi: Proje kapsamında tamamlanacak 2A kalitesindeki 98 kilometrelik yolun, Kütahya-Tavşanlı mevki ile Bursa yönüne İnegöl üzerinden giden yola alternatif daha kısa bir hat oluşmuş olacaktır. (66 milyon TL)

U16.

(Sındırgı-Simav) Ayrımı-Demirci-Salihli Yolu Projesi: Proje kapsamında hazırlanacak 124 kilometrelik, 2 A kalitesindeki yol ile Demirci ilçesi ve çevresinin Ankara-İzmir hattına erişim kolaylaşacak ve özellikle Demirci Eğitim Fakültesi'nin tercih edilebilirliği artacaktır. (67 milyon 650 bin TL)

U17.

Tavşanlı-Emet-Simav Yolu Projesi: Proje kapsamındaki 1A kalitesindeki 85 kilometrelik yolun, Kütahya'nın Simav ve Emet çevresinde erişebilirlik düzeyi düşük ilçelerine ulaşım altyapısını iyileştirmesi ve bu ilçelerdeki turizm potansiyelinin açığa çıkarılmasını sağlaması beklenmektedir. (79 milyon 662 bin TL)

U18.

Bozüyük Ayrımı-Kütahya-3. Bölge Hududu Bölünmüş Yol Projesi: Proje kapsamında tamamlanacak 106 kilometrelik bölünmüş yolu ile Konya'dan Akşehir-Afyonkarahisar-Kütahya-Tavşanlı-Balıkesir hattı üzerinden Bandırma'ya kadar bölünmüş yol ile bağlanmaktadır. Bu hat üzerinde üretilen tarım-gıda ürünlerinin İstanbul ve yurtdışı pazarlara ulaştırılması beklenmektedir. (137 milyon 742 bin TL)

U19.

(Uşak-Kula) Ayrımı-Selendi Yolu Projesi: Proje kapsamında Ankara-İzmir anayolundan Selendi sapağına ayrılan 1A kalitesindeki 16 kilometrelik yol ile hem Selendi ilçesinin erişebilirliği artacak, hem de Simav çevresinden İzmir mevkiine kestirme bir hat yapılmış olacaktır. (16 milyon 500 bin TL)

U20.

Akhisar-Gördes-Köprübaşı Yolu Projesi: Proje kapsamında tamamlanacak 1A kalitesindeki 79 kilometrelik yol ile Gördes ve Köprübaşı ilçelerinin İstanbul-İzmir Anayolu'na bağlantılarının geliştirilmesi beklenmektedir. (94 milyon 160 milyon TL)

U21.

Demirci-Yarbasan-Selendi Yolu Projesi: Proje kapsamında 55 kilometre uzunluğunda 1A kalitesindeki yol ile Demirci ilçesinin Ankara-İzmir Anayolu'na bağlantısı güçlendirilecektir. (65 milyon 912 bin TL)

U22.

Kırkağaç-Gelenbe Yolu Projesi: Proje kapsamında tamamlanması planlanan 1A kalitesindeki 21 kilometrelik yol ile Soma ve Kırkağaç ilçelerinin İstanbul-İzmir Anayolu'na kestirme bağlantıları sağlanmış olacak ve bu ilçelerin özellikle Balıkesir ile entegrasyonu arttırılacaktır. (44 milyon TL)

U23.

Manisa-Akhisar-Balıkesir Bölünmüş Yol Projesi: Proje kapsamında tamamlanacak 135 kilometrelik bölünmüş yol ile hem etkileşim içerisindeki Manisa Merkez-Akhisar-Balıkesir Merkez arasındaki entegrasyon artacak, hem de İstanbul-İzmir güzergahının altyapısı güçlendirilmiş olacaktır. (199 milyon 837 bin TL)

U24.

İzmir-Manisa Bölünmüş Yol Projesi: Proje kapsamında tamamlanması planlanan 24 kilometrelik bölünmüş yol ile yoğun ve günübirlik etkileşim içerisinde olan İzmir ile Manisa arasındaki ilişkilerin daha da gelişmesi beklenmektedir. (135 milyon 974 bin TL)

U25.

Bornova-Turgutlu-Salihli Bölünmüş Yol Projesi: Proje kapsamında tamamlanacak olan 73 kilometrelik bölünmüş yol ile Ankara-İzmir Anayolu ve etkileşim içerisinde olan İzmir-Turgutlu-Salihli'nin entegrasyonunun geliştirilmesi beklenmektedir. (354 milyon 846 bin TL)

U26.

Menemen-Manisa Bölünmüş Yol Projesi: Proje kapsamındaki 34 kilometrelik bölünmüş yolun Manisa Merkez ile İzmir'in kuzeyindeki sanayi aksı arasındaki etkileşimi arttırması beklenmektedir. (91 milyon 474 bin TL)

U27.

Bergama-Soma-Akhisar Yolu Projesi: Proje kapsamında tamamlanacak 89 kilometrelik 1A kalitesindeki yol ile Akhisar ve Soma ilçeleri çevresinin Çandarlı Limanı ile bağlantısı güçlendirilecek olup, İzmir'in kuzeyindeki sanayi odağının ihracat kapasitesi geliştirilecektir. (232 milyon 502 bin TL)

U28.

Akhisar Çevre Yolu Projesi: Proje kapsamında 13 kilometrelik bölünmüş yol ile İstanbul-İzmir Anayolu arasındaki yoğun trafiğin Akhisar ilçesi içerisinde geçmesinin önüne geçilerek trafik sıkışıklığının azaltılması hedeflenmektedir. (35 milyon TL)

U29.

Saruhanlı-Halitpaşa-(Gölmarmara-Salihli) Ayrımı Yolu Projesi: Proje kapsamında tamamlanacak 38 kilometre uzunluğundaki 2A kalitesindeki yol sayesinde Manisa Merkez ve Saruhanlı ilçelerinin Marmara Gölü ve çevresiyle bağlantısı geliştirilecektir. (22 milyon 598 bin TL)

U30.

Kula-Salihli Bölünmüş Yol Projesi: Proje kapsamında hazırlanacak 44 kilometrelik Ankara-İzmir Anayolu üzerindeki hattın bir bölümü iyileştirilecek ve çevresindeki ilçelere göre potansiyel merkez konumundaki Salihli ilçesinin Kula ilçesiyle arasındaki bağlantı güçlendirilmiş olacaktır. (78 milyon 464 bin TL)

U31.

Salihli-Gölmarmara-Akhisar Yolu Projesi: Proje kapsamında tamamlanacak 1A kalitesindeki 59 kilometrelik yol ile Manisa'nın gıda başta olmak üzere sanayi üretiminde öne çıkan ve ticari ilişkileri bulunan Akhisar ve Salihli ilçeleri arasındaki etkileşim artacak ve Denizli başta olmak üzere Güney Ege'deki çeşitli merkezlerin Marmara Bölgesi ile bağlantısı iyileştirilmiş olacaktır. (100 milyon 508 bin TL)

U32.

Manisa-(İzmir-Turgutlu) Ayrımı Bölünmüş Yol Projesi: Proje kapsamında yapılacak 27 kilometrelik bölünmüş yol ile İzmir-Manisa Merkez-Turgutlu üçgeni arasındaki etkileşim artırılarak İzmir anakentinin art alanı konumundaki alanla bütünleştirilmesi öngörülmektedir. (30 milyon 921 bin TL)

U33.

Akhisar-Sındırgı Yolu Projesi: Proje kapsamında tamamlanacak 56 kilometrelik 1A kalitesindeki yol ile Balıkesir'in Sındırgı ilçesinin, ilçe için hizmet merkezi konumundaki Akhisar ilçesi ile bağlantısı iyileştirilecek ve iki ilçe arasındaki etkileşim arttırılacaktır. (96 milyon 514 bin TL)

U34.

Uşak Çevre Yolu Projesi: Proje kapsamında tamamlanması beklenen 30 kilometrelik bölünmüş yol ile Ankara-İzmir Anayolu üzerindeki Uşak Merkez'in trafik sorununun azaltılması hedeflenirken Anayol üzerinde Uşak şehri içinde harcanan zamandan tasarruf edilecektir. (102 milyon 499 bin TL)

U35.

Kula-Eşme Yolu Projesi: Proje kapsamında 39 kilometrelik 1A kalitesindeki yol tamamlanacak olup, bu yolun Eşme ilçesinden Ankara-İzmir Yolu'na (özellikle İzmir'e gidiş amaçlı) bağlantısını iyileştirerek erişebilirliğini arttırması beklenmektedir. (33 milyon 962 bin TL)

U36.

Ulubey-Eşme Yolu Projesi: Proje kapsamında tamamlanması planlanan 1A kalitesindeki 32 kilometre yol ile Ulubey ilçesinin Eşme ilçesi ve İzmir-Salihli mevki ile etkileşiminin artması beklenirken, Uşak Merkez ile arasında yeterli olmayan bir ulaşım altyapısına sahip Eşme'nin bu durumunun giderilmesi hedeflenmektedir. (28 milyon 302 bin TL)

U37.

Eşme-Güney Ayrımı Yolu Projesi: Proje kapsamında tamamlanacak 2A kalitesindeki 28 kilometre uzunluğundaki yol ile Eşme'nin Ulubey-Güney arasındaki yol ile bağlantısının arttırılması ve bu sayede Denizli'nin Ankara-İzmir Anayolu'na erişiminde alternatif bir hat edinmesi sağlanacaktır. (22 milyon TL)

U38.

Uşak-Ulubey Yolu Projesi: Proje kapsamındaki 1A kalitesindeki 30 kilometrelik yol ile Ulubey ilçesinin Uşak Merkez'le yeterli kalitede olmayan ulaşım altyapısının iyileştirilmesi ve Uşak-Denizli arasında alternatif bir yol kullanımının oluşturulması beklenmektedir. (33 milyon 962 bin TL)

U39.

Uşak-Kula Bölünmüş Yol Projesi: Proje kapsamında hazırlanacak 60 kilometrelik bölünmüş yol ile coğrafi açıdan aralarında engel olan ancak Uşak ile Kula arasında yoğun bir şekilde kullanılan ve Ankara-İzmir Anayolu'nun bir bölümünü teşkil eden hattın iyileştirilmesi amaçlanmaktadır. (200 milyon 256 bin TL)

U40.

(Denizli-Çardak) Ayrımı-Sivaslı-Uşak Bölünmüş Yol Projesi: Proje kapsamında tamamlanacak 109 kilometrelik bölünmüş yolun, bir yandan Sivaslı ilçesinin Uşak Merkez ilçeye bağlantısını güçlendirirken diğer yandan Uşak ile Denizli arasındaki etkileşimi arttırması beklenmektedir. (159 milyon 56 bin TL)

U41.

(Kula-Uşak) Ayrımı-14. Bölge Hududu Bölünmüş Yol Projesi: Proje kapsamında tamamlanacak 19 kilometrelik bölünmüş yol ile hali hazırda hizmet merkezi olarak Uşak'ın Merkez ilçesini kullanan Gediz, Simav, Şaphane ve Pazarlar ilçelerinin, Uşak ile aralarındaki ilişkinin artması beklenmektedir. (35 milyon 310 bin TL)

U42.

Ulubey-Güney Yolu Projesi: Proje kapsamında tamamlanacak 1A kalitesindeki 43 kilometrelik yolun Uşak ile Denizli illeri arasındaki alternatif bağlantının bir bölümünü iyileştirmesi beklenmektedir. (9 milyon 322 bin TL)

U43.

Uşak, Eskişehir (Hasanbey), Balıkesir (Gökköy), Bilecik (Bozüyük) Lojistik Merkezleri Projesi: Yurt genelinde kurulacak 16 lojistik merkezin birinin Bölgede, üçünün ise yakın çevrede yer alması Bölge içinde ve Bölgenin çevresiyle arasındaki tarım ve gıda ürünleri başta olmak üzere ticari ilişkilerin gelişmesine etki edecektir. (514 milyon 900 bin TL)

4.3.2 ÖZEL SEKTÖR YATIRIMLARI

AFYONKARAHİSAR: Afyonkarahisar'da 2011-2013 yılları arasındaki büyük özel sektör yatırımları incelendiğinde Merkez ilçedeki yatırımların turizm sektöründe yoğunlaştığı, diğer ilçelerde ise enerji, gıda ve tekstil gibi muhtelif yatırımlar olduğu görülmektedir. Turizm alanında en büyük üç yatırımın toplam maliyeti 193,4 milyon TL iken, Dinar'da 150 milyon TL'lik, Çay'da 115 milyon TL'lik enerji yatırımları ile Merkez ilçedeki 75,5 milyon TL'lik gıda sektörü yatırımı dikkat çekmektedir.

KÜTAHYA: Kütahya'da 2011-2013 yılları arasındaki özel sektör yatırımları Merkez ve Tavşanlı'da ve özellikle taş ve toprağa dayalı sektörler ile altyapı yatırımlarında yoğunlaşmaktadır. İlde öne çıkan yatırımlar arasında Tavşanlı'daki 171 milyon TL'lik çimento, 92 milyon TL'lik termik, 73,6 milyon TL'lik linyit ile Merkez'deki 62 milyon TL'lik altyapı, 47,4 milyon TL'lik tekstil ve 46, 8 milyon TL'lik seramik yatırımdır. Ayrıca Altıntaş ilçesindeki 124,7 milyon TL'lik havalimanı yatırımı ile Emet'e yapılması planlanan yaklaşık 300 milyon TL'lik bor/çimento yatırımları dikkat çekmektedir.

MANİSA: Manisa, 2011-2013 yılları içerisinde Bölgede çok sayıda büyük özel sektör yatırımı çeken il olarak öne çıkmaktadır. İldeki yatırımlar enerji başta olmak üzere, farklı ilçelerde yoğunlaşmaktadır. Merkez ilçede toplam değeri 113,1 milyon TL'lik iki adet plastik yatırımı ile 195,5 milyon TL'lik elektronik, 100,5 milyon TL'lik gıda, 70 milyon TL'lik enerji, 56,7 milyon TL'lik ambalaj ve 55,6 milyon TL'lik jant sanayi yatırımı öne çıkan yatırımlar arasındadır. Bunun dışında Alaşehir ilçesinde enerji yatırımları yoğunlaşmıştır. İlçede son 3 yılda yapılan 4 jeotermal enerji santrali yatırımının maliyeti 316 milyon TL'dir. Diğer ilçelerden Soma'da toplam değeri 186,1 milyon TL olan iki adet linyit yatırımı ile Turgutlu'daki 265 milyon TL'lik nikel, Akhisar'daki 133,4 milyon TL'lik ve Kırkağaç'taki 68 milyon TL'lik rüzgar enerjisi yatırımları öne çıkan yatırımlar arasındadır. Ayrıca Gördes ilçesindeki yaklaşık maliyeti 1,5 milyar dolar olan bir yatırımın çalışmalarına başlanmıştır.

UŞAK: Uşak ili 2011-2013 yılları arasında diğer Bölge illerine göre daha az sayıda büyük özel sektör yatırımı çekmiştir. Bu yatırımlar arasında Banaz'daki 108 milyon TL'lik enerji, Ulubey'deki 78 milyon TL'lik maden, Eşme'deki 73,5 milyon TL'lik gıda ve Merkez ilçedeki 53,3 milyon TL'lik tekstil sektörü yatırımları öne çıkmaktadır. İldeki büyük yatırımların sektörel veya coğrafi olarak belirgin bir şekilde yoğunlaşmadığı dikkat çekmektedir.

4.4

PLAN KARARLARININ UYGULAMA ESASLARI

Bölgedeki mevcut yatırımlar ile proje önerilerinin Plan kararlarıyla ilişkisi aşağıdaki tabloda sunulmaktadır. Mevcut yatırım ve proje önerileri, Bölüm 4.2 ve 4.3'te belirtilen kodlarıyla ifade edilmektedir.

Eksen	Tedbir	Öneri Öncelikli Kaynak Türü	Kısa Vade	Orta Vade	Uzun Vade	İlgili Mevcut Yatırım* ve Proje Önerisi
SANAYİ	Sanayi alanlarının oluşturulması ve faaliyete geçmesi	Ulusal	○	→		S1, S2, S3, S4, P2
	Bölgedeki işletme sayısının artırılması	Özel Sektör, Ajans, Ulusal		○	→	P11
	İşletmelerin AR-GE faaliyetlerinin artırılması	Özel Sektör, Ajans, Ulusal	○	→	→	
	Teknoloji geliştirme, araştırma ve tasarım merkezlerinin kurulması	Ajans, Ulusal, Kaynaklar		○	→	P7, P10, P13
	Markalaşmanın ve kalite standardizasyonunun sağlanması	Ajans, Ulusal, Uluslararası	○	→	→	P8
	Sektör ve ürün çeşitliliğinin artırılması	Özel Sektör, Ajans, Ulusal, Uluslararası	○	→	→	
	Toplam faktör verimliliğinin artırılması	Ajans, Ulusal, Uluslararası			→	
	Üretimde makineleşmenin ve sermaye mallarının artırılması	Özel Sektör, Ajans, Ulusal		○	→	
	Firmalar arası bilgi, deneyim ve teknoloji transferinin geliştirilmesi	Ajans, Ulusal, Uluslararası	○	→	→	P18
	Firmalar arası üretim işbirliklerinin artırılması	Ajans, Ulusal	○	→	→	
	Firmalarda pazarlama yönetiminin ve müşteri ilişkilerinin geliştirilmesi	Ajans, Ulusal, Uluslararası	○	→	→	

Eksen	Tedbir	Öneri Öncelikli Kaynak Türü	Kısa Vade	Orta Vade	Uzun Vade	İlgili Mevcut Yatırım* ve Proje Önerisi
TARIM	Modern üretim tekniklerinin yaygınlaştırılması	Özel Sektör, Ulusal, Uluslararası		○	→	P3, P17
	Katma değeri yüksek, geleneksel üretim tekniklerinin yaygınlaştırılması	Özel Sektör, Ulusal, Uluslararası		○	→	P9
	Ürün kalite ve standartlarının geliştirilmesi, sertifikasyonların yaygınlaştırılması	Özel Sektör, Ulusal, Uluslararası		○	→	
	Tarımsal girdi kalitesinin iyileştirilmesi	Özel Sektör, Ulusal	○	→	→	
	İlk işleme tesislerinin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması	Özel Sektör, Ulusal, Uluslararası		○	→	
	Arazi ölçeğinin büyütülmesi	Ulusal			○	
	Sulanan arazi miktarının artırılması	Ulusal		○	→	
	Mera alanlarının ıslah edilmesi	Ulusal		○	→	
	Tarımda örgütlenme ve örgüt etkinliğinin artırılması	Özel Sektör, Ulusal		○	→	
	Tarım işletmelerinde teknik kapasitenin güçlendirilmesi ve şirketleşmenin sağlanması	Özel Sektör, Ajans, Ulusal, Uluslararası	○	→	→	
	Tarımsal faaliyet kollarında çeşitliliğin artırılması	Özel Sektör, Ajans, Ulusal, Uluslararası	○	→	→	
	İşletmelerin pazarlama becerilerinin geliştirilmesi	Ajans, Ulusal, Uluslararası	○	→	→	
	Yöresel ürünlerde markalaşmanın sağlanması	Ajans, Ulusal	○	→	→	

Eksen	Tedbir	Öneri Öncelikli Kaynak Türü	Kısa Vade	Orta Vade	Uzun Vade	İlgili Mevcut Yatırım* ve Proje Önerisi
TURİZM	Mevcut tesislerde fiziki koşulların iyileştirilmesi	Özel Sektör, Ulusal	○	→	→	
	Tesislerin çevresel düzenlemelerinin yapılması	Özel Sektör, Ulusal	○	→	→	
	Sunulan hizmetlerin çeşit ve kalitesinin artırılması	Özel Sektör, Ajans, Ulusal		○	→	
	Sağlık turizmi ve termal turizmin geliştirilmesi	Özel Sektör, Ajans, Ulusal, Uluslararası		○	→	P15
	Tarih, kültür ve inanç turizminin geliştirilmesi	Özel Sektör, Ajans, Ulusal, Uluslararası		○	→	TU1, P1
	Doğa turizminin geliştirilmesi	Ulusal, Uluslararası		○	→	P16
	Kış turizminin geliştirilmesi	Ulusal, Uluslararası		○	→	P14
	Kongre (iş) turizminin geliştirilmesi	Özel Sektör, Ajans, Ulusal, Uluslararası	○	→	→	P5
	Turizm güzergahlarının oluşturulması ve geliştirilmesi	Ajans	○	→	→	
	Yöresel turizm odaklarının geliştirilmesi	Ulusal, Ajans		○	→	
	Tanıtım faaliyetlerinin geliştirilmesi	Ajans, Ulusal	○	→	→	

Eksen	Tedbir	Öneri Öncelikli Kaynak Türü	Kısa Vade	Orta Vade	Uzun Vade	İlgili Mevcut Yatırım* ve Proje Önerisi
MADEN	Madencilikte kullanılan yöntemlerin modernize edilmesi	Özel Sektör, Ulusal, Uluslararası		○	→	M1, M2
	Maden işletmelerinde kurumsallaşmanın sağlanması	Özel Sektör, Ulusal		○	→	
	Cevher hazırlama ve zenginleştirme kapasitesinin artırılması	Özel Sektör, Ulusal			○	P6
	Kalite standardizasyon belgelerine sahip ürünlerin üretilmesi	Özel Sektör, Ulusal, Uluslararası		○	→	

Eksen	Tedbir	Öneri Öncelikli Kaynak Türü	Kısa Vade	Orta Vade	Uzun Vade	İlgili Mevcut Yatırım* ve Proje Önerisi
ÇEVRE	Sanayi ve madende çevre dostu ve sürdürülebilir üretimin geliştirilmesi	Özel Sektör, Ajans, Ulusal, Uluslararası		○	→	Ç2, Ç5, Ç6
	Tarımda çevre dostu ve sürdürülebilir üretimin desteklenmesi	Ulusal, Uluslararası		○	→	
	Turizmde sürdürülebilirliğin sağlanması	Ulusal, Uluslararası		○	→	
	Yerleşim merkezlerinde çevresel altyapıların tesis edilmesi	Ulusal, Uluslararası		○	→	Ç1, Ç3, Ç4, Ç7, Ç8, Ç9
	Yerleşim alanlarında çevre duyarlılığının artırılması	Ulusal, Uluslararası		○	→	

Eksen	Tedbir	Öneri Öncelikli Kaynak Türü	Kısa Vade	Orta Vade	Uzun Vade	İlgili Mevcut Yatırım* ve Proje Önerisi
AFET	İlçe bazlı afet risklerinin tespit edilmesi	Ulusal	○	→	→	
	Afetle mücadele planlarının hazırlanması	Ajans, Ulusal, Uluslararası		○	→	
	Alt ve üst yapılarda güçlendirme yapılması	Uluslararası		○	→	
	Afet anında oluşan zararın azaltılması	Ulusal, Uluslararası		○	→	
	Etkilenen bölgelerde afetin izlerinin silinmesi	Ulusal, Uluslararası		○	→	A1

Eksen	Tedbir	Öneri Öncelikli Kaynak Türü	Kısa Vade	Orta Vade	Uzun Vade	İlgili Mevcut Yatırım* ve Proje Önerisi
KENTSEL HİZMETLER	Planlı kentsel gelişmenin sağlanması	Ulusal, Uluslararası		○	→	
	Kentsel teknik altyapının geliştirilmesi	Ulusal		○	→	
	Kentlerde sağlıklı konut arzının sağlanması	Ulusal		○	→	
	Temel eğitim ve sağlık altyapısının iyileştirilmesi	Ulusal			○	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8
	Sosyokültürel hizmetlerin çeşitlendirilmesi	Ulusal	○	→	→	
	Mevcut sosyokültürel donatıların iyileştirilmesi	Ajans, Ulusal,	○	→	→	

Eksen	Tedbir	Öneri Öncelikli Kaynak Türü	Kısa Vade	Orta Vade	Uzun Vade	İlgili Mevcut Yatırım* ve Proje Önerisi
İNSAN ve TOPLUM	Talebe duyarlı iş gücü arzının sağlanması	Ajans, Ulusal, Uluslararası		○	→	
	İstihdamda sürekliliğinin sağlanması	Ajans, Ulusal, Uluslararası	○	→	→	
	Mesleki hareketliliğe yönelik mekanizmaların geliştirilmesi	Ajans, Ulusal, Uluslararası	○	→	→	
	Kamu-özel sektör-STK işbirliğinin etkin kılınması	Ulusal, Uluslararası		○	→	
	Bireyler arası dayanışma ve diyalogun güçlendirilmesi	Ajans, Ulusal, Uluslararası		○	→	
	Sivil toplum kuruluşlarının etkinliklerinin ve kapasitelerinin artırılması	Ajans, Ulusal, Uluslararası		○	→	
	Sosyal yardımların etkinliğinin artırılması	Ulusal, Uluslararası	○	→	→	
	Çalışan yoksulluğunun ortadan kaldırılması	Ulusal, Uluslararası	○	→	→	
	Kırsalda farklı gelir kaynaklarının yaratılması	Ajans, Ulusal, Uluslararası		○	→	
	Aile ve toplum hizmetlerinin geliştirilmesi	Ajans, Ulusal, Uluslararası		○	→	
	Çocuk ve gençlik hizmetlerinin geliştirilmesi	Ajans, Ulusal, Uluslararası		○	→	
	Toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasına ve kadına yönelik hizmetlerin artırılması	Ajans, Ulusal, Uluslararası		○	→	
	Yaşlı ve engellilere yönelik hizmetlerin ve olanakların geliştirilmesi	Ajans, Ulusal, Uluslararası		○	→	

Eksen	Tedbir	Öneri Öncelikli Kaynak Türü	Kısa Vade	Orta Vade	Uzun Vade	İlgili Mevcut Yatırım* ve Proje Önerisi
ENERJİ	Rüzgardan enerji üretiminin yaygınlaştırılması	Özel Sektör			○	
	Jeotermal enerjinin kullanımının yaygınlaştırılması	Özel Sektör			○	
	Biyokütleden enerji üretiminin yaygınlaştırılması	Özel Sektör, Ulusal			○	P4
	Hane, işyerleri ve sosyal alanlarda farklı enerji türlerinin kullanımının artırılması	Ajans, Ulusal, Uluslararası			○	
	Modern enerji üretim tesislerinin yaygınlaştırılması	Ulusal		○	→	E3
	Dağıtım altyapısının iyileştirilmesi	Ulusal			○	E1, E2
	Hane, işyerleri ve sosyal alanlarda enerji verimliliğinin artırılması	Özel Sektör, Ulusal		○	→	

Eksen	Tedbir	Öneri Öncelikli Kaynak Türü	Kısa Vade	Orta Vade	Uzun Vade	İlgili Mevcut Yatırım* ve Proje Önerisi
ULAŞIM	Mevcut karayolu ağının iyileştirilmesi	Ulusal		○	→	U1-9, U10-42
	Ulaşım türleri arasında entegrasyonun sağlanması	Ulusal			○	
	Havaalanlarının etkinliğinin artırılması	Ulusal		○	→	
	Lojistik merkezlerinin kurulması	Ulusal		○	→	U43, P12
	Yeni demiryolu hatlarının yapılması	Ulusal			○	

TR33 Bölgesi
2014-2023
Bölge Planı

Afyonkarahisar | Kütahya | Manisa | Uşak

İZLEME ve DEĞERLENDİRME

5

5.1

MÜDAHALE ALANLARI

Planın uygulanabilir olması ve etkin bir izleme-değerlendirme sürecinin yürütülmesi adına, Planda yer alan hedef ve stratejilerin hayata geçirilmesinde öncelikli müdahaleye ihtiyaç duyulan alanlar belirlenmiş; bu doğrultuda bir "etki matrisi" oluşturulmuştur. Etki matrisinde 4 temel müdahale alanı tanımlanmıştır:

- Kurumsal Altyapı ve Sosyal Sermaye
- Beşeri Kapasite
- Bilgi, Teknoloji ve AR-GE
- Fiziki Altyapı

Söz konusu matris Planda yer alan öncelikler üzerinden kurgulanmış ancak müdahale alanları belirlenirken bu hedeflere ait stratejiler ile tedbirler esas alınmıştır. Matris kurgulanırken her bir hedefin gerçekleştirilmesinde ilgili alanlarda yapılacak müdahalelerin ne ölçüde etkili olacağı üzerinde durulmuştur. Böylelikle, Plan uygulanırken her bir öncelik için ihtiyaç duyulacak müdahale alanları kendi aralarında önceliklendirilmiştir. Önceliklendirme yapılırken her bir tedbir ve müdahale kendi düzeylerinde eşit tutulmuş ve müdahalelerin hangi müdahale alanına uygun olduğu değerlendirilerek paylar belirlenmiştir.

Etki matrisi ile yapılan önceliklendirme neticesinde, Planın hayata geçirilmesinde müdahale edilmesi gereken ilk alan fiziki altyapı olarak belirlenmiştir. Ağırlığın en yoğun olduğu diğer müdahale alanları ise sırasıyla beşeri kapasite ile sosyal sermaye ve kurumsal altyapıdır. Değerlendirme sonuçlarına Tablo 2'te yer verilmiştir.

2 Tablo - Etki Matrisi

	Sosyal Sermaye ve Kurumsal Altyapı	Beşeri Kapasite	Bilgi Teknoloji ve AR-GE	Fiziki Altyapı
Öncelik 1.1 Bölgesel üretim altyapısı geliştirilecektir.				
Öncelik 1.2 Sanayi ürünlerinin değeri arttırılacaktır.				
Öncelik 1.3 İşletmelerde üretim süreçleri iyileştirecek ve üretim kapasitesi arttırılacaktır.				
Öncelik 1.4 Bölge içi ve bölgeler arası ticari ağlar geliştirilecektir.				
Öncelik 2.1 Tarımsal üretimde verimlilik, katma değer ve kalite arttırılacaktır.				
Öncelik 2.2 Tarımsal altyapı iyileştirilecektir.				
Öncelik 2.3 Tarımsal üretimde profesyonel çiftçilik ve işbirlikleri geliştirilecektir.				
Öncelik 2.4 Tarımda pazarlama kabiliyeti arttırılacaktır.				
Öncelik 3.1 Mevcut turizm tesislerinde fiziki koşullar ve hizmet kalitesi geliştirilecektir.				
Öncelik 3.2 Turizm faaliyetleri çeşitlendirilecek ve arttırılacaktır.				
Öncelik 3.3 Müşteri odaklı pazarlama faaliyetleri geliştirilecektir.				
Öncelik 4.1 Madenler daha nitelikli ve verimli şekilde çıkartılacaktır.				
Öncelik 4.2 Madenlerin katma değeri yüksek konsantre ve ara ürünlere dönüştürülmesi sağlanacaktır.				
Öncelik 5.1 Doğal kaynakların koruma-kullanma dengesi gözetilecektir.				
Öncelik 5.2 Yerleşim yerlerindeki çevre kirliliği azaltılacaktır.				
Öncelik 6.1 Afetle planlı mücadele etkin kılınacaktır.				
Öncelik 6.2 Etkin korunma ve canlandırma yöntemleri uygulanacaktır.				
Öncelik 7.1 Kentsel çevre iyileştirilecektir.				
Öncelik 7.2 Temel ve sosyokültürel hizmetler geliştirilecektir.				
Öncelik 8.1 Aktif işgücü piyasası politikaları uygulanacaktır.				
Öncelik 8.2 İşbirliği ve dayanışma kültürü yaygınlaştırılacaktır.				
Öncelik 8.3 Yoksullukla mücadele yöntemleri kapsamlı ve etkin kılınacaktır.				
Öncelik 8.4 Sosyal hizmetler yaygın ve etkin kılınacaktır.				
Öncelik 9.1 Yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımı arttırılacaktır.				
Öncelik 9.2 Geleneksel enerji üretim ve dağıtım altyapısı iyileştirilecektir.				
Öncelik 10.1 Erişilebilirlik arttırılacaktır.				
Öncelik 10.2 Lojistik altyapısı iyileştirilecektir.				

5.2

PERFORMANS GÖSTERGELERİ

Planın uygulanma düzeyini ortaya koyması amacıyla bir ara dönem ve bir plan sonu dönemine ilişkin öncelikler bazında performans göstergeleri belirlenmiştir. Söz konusu göstergelerin gerçekleşme düzeyi, Bölgenin Planda ortaya konan vizyonu doğrultusundaki ilerleme düzeyini gösterecektir.

REKABETÇİLİK

SANAYİ

ÖNCELİK	GÖSTERGE	Gösterge Birimi	Veri Kaynağı	Mevcut Durum	2018	2023
Bölgesel Üretim Altyapısı Geliştirilecektir.	Bölgedeki OSB sayısı	Adet	OSBÜK Bilgi Sistemi	23 (2013)	26	30
	Teşvik kapsamında yapılan yerli yatırım sayısı	Adet	Ekonomi Bakanlığı	256 (2008-2012)	400	800 (Plan dönemi toplamı)
	Teşvik kapsamında yapılan yabancı yatırım sayısı	Adet	Ekonomi Bakanlığı	27 (2008-2012)	50	100 (Plan dönemi toplamı)
	Bölgede imalat sektörü çalışan sayısı yüzdesi	Yüzde	SGK	37,2 (2008-2012)	42	50 (Plan dönemi)
Sanayi Ürünlerinin Değeri Arttırılacaktır.	Bölgeden yapılan marka başvuru sayısı	Adet	TPE	6.036 (2008-2012)	10.000	15.000 (Plan dönemi toplamı)
	Bölgeden yapılan marka tescil sayısı	Adet	TPE	4.386 (2008-2012)	7.500	10.000 (Plan dönemi toplamı)
	Bölgeden yapılan patent başvurusu sayısı	Adet	TPE	135 (2012)	1.000	2.500 (Plan dönemi toplamı)
	Bölgeden yapılan patent tescil sayısı	Adet	TPE	60 (2012)	600	1.200 (Plan dönemi toplamı)
	Yüksek teknolojlili sektörlerdeki istihdamın payı	Yüzde	SGK	5,5 (2012)	7	10
	Bölge'den yapılan Orta-Yüksek teknolojlili imalat sektörü ihracatının tüm imalat sektörü ihracatına oranı	Yüzde	TÜİK	12.125	20	40
İşletmelerde Üretim Süreçleri İyileştirilecek ve Üretim Kapasitesi Arttırılacaktır.	İmalat sektöründeki işyeri sayısı	Adet	SGK	8.639 (2013)	11.000	15.000
	İmalat sektöründeki çalışan sayısı	Kişi	SGK	139.893 (2012)	145.000	180.000
Bölge İçi ve Bölgeler Arası Ticari Ağlar Geliştirilecektir.	Bölgede bulunan iş geliştirme merkezi sayısı	Adet	ZEKA Derlemeleri	5 (2013)	10	15
	Bölgede bulunan teknoloji geliştirme bölgesi	Adet	ZEKA Derlemeleri	0 (2013)	2	5

5.2
PERFORMANS
GÖSTERGELERİ

205

TARIM

ÖNCELİK	GÖSTERGE	Gösterge Birimi	Veri Kaynağı	Mevcut Durum	2018	2023
Tarımsal Üretimde Verimlilik, Katma Değer ve Kalite Arttırılacaktır.	Kişi başına düşen bitkisel üretim değeri	TL	TÜİK	1.727 (2012)	2.500	5.000
	Ürün kalitelerinin standardizasyonunu sağlayacak akredite laboratuvar sayısı	Adet	İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlükleri	8 (2013)	11	16
	Bölgedeki sera alanları	Dekar	TÜİK	1.922 (2012)	4.000	9.000
	Bölgede organik tarım üretiminin Türkiye organik tarım üretimine oranı	Yüzde	TÜİK	3,7 (2012)	6	10
Tarımsal Altyapı İyileştirilecektir.	Bölgedeki cam sera alanlarının tarım alanlarına oranı	Yüzde	TÜİK	2,3 (2013)	3	5
	Bölge'deki sulanan arazi oranı	Yüzde	Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı İl Brifing	28,33 (2012)	35	50
Tarımsal Üretimde Profesyonel Çiftçilik ve İşbirlikleri Geliştirilecektir.	Bölgede bulunan kooperatif, üretici birliği sayısı	Adet	Zafer Kalkınma Ajansı Hesaplamaları	745 (2013)	900	1.200
Tarımda Pazarlama Kabiliyeti Arttırılacaktır.	Bölgede tarımsal ürün ihracatı	Dolar	TÜİK	733.680.871 (2011)	1.200.000.000	2.000.000.000

REKABETÇİLİK

TURİZM

ÖNCELİK	GÖSTERGE	Gösterge Birimi	Veri Kaynağı	Mevcut Durum	2018	2023
Mevcut Turizm Tesislerinde Fiziki Koşullar ve Hizmet Kalitesi Geliştirilecektir.	Bölgeye gelen turist sayısı	Kişi	Kültür ve Turizm Bakanlığı	1.212.086 (2011)	3.000.000	5.000.000
	Bölgeye gelen yabancı turist sayısı	Kişi	Kültür ve Turizm Bakanlığı	25.487 (2011)	250.000	1.000.000
	Bölgedeki yatak sayısı	Adet	İl Kültür ve Turizm Müdürlükleri	32.869 (2012)	50.000	75.000
	Bölgedeki 4 ve 5 yıldızlı otel sayısı	Adet	Kültür ve Turizm Bakanlığı	57 (2011)	90	130
Turizm Faaliyetleri Çeşitlendirilecek ve Artırılacaktır.	Kongre turizmi yapılabilecek otel sayısı	Adet	Kültür ve Turizm Bakanlığı	57 (2011)	90	100
	Bölgedeki kaplıca sayısı	Adet	Kültür ve Turizm Bakanlığı	45 (2012)	47	50
Müşteri Odaklı Pazarlama Faaliyetleri Geliştirilecektir.	Turizm İşletme Belgeli tesislerde geceleme sayısının Türkiye geceleme sayısına oranı	Yüzde	Kültür ve Turizm Bakanlığı	0,85 (2011)	2	4
	Turizm İşletme Belgeli tesislerde ortalama kalış süresi	Gün	Kültür ve Turizm Bakanlığı	1,7 (2011)	2,2	3

5.2 207
PERFORMANS GÖSTERGELERİ

MADEN

ÖNCELİK	GÖSTERGE	Gösterge Birimi	Veri Kaynağı	Mevcut Durum	2018	2023
Madenler Daha Nitelikli ve Verimli Şekilde Çıkarılacaktır.	Madencilik ve taş ocakçılığı sektörü firma sayısı	Adet	TÜİK	270 (2010)	320	400
	Madencilik ve taş ocakçılığı sektöründe yapılan yatırım	TL	TÜİK	248.501.776 (2010)	350.000.000	500.000.000
Madenlerin Katma Değeri Yüksek Konsantre ve Ara Ürünlere Dönüştürülmesi Sağlanacaktır.	Bölgeden yapılan işlenmiş mermer ihracatının/toplam mermer ihracatına oranı	Yüzde	TÜİK	72 (2011)	75	80

ÇEVRE

ÖNCELİK	GÖSTERGE	Gösterge Birimi	Veri Kaynağı	Mevcut Durum	2018	2023
Doğal Kaynakların Koruma-Kullanma Dengesi Gözetilecektir.	Birim tarım arazisi için tüketilen kimyasal gübre miktarı	Kg/ha	Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı	Bölge ortalaması: 92,94 (2009)	80	60
	Birim tarım arazisi için tüketilen tarım ilacı miktarı	Kg/ha	Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı	Bölge illerinin ortalaması: 2,17 (2005)	2,1	1,8
Yerleşim Yerlerindeki Çevre Kirliliği Azaltılacaktır.	Belediyelerin çevre için yaptıkları harcamalar	TL	TÜİK Seçilmiş Göstergelerle İller	Bölge ortalaması: 43.431.910 (2010)	200.000.000	500.000.000 (Plan dönemi)
	Bölge sınırlarında hizmet veren içme suyu arıtma tesisleri	Adet	TÜİK Seçilmiş Göstergelerle İller	11 (2011)	15	22
	Bölge sınırlarında hizmet veren atık su arıtma tesisleri	Adet	TÜİK Seçilmiş Göstergelerle İller	12 (2010)	17	24
	Düzenli depolama sahalarında bertaraf edilen atıkların toplam katı atığa oranı	Yüzde	TÜİK, Belediye İstatistikleri	43 (2010)	50	60

AFET YÖNETİMİ

ÖNCELİK	GÖSTERGE	Gösterge Birimi	Veri Kaynağı	Mevcut Durum	2018	2023
Afetle Planlı Mücadele Etkin Kılınacaktır.	Bölgede afet bilgi bankası oluşturulması	Adet	İl Afet ve Koordinasyon Müdürlükleri	0 (2013)	1	1
Etkin Korunma ve Canlandırma Yöntemleri Uygulanacaktır.	Bölge illerindeki kentsel dönüşümü sağlanan riskli alan sayısı	Adet	İl Afet ve Koordinasyon Müdürlükleri, Belediyeler	0 (2013)	8	20
	Bölge illerinde oluşturulmuş Bütünleşik afet tehlike haritası sayısı	Adet	T.C. Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı	0 (2013)	2	4
	İl bazında tamamlanmış Bina Kimlik Sistemi çalışması sayısı	Adet	İl Koordinasyon Müdürlükleri	0 (2013)	2	4
	Bölge illerindeki Doğal Afet Sigortası olan konut oranı	Yüzde	Doğal Afet Sigortaları Kurumu	22,8 (2013)	35	50

5.2 209
PERFORMANS GÖSTERGELERİ

KENTSEL HİZMETLER

ÖNCELİK	GÖSTERGE	Gösterge Birimi	Veri Kaynağı	Mevcut Durum	2018	2023
Kentsel Çevre İyileştirilecektir.	Kişi başına düşen yeşil alan miktarı	m ²	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı	6,9 (2011)	8	10
	Genişbant internet penetrasyon oranları	Yüzde	Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu	19,8 (2012)	25	30
Temel ve Sosyokültürel Hizmetler Geliştirilecektir.	Bölgede yüz bin kişi başına toplam hastane yatak sayısı	Adet	TÜİK Sağlık İstatistikleri	284 (2013)	320	400
	Ortaöğretimde derslik başına düşen öğrenci sayısı	Kişi	TÜİK Eğitim İstatistikleri	26 (2012)	24	20
	Bölgedeki kütüphane sayısı	Adet	TÜİK	72 (2011)	85	100
	Bölgedeki tiyatro sayısı	Adet	TÜİK	15 (2011)	20	25

İNSAN ve TOPLUM

ÖNCELİK	GÖSTERGE	Gösterge Birimi	Veri Kaynağı	Mevcut Durum	2018	2023
Aktif İşgücü Piyasası Politikaları Uygulanacaktır.	Bölge genelinde iş gücünün açık işi karşılama oranı	Yüzde	İŞKUR İstatistik Yıllığı	43,4 (2012)	50	60
	Kayıt dışı istihdam oranı	Yüzde	TÜİK	45,2 (2012)	35	25
	Bölgedeki iş kazaları sayısı	Adet	SGK İstatistikleri	7.779 (2011)	20.000	50.000 (Plan dönemi toplamı)
İşbirliği ve Dayanışma Kültürü Yaygınlaştırılacaktır.	Bölgedeki ticaret sanayi odası ve borsaların sayısının Türkiye'deki TSO ve borsalara oranı	Yüzde	TOBB İstatistikleri	10,1 (2012)	11	12
	Bölgede kurulan yeni vakıf sayısının artırılması	Adet	Vakıflar Genel Müdürlüğü	131 (2012)	400	1.000 (Plan dönemi)
	Bölgede faal durumdaki kooperatif ve birlik sayısı	Adet	Kurumlardan alınan bilgiler ve Zafer Kalkınma Ajansı Derlemeleri	602 (2013)	900	1.500
Yoksullukla Mücadele Yöntemleri Kapsamlı ve Etkin Kılınacaktır.	Bölgede ücretsiz aile işçisi sayısı	Kişi	TÜİK	269.000 (2011)	200.000	135.000
	Bölgede sosyal yardımlaşma vakıflarından faydalanan kişilerin Bölge nüfusuna oranı	Yüzde	Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğü	7,7 (2012)	6,9	5
Sosyal Hizmetler Yaygın ve Etkin Kılınacaktır.	Bölgede kadın nüfusun tarım dışı istihdama katılım oranının artırılması	Yüzde	TÜİK İş gücü İstatistikleri	32,2 (2012)	35	40
	Bölgedeki yaşlı/engelli bakım ve rehabilitasyon merkezi ve huzurevi sayısı	Adet	Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlükleri	15 (2013)	19	25

YATAY EKSENLER

ENERJİ

ÖNCELİK	GÖSTERGE	Gösterge Birimi	Veri Kaynağı	Mevcut Durum	2018	2023
Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Kullanımı Arttırılacaktır.	Rüzgar enerjisinde kurulu güç	MW	Yenilenebilir Enerji Genel Müdürlüğü	320 (2012)	750	1.500
	Hidrolik enerjisinde kurulu güç	MW	Türkiye Elektrik İletim A.Ş.	75 (2012)	150	300
Geleneksel Enerji Üretim ve Dağıtım Altyapısı iyileştirilecektir.	Kişi başına mesken elektrik tüketimi	KWh	TÜİK	499 (2011)	450	400
	Kişi başına sanayi elektrik tüketimi	KWh	TÜİK	1.176 (2011)	1050	900
	Bölgede kayıp kaçak oranı	Yüzde	TEDAŞ	6,85 (2010)	6,6	6
	Afyonkarahisar, Kütahya ve Uşak'taki elektrik kesintilerinin süresi	Kullanıcı Saniye	Osmangazi Elektrik Dağıtım A.Ş.	94.619.832.732	75.000.000.000	50.000.000.000
	Bölgedeki termik santrallerin Türkiye elektrik üretimindeki oranı	Yüzde	EÜAŞ	4,14 (2012)	5,5	7

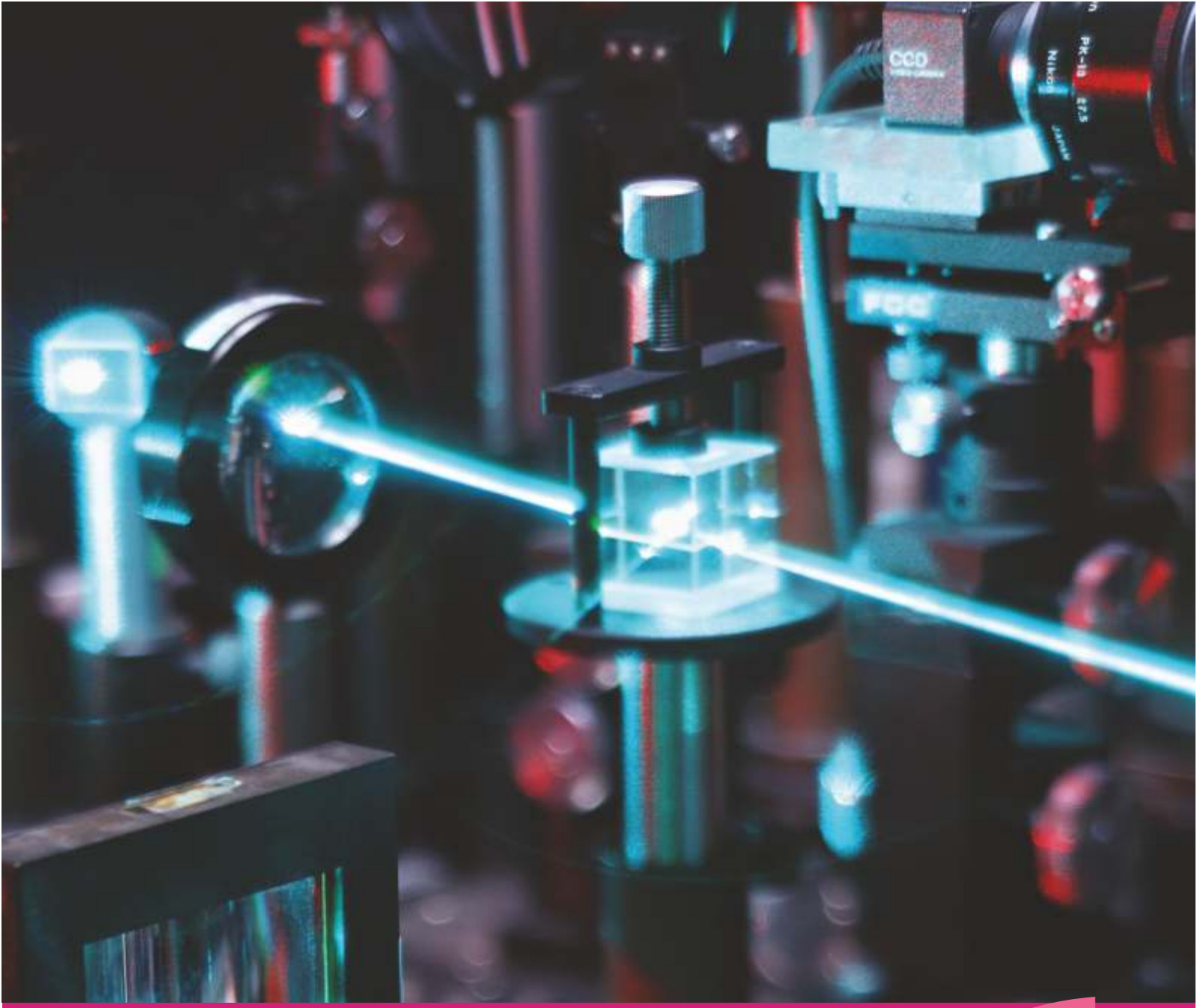
5.2 211
PERFORMANS
GÖSTERGELERİ

ULAŞIM

ÖNCELİK	GÖSTERGE	Gösterge Birimi	Veri Kaynağı	Mevcut Durum	2018	2023
Erişilebilirlik Arttırılacaktır.	İl ve devlet yolu uzunluğu	km	TÜİK Ulaştırma İstatistikleri	3.549 (2011)	4.500	6.000
	Demiryolu uzunluğu	km	TÜİK Ulaştırma İstatistikleri	1.082 (2011)	1.500	2.500
Lojistik Altyapısı iyileştirilecektir.	Lojistik merkez sayısı	Adet	TCDD	1 (2013)	3	6
	Bölgede ulaşım ve lojistik sektöründeki yatırımların tüm yatırımlara oranı	Yüzde	TÜİK	3,7 (2010)	5	7,5
	Bölgede lojistik ve destekleyici sektörlerde çalışan sayısı	Kişi	SGK	6.564 (2011)	10.000	20.000

TR33 Bölgesi
2014-2023
Bölge Planı

Afyonkarahisar | Kütahya | Manisa | Uşak

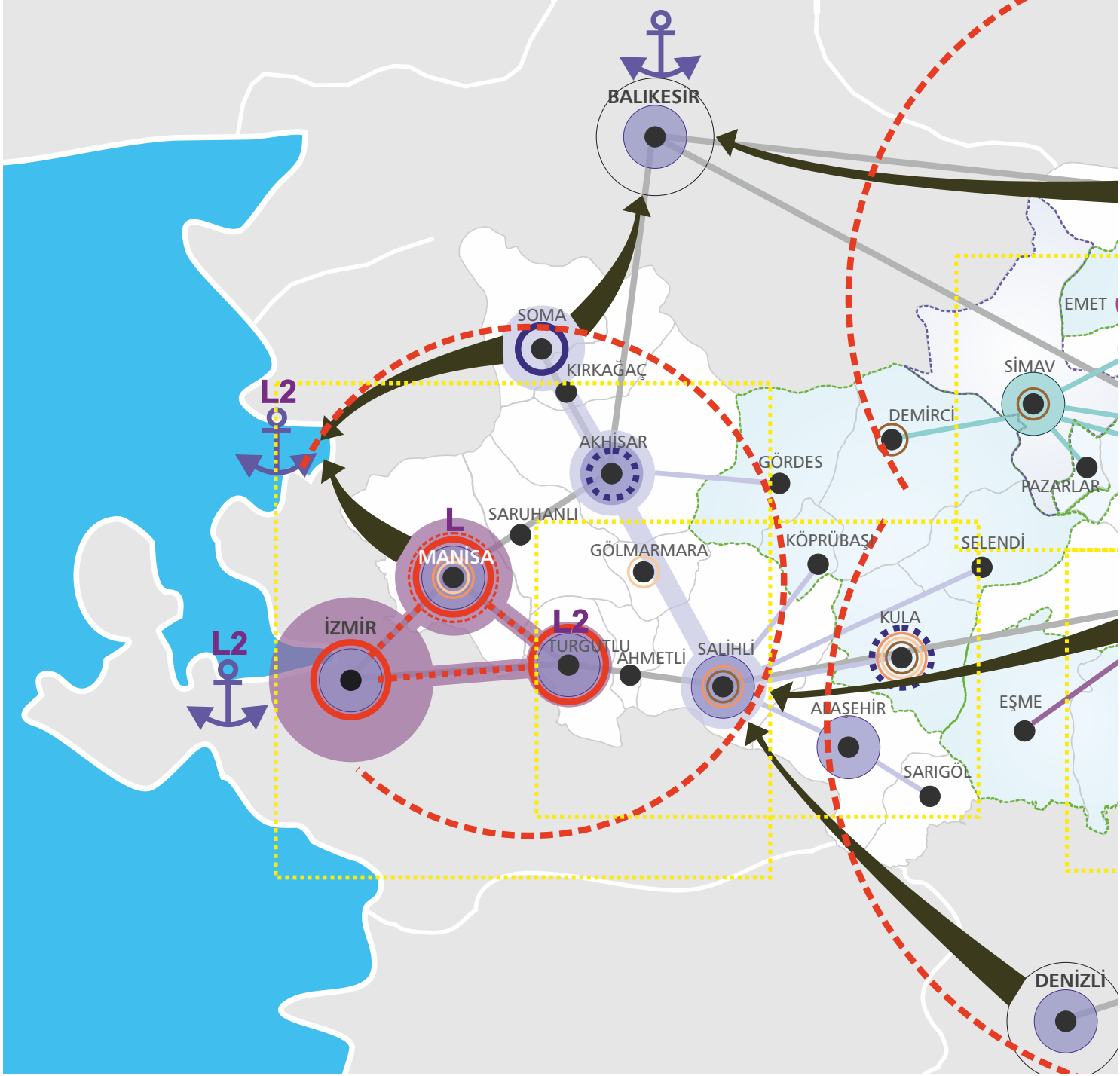
BÖLGESEL GELİŞME ŞEMASI

6

TR33 | 2014-2023 Bölge Planı

Afyonkarahisar | Kütahya | Manisa | Uşak

26 Harita - Bölgesel Gelişme Şeması

● İlçe Merkezi

○ Bölge Dışı Yerleşim Merkezi

● Sanayi Odaklı Gelişim Alt Bölgesi Merkezi

● Geleneksel Ekonomiye Bağımlı Alt Bölge Merkezi

● Sanayi Gelişim Koridoru

● Öneri Sanayi Gelişim Koridoru

● Gıda Üretimi Odaklı Gelişim Koridoru

● Öneri OSB

● Öneri İhtisas OSB

● Önerilen Endüstriyel Tasarım Merkezi

● Önerilen Endüstriyel Tasarım Merkezi

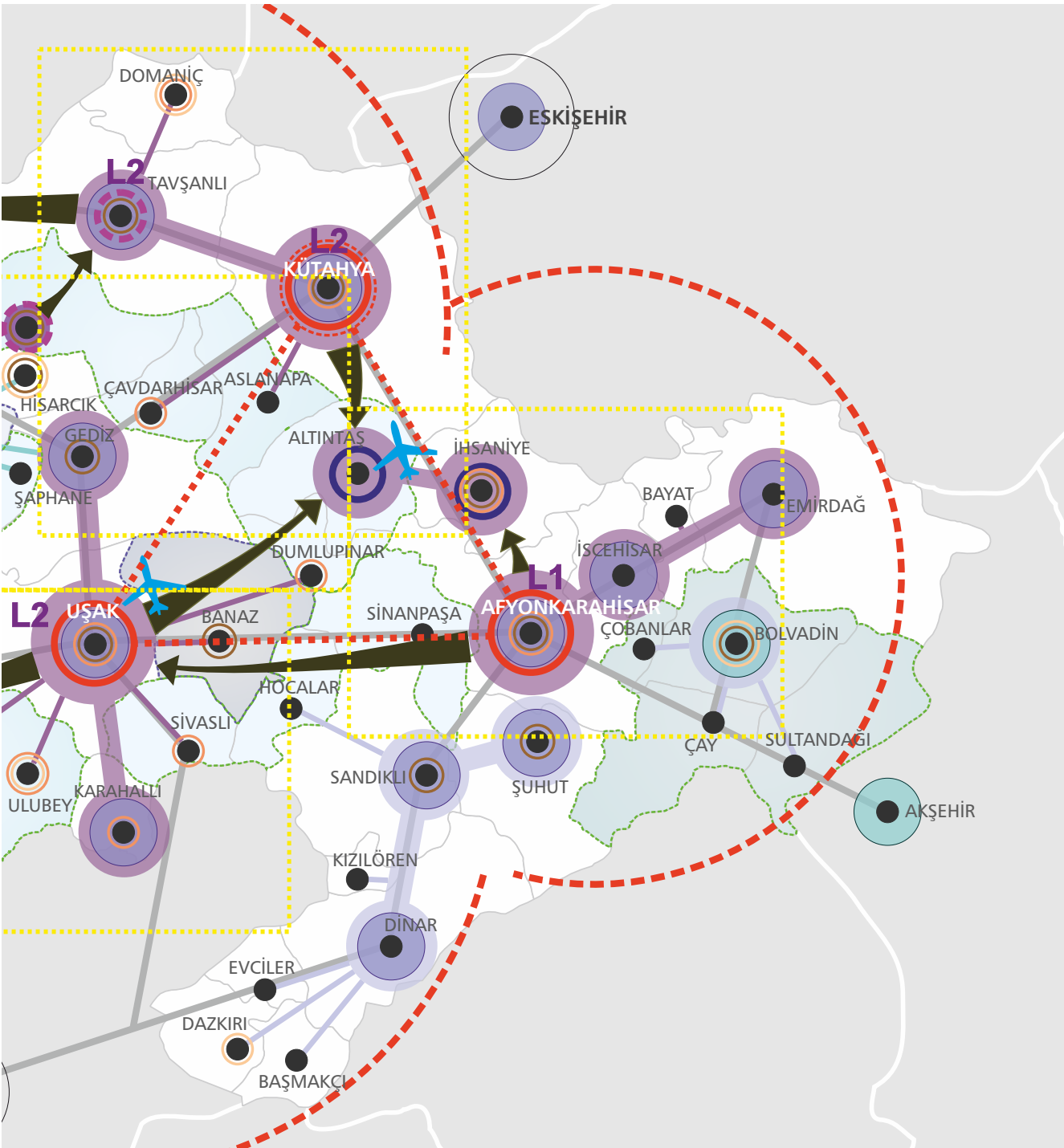
● Teknoloji İşbirlikleri

● Önerilen Teknoloji Merkezi Odakları

● Öneri Maden Teknolojileri Araştırma Merkezi

● Merkez - Çevre İlişkileri

● Lojistik İlişkileri

— Mevcut Ulaşım Bağlantısı

L1 Öneri Lojistik İhtisas OSB

L2 Öneri Lojistik Merkezi

L Mevcut Lojistik Merkezi

Mevcut Havaalanı

Liman

Tarım Odaklı Büyüme Bölgeleri

Yeni Tarım Teknolojileri Uygulama Bölgeleri

Termal Turizm Merkezi

Doğa Turizmi Merkezi

Tarih / Kültür Turizmi Merkezi

Önerilen Bölgesel Turizm Odakları

T.C. Zafer Kalkınma Ajansı Genel Sekreterliği

Cumhuriyet Mahallesi Öncü Sokak
No: 39 43020 Merkez, Kütahya - TÜRKİYE

T: +90 274.271 77 61 - 62 (pbx)

F: +90 274.271 77 63

e-posta: info@zafer.org.tr
pbkb@zafer.org.tr

www.zafer.org.tr

Afyonkarahisar Yatırım Destek Ofisi
Dört Yol Mah. Turgut Özal Cad. Kat: 4
03100 Merkez, Afyonkarahisar, TÜRKİYE

T: +90 272.212 20 70

F: +90 272.212 21 70

e-posta: afyonkarahisarydo@zafer.org.tr

Kütahya Yatırım Destek Ofisi
Cumhuriyet Mah. Öncü Sk. No: 39
43020 Merkez, Kütahya, TÜRKİYE

T: +90 274.271 77 61 - 62

F: +90 274.271 77 63

e-posta: kutahyaydo@zafer.org.tr

Manisa Yatırım Destek Ofisi
Merkez Efendi Mah. Mimar Sinan Bulvarı No: 127
Manisa TSO Bülent Koşmaz Hizmet Binası Kat: 1
45020 Yunusemre, Manisa, TÜRKİYE

T: +90 236.237 29 47

F: +90 236.239 49 51

e-posta: manisaydo@zafer.org.tr

Uşak Yatırım Destek Ofisi
Durak Mah. Fatih Cad. Öz Merkez İş Merkezi
No: 2/404 64100 Merkez, Uşak, TÜRKİYE

T: +90 276.224 43 41

F: +90 276.224 43 42

e-posta: usakydo@zafer.org.tr

Bu kitabın basımında
FSC sertifikalı kağıt kullanılmıştır.